GÜNEY ÇELİK

GÜNEY ÇELİK WIRE MESH AND IRON INDUSTRY TRAD. CO.INC.

Dünyayı Sarıyoruz...

Arzincal(Zn95+Al5)
Galvanizli Tel

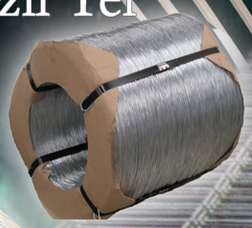

Çelik Çubuk

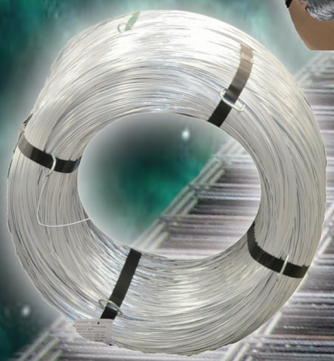

ACSR Teli
Zırh Teli

Çelik Hasır

Adana Fabrika
Hacı Sabancı O.S.B. Süleyman Demirel
Bulv. No:2 Sarıçam/ ADANA

Gebze Fabrika
Dilovası O.S.B. Yıldız Mah. Fatih Cad.
612 Sk. No:6 Gebze/ KOCAELİ

www.guneycelik.com.tr

Tel :+90 322 3945030
Fax:+90 322 3945070

Kalitest ISO 9001:2008

Kalitest OHSAS 18001

GÜÇ
TEKNOLOJİ
KALİTE
1945
ten beri
TÜRKİYE'DE
EN
ÇOK
SATAN
AKÜ
YÜKSEK PERFORMANS
MUTLU®
BİR
NUMARA

www.birnumaraaku.com
www.mutlu.com.tr

Uluslararası piyasada birlikteyiz.

Dış Ticaret ürünlerimizle, uluslararası piyasada çalışan firmanızın beklentilerine uygun, kaliteli ve modern hizmetler sunarak dış piyasalardaki başarılarınıza destek oluyoruz!

Firmanıza özel çözümlerle riskinizi minimize ediyor, rekabet gücünüzü ve başarınızı artırıyoruz.

- Akreditif
- Kabul/Aval Kredileri
- Harici Garantiler
- İhracat Akreditifi İskontosu
- İhracat Faktoringi
- Eximbank Kredileri
- Ülke Kredileri

444 25 25
www.akbank.com

AKBANK

sizin için

ATLANTIS

Kadınlar ne ister ?

Sevdiğiyle sonsuza dek beraberliği

Ya da ...

" Alyans"

Vizyonu, Felsefesi, Teknolojisi Ve Enerjisi İle Lider

TEKSTİL ENERJİ İNŞAAT AMBALAJ İŞ MAKİNALARI İKLİMLENDİRME MADENCİLİK FİNANS BİLİŞİM AVM GAYRİMENKUL DEĞERLENDİRME YAT ÜRETİMİ SAĞLIK EĞİTİM GIDA

SANKO

www.sanko.com.tr

www.sararshop.com | www.sarar.com
TURQUALITY
2011
SPRING
SUMMER
SARAR

SARBAK METAL

TİCARET ve SANAYİ A. Ş.

35 yıl

Çevreci... ve daha da fazlası!

“Metal, doğayla buluşuyor!”

Sarbak Metal çevreci ürünleri en ön plana koyuyor. Endüstrileşme arttıkça toksik maddeler çevreye yayılıyor. Bunların etkilerini en aza indirmenin yolu mümkün olduğu kadar temiz teknolojiler kullanmaktan geçiyor.
Sarbak Metal ekolojik hassasiyetle tasarlanmış ürünler sunuyor. İçtiğiniz su başta olmak üzere metalle etkileşime giren herşey temiz kalsın diye...

Ürünlerimiz:
İçi dolu çubuk ve Profil
İçi boş çubuk ve Profil
Biyet
Külçe
Ekosarı - Ecobrass
Ekosarı - Ecocast
Ekosarı - Federalloy

Gerek duyulan ürünler gerilim giderme ısıl işlemine tabi tutulmaktadır.
Ürünlerimiz ROHS ve REACH direktiflerine uygundur.
Üretimimiz standart olarak Avrupa Normu (EN) ve Amerikan Normuna (ASTM) uygun olarak yapılmaktadır. Müşterilerimizden gelen özel profil istekleri, ilgili birimlerce incelenerek üretimi gerçekleştirilir.

Arapcami Mah. Galata Mahkemesi Sokak, Nafe Han
No.13 Kat.2 D. 12 34420 Karaköy - İstanbul - Türkiye
Merkez Tel : 0212 237 66 04 (pbx) Faks: 0212 253 51 45
Fabrika Tel : 0282 725 19 60 (pbx) Faks: 0282 725 19 70

www.sarbak.com.tr
www.ekosari.com

ideal
Orkide®
"Ustaların İdeali"
PASTAM
BİTKİSEL MARGARİN
Pastacılıkta Genel Amaçlı Kullanım İçindir.
KIZARTMALAR İÇİN ÖZEL BİTKİSEL MARGARİN
BÖREK
BİTKİSEL MARGARİN
Sıcak, Soğuk Tüketilen Milföy Çeşitleri ve Börek Yapımında Kullanılır.
AYÇİÇEK YAĞI
Edible Sunflower Oil
18Lt.
KREMA
baklavam
www.orkide.com.tr

1979'dan beri...

Orkide®

Sağlıkla, güvenle.

GURUR BÜYÜK
HEDEF BÜYÜK

Türkiye'nin en büyük 500 firması arasında yer almak büyük gurur.
Dünyanın en iyileri arasına girmek büyük hedef.
Assan Alüminyum tam 24 yıldır başarıya yürüyor.

ASSAN ALÜMİNYUM

www.assan.com.tr

İstikbal'in yeni koleksiyonu StarLight

STARLIGHT

Şıklığın konforla düeti evinizde.

Vazgeçemem şıklığından

Vazgeçemem konforundan

İstikbal'den
ışıl ışıl tasarımları
hiç yaşamadığınız
bir konforla buluşturan,
yepyeni bir koleksiyon: StarLight.
Yılın en göz alıcı düeti,
şimdi sizin de evinizde.

istikbal®

Boydak

4443344
www.istikbal.com

İstanbul Sanayi Odası Dergisi
AĞUSTOS 2011 Yıl: 46 Sayı: 545

İMTİYAZ SAHİBİ
İstanbul Sanayi Odası Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
C. Tanıl Küçük

YAYIN KURULU
Dr. Oktay Duran
Baki Kuriş
Ülkü Büyükgönenç
Mustafa Aydın Özilhan
Fahir Gök
Kadir Efe
Haluk Erceber
Süleyman Ertem
Erol Kiresepi
Mete Meleksoy

SORUMLU GENEL YAYIN MÜDÜRÜ
Mete Meleksoy

İDARE YERİ VE REKLAM REZERVASYON
Meşrutiyet Caddesi 62
Tepebaşı - İstanbul
Tel: 0212 252 29 00'dan 131 - 132
Faks: 0212 249 18 93
e-mail: yayin@iso.org.tr

BASIM
Ali Rıza Baskan
Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.
Kıraç, Hadımköy Yolu
Çakmaklı Mah. 46. Sk. No: 4
Esenyurt / İSTANBUL
0212 886 40 43 - www.gs.com.tr

Baskı Tarihi:
Temmuz 2011

Aylık Sanayi ve Ekonomi Dergisi
özel sayısıdır.

İ Ç İ N D E K İ L E R

14 BAŞYAZI
Türkiye Ekonomisi ve İSO 500
C. TANIL KÜÇÜK

DEĞERLENDİRME
İSO ARAŞTIRMA ŞUBESİ

19 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
20 Üretimden Satışlara Göre En Büyükler
20 Yaratılan Katma Değerde En Büyükler
21 En Fazla Kar Eden Kuruluşlar
21 İhracatta Özel Kuruluşların Ağırlığı

22 Ekonomik Büyüklükler
26 İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı
28 Sektörlerin İhracat Performansı
32 Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar
34 500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde İSO Üyeleri
36 Özel Sektörde İSO Üyeleri
38 Kamu Kuruluşlarının Payı
40 Kaynak Yapısı
42 Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı
44 Sektörel Finansal Oranlar
48 Karlılık Oranları
54 Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı
56 Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler
57 İstihdam, Brüt Katma Değer ve Nispi Hasıla Oranları
58 İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)
64 İSO 500 Değerlendirme Sonuçları

SEKTÖREL VERİLER
72 Seçilmiş Büyüklükler
78 Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler
84 Bazı Oranlar ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler

TÜRKİYE'NİN

500

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
2010

SERMAYE DAĞILIMI, TANIMLAR VE KOD ANAHTARI

90 **Sermaye Dağılımı**
90 **Bazı Tarif ve Tanımlar**
91 **Endüstriyel Kodlar Anahtarı**

SIRALAMA

94 **2010 Yılı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu**
126 **Sektörel Sıralamalar**
138 **Karda İlk 50 Kuruluş**
139 **İhracatta İlk 50 Kuruluş**
140 **İstihdamda İlk 50 Kuruluş**
142 **Alfabetik Sıralamalar**

YORUMLAR

156 **Prof. Dr. Özer Ertuna**
2010 Yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
164 **Prof. Dr. M. Merih Paya**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2010 Yılı Performansı
170 **Prof. Dr. Süleyman Özmucur**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Mali ve Ekonomik Göstergeler
179 **Prof. Dr. Erol Katırcıoğlu**
Ölçeklerine Göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı
182 **Prof. Dr. Zafer Tunca**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2010 Yılı İhracatı
186 **Dr. Öztin Akgüç**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Finans Yapısı

Reklam İndeksi

HES KABLO - ÖN KAPAK İÇİ
BUNGE GIDA - ÖN KAPAK İÇİ ARKA YÜZ
AKSA ENERJİ - ARKA KAPAK İÇİ
AKSA AKRİLİK - ARKA KAPAK
GÜNEY ÇELİK 1
MUTLU 2
AKBANK 3
KARAKAŞ KUYUMCULUK 4
SANKO 5
SARAR 6
SARBAK METAL 7
KÜÇÜKBAY 8-9
ASSAN ALÜMİNYUM 10
İSTİKBAL 11
İŞ BANKASI 17
KAYALAR KİMYA 18
BOYTEKS 25
AK ENERJİ 27
ROKETSAN 29
KALDE 30-31
BOYÇELİK 33
ONTEX 41
YÖRSAN 47
SARITAŞ 53
TAT METAL 61
YILDIZ ENTEGRE 62-63
ONGAN 70
SARAY ALÜMİNYUM 71
KONYA ŞEKER 92-93
ÖZYILMAZ FINDIK 124
KARDEMİR 125
ERCİYAS 137
LİMAK ÇİMENTO 141
FNSS 154
KÜRÜM DEMİR 155
BASF 168
KORUMA 169
OYAK-RENAULT 178
ÇEKOK 200

Türkiye Ekonomisi ve İSO 500

C. Tanıl KÜÇÜK
İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

İstanbul Sanayi Odası'nın 43 yıldır aralıksız olarak hazırlayıp yayımladığı ''Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'' çalışmasının 2010 yılı sonuçları, İSO dergisinin Ağustos 2011 özel sayısı ile kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. İSO 500 araştırmamız Türkiye'de kuruluş bazında üretim, satış, katma değer, varlıklar ve mali konularda bilgiler veren tek çalışma niteliğindedir. Çalışmamızda sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlar, üretimden satışlar kriteri çerçevesinde büyüklük sıralamasına tabi tutulmaktadır.

Araştırmamıza konu olan 2010, kriz yılı 2009'un ardından tüm dünya ekonomisinde toparlanma emarelerinin görüldüğü bir yıl olmuştur. 2009 yılında %3,4 küçülen gelişmiş ülke ekonomileri 2010'da %3 büyüyerek kriz öncesi düzeylerine yaklaşmış; gelişen ve yükselen ekonomiler grubunda ise 2009'da sadece %2,7 düzeyinde kalan büyüme, 2010'da güçlü bir artışla %7,3'e ulaşmıştır. 2009'da %0,5 küçülen küresel ekonomi, 2010'da %5 oranında büyümüştür.

Türkiye ise krizden çıkışta ortaya koyduğu başarı ile 2010'un en dikkat çeken ülkelerinden biri olmuştur. 2009 yılında %4,8 oranında küçülen Türkiye ekonomisi 2010 yılında ise %8,9'luk büyüme oranı ile dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri arasında yer almıştır. İlk kez 2010 yılında, GSYİH cari fiyatlarla 1 trilyon TL sınırını aşarak 1.105 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı yılda, GSYİH'nin ABD doları olarak tutarı ise 735,8 milyar dolardır.

Türkiye'nin 2010 yılında elde ettiği büyümede aynı yılda sanayimizin ortaya koyduğu performans belirleyici olmuştur. Ekonominin ana sektörü olan imalat sanayi sektörü katma değeri 2010 yılının ilk çeyreğinde %21,4, ikinci çeyreğinde %15,7, üçüncü çeyreğinde de %7,6 oranında artış göstermiştir. Son çeyrekte ise baz etkisinin zayıflamasına rağmen %11,3 ile beklentilerin üzerinde bir artış elde edilmiş ve sektörde yıllık katma değer büyüme oranı %13,6 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayi sektörü katma değerindeki %13,6'lık artış, 2010 yılında GSYİH'daki %8,9'luk büyümeye 3,3 puanlık katkı sağlamıştır.

Sanayi üretimi ve katma değerindeki artış istihdama da yansımıştır. 2010 yılında toplam istihdamda %6,2 oranında artış varken, imalat sanayi istihdamında %9 ile ortalamanın üzerinde bir artış elde edilmiştir. 2010 yılında, imalat sanayinde çalışanlar sayısı 2009'a göre 346.000 kişi artmıştır.

2010 yılında ekonomideki toparlanmada iç pazardaki canlanma etkili olmuş, ihracatın etkisi sınırlı kalmış ve ithalatımız ihracatımızdan daha yüksek oranda artmıştır. Nitekim, bu durum, büyüme verilerinde de açıkça karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılındaki %8,9'luk büyümeye harcama bazında baktığımız zaman bunun 4,6 puanlık bölümünün hane halkı tüketim harcamalarından kaynaklandığı görülmektedir. Öte yandan, aynı yılda, GSYİH'da mal ve hizmet ihracatı sabit fiyatlarla %3,4 artarken, mal ve hizmet ithalatı %20,7 oranında büyümüştür.

Takip edenlerin yakından bildiği üzere, İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması, Türkiye ekonomisindeki gelişmelerin aynası niteliğindedir. 2010'da da böyle olmuş ve araştırmamızın sonuçları, 2010 yılındaki makro ekonomik ortamın sanayi kuruluşları üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde ortaya koymuştur.

Her yıl olduğu gibi, sonuçlarımıza, İSO 500 kapsamındaki sanayi kuruluşlarının GSYİH ve Türkiye sanayi katma değeri içindeki payı ile başlarsak, İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin, Türkiye GSYİH'sı içinde 2007'de %9,3 olan payı, 2008'de %8,4'e gerilemiş, 2009 kriz yılında %8,6'ya yükselen bu pay, 2010 yılında da artışını sürdürerek %9,3'e çıkmıştır. İSO 500 tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye sanayi sektörü katma değeri içinde 2009'da %25 olan payı ise 2010 yılında %25,6'ya yükselmiştir.

2010 yılında İSO 500'deki sanayi kuruluşlarında toplam üretimden satışlar cari fiyatlarla %21,8, sabit fiyatlarla ise %14,7 oranında artmıştır. 2010 yılında, 2008 yılı üretimden satışlar büyüklüğüne çok yaklaşılmıştır. Fakat 2009 yılı kaybı henüz telafi edilememiştir.

İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise, 2010 yılında üretimden satışlar cari fiyatlarla %21,4, sabit fiyatlarla ise %14,3 oranında artmıştır. Bu artış, 2009 yılındaki sabit fiyatlarla %14,9'luk düşüşün üzerine gerçekleşmiştir.

Dönem kar ve zarar toplamı ise İSO 500 genelinde %56,5, özel kuruluşlarda %34,5 ve kamu kuruluşlarında ise %174,2 oranlarında artmıştır. Hatırlanacağı üzere, bir kriz yılı olmasına rağmen, 2009'da, finansman giderlerindeki düşüşün etkisiyle karlarda yüksek oranlı artışlar gerçekleşmişti. Ödenen faizlerdeki %13,3'lük cari düşüş, 2009'daki kadar olmasa da, 2010 yılında da dönem kar ve zarar toplamındaki artışa önemli katkı sağlamıştır.

2010 yılında İSO 500'de toplam borçlar %20,5 oranında artış göstermiştir. Bu yılda, özel kuruluşların borçları %26,3 oranında artarken, kamu kuruluşlarında ise %14,7'lik düşüş gerçekleşmiştir.

2010 yılında, özkaynak toplamı, İSO 500 genelinde %11,2, özel kuruluşlarda %9,6 ve kamu kuruluşlarında %17,3 oranında artış göstermiştir. Aktif (varlık) toplamı ise İSO 500'de %15,8, özel kuruluşlarda %18,1 ve kamu kuruluşlarında da %4,4 oranında artış göstermiştir.

Faktör fiyatlarıyla net katma değer ise İSO 500 genelinde cari fiyatlarla %26,4, sabit fiyatlarla da %22,5 oranında artmıştır. Özel kuruluşlardaki artış ise, cari fiyatlarla %19,3, sabit fiyatlarla %15,6 oranlarında gerçekleşmiştir.

Temel fiyatlarla brüt katma değer ise, İSO 500 genelinde cari fiyatlarla %22,1, sabit fiyatlarla da %18,3 oranlarında artmıştır. Özel kuruluşlardaki artış ise, cari fiyatlarla %16,9, sabit fiyatlarla %13,3 oranlarındadır.

2010 yılında Türkiye genelinde sanayi sektörü katma değeri sabit fiyatlarla %12,9 oranında artış göstermişti. Bu oran, 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlardaki sabit fiyatlarla brüt katma değer artışı olan %13,3 ile karşılaştırıldığında, iki değerin birbiriyle büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir.

2009 yılında, küresel krizin etkisiyle dış talepte yaşanan hızlı düşüş, Türkiye ekonomisindeki küçülmede oldukça etkili olmuştur. 2010 yılında ise ekonomi hızla kayıplarını telafi ederken, maalesef ihracat aynı performansı gösterememiştir.

2010 yılında ihracat dolar olarak %11,5, miktar olarak da %6,3 oranlarında artış göstermiştir. Aynı yılda, İSO 500 genelinde ise ihracat artışı %16,5 ile genel ortalamanın üzerinde gerçekleşirken, bu oran, özel kuruluşlarda %16,7, kamu kuruluşlarında ise %2,9 olmuştur.

AB ülkeleri ve diğer gelişmiş ülkeler ile karşılaştırıldıklarında Türkiye'deki sanayi kuruluşlarının çok daha yüksek borçluluk oranları ile çalıştıkları görülmektedir. Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık, kuruluşların özkaynak yaratmakta karşılaştıkları sıkıntılardan kaynaklanmaktadır.

2009 yılında ekonomide yaşanan daralma ile birlikte kredi faiz oranları önemli ölçüde düşerken, kredi talebi de daralmıştır. Bunun sonucunda toplam borçlarda az da olsa azalma eğilimi görülmüş, İSO 500'de 2008 yılında %52,6 olan toplam borçların aktif (varlık) toplamı içindeki payı 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010 yılında ise ekonomideki olumlu gelişmeler paralelinde kredi stokunda da büyük bir artış gerçekleşmiş ve bu artışın etkisiyle İSO 500'ün toplam borçlarında bir önceki yıla göre, %20,5 oranında bir artış ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, İSO 500'ün toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2010 yılında yeniden %51,1'e yükselmiştir. Özel kuruluşlarda ise, 2008 yılında %54,4 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2009'da %50,9'a gerilemiş, 2010 yılında ise toplam borçlardaki %26,3'lük artışın etkisiyle %54,4'e yükselmiştir. Bu oran, 2005'ten bu yana 2008 ile birlikte en yüksek oran olarak dikkat çekmektedir.

İSO 500'de satış karlılığında, 1990'lı yıllarla birlikte görülen düşüş, 2001'de en düşük düzeye inmişti. 2001 sonrası ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler paralelinde, satış karlılığı 1990'lı yıllar öncesine ulaşamasa da nispi bir artış göstermiş ve 2007 yılında özel kuruluşlarda %7,2'ye kadar yükselmişti.

Özel kuruluşlarda 2007'deki %7,2'lik satış karlılığı oranı, küresel krizin de etkisiyle 2008'de %3,6'ya gerilemiş, 2009 yılında ise, özellikle yılın ikinci yarısındaki iyileşme doğrultusunda nispeten artmış ve %5,2'ye yükselmişti. 2010 yılında ise, özel kuruluşlarda satış karlılığı, satışların cari fiyatlarla %20,6, dönem kar ve zarar toplamının da %34,5 oranında artması sonucunda tekrar nispi bir artış göstererek %5,9'a çıkmıştır. Fakat yine de 2004'teki %6,1 ve 2007'deki %7,2'lik satış karlılık oranlarının altında kalmıştır.

2010 yılında satış karlılığında olduğu gibi, aktif karlılığında da nispi bir artış söz konusudur. 2001 krizinde İSO 500'de aktif karlılığı -%0,5, özel kuruluşlarda %1,8 iken, 2007'de İSO 500'de %8,7, özel kuruluşlarda %10,1 ile tepe yapmıştı. 2009'da İSO 500'de %6'ya, özel kuruluşlarda %6,1'e gerileyen aktif karlılığı oranı, 2010'da İSO 500'de %8,3, özel kuruluşlarda ise %7,1'e yükselmiştir.

Kuruluşların yarattıkları net katma değerin, aktif (varlık) toplamına oranı olan ekonomik karlılık, kuruluşa tahsis edilen kaynak karşılığında ne kadar katma değer yaratıldığını ifade etmektedir. 2001 krizi sonrasında, ekonomideki iyileşme paralelinde, ekonomik karlılıkta da nispi bir iyileşme görülmüş ancak 1990'lı yıllardaki yüksek değerlere ulaşılamamıştır. Özel kuruluşlarda 2007'de %17,3'e çıkan ekonomik karlılık oranı, 2009'da %13,6'ya

gerilemiş, 2010'da ise %14,1'e yükselmiştir. Ekonomik karlılık oranı 2010'da 2009'a göre nispi bir artış gösterse de, hala çok düşük bir düzeydedir.

2010 yılında özel kuruluşların yarattıkları net katma değerde ödenen maaş ve ücretler payı %52,9'dur. Bu pay 2009 yılında ise %55,6 idi. Yaratılan net katma değerde, ödenen faizlerin 2008'de %16 olan payı 2009'da %12'ye, 2010'da ise %9'a gerilemiştir. Bu gerilemede başlıca etken, kredi faiz oranlarının düşmesidir.

Yaratılan net katma değer içinde, milli gelir anlamında karın, yani ana üretim faaliyetinden elde edilen karın payına gelince, özel kuruluşlarda, 2007 yılında %41,1'e çıkan bu pay 2008'de %27,1'e gerilemiş, 2009'da %32,4'e çıkmış ve 2010'da ise tekrar nispi bir artışla %38,1'e yükselmiştir. Düşen kredi faiz oranları, özellikle 2009 ve 2010'da net katma değer dağılımında ödenen faizlerin payını düşürmüş, bu düşüş milli gelir anlamında kar payının artmasına neden olmuştur.

Sonuç olarak, 2010 yılında, İSO 500 genelinde, büyüme hızı ve mali performans 2009'a göre iyileşmiş görünmektedir. Kıyaslamada temel alınan yıl, bir kriz yılı olan 2009'dur. Bu nedenle, baz etkisi ve cari fiyatların da, 2010'da 2009'a göre daha hızlı artması nedeni ile özellikle cari fiyatlarla artış oranları oldukça yüksek görünmektedir. Buna karşın, sabit fiyatlarla verilen sonuçlar, genel ekonomik konjonktürdeki gelişmelerle paralel bir seyir içindedir.

Türkiye, 2001 sonrası dönemde makro ekonomik istikrar anlamında çok önemli kazanımlar sağlamıştır. Ancak, ekonomide kırılganlık yaratan bazı yapısal sorunlar halen devam etmektedir. Bunların başında, 2011 sonu itibarıyla 80 milyar dolarlara ulaşması beklenen cari açık gelmektedir. Devamlı olarak, yüksek oranlarda dış ticaret açığı ve cari açık vermenin sürdürülebilir bir durum olmadığı ortadadır.

Türkiye'de faaliyet gösteren kuruluşların faaliyetlerini etkileyen en önemli faktörlerden biri yüksek faizdir. Her ne kadar geçmişte çok yüksek düzeylerde olan faiz oranları 2009 ve 2010'da tek haneli rakamlara indiyse de Türkiye hala dünyanın en yüksek faiz ödeyen ülkeleri arasındadır. Faizlerin yüksek olması ve kur artışlarının enflasyonun altında kalması, özel kuruluşları yurtdışından borçlanmaya yönlendirmekte, bu durum kur riskini beraberinde getirmektedir.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu ekonomik politikaların başında, dış borçlanmayı düşürmek ve finansman ihtiyacını artan ölçüde iç kaynaklara dayandırmak gelmektedir. Bu anlamda çözülmesi gereken önemli bir sorun, iç tasarrufların düşüklüğüdür. Örneğin 2010 yılında iç tasarruf oranımız, %13'ler civarına gerilemiştir. Bize benzer ülkelerde bu oranın %25-30'lar civarında olduğunu hatırlatırsak, bizdeki sorunun ciddiyeti daha iyi görülecektir.

Sorun olarak gördüğümüz bir diğer konu da, sanayimizin GSYİH içindeki payının yıllar itibarıyla azalmasıdır. Şöyle ki, 1998 yılında, imalat sanayimiz, GSYİH içinde cari fiyatlarla %23,9 oranında paya sahipken, 2010'da bu pay %15,5'e gerilemiştir. Son bir kaç yıl itibarıyla bu oranın Çin'de %33, Güney Kore'de %27, Almanya'da ise %24'ler civarında seyrettiğini hatırlattığımızda, bizde bir sıkıntı olduğu açıkça görülmektedir. Bizdeki durum, sanayi sonrası toplumlarda olması beklenen düşüşün dışında bir seyir izlemektedir ve benzer ülkelerin hiçbirinde, bizdeki gibi dikkat çekici bir düşüş söz konusu değildir. Önümüzdeki dönemde hedef bu kırılganlıkları giderecek yapısal dönüşüm politikalarını hayata geçirmek olmalı; yapısal dönüşüm politikalarının merkezinde de, bilgi ve teknoloji içeriği yoğun, katma değeri yüksek bir üretim ve sanayi yapısına geçiş yer almalıdır.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Türkiye'nin Bankası

Daha yapacak çok iş var.

Bu ülkenin kuruluşuna tanıklık ettiğimiz,
adım adım büyümesinde rol oynadığımız
günlerden Türk ekonomisinin en büyük,
dünyanın sayılı bankalarından biri
olduğumuz günlere...

Bizim hep yapacak çok işimiz oldu.

Türkiye'yi büyüten, Türkiye'yle
büyüyen bir banka olmak.
"Halkın itibar ve itimadından doğan"
bir banka olmak.
Türkiye'nin Bankası olmak...
böyle bir şey.

Zirveye doğru...

35 yıldır öncü ve yenilikçi fikirleriyle
Türk Kimya sanayisine damga vuran
Kayalar Kimya'nın hedefe yürüyüşü,
yeni atılımlarla devam ediyor.

GENÇ
AHŞAP KORUMA SİSTEMLERİ

düfa
Boyanın Ustası

Kayalar
HAMMADDE

Kayalar 35 YIL

www.kayalarkimya.com.tr

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2010

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

İstanbul Sanayi Odası Araştırma Şubesi

İstanbul Sanayi Odası'nın bu yıl 43'üncüsünü hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2010 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2011 özel sayısı ile kamuoyuna açıklanmış bulunmaktadır.

Bu yıl 59. kuruluş yılını idrak eden İstanbul Sanayi Odası, son 43 yıldır Türkiye'nin önce 100, sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasını hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Türkiye sanayi sektöründe kuruluş bazında bilgiler içeren ve bilimsel ağırlıklı değerlendirmelere yer verilen Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması, ülkedeki mali veri açığına da katkısı nedeniyle gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında geniş bir kesim tarafından yoğun bir ilgiyle takip edilmektedir.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması 43 yıldır sanayi sektörü kapsamında ve üretimden satışlar kriterine göre yapılmaktadır. Yani İSO 500 çalışmasında büyüklük kriteri sınai faaliyettir ve kuruluşlar sınai faaliyetlerine göre sıralanmaktadır. Sınai faaliyet kapsamında da madencilik ve taş ocakçılığı, imalat sanayi ve enerji sektörleri yer almaktadır.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının temel amacı, Türkiye'de sanayi faaliyet kolunda bulunan kuruluşlar arasındaki en büyük kuruluşları tespit etmektir. Bu nedenle Türkiye'de yerleşik ve sanayi faaliyet kolundaki kuruluşlar dikkate alınmaktadır. İSO 500 kapsamında kuruluşlar üretimden satışlar (net) büyüklüğüne göre sıralanırken, satış hasılatı (net), üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer, özkaynak, aktif (varlık) toplamı, vergi öncesi dönem kar/zarar, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklüklerine göre de sıralamaya tabi tutulmaktadır. Bu sıralamada kuruluşların kamu veya özel sektörde faaliyet göstermesine bağlı olarak kamu veya özel sektördeki sıralamaları da verilmektedir.

Söz konusu sıralamaların yanı sıra çalışma kapsamında elde edilen tüm bilgiler, İSO 500, özel kuruluşlar, kamu kuruluşları ve İSO üyesi kuruluşlar için kümülatif olarak yayımlanmakta, ayrıca bu bilgiler 12 alt sektör, kamu-özel ve kar edenler-zarar edenler ayrımında da kullanıcıların bilgisine sunulmaktadır. Ayrıca çalışma kapsamında iki ve üç basamaklı alt sektörler itibarıyla bazı ekonomik büyüklükler, finansal oranlar, kaynak yapısı, karlılık oranları, varlık devir hızları, net katma değerin faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı, üretim faaliyeti dışı gelirler, istihdam, brüt katma değer dağılımı ve işgücü verimliliği ile ilgili değerlendirmelere de yer verilmektedir.

İSO 500 çalışmasında eski yıllar ile kıyaslamada seriyi koparmamak için Birleşmiş Milletler Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Seri M No: 4, Rev. 2) kullanılmaktadır.

İSO 500 çalışmasında kuruluşların beyanı esas alınmaktadır. Ancak kuruluşların beyanları, Maliye Bakanlığı'na verilen yılsonu kapanış

bilanço ve gelir tabloları ile karşılaştırılarak doğruluğu kontrol edilmektedir. Kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, kuruluşların bir önceki yıldaki üretimden satışlar sırası da verilmektedir. Kuruluş bazında bilgiler verilirken, bazı sıralarda kuruluş ismi ve o kuruluşa ait bilgilerin boş olduğu görülmektedir. Bu boş sıralarda yer alan kuruluşlar, çalışmaya katılmakla birlikte, bilgilerinin tümünün veya bir kısmının kamuoyu ile paylaşılmasını istememiştir.

Bir önceki yıl sıralaması boş olan kuruluşlar ise ya bir önceki yıl ilk 500 sıralaması kapsamına girmemiş ya da ismini açıklatmamıştır. Bilgilerinin tümünü veya bir kısmını açıklatmak istemeyen kuruluşların bilgileri İSO 500 kapsamındaki tüm değerlendirmelerde kullanılmakta, fakat bu bilgiler kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

Kuruluş bazında bilgilerin verildiği tabloda, kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, kuruluşların bağlı bulundukları oda bilgileri de yer almaktadır. Ancak kuruluş bir kamu kuruluşu ise oda bilgisi verilmemekte, kamu olarak gözükmektedir.

Takip eden sütunda ise kuruluşların kamu veya özel sektörde faaliyet göstermesine bağlı olarak özel kuruluş ise özel kuruluşlar arasında, kamu kuruluşu ise kamu kuruluşları arasındaki sıra numaraları gösterilmektedir. Diğer takip eden sütunlarda ise söz konusu büyüklüklere göre önce kuruluşların İSO 500 içindeki sıralaması, daha sonra ise kamu veya özel sektörde faaliyet göstermesine bağlı olarak kamu veya özel kuruluşlar arasındaki sıralaması verilmektedir.

Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

43 yılını tamamlayan İSO 500 çalışmasında üretimden satışlara göre yapılan sıralamada 2005 yılına kadar ilk sırada sürekli olarak bir kamu kuruluşu olarak yer alan TÜPRAŞ, 2005 yılı ile birlikte özel sektöre geçmiş ve bu yıldan itibaren de bir özel sektör kuruluşu olarak ilk sıradaki yerini korumuştur.

Üretimden Satışlara Göre İlk Üç Kuruluş

	Genel Sıra No	Üretimden Satıslar (Net) (Satış Vergileri Hariç)
TÜPRAŞ	1	20.819.067.010 TL
EÜAŞ	2	9.740.496.745 TL
Ford Otomotiv	3	6.004.819.331 TL

Üretimden Satışlara Göre İlk Üç Özel Kuruluş

	Özel Sıra No	Genel Sıra No	Üretimden Satıslar (Net) (Satış Vergileri Hariç)
TÜPRAŞ	1	1	20.819.067.010 TL
Ford Otomotiv	2	3	6.004.819.331 TL
Oyak-Renault	3	4	5.871.042.516 TL

TÜPRAŞ, 2010 yılında da Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olmuştur.

2010 yılında da Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafineleri A.Ş."dir. Her yıl olduğu gibi 2010 yılında da TÜPRAŞ ile kendisini takip eden kuruluş arasında büyük fark bulunmaktadır. TÜPRAŞ'ın toplam üretimden satışlar içindeki payı 2007'de %9,1 iken, 2008'de %11,4 yükselmiş, 2009 kriz yılında %7,4'e gerilemiştir. 2010'da ise tekrar yükselerek %8,2 olmuştur.

2010 yılında İSO 500 kapsamında ikinci sırada bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ-Elektrik Üretim A.Ş." bulunmaktadır. EÜAŞ, 2009 yılındaki sırasını 2010 yılında da korumuştur. 2009 yılında altıncı sırada bulunan "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.", 2010 yılında üçüncü sıraya yükselmiştir. Dördüncü sıradaki kuruluş, bir önceki yıl üçüncü olan "Oyak Renault Otomotiv A.Ş."dir. Beşinci sırada "Tofaş Türk Otomobil Fabrikaları A.Ş." bulunmaktadır. Bu kuruluş da 2009 yılındaki sırasını korumuştur.

2010 yılında altıncı sırada "Arçelik A.Ş." bulunmaktadır. Bu kuruluş, 2009 yılına göre iki sıra gerilemiştir. Yedinci sırada ise "Aygaz A.Ş." yer almaktadır. 2009 yılında yedinci sırada olan "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.", 2010'da sekizinci sıraya gerilemiştir. Dokuzuncu sırada "İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş." bulunmaktadır. 2009'da on birinci sırada bulunan "İçdaş", 2010 yılında iki basamak yükselmiştir. 2010'da onuncu sıradaki kuruluş "İskenderun Demir ve Çelik A.Ş."dir. Bu kuruluş da 2010 yılında iki sıra yukarı çıkmıştır.

2010'da on birinci sırada "Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.", on ikinci sırada "PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.", on üçüncü sırada "Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.", on dördüncü sırada "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.", on beşinci sırada "Mercedes-Benz T.A.Ş." bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre, 2010 yılında ilk on beş sanayi kuruluşu içinde tek kamu kuruluşu yer almıştır. 2009 yılında iki olan bu sayı, 2010'da bire gerilemiştir.

Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

İSO 500 çalışmasında firma bazında bilgilerin verildiği tabloda, kuruluşların üretici fiyatlarıyla yarattıkları brüt katma değer büyüklükleri de yayımlanmaktadır. Ancak kuruluşlar brüt katma değer içindeki faktör gelirlerinden birinin açıklanmasını istememişse, hesaplanan brüt katma değer de açıklanmamaktadır.

TÜİK tarafından güncellenen son milli gelir serisinde faaliyet kolları itibarıyla verilen katma değer büyüklükleri temel fiyatlarla açıklanmaktadır. Eski seride ise faaliyet kollarında hesaplanan katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarıyla verilmekte idi. Bu nedenle İSO 500 çalışmasında da brüt katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarıyla verilmişti. TÜİK yeni seriye geçmesine rağmen, İSO 500 çalışmasında eski seri ile ilişkiyi koparmamak için kuruluş bazındaki brüt katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarıyla verilmeye devam edilmiştir. Temel fiyatlarla brüt katma değer ile üretici fiyatlarıyla brüt katma değer arasındaki fark; temel fiyatlarla brüt katma değerin ürün üzerinden alınan dolaylı vergileri kapsamamasıdır.

Yaratılan Katma Değere Göre İlk Üç Kuruluş

	Genel Sıra No	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
TÜPRAŞ	1	17.803.378.097 TL
Philsa Philip Morris	2	8.849.748.590 TL
EÜAŞ	3	6.565.432.708 TL

Yaratılan Katma Değere Göre İlk Üç Özel Kuruluş

	Özel Sıra No	Genel Sıra No	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
TÜPRAŞ	1	1	17.803.378.097 TL
Philsa Philip Morris	2	2	8.849.748.590 TL
JTI Tütün	3	4	4.125.626.566 TL

Üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde, üretimden satışlarda olduğu gibi ilk sırayı yine "TÜPRAŞ" almıştır. "TÜPRAŞ" tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin Türkiye GSYİH içindeki payı 2008'de %1,7, 2009'da %1,8 iken, 2010'da 0,2 puan küçülerek %1,6 olmuştur. 2010 yılında ikinci sırada 2009 yılında olduğu gibi yine "Philsa Philip Morris Sabancı" bulunmaktadır. Üçüncü sırada bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ", dördüncü sırada "JTI Tütün Ürünleri San. A.Ş.", beşinci sırada "Petrol Ofisi A.Ş." yer almaktadır. Altıncı ve yedinci sırada isminin açıklanmasını istemeyen bir kuruluş yer alırken, sekizinci sırada "Anadolu Efes Biracılık A.Ş.", dokuzuncu sırada "Aygaz" ve onuncu sırada da "Arçelik A.Ş." bulunmaktadır. Görüldüğü gibi üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer açısından ilk on içinde yer alan kuruluşlar, büyük ölçüde dolaylı vergi ödeyen ve yüksek istihdam sağlayan kuruluşlardır. Üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde üretimden satışlarda olduğu gibi ilk on kuruluş arasında bir kamu kuruluşu bulunmaktadır.

En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

2010 yılında, 2009 yılında olduğu gibi en fazla kar eden kuruluş 4.850,9 milyon TL ile bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ–Elektrik Üretim A.Ş."dir. En fazla kar eden kuruluşlar arasında "Türkiye Petrolleri A.O." ikinci sırada yer almıştır. Vergi öncesi dönem karında açık ara ile ilk iki sırayı kamu kuruluşları almıştır. Üçüncü sırada "TÜPRAŞ" bulunmaktadır. Dördüncü sırada "Ford Otomotiv San. A.Ş.", beşinci sırada "Philsa Philip Morris Sabancı", altıncı sırada "Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü" bulunmaktadır. Yedinci sırada "Anadolu Efes Biracılık A.Ş.", sekizinci sırada "Arçelik A.Ş.", dokuzuncu sırada "Oyak-Renault", onuncu sırada "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu" yer almıştır. En fazla kar eden ilk on kuruluş arasında dört kamu kuruluşu bulunmaktadır. 2009'da üç olan bu sayı, 2010'da bir adet daha artmıştır.

En Fazla Kar Eden İlk Üç Kuruluş

	Genel Sıra No	Dönem Karı (V.Ö.)
EÜAŞ	1	4.850.920.203 TL
Türkiye Petrolleri A.O.	2	1.297.369.534 TL
TÜPRAŞ	3	929.422.037 TL

En Fazla Kar Eden İlk Üç Özel Kuruluş

	Özel Sıra No	Genel Sıra No	Dönem Karı (V.Ö.)
TÜPRAŞ	1	3	929.422.037 TL
Ford Otomotiv	2	4	708.287.230 TL
Philsa Philip Morris	3	5	544.110.632 TL

İhracatta Özel Kuruluşların Ağırlığı

Son yıllarda olduğu gibi 2010 yılında da İSO 500 kapsamında en fazla ihracat yapan ilk on kuruluşun tümü özel sektör kuruluşudur. 2010 yılında, 2009 yılında olduğu gibi en fazla ihracat yapan kuruluş "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." olmuştur. İkinci sırada "TÜPRAŞ", üçüncü sırada "Ford Otomotiv A.Ş.", dördüncü sırada "Tofaş", beşinci sırada "Arçelik" bulunmaktadır.

Altıncı sırada isminin açıklanmasını istemeyen bir kuruluş yer alırken, yedinci sırada "Vestel", sekizinci sırada "İçdaş", dokuzuncu sırada "Petrol Ofisi" ve onuncu sırada da "Habaş" yer almaktadır. En fazla ihracat yapan 10 kuruluşun, Türkiye ihracatı içindeki payı 2009'da %13,3 iken, 2010'da %16,6'ya yükselmiştir.

En Fazla İhracat Yapan İlk Üç Kuruluş

	Genel Sıra No	İhracat (Bin $)
Oyak-Renault	1	3.236.949
TÜPRAŞ	2	2.849.093
Ford Otomotiv	3	2.643.720

Ekonomik Büyüklükler

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana 87 yıllık dönemde ekonomi yıllık bazda ortalama %4,6 oranında büyümüştür. 87 yılın ilk 59 yılında ekonomi tarım sektörü ağırlıklı iken, 1982 yılı ile birlikte sanayi sektörü ekonomide ağırlıklı rol oynamaya başlamıştır. 87 yıllık süreçte ana sektörlerden tarım sektörü katma değeri yıllık ortalama %2,4 oranında büyürken, bu oran hizmetler sektöründe %5,1, sanayi sektöründe %6,5 olarak gerçekleşmiştir.

Son elli yılda planlı dönemin başlaması birlikte sanayi sektörü, büyümenin lokomotifi olmuştur. Ancak son altmış yıllık sürede, sanayi sektörü katma değerinin GSYİH'daki payı 1998 yılına kadar nispi bir artış göstermesine karşın, 1998 yılından sonra sektörün GSYİH içindeki payı hızla küçülmüştür. 1998 yılında sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı cari fiyatlarla %26,8 iken, bu oran hızla azalarak 2009'da %19,1'e, 2010'da ise %19,2'ye gerilemiştir. Aynı eğilim imalat sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı için de geçerlidir. İmalat sanayinin GSYİH içindeki payı 1998 yılında %23,9 İken, 2009'da %15,2'ye, 2010'da ise %15,5'e gerilemiştir. Özellikle imalat sanayi sektörünün cari fiyatlarla payının 1998'den 2010'a %23,9'dan %15,5'e %35,1 oranında gerilemesi oldukça dikkat çekicidir. Ülkenin sanayileşmesini tamamlamadan, imalat sanayinde cari fiyatlarla bu boyutta bir azalmaya uluslararası düzeyde bir örnek bulmak mümkün değildir. Bu durum, sektördeki olumsuz gelişmeyi açıkça ortaya koymaktadır.

2010'da iç tasarruf oranı %13,6'ya gerilerken, cari açık oranı %6,5'e çıkmış bir ekonomide, imalat sanayindeki bu gelişmenin çok olumsuz bir durum olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Her ne kadar 2009 krizi sonrası 2010'da GSYİH'da %8,9 gibi oldukça yüksek bir büyümenin ardından, 2011 yılı ilk yarısında yaşanan olumlu gelişmeye karşın, ekonomik yapıda özellikle imalat sanayinde görülen bu olumsuz tablonun sürdürülebilir büyüme açısından önemli bir olumsuzluk oluşturduğu unutulmamalıdır.

TÜİK tarafından güncellenen yeni milli gelir serisinde faaliyet kollarında hesaplanan katma değer büyüklükleri temel fiyatlarla verilmektedir. Eski milli gelir serisinde ise faaliyet kollarında yaratılan katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarıyla verilmekte idi. Bu nedenle İSO 500 çalışması kapsamında sonuçları karşılaştırmak amacıyla üretici fiyatlarıyla brüt katma değer büyüklükleri kullanılmakta idi. Yeni milli gelir serisine geçiş sonrasında da eski seri ile ilişkiyi koparmamak için İSO 500 çalışması kapsamında katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarının yanı sıra temel fiyatlarla da hesaplanmaya başlanmıştır.

Eski milli gelir serisinde sanayi ve imalat sanayinde katma değer büyüklükleri üretici fiyatları ile verildiğinden, İSO 500'ün yarattığı üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin sanayi ve imalat sanayinde yaratılan brüt katma değer içindeki payı %50'lerin üzerinde seyrederken, bu durum büyük ölçüde İSO 500 kapsamındaki kuruluşların dahilde alınan KDV ve ÖTV'deki ağırlıklarının çok yüksek olmasından kaynaklanmaktaydı. Temel fiyatlarla katma değerde ise üretim üzerindeki KDV ve ÖTV'nin yer almaması nedeniyle İSO 500'de temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerin, Türkiye sanayi ve imalat sanayi sektöründe temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değer içindeki payı bir miktar küçülmüştür.

Ekonomik Büyüklüklerde Değişimler (%)

2010 Yılı	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		488 Özel Kuruluş		12 Kamu Kuruluşu	
	Cari Değişim	Reel Değişim	Cari Değişim	Reel Değişim	Cari Değişim	Reel Değişim
Satış Hasılatı (Net)	20,8	13,8	20,6	13,6	23,7	16,5
Üretimden Satışlar (Net)	21,8	14,7	21,4	14,3	26,3	18,9
Dönem Karı (V.Ö.)	39,8	31,6	19,4	12,4	150,7	136,1
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	56,5	47,3	34,5	26,7	174,2	158,2
Duran Varlıklar	9,5	3,1	11,4	4,9	0,0	-5,8
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	26,4	22,5	19,3	15,6	65,9	60,8
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	22,1	18,3	16,9	13,3	53,2	48,4
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	18,7	15,0	15,3	11,7	54,0	49,2
Üretici Fiyat Endeksi Sanayi Sektörü Yıllık Deflatörü	106,2		106,2		106,2	
Sanayi Sektörü Zımmi Fiyat Deflatörü	103,2		103,2		103,2	

Ekonomik Büyüklüklerin Karşılaştırılması (%)						
	2009			2010		
	500 BSK	485 ÖK	15 KK	500 BSK	488 ÖK	12 KK
Üretimden Satışlar (Net)	-13,1	-14,0	0,8	21,8	21,4	26,3
Satış Hasılatı (Net)	-12,3	-13,2	3,5	20,8	20,6	23,7
İhracat ($)	-31,7	-32,1	15,8	16,5	16,7	2,9
Dönem Karı (V.Ö.)	10,8	9,1	20,7	39,8	19,4	150,7
Dönem Zararı	-37,1	-31,4	-58,1	-44,3	-55,9	23,7
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	31,4	24,6	85,2	56,5	34,5	174,2
Toplam Borçlar	-4,7	-4,9	-2,9	20,5	26,3	-14,7
Kısa Vadeli Borçlar	-6,2	-6,0	-7,3	20,7	25,4	-5,4
Uzun Vadeli Borçlar	-1,2	-2,7	11,9	20,1	28,4	-40,7
Özkaynak	9,8	9,2	12,1	11,2	9,6	17,3
Aktif (Varlık) Toplamı	2,2	1,5	5,5	15,8	18,1	4,4
Duran Varlıklar	3,0	3,8	-0,6	9,5	11,4	0,0
Ödenen Faizler	-25,1	-25,3	-22,3	-13,3	-10,9	-41,6
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	6,8	-0,8	83,5	26,4	19,3	65,9
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	6,4	0,9	58,7	22,1	16,9	53,2
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	8,0	5,1	53,6	18,7	15,3	54,0

İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin, Türkiye GSYİH'sı içindeki payı 2007'de %9,3 iken, 2008'de %8,4'e gerilemiştir. 2009 kriz yılında %8,6'ya yükselen bu pay, 2010 yılında artışını sürdürerek %9,3'e çıkmıştır. İSO 500 tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye sanayi sektörü katma değeri içindeki payı ise 2009 yılında %25 iken, 2010 yılında %25,6'ya yükselmiştir. İSO 500 kapsamındaki kuruluşlar çok büyük boyutta KDV ve ÖTV ödemektedir. 2010 yılında İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin %47,1'i KDV ve ÖTV'den oluşmaktadır. 2009'da %54,4 olan bu oran, 2010'da bir miktar küçülmüştür. 2010 yılında İSO 500'deki kuruluşlar tarafından ödenen KDV ve ÖTV'nin, merkezi yönetim bütçe gelirlerindeki dahilde alınan KDV ve ÖTV'deki payı %57,6 olmuştur.

2010 yılında İSO 500'ün ekonomik büyüklükleri incelenirken, 2009 yılında kapsamda olup, 2010 yılında çalışmaya katılmayan iki özel sektör kuruluşunun 2009 bilgileri, 2009 yılı İSO 500 sonuçlarından çıkarılarak değerlendirme yapılmıştır. Bu iki kuruluşun KDV+ÖTV'deki ağırlığının oldukça fazla olması, bizi bu düzeltmeyi yapmaya zorlamıştır. Böylece ekonomik büyüklüklerdeki değişim oranları, 2010 yılı büyüklüklerinin, bu iki kuruluşun bilgilerinin çıkarıldığı 2009 yılı büyüklüklerine oranlanması yoluyla hesaplanmıştır. Buna karşılık 2010 yılındaki diğer tüm değerlendirmeler 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun tümüne aittir. Bu işlem sadece ekonomik büyüklükler ile ilgili değişim oranları için yapılmıştır. Bunun dışında ekonomik büyüklükler kıyaslamasında 2009 ve 2010 yıllarında İSO 500 kapsamına giren 443 aynı kuruluş içinde kıyaslama yapılarak İSO

Üretimden Satışlarda Reel Değişimler (%)

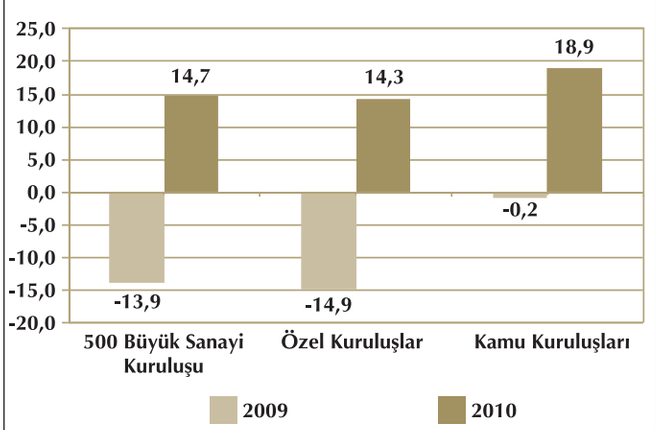

Üretici Fiyatlarıyla Brüt Katma Değerde Reel Değişimler (%)

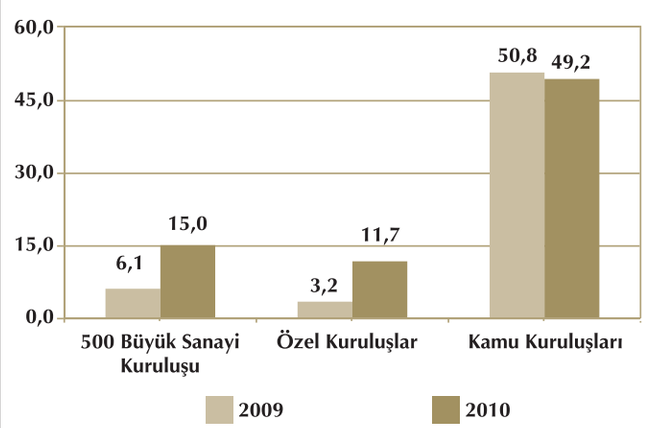

500 sonuçları ile kontrol edilmiştir. Her iki sonuç birbirine çok yakın ve benzer çıkmıştır.

2010 yılı çalışmasındaki değerlendirmelerde şu hususa dikkat edilmelidir. İSO 500 çalışmasında kamu kuruluşu sayısı giderek azalmasına karşın, yine de kamu kuruluşları ekonomik büyüklükleri etkilemektedir. Ancak sanayi sektörü ile ilgili sonuçları kıyaslarken, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlardaki gelişmeleri dikkate almak daha uygun olacaktır.

İSO 500'ün ekonomik büyüklükleri incelendiğinde, 2010 yılında genel konjonktüre uygun gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların toplam üretimden satışları cari fiyatlarla %21,8 oranında artış göstermiştir. Bu artış, 2009 yılındaki %13,1'lik düşüşün üzerine gerçekleşmiştir. 2010 yılında İSO 500'ün üretimden satışları sabit fiyatlarla %14,7'lik bir artış göstermiştir. Bu artışta 2009 yılındaki %13,9'luk düşüşün üzerine gerçekleşmiştir. İSO 500'ün 2008 yılı üretimden satışlar büyüklüğü ile 2010 yılı üretimden satışlar büyüklüğünü sabit fiyatlarla kıyaslarsak, 2010 yılında üretimden satışların 2008 yılına göre sabit fiyatlarla %1,2 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. 2010 yılında, 2008 yılı üretimden satışlar büyüklüğüne çok yaklaşılmıştır. Fakat 2009 yılı kaybı henüz telafi edilememiştir.

2010 yılında özel kuruluşlarda üretimden satışlar cari fiyatlarla %21,4 oranında artış göstermiştir. Bu artış, 2009 yılındaki %14'lük düşüşün üzerine gerçeklemiştir. 2010 yılında özel kuruluşların üretimden satışları sabit fiyatlarla %14,3'lük bir artış göstermiştir. Bu artışta 2009 yılındaki %14,9'luk düşüşün üzerine gerçekleşmiştir. Görüldüğü gibi 2010 yılında özel kuruluşların üretimden satışlarında önemli bir gelişme sağlanmıştır. 2010 yılında kamu kuruluşu sayısı 15'den 12'ye gerilemesine rağmen, kamu kuruluşlarının üretimden satışları cari fiyatlarla %26,3, sabit fiyatlarla %18,9 oranında artış göstermiştir.

2010 yılında İSO 500'de satış hasılatı cari fiyatlarla %20,8, sabit fiyatlarla %13,8 oranında artış göstermiştir. Bu oranların 2009 yılında sırasıyla %12,3 ve %13,1 oranında düşüş gösterdiği hatırlanırsa, satış hasılatında da önemli bir gelişme yaşandığı görülmektedir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda satış hasılatı 2010 yılında cari fiyatlarla %%20,6, sabit fiyatlarla %13,6 oranında artış göstermiştir. Kamuda ise bu oranlar %23,7 ve %16,5 olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların toplam ihracatı %16,5 oranında artarken, özel kuruluşların ihracatı %16,7, kamu kuruluşların ihracatı ise %2,9 oranında artış göstermiştir.

2010 yılında İSO 500'de vergi öncesi dönem karı cari fiyatlarla %39,8 oranında artış gösterirken, özel kuruluşlarda %19,4, kamu kuruluşlarında %150,7'lik artışlar söz konusudur. Dönem kar ve zarar toplamı ise İSO 500'de %56,5 oranında artarken, özel kuruluşlarda %34,5, kamu kuruluşlarında ise %174,2'lik artışlar gerçekleşmiştir. 2009 yılında özel kuruluşlarda dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %24,6 artarken, 2010'da bunun üzerine %34,5 artış göstermiştir. 2009 kriz yılı olmasına karşılık, özellikle finansman giderlerindeki düşüşün etkisiyle karlarda yüksek oranlı artışlar yaşanmıştır. 2010 yılında da 2009'daki boyutta olmasa da ödenen faizlerdeki %13,3'lük cari düşüş, dönem kar ve zarar toplamındaki artışa önemli katkı sağlamıştır.

2010 yılında İSO 500'de toplam borçlar %20,5 oranında artış göstermiştir. Söz konusu yılda özel kuruluşlardaki %26,3 artışa karşılık, kamu kuruluşlarında %14,7'lik düşüş gerçekleşmiştir. 2010 yılında özel kuruluşlarda kısa vadeli borçlar %25,4, uzun vadeli borçlar %28,4 oranında artmıştır.

2010 yılında özkaynak toplamı İSO 500'de %11,2, özel kuruluşlarda %9,6 ve kamu kuruluşlarında %17,3 oranında artış göstermiştir. Aktif (varlık) toplamı ise İSO 500'de %15,8, özel kuruluşlarda %18,1 ve kamu kuruluşlarında da %4,4 oranında artış göstermiştir. Özel kuruluşlarda özkaynak toplamı %9,6 oranında artarken, borçlardaki büyük artışın etkisiyle aktif (varlık) toplamındaki artış %18,1'e çıkmıştır. 2010 yılında duran varlıklar İSO 500'de %9,5, özel kuruluşlarda %11,4 oranında artarken, kamu kuruluşlarında değişiklik söz konusu olmamıştır.

2010 yılında ödenen faizler İSO 500'de %13,3, özel kuruluşlarda %10,9 ve kamu kuruluşlarında da %41,6 oranında düşüş göstermiştir. 2010 yılında İSO 500'de faktör fiyatlarıyla net katma değerde cari fiyatlarla %26,4, sabit fiyatlarla %22,5'lik artışlar söz konusudur. Özel kuruluşlarda ise cari fiyatlarla %19,3, sabit fiyatlarla %15,6'lık artışlar gerçekleşmiştir. Kamu kuruluşlarındaki artışlar ise cari fiyatlarla %65,9, sabit fiyatlarla %60,8 olmuştur.

2010 yılında İSO 500'de temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %22,1, sabit fiyatlarla %18,3 oranında artış göstermiştir. Aynı yılda özel kuruluşlarda temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %16,9, sabit fiyatlarla %13,3 oranında artmıştır. 2009 yılında özel kuruluşlarda temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %0,9 oranında artış gösterirken, sabit fiyatlarla %0,9 oranında küçülmüştü. 2010 yılında Türkiye sanayi sektörü katma değeri sabit fiyatlarla %12,9 oranında artış göstermiştir. Bu oran, 2010 yılında özel kuruluşlardaki sabit fiyatlarla brüt katma değer artışı olan %13,3 ile karşılaştırıldığında, iki oranın birbiriyle büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Kamu kuruluşlarında ise temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %53,2, sabit fiyatlarla %48,4 oranında artış göstermiştir.

İSO 500'de üretici fiyatlarıyla brüt katma değer 2010 yılında cari fiyatlarla %18,7, sabit fiyatlarla %15 büyümüştür. Özel kuruluşlarda ise 2010'da üretici fiyatlarıyla brüt katma değer cari fiyatlarla %15,3, sabit fiyatlarla %11,7 artmıştır. Kamu kuruluşlarında ise cari fiyatlarla %54, sabit fiyatlarla %49,2'lik artışlar söz konusudur. Görüldüğü gibi İSO 500 ve özel kuruluşların sonuçları, sektörün Türkiye sonuçları ile oldukça tutarlıdır.

Dünyanın lider yatak kumaşı ve döşemelik kumaş üreticisi

YENİ WWW.BOYTEKS.COM

Kayseri'nin 3., Türkiye'nin ise 116. büyük ihracatçısı Boyteks, ürettiği geniş ürün yelpazesiyle yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın yatak ve mobilya üreticilerine de destek vermeye devam ediyor.

BOYTEKS TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Boydak

Yatak Kumaşı
1. O.S.B. 8. Cad. No: 60 38070 KAYSERİ
Tel: (352) 322 0588 (Pbx) Faks: (352) 322 0589
www.boyteks.com - sales@boyteks.com - export@boyteks.com

Döşemelik Kumaş
O.S.B. Gri Cad. 4. sok. No: 1 16150 BURSA
Tel: (224) 241 6900 (Pbx) Faks: (224) 241 6901
www.boyteks.com - upholstery@boyteks.com

BOYTEKS

Yatak Kumaşı ve Döşemelik Kumaş

İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

İşletmelerin ölçeklerine göre ekonomideki ağırlıklarını görebilmek amacıyla İSO 500 kapsamında yer alan kuruluşlar büyüklük sıralamasına göre 50'lik gruplara ayrılmakta ve bu grupların ekonomik büyüklükler içerisindeki payları tespit edilmektedir. Geçmiş yıllarda olduğu gibi 2010 yılında da ölçek ekonomisinin ekonomik büyüklüklerdeki ağırlığı açıkça görülmektedir.

İSO 500'de ilk 50 kuruluşun üretimden satışlar içindeki payı 2009'da %48,5 iken, 2010'da %49,8'e yükselmiştir. Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde ilk 50 kuruluşun 2010'daki payı %53,8'dir. Bu payın 2009 yılında %54,9 olduğu dikkate alındığında, üretici fiyatlarıyla brüt katma değer payının 2010 yılında 1,1 puan küçülmesi, söz konusu yılda dolaylı vergilerin brüt katma değer içindeki payının bir miktar azalmasından kaynaklanmıştır. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %55,3'tür. Bu oran 2009 yılı için %41,2 ile daha düşüktür. Dönem kar ve zarar toplamı payı 14,2 puan artış göstermiştir. Bu durum 2010 yılında bir önceki yıla göre ilk 50'deki kuruluşların diğer kuruluşlara göre daha fazla kar artışı sağladıklarına işaret etmektedir. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun toplam ihracat içindeki payı %51,4'tür. Bu oranın 2009 yılında %50,1 olduğu hatırlanırsa, bir önceki yıla göre küçük bir artış olduğu görülmektedir. Çalışanlar sayısı açısından ise ilk 50 kuruluşun payı 2010 yılında %30,7 olmuştur. Bu payın 2009 yılı için %32,3 olduğu dikkate alındığında, ilk 50'deki ücretle çalışan sayısındaki artışın diğer kuruluşlardaki artışa göre daha düşük kaldığı anlaşılmaktadır.

2010 yılında İSO 500'deki ilk 50 kuruluşun yarattığı üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin GSYİH içindeki payı %5'tir. 2009 için bu oran %5,3 idi. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun Türkiye ihracatı içindeki payı da %24,2'dir. 2009 yılı için ise bu oran %22,7 idi. Görüldüğü gibi İSO 500'deki ilk 50 kuruluşun GSYİH ve ihracattaki rolü oldukça önemlidir. Bu durum, İSO 500'deki ilk 50 kuruluşunda Türkiye ekonomisindeki gelişmeleri önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla gerek ilk 50 kuruluş, gerekse İSO 500 Türkiye ekonomisi içinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

İlk 50 kuruluş, İSO 500 ve Türkiye ekonomisinde belirleyici rol oynarken, ölçek ekonomisinin faydalarından biri de katma değer verimliliğinde ortaya çıkmaktadır. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Gruplara Göre Dağılımı tablosunun son sütununda yer alan nispi hasıla oranı katma değer verimliliği ile ilgili verileri göstermektedir.

Bu tabloda 50'lik gruplar itibarıyla kişi başına düşen brüt katma değer büyüklükleri hesaplanmakta, daha sonra büyüklükler İSO 500'de kişi başına düşen brüt katma değere oranlanarak nispi hasıla oranları elde edilmektedir. Böylece İSO 500'e göre 50'lik gruplar itibarıyla verimlilik oranlarına ulaşılmaktadır. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun nispi hasıla oranı 175'tir. Bu grubun 2009 yılındaki nispi hasıla oranının 170 olduğu hatırlanırsa, 2010'da 5 puanlık artış sağladığı görülmektedir. İlk 50'lik grubun nispi hasıla oranı diğer gruplara göre oldukça yüksektir. Yani ilk 50 kuruluşun katma değer verimliliği, diğer grupların oldukça üzerindedir. Bu avantajı, kuruluşların ölçekleri sağlamaktadır. Nispi hasıla oranı en yüksek ikinci grup 110,6'lık nispi hasıla oranı ile 251-300 grubudur. Ancak söz konusu iki grup arasında oldukça fazla fark bulunduğu da unutulmamalıdır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Nispi Hasıla Oranı
1-50	49,8	53,8	55,3	51,4	30,7	175,0
51-100	13,4	13,6	12,2	12,1	14,9	91,1
101-150	8,7	6,0	8,9	8,3	9,6	62,0
151-200	6,5	6,0	6,2	5,6	9,7	62,0
201-250	5,2	4,6	3,1	4,1	9,8	46,8
251-300	4,3	6,4	5,2	5,2	5,8	110,6
301-350	3,6	1,8	2,4	3,8	5,1	36,0
351-400	3,2	2,1	2,7	3,6	5,8	35,3
401-450	2,8	1,4	1,8	3,0	4,3	33,6
451-500	2,6	4,5	2,3	2,9	4,4	101,1
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**-**

akenerji
Enerjimiz Geleceğimiz

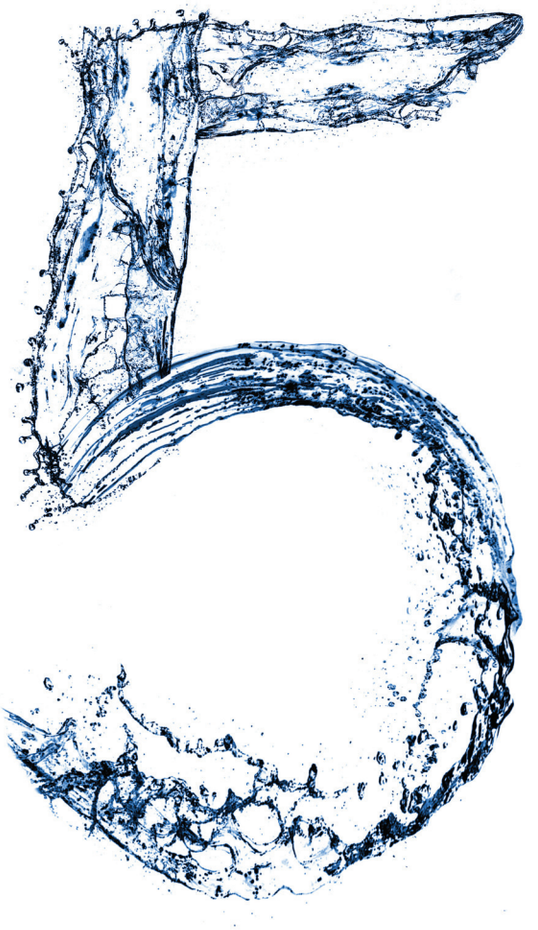

5 HES Projesi'yle Gücümüze 2010'da da Güç Kattık!

Türkiye'nin ilk ve en büyük özel sektör elektrik üreticilerinden Akenerji, 2010 yılında hayata geçirdiği 5 Hidroelektrik Santrali (HES) projesiyle yenilenebilir enerjiye dayalı yatırımlarını hız kesmeden sürdürüyor. **Akocak (81 MW), Bulam (7 MW), Burç (28 MW), Feke II (70 MW)** ve **Uluabat (100 MW) HES** projeleriyle yenilenebilir kaynaklı kurulu gücünü 301 MW ve toplam kurulu gücünü 659 MW'a çıkaran Akenerji, yatırımlarıyla daha temiz ve sürdürülebilir bir gelecek için yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmaya ve doğadan aldığı güçle Türkiye'nin geleceğini aydınlatmaya devam ediyor.

PIRPAIT

AKKÖK
CEZ GROUP

www.akenerji.com.tr

Sektörlerin İhracat Performansı

2001 krizi ile birlikte ülke ihracatında olumlu bir gelişme yaşanmıştır. 2000-2010 yılları arasında ihracat dolar olarak %310 oranında artmıştır. Bu sürede ithalattaki artış ise %240,4 olmuştur. İhracattaki bu artış, özellikle sanayi üretimini oldukça olumlu etkilemiş ve dolayısıyla GSYİH'daki gelişmelerde de belirleyici rol oynamıştır.

2009 yılında küresel krizin etkisiyle dış talepte yaşanan hızlı düşüş, ekonomideki küçülmede oldukça etkili olmuştur. 2010 yılında ise ekonomi hızla kayıplarını telafi ederken, ihracat aynı performansı gösterememiştir. 2010 yılında ihracat dolar olarak %11,5, miktar olarak %6,3 oranında artış göstermiştir.

2010 yılında Türkiye ihracatında dolar olarak %11,5'lik artış yaşanmasına karşın, İSO 500 ihracatındaki artış %16,3 olmuştur. 2009 yılında ise Türkiye ihracatı %22,6, İSO 500 ihracatı ise %31,7 oranında gerilemişti. Görüldüğü gibi 2009'da İSO 500 ihracatı, Türkiye ihracatındaki düşüşten daha yüksek oranda gerilerken, 2010 yılında Türkiye ihracatının biraz üzerinde artış göstermiştir.

2010 yılında İSO 500 ihracatına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi ihracatının %8,9, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ihracatının ise %3,3 oranında küçüldüğü görülmektedir. Diğer tüm alt sektörlerin ihracatında ise artışlar yaşanmıştır. 2009 yılında ise İSO 500'de Gıda, İçki ve Tütün Sanayindeki küçük oranlı artışın dışında, diğer tüm alt sektörlerde ihracat düşüş göstermişti.

2010 yılında İSO 500 ihracatı içinde en büyük paya sahip olan sektör %26 ile Taşıt Araçları Sanayidir. Söz konusu sektör 2009 yılında %27,5'lik pay ile yine ilk sektör olurken, bu sektörde 2010 yılında %9,8'lik ihracat artışı elde etmiştir. 2010 yılında ikinci sırada %18,5'lik payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörde 2010 yılında ihracat artışı %19,6 olmuştur.

Üçüncü sırada %18'lik payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi yer almaktadır. Bu sektörün 2010'daki ihracat artışı %26,6'dır. Ana Metal Sanayi %17,7'lik payla dördüncü sırada yer alırken, ihracat artışı %15,7'dir. Bu sektörlerin ardından %7,2'lik pay ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi, %5,9'luk pay ile Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi gelmektedir. Bu iki sektörün 2010'daki ihracat artışı %26,6 ve %9,7'dir.

2010 yılında İSO 500'ün ihracatının toplam satış hasılatı içindeki payı %25,5'tir. Bu oranın 2008'de %28,8, 2009'da %26,3 olması, son iki yılda ihracatın satış hasılatı içindeki payının küçüldüğünü göstermektedir.

2010 yılında ekonomi hızla kayıplarını telafi ederken, ihracat aynı performansı gösterememiştir.

İhracatın Sektörel Dağılımı

	Sektörler	İhracat (Bin $)			Dağılım (%)			Değişim (%)	
		2008	2009	2010	2008	2009	2010	2009/2008	2010/2009
1-	Madencilik ve Taşocakçılığı	1.197.127	659.180	874.301	1,8	1,4	1,6	-44,9	32,6
2-	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	3.044.434	3.079.068	3.896.954	4,5	6,7	7,2	1,1	26,6
3-	Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	3.724.008	2.882.526	3.161.155	5,5	6,2	5,9	-22,6	9,7
4-	Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	456.798	331.169	357.300	0,7	0,7	0,7	-27,5	7,9
5-	Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	365.852	277.528	252.821	0,5	0,6	0,5	-24,1	-8,9
6-	Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	10.546.467	7.653.641	9.689.628	15,6	16,6	18,0	-27,4	26,6
7-	Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	2.118.732	1.930.683	1.867.062	3,1	4,2	3,5	-8,9	-3,3
8-	Ana Metal Sanayi	17.935.348	8.235.505	9.526.595	26,5	17,8	17,7	-54,1	15,7
9-	Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	10.041.744	8.305.020	9.931.383	14,8	18,0	18,5	-17,3	19,6
10-	Taşıt Araçları Sanayi	17.970.167	12.722.567	13.972.099	26,5	27,5	26,0	-29,2	9,8
11-	Diğer İmalat Sanayi	227.111	96.224	120.793	0,3	0,2	0,2	-57,6	25,5
12-	Elektrik Sektörü	88.117	51.652	106.249	0,1	0,1	0,2	-41,4	105,7
	Toplam Sanayi Sektörü	**67.715.905**	**46.224.763**	**53.756.340**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**-31,7**	**16,3**

www.roketsan.com.tr

www.cosmic.com.tr

ROKETSAN, Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı' nın bir kuruluşudur.

roketsan

Yıl 1977... Dört arkadaş Kalde'yi kurdular. Çalıştılar, taş üstüne taş koydular. Daima "Kalıcı Değer" üretimini hedeflediler. Her zaman en ileri teknoloji ile metale ve plastiğe hayat verdiler. Tesisat ustalarının işini kolaylaştıran, kaliteli ve yenilikçi tesisat ürünleri ürettiler. Fabrikalar kurdular. 600 iş arkadaşları daha oldu. Gidilmeyen yerlere gittiler, yapılmayanları yaptılar. Katma değer yaratan, Türk ekonomisine değer katan ilk 500 ihracat firmasından biri oldular.

Kalde bugün dünyanın 40'ı aşkın ülkesinde tesisat ustalarının ilk tercihi, Türk tesisat sektörünün gururu...

Bu değer Türkiye'nin. Bu gurur hepimizin.

İhracat büyüklüğümüzün resmidir.

> Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.
T: 0 212 876 43 43 F: 0 212 876 76 49
info@kaldeklima.com www.kaldeklima.com

> Kalde Klima Pazarlama ve Taahhüt A.Ş.
T: 0 216 527 81 70 F: 0 216 527 15 56
satis@kaldeboru.com www.kaldeboru.com

kalde®
Kalıcı Değer

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

İSO 500 kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı son yıllarda artış eğilimi göstermektedir. 2007 yılında 143 olan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı, 2008'de 148'e, 2009'da 153'e yükselmiştir. 2010 yılında ise yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı tekrar 148'e gerilemiş bulunmaktadır.

2010 yılında 148 yabancı sermaye paylı kuruluşun İSO 500 üretimden satışları içindeki payı %31,6 olmuştur. 2009 yılı için bu oran %33,4 olduğu hatırlanırsa, sayıdaki düşüş doğrultusunda üretimden satışlar içindeki payın da küçüldüğü görülmektedir. Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yabancı sermaye paylı 148 kuruluşun aldığı pay %37'dir. Bu payın 2009 yılında %40,3 olduğu dikkate alındığında, katma değerdeki payın 3,3 puan azaldığı görülmektedir. 148 yabancı sermaye paylı kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı ise 2010 yılında %28,7 olmuştur. 2009 için bu payın %38,7 olduğu hatırlanırsa dönem kar ve zarar toplamında da bir düşüş eğilimi söz konusudur. 2010 yılında İSO 500 ihracatının %47,8'inin yabancı sermaye paylı kuruluşlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. 2009 yılı için bu oran %48,9 olduğu hatırlanırsa, yabancı sermaye paylı kuruluş sayısındaki düşüşün tüm büyüklüklerde bir önceki yıla göre payların küçülmesine neden olduğu görülmektedir. Yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500'ün ekonomik büyüklükleri içindeki payları incelendiğinde, her zaman olduğu gibi 2010 yılında da bu kuruluşların en büyük payı ihracatta aldıkları görülmektedir. Çalışanlar sayısında ise yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500'deki payı %30'dur. Bu oran 2009 yılında %29,8 idi. Dolayısıyla çok önemli bir değişme söz konusu değildir.

Yabancı sermaye paylı kuruluşlar ellilik gruplar itibarıyla incelendiğinde, 2010 yılında 2009 yılında olduğu gibi ilk 50 kuruluş içinde 20 yabancı sermaye paylı kuruluş bulunduğu görülmektedir. İlk 50'lik grup içinde yer alan 20 yabancı sermaye paylı kuruluşun üretimden satışlardaki payı %16,8'dir. Bu oran 2009 yılında %17,4 olduğuna göre 0,6 puanlık bir gerileme söz konusudur. İlk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların üretici fiyatlarıyla brüt katma değerden aldıkları pay 2010 yılında %16,3 olmuştur. 2009 yılında bu pay %20,5 ile daha yüksektir.

İlk 50 içindeki 20 yabancı sermaye paylı kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %14,1'dir. Bu payın 2009 yılındaki %18'lik orana göre daha düşük olduğu görülmektedir. İlk 50'deki yabancı sermaye paylı 20 kuruluşun ihracattaki payı 2010'da %27,8'dir. Bu payın 2009 yılında %28,9 olduğu hatırlanırsa, ihracattaki küçülmenin diğer büyüklüklere göre daha düşük olduğu görülmektedir. İlk 50 kuruluş içindeki 20 yabancı sermaye paylı kuruluşun çalışanlar sayısındaki payı 2010'da %10,1'dir. Bu pay 2009 yılındaki %10,5'e göre fazla değişmemiştir.

Nispi hasıla oranlarına bakıldığında, yabancı sermaye paylı kuruluşların, İSO 500 kapsamındaki kuruluşlara göre daha verimli çalıştıkları görülmektedir. 148 yabancı sermaye paylı kuruluşun, İSO 500 kapsamındaki tüm kuruluşlara göre nispi hasıla oranı 123,6'dır. İlk 50'de yer alan 20 yabancı sermaye paylı kuruluşta ise bu oran 161'dir. İlk 50'de yer alan 20 yabancı sermaye paylı kuruluşun, İSO 500 kapsamındaki yabancı sermaye paylı 148 kuruluşa göre nispi hasıla oranı ise 130,3'tür.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşların Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Kuruluş Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Nispi Hasıla Oranı (500 BSK'ya Göre)	Nispi Hasıla Oranı (YSK'ya Göre)
1-50	20	16,8	16,3	14,1	27,8	10,1	161,0	130,3
51-100	14	3,8	6,3	2,9	5,1	4,2	149,6	121,0
101-150	18	3,3	2,5	4,1	3,9	3,4	71,2	57,6
151-200	14	1,8	3,5	1,4	1,8	3,5	101,5	82,1
201-250	17	1,8	1,3	1,7	2,1	2,6	51,5	41,7
251-300	15	1,3	4,7	1,6	2,9	1,7	280,0	226,6
301-350	13	0,9	0,7	0,9	1,5	1,5	44,1	35,7
351-400	14	0,9	0,7	1,1	1,0	0,9	69,8	56,4
401-450	10	0,6	0,3	0,4	1,0	0,9	34,2	27,7
451-500	13	0,7	0,7	0,5	0,8	1,0	70,0	56,6
	148	**31,6**	**37,0**	**28,7**	**47,8**	**30,0**	**123,6**	**-**

YSK: Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

Gücüne güven!

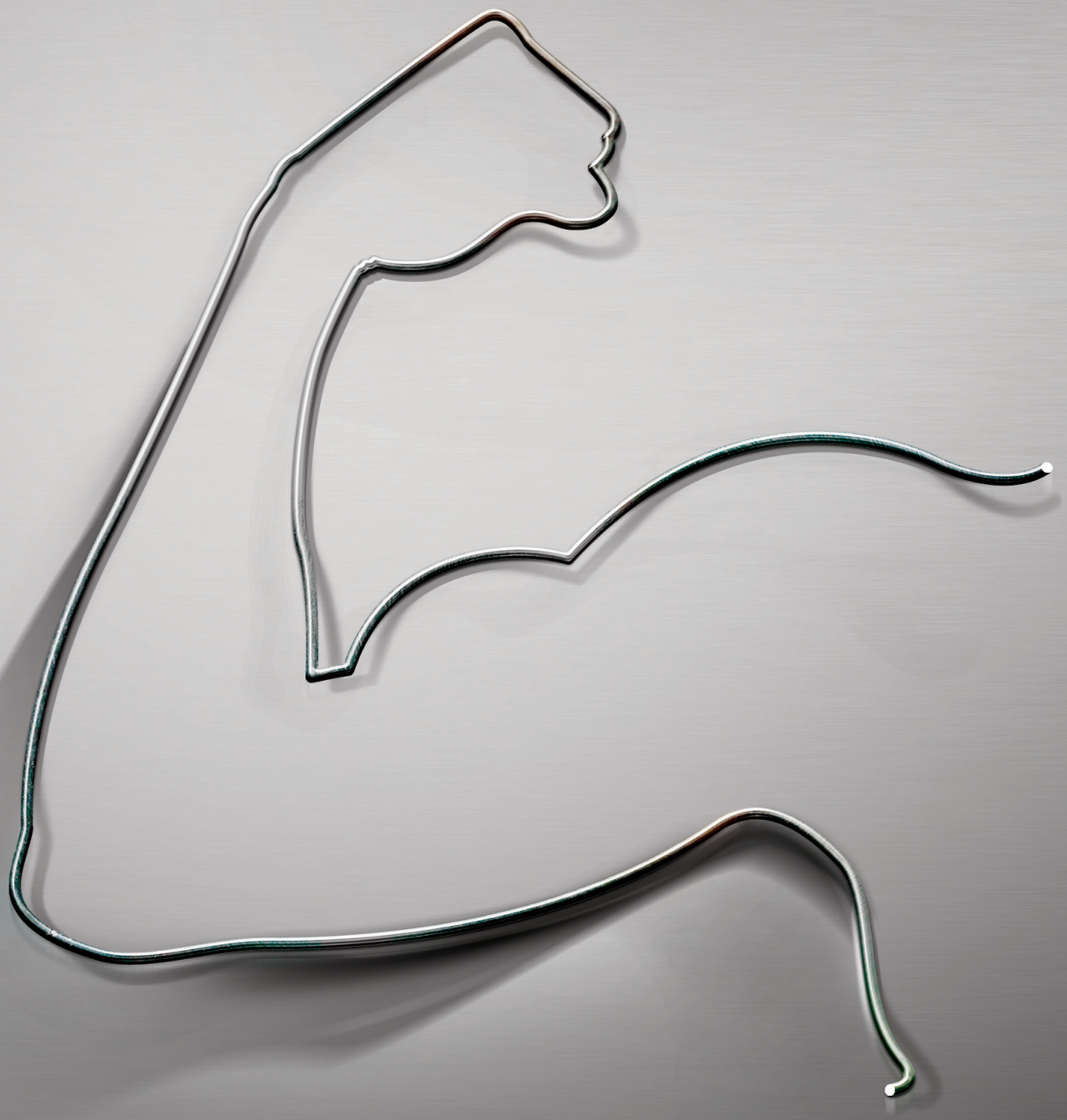

Boyçelik, her geçen yıl gücüne güç katmaya devam ediyor.

Boydak

BOYÇELİK A.Ş
OSB 37. Cad. No: 4, 38070 Kayseri
Tel: (352) 322 15 30 Faks: (352) 322 15 45

www.boycelik.com

BOYÇELİK

500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde İSO Üyeleri

İSO 500 kapsamındaki İSO üyeleri kuruluş sayısı 2010 yılında 197'dir. Uzun yıllardır ilk kez İSO 500 içindeki İSO üyeleri arasında kamu kuruluşu yer almamaktadır. 2007 yılında İSO üyesi kuruluşların sayısı 213 iken, 2008'de 209'a, 2009'da 190'a gerilemiş, 2010 yılında ise özel kuruluşlar 8 adet artarken, kamu kuruluşlarının 1 adet azalması sonucunda sayı 197'ye yükselmiştir. 2009 yılında İSO 500 kapsamında yer alan 190 İSO üyesinden 189'u özel kuruluş, 1'i kamu kuruluşu niteliğinde iken, 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki 197 İSO üyesi kuruluşun tümü özel sektör kuruluşudur.

2010 yılında İSO üyesi 197 kuruluşun, İSO 500 üretimden satışlar içindeki payı %45,1'dir. Bu payın 2009 yılında %45,5 olduğu dikkate alındığında, 2010 yılında üye sayısı artmasına karşın, üretimden satışlarda İSO üyeleri payının 0,4 puan gerilediği görülmektedir. İSO üyesi kuruluşların satış hasılatı içindeki payı ise 2010 yılında %46,5 olmuştur. Bu pay, 2009 yılındaki %45,1'lik orana göre 1,4 puan artış göstermiştir.

2010 yılında İSO 500'ün Türkiye ihracatındaki payı %47,2 olmuştur. Aynı yılda İSO üyelerinin Türkiye ihracatındaki payı ise %25,7 olmuştur. 2010 yılında İSO 500 ihracatının %54,5'i İSO üyesi kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında Türkiye ihracatı dolar olarak %11,5 oranında artarken, İSO 500 kapsamında yer alan İSO üyesi kuruluşların ihracat artışı %16,3 ile daha yüksektir.

2010 yılında İSO 500'de vergi öncesi dönem karının %36,5'i İSO üyelerince gerçekleşmiştir. Bu oran 2009 yılında %42,5 ile daha yüksektir. 2010 yılında İSO üyelerinin dönem zararının İSO 500'ün dönem zararı içindeki payı %30,8'dir. Bu oranın 2009 yılında %15,1 olduğu hatırlanırsa bir önceki yıla göre artış olduğu görülmektedir. 2010 yılında İSO üyelerinin dönem kar ve zarar toplamının (V.Ö.), İSO 500 dönem kar ve zarar toplamı (V.Ö.) içindeki payı %36,9'dur. Bu oran, 2009 yılında %48 ile daha yüksek gerçekleşmiştir.

İSO üyelerinin dönem kar ve zarar toplamı 2010 yılında, 2009 yılına göre %18,9 oranında artış göstermiştir. İSO 500'deki dönem kar ve zarar toplamındaki artış ise %56,5'tir. Aradaki farkın bu kadar büyük olması, İSO 500'deki kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamındaki %174,2'lik çok yüksek artıştan kaynaklanmaktadır.

2010 yılında İSO üyelerinin toplam borç tutarı 59,1 milyar TL'dir. 2009 yılına göre %19,1'lik artış söz konusudur. Toplam borçlarda İSO üyelerinin, İSO 500'deki payı %39,7'dir. Bu oran 2009 yılındaki %39,3'lük orana göre fazla değişmemiştir. 2010 yılında İSO üyelerinin toplam borçlarının %68,3'ü kısa vadeli borçlardan oluşmaktadır. Söz konusu yılda kısa vadeli borçlar açısından İSO üye kuruluşların İSO 500 içindeki payı %39,3'tür. 2009 yılı için bu oran %41,3 ile biraz daha yüksektir. Uzun vadeli borçlarda İSO üyelerinin toplam içindeki payı ise %40,5'tir.

2010 yılında İSO 500'de çalışanlar sayısı 550.939 kişidir. Bu sayının 2009 yılında 516.305 kişi olduğu dikkate alındığında, 2010'da İSO 500'de çalışanlar sayısı 2009 yılına göre %6,7 oranında artış göstermiştir. 2010'da İSO 500'de ücretle çalışanların %39,6'sı İSO üyelerine aittir. Bu oran 2009 yılındaki %37,6'ye göre fazla değişmemiştir. İSO üyesi kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısı 2010 yılında %12,3 oranında artış göstermiştir.

Ödenen maaş ve ücretler açısından İSO üyelerinin İSO 500'deki payı 2010'da %44,1'dir. Bu pay 2009 yılındaki %43,6'ye göre fazla değişmemiştir. Faktör fiyatları ile net katma değerde İSO üyelerinin payı 2010'da %39,9'dur. Bu oran, 2009'daki %45,1'e göre nispeten daha düşüktür. Temel fiyatlarla brüt katma değerde ise İSO üyelerinin payı 2010 yılında %40,2 olmuştur. Bu oran 2009'daki %43,7'ye göre daha düşüktür.

2010 yılında ödenen KDV+ÖTV'de İSO üyelerinin payı %43'tür. 2009'daki pay %40,3 ile nispeten daha düşüktür. İSO üyelerinin üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerdeki payı 2010'da %41,5'tir. Bu oran 2009 yılındaki %42'ye göre fazla değişmemiştir. 2010 yılında İSO üyeleri tarafından üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde, 2009 yılına göre cari fiyatlarla %10,3'lük artış söz konusudur.

2010 yılında İSO 500 kapsamında İSO üyeleri tarafından yaratılan faktör fiyatlarıyla net katma değerde ödenen maaş ve ücretlerin payı %55,2'dir. 2009 yılında bu pay %55,7 ile hemen hemen aynı düzeydedir. 2010 yılında ödenen faizlerin net katma değer içindeki payı %7,5'tir. 2009 yılında %10 olan bu oran, son 10 yıllık dönemde ödenen faizlere ait en düşük orandır. Milli gelir anlamındaki kar payı ise 2010'da %37,3 olmuştur. 2009 yılındaki %34,3'e göre bir miktar artış göstermiştir. 2010 yılında İSO üyesi kuruluşlarda faktör fiyatlarıyla net katma değerin dağılımında 2009'a göre milli gelir anlamında kar payı 3 puan artış gösterirken, ücretlerin payı 0,5 puan, ödenen faizlerin payı 2,5 puan düşüş göstermiştir.

2010 yılında İSO üyesi kuruluşların İSO 500 içinde ücretle çalışanlarda %39,6, brüt katma değerde %41,5 pay alması, küçük de olsa İSO üye kuruluşların katma değer verimliliğinin diğer kuruluşlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

İSO Üyesi Kuruluşlarda Faktör Gelirleri Dağılımı (%)											
	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Ödenen Maaş ve Ücretler	66,9	89,7	59,3	61,2	52,9	61,4	51,9	55,9	55,6	55,7	55,2
Ödenen Faizler	22,1	78,8	21,8	12,0	9,5	8,0	8,8	8,1	16,4	10,0	7,5
Ödenen Kiralar	1,4	2,9	1,6	2,0	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	9,6	-71,4	17,3	24,8	37,6	30,6	39,3	36,0	28,0	34,3	37,3
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

2010 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları (TL)			
	A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	**B İSO Üyesi 197 Sanayi Kuruluşu**	**B/A (%)**
Üretimden Satışlar (Net)	255.144.469.261	115.184.247.160	45,1
Satış Hasılatı (Net)	315.984.615.352	146.932.004.702	46,5
İhracat (Bin $)	53.756.340	29.293.834	54,5
Dönem Karı (V.Ö.)	25.784.878.222	9.408.975.777	36,5
Dönem Zararı	1.702.268.840	524.217.466	30,8
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	24.082.609.382	8.884.758.311	36,9
Toplam Borçlar	148.899.768.357	59.119.465.109	39,7
--Kısa Vadeli Borçlar	102.708.285.842	40.395.960.374	39,3
Mali Borçlar	33.102.693.667	13.472.060.166	40,7
Diğer Borçlar	69.605.592.175	26.923.900.208	38,7
--Uzun Vadeli Borçlar	46.191.482.515	18.723.504.735	40,5
Mali Borçlar	34.623.805.666	14.603.828.911	42,2
Diğer Borçlar	11.567.676.849	4.119.675.824	35,6
Özkaynak	142.786.928.363	53.414.736.957	37,4
--Ödenmiş Sermaye	91.392.416.594	27.232.033.611	29,8
--Sermaye Yedekleri	5.252.547.094	2.074.444.979	39,5
--Kar Yedekleri	47.145.077.493	21.058.128.482	44,7
--Net Dönem Karı	21.511.608.928	7.871.783.655	36,6
--Birikmiş Zarar	22.514.721.746	4.821.653.770	21,4
Aktif (Varlık) Toplamı	291.686.696.940	112.534.202.188	38,6
--Dönen Varlıklar	165.269.681.371	65.481.940.982	39,6
--Duran Varlıklar	126.417.015.569	47.052.261.206	37,2
--Maddi Duran Varlıklar	84.523.769.022	25.349.865.826	30,0
--Diğer Duran Varlıklar	41.893.246.547	21.702.395.380	51,8
--Birikmiş Amortismanlar	149.158.810.379	57.207.712.539	38,4
Ücretle Çalışanlar	550.939	218.201	39,6
Ödenen Maaş ve Ücretler	21.628.688.164	9.545.578.174	44,1
Ödenen Faizler	3.279.263.024	1.294.678.825	39,5
Milli Gelir Anlamındaki Kar	18.424.272.445	6.453.782.206	35,0
Net Katma Değer	43.332.223.633	17.294.039.205	39,9
Amortismanlar	10.179.645.651	4.253.810.442	41,8
Diğer Dolaylı vergiler	818.909.706	293.142.510	35,8
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	54.330.778.990	21.840.992.157	40,2
Ödenen KDV + ÖTV	48.153.014.249	20.683.118.623	43,0
Sübvansiyonlar	187.839.878	67.329.667	35,8
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	102.295.953.361	42.456.781.113	41,5

Özel Sektörde İSO Üyeleri

2010 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların sayısında artış eğilimi görülmektedir. 2009 yılında İSO 500 kapsamında 485 özel kuruluş yer alırken, 2010 yılında özel kuruluşlarının sayısı 488'e yükselerek tepe yapmıştır.

2010 yılında 488 özel kuruluş arasında yer alan 197 kuruluş İSO üyesidir. İSO 500 kapsamındaki kuruluşlar arasında da ilk kez İSO üyesi kamu kuruluşu yer almamaktadır. 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyelerinin tamamı özel kuruluştur. 2009 yılında İSO 500'de 189 İSO üyesi özel kuruluş yer alırken, bu sayı 2010 yılında 197'ye yükselmiştir.

İSO üyesi özel kuruluşların, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içindeki sayısal ağırlığı 2007'de %43,3 iken, 2008'de %42,4'e, 2009'da %39'a gerilerken, bu oran 2010 yılında %40,4'e yükselmiştir.

2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların üretimden satışlarının %48,9'u İSO üyesi özel kuruluşlar tarafından yapılmıştır. 2009 yılı için bu oran %49,1 ile biraz daha yüksektir. İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşlar içindeki payının sayısal olarak %40,4, üretimden satışlar içindeki payının %48,9 olması, İSO üyelerinin ekonomik ağırlıklarının oldukça yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Satış hasılatı açısından İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları içindeki payı 2010 yılında %49,7 olmuştur. Bu oranın 2009 yılı için %48 olduğu hatırlanırsa, 2010 yılında 1,7 puanlık artış söz konusudur.

2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlar ihracatının %55,2'si, İSO üyesi özel kuruluşlar tarafından yapılmıştır. 2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların ihracatı %16,5 oranında artarken, İSO üyesi özel kuruluşların ihracatı %18,2 oranında artış göstermiştir.

Vergi öncesi dönem karında İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları içindeki payı %50,6'dır. Bu oran 2009 yılında %50,1 ile hemen hemen aynı düzeydedir. Dönem zararında İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içindeki payı %45,6'dır. 2009 yılında bu oran %17,6 ile oldukça küçüktür. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında ise İSO 500'deki özel kuruluşların %50,9'u İSO üyesi özel kuruluşlar tarafından yaratılmıştır. 2009 yılı için bu oran %56,7 ile daha yüksektir.

Toplam borçlar açısından İSO üyelerinin İSO 500 özel kuruluşlar içindeki payı 2010'da %44,1'dir. Bu oran 2009 yılı için %45,6 ile çok farklı değildir.

İSO 500'deki İSO üyesi özel kuruluşların 2010 yılındaki özkaynak büyüklüğü, İSO 500'deki özel kuruluşlar özkaynak büyüklüğünün %47,5'ini oluşturmaktadır. Bu oran 2009 yılında %46,4'e göre fazla değişmemiştir.

İSO üyesi özel kuruluşların ücretle çalışanlar sayısı 218.201 kişidir. 2009 yılında bu sayı 193.926 kişi olup, yıllık artış %12,5'tir. 2010'da İSO üyesi özel kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısının, İSO 500'deki özel kuruluşların ücretle çalışanlar sayısına oranı %45,4'tür. 2009'da oran %44,3 ile fazla değişmemiştir. Ödenen maaş ve ücretlerdeki pay ise 2010'da %52'dir. Bu oran, 2009'daki %52,7 ile hemen hemen aynıdır.

2010 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içinde İSO üyesi özel kuruluşların ödenen faizlerdeki payı %41,7'dir. Bu oran 2009 yılında %44,7 ile biraz daha yüksektir. 2010 yılındaki düşüşte İSO üyesi özel kuruluşların ödedikleri faizlerin %16,8 oranında küçülmesi oldukça etkili olmuştur.

2010 yılında İSO üyesi özel kuruluşların faktör fiyatlarıyla net katma değerdeki payı düşüş göstermiştir. İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özelleri içindeki payı 2010'da %49,9'dur. Bu oran 2009 yılı için %53'e göre 3,1 puan küçülmüştür.

Temel fiyatlarla brüt katma değerde İSO üyesi özel kuruluşların payı ise 2010'da %49'dur. 2009 yılı için bu oran %50,8 olduğu hatırlanırsa ufak bir düşüş söz konusudur.

İSO 500'deki İSO üyesi özel kuruluşların 2010 yılında yarattıkları üretici fiyatlarıyla brüt katma değer içinde ödenen KDV+ÖTV toplamının payı %48,7'dir. Bu oran 2009 yılı için %49,2 ile biraz daha yüksektir.

İSO 500'deki özel kuruluşların 2010 yılında ödedikleri KDV+ÖTV'nin %44,6'sını İSO üyesi özel kuruluşlar ödemiştir. Bu oran 2009 yılı için %41,3 ile biraz daha küçüktür.

İSO 500'deki özel kuruluşlar tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin %46,8'i İSO üyesi özel kuruluşlara aittir. 2009 yılında bu oran %45,7 ile daha düşüktür.

2010 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların sayısı 488'e yükselmiştir.

2010 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren İSO Üyesi Özel Sanayi Kuruluşları (TL)			
	A 488 Özel Sektör Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi Özel 197 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	235.581.165.371	115.184.247.160	48,9
Satış Hasılatı (Net)	295.581.470.399	146.932.004.702	49,7
İhracat (Bin $)	53.081.039	29.293.834	55,2
Dönem Karı (V.Ö.)	18.602.876.001	9.408.975.777	50,6
Dönem Zararı	1.149.761.148	524.217.466	45,6
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	17.453.114.853	8.884.758.311	50,9
Toplam Borçlar	133.999.806.271	59.119.465.109	44,1
--Kısa Vadeli Borçlar	90.553.649.448	40.395.960.374	44,6
Mali Borçlar	31.825.694.204	13.472.060.166	42,3
Diğer Borçlar	58.727.955.244	26.923.900.208	45,8
--Uzun Vadeli Borçlar	43.446.156.823	18.723.504.735	43,1
Mali Borçlar	32.901.215.639	14.603.828.911	44,4
Diğer Borçlar	10.544.941.184	4.119.675.824	39,1
Özkaynak	112.416.772.805	53.414.736.957	47,5
--Ödenmiş Sermaye	69.110.501.309	27.232.033.611	39,4
--Sermaye Yedekleri	5.237.099.407	2.074.444.979	39,6
--Kar Yedekleri	39.860.294.577	21.058.128.482	52,8
--Net Dönem Karı	15.618.927.692	7.871.783.655	50,4
--Birikmiş Zarar	17.410.050.180	4.821.653.770	27,7
Aktif (Varlık) Toplamı	246.416.579.296	112.534.202.188	45,7
--Dönen Varlıklar	139.368.804.493	65.481.940.982	47,0
--Duran Varlıklar	107.047.774.803	47.052.261.206	44,0
--Maddi Duran Varlıklar	68.736.286.916	25.349.865.826	36,9
--Diğer Duran Varlıklar	38.311.487.887	21.702.395.380	56,6
--Birikmiş Amortismanlar	126.127.704.841	57.207.712.539	45,4
Ücretle Çalışanlar	480.360	218.201	45,4
Ödenen Maaş ve Ücretler	18.357.264.903	9.545.578.174	52,0
Ödenen Faizler	3.103.585.632	1.294.678.825	41,7
Milli Gelir Anlamındaki Kar	13.213.846.113	6.453.782.206	48,8
Net Katma Değer	34.674.696.648	17.294.039.205	49,9
Amortismanlar	9.160.357.101	4.253.810.442	46,4
Diğer Dolaylı vergiler	763.936.579	293.142.510	38,4
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	44.598.990.328	21.840.992.157	49,0
Ödenen KDV + ÖTV	46.361.858.712	20.683.118.623	44,6
Sübvansiyonlar	187.839.878	67.329.667	35,8
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	90.773.009.162	42.456.781.113	46,8

Kamu Kuruluşlarının Payı

2010 yılında kamu kuruluşlarının sayısı 12'ye gerilemiştir.

2000'li yıllarda İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşları sayısı hızla azalmıştır. Sadece 2009 yılında kriz yılı olmasının da etkisiyle 2008'de 14 olan kamu kuruluşu sayısı 15'e yükselmiştir. 2010 yılında ise kamu kuruluşlarının sayısı ilk kez 12'ye gerilemiştir.

İSO 500 içinde kamu kuruluşlarının sayısı hızla azalırken, ekonomik büyüklükler içindeki payı da giderek küçülmüştür. 2010 yılında üretimden satışlarda kamu kuruluşlarının payı %7,7'dir. Bu oran 2009 yılı için %7,4 düzeyindedir.

Satış hasılatında İSO 500'deki kamu kuruluşlarının payı %6,5'tir. 2009 yılı oranı ise %6,1 idi. 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarının ihracatı İSO 500'ün %1,3'ünü oluşturmaktadır. Bu oran 2009 yılında da %1,4 ile hemen hemen aynı düzeydedir.

2010 yılında 12 kamu kuruluşunun dönem karı 2009 yılına göre %150,7 gibi oldukça yüksek bir oranda artış göstermiştir. Bu artışın etkisiyle 2010 yılında kamu kuruluşlarının vergi öncesi dönem karının, İSO 500 içindeki payı 2009'da %15,3 iken, 2010'da %27,9'a yükselmiştir.

Söz konusu yılda dönem zararında kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı %32,5 olmuştur. Bu oran 2009 yılındaki %14,2'lik orana göre oldukça yüksektir. Dönem kar ve zarar toplamı yani net karda ise 12 kamu kuruluşunun İSO 500 içindeki payı %27,5'tir. Bu oran 2009 yılındaki %15,5'in oldukça üzerindedir.

2010 yılında 12 kamu kuruluşunun, İSO 500'ün toplam borçları içindeki payı %10'dur. 2009 yılı oranı %13,9 olduğu dikkate alındığında, kamu kuruluşlarının borçlarında bir azalış eğilimi göze çarpmaktadır.

12 kamu kuruluşunun 2010 yılındaki toplam borcu 14,9 milyar TL'dir. Bu borcun %81,6'sı kısa vadeli borç iken, %18,4'ü de uzun vadeli borçtur. Özkaynak açısından kamu kuruluşlarının İSO 500'deki payı 2010 yılında %21,3'tür.

Ücretle çalışanlar sayısı 12 kamu kuruluşunda 70.579 kişidir. Bu sayının 2009 yılı için 79.010 kişi olduğu hatırlanırsa, bir önceki yıla göre %10,7'lik azalış söz konusudur. Bu azalmada 2009 yılında 15 olan kamu kuruluşu sayısının, 2010'da 12'ye gerilemesi de etkili olmuştur.

2010 yılında İSO 500 kapsamında kamu kuruluşlarının ödediği faizler %41,6 oranında azalmıştır. 2010 yılında ödenen faizler açısından kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı %5,4'tür. Bu oran 2009 yılı için %8 ile daha yüksek düzeyde olmuştur.

2010 yılında kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamındaki büyük artış nedeniyle faktör gelirleri dağılımında milli gelir anlamındaki kar %250,2 gibi oldukça yüksek bir artış göstermiştir. Bu nedenle milli gelir anlamındaki karda kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı %28,3 düzeyine çıkmıştır. 2009 yılında bu oran %13,5 ile oldukça daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir.

2010 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşlarının faktör fiyatlarıyla yarattıkları net katma değer bir önceki yıla göre %65,9 oranında artış göstermiştir. 2010 yılında kamu kuruluşlarının net katma değerdeki payı İSO 500'e göre %20'dir. Bu oran 2009 yılı için %15,2 ile daha düşük düzeydedir.

Temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı 2010 yılında %17,9 olmuştur. Bu oranın 2009 yılı için %14,1 olduğu hatırlanırsa, bu oranın geçen yıla göre arttığı görülmektedir.

2010 yılında kamu kuruluşlarının ödenen KDV+ÖTV toplamı içindeki payı %3,7'dir. Bu oran 2009'da %2,4 ile daha düşük düzeydedir. 12 kamu kuruluşu tarafından ödenen KDV+ÖTV toplamı 2010 yılında %58,8 oranında artış göstermiştir.

2010 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşları tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin %11,3'ünü oluşturmaktadır. 2009 yılı için bu oran %8,2 ile daha düşük düzeydedir.

Üretimden Satışlar İçindeki Paylar (%)

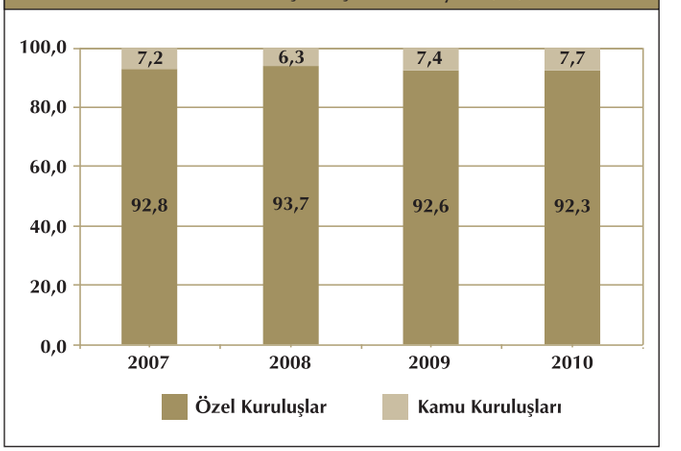

2010 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren Kamu Kuruluşları (TL)			
	A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B Kamu 12 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	255.144.469.261	19.563.303.890	7,7
Satış Hasılatı (Net)	315.984.615.352	20.403.144.953	6,5
İhracat (Bin $)	53.756.340	675.301	1,3
Dönem Karı (V.Ö.)	25.784.878.222	7.182.002.221	27,9
Dönem Zararı	1.702.268.840	552.507.692	32,5
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	24.082.609.382	6.629.494.529	27,5
Toplam Borçlar	148.899.768.357	14.899.962.086	10,0
--Kısa Vadeli Borçlar	102.708.285.842	12.154.636.394	11,8
Mali Borçlar	33.102.693.667	1.276.999.463	3,9
Diğer Borçlar	69.605.592.175	10.877.636.931	15,6
--Uzun Vadeli Borçlar	46.191.482.515	2.745.325.692	5,9
Mali Borçlar	34.623.805.666	1.722.590.027	5,0
Diğer Borçlar	11.567.676.849	1.022.735.665	8,8
Özkaynak	142.786.928.363	30.370.155.558	21,3
--Ödenmiş Sermaye	91.392.416.594	22.281.915.285	24,4
--Sermaye Yedekleri	5.252.547.094	15.447.687	0,3
--Kar Yedekleri	47.145.077.493	7.284.782.916	15,5
--Net Dönem Karı	21.511.608.928	5.892.681.236	27,4
--Birikmiş Zarar	22.514.721.746	5.104.671.566	22,7
Aktif (Varlık) Toplamı	291.686.696.940	45.270.117.644	15,5
--Dönen Varlıklar	165.269.681.371	25.900.876.878	15,7
--Duran Varlıklar	126.417.015.569	19.369.240.766	15,3
--Maddi Duran Varlıklar	84.523.769.022	15.787.482.106	18,7
--Diğer Duran Varlıklar	41.893.246.547	3.581.758.660	8,5
--Birikmiş Amortismanlar	149.158.810.379	23.031.105.538	15,4
Ücretle Çalışanlar	550.939	70.579	12,8
Ödenen Maaş ve Ücretler	21.628.688.164	3.271.423.261	15,1
Ödenen Faizler	3.279.263.024	175.677.392	5,4
Milli Gelir Anlamındaki Kar	18.424.272.445	5.210.426.332	28,3
Net Katma Değer	43.332.223.633	8.657.526.985	20,0
Amortismanlar	10.179.645.651	1.019.288.550	10,0
Diğer Dolaylı vergiler	818.909.706	54.973.127	6,7
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	54.330.778.990	9.731.788.662	17,9
Ödenen KDV + ÖTV	48.153.014.249	1.791.155.537	3,7
Sübvansiyonlar	187.839.878	0	0,0
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	102.295.953.361	11.522.944.199	11,3

Kaynak Yapısı

Türk sanayi kuruluşlarında borçlanma belirgin bir özellik taşımaktadır. Bu bağlamda Türk sanayi kuruluşları, gelişmiş ve AB ülkeleri kuruluşları ile çok farklı bir yapı sergilemektedir. Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık, kuruluşların mülkiyet yapıları ve kuruluş dışı yeterli özkaynak yaratamamalarından kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde kuruluşlar sermaye piyasalarından önemli ölçüde fon elde etme olanağı bulabilirken, Türkiye'de sermaye piyasaları hala sınırlı düzeylerdedir. Kuruluşların büyük bölümü bu imkanlardan yararlanamamaktadır. Ayrıca kuruluşların mülkiyet yapıları da dış kaynaklardan yeterince yararlanmaya elverişli değildir.

Mali yapıdaki bu sorunların yanı sıra, 2001 yılı ekonomik krizi ile birlikte diğer faaliyet kollarında olduğu gibi sanayi sektöründe de kaynak yapısı (mali yapı) önemli ölçüde bozulmuştur. 2004 yılında uygulamaya konulan enflasyon muhasebesi uygulamasının etkisiyle kuruluşların varlıkları büyürken, kuruluşların varlıklarını fonlamada kullandıkları borçlar oranı %50'nin altına inmiştir. Buna karşılık yine de borç/özkaynak oranı, gelişmiş ülkeler ile kıyaslanamayacak büyüklükte kalmaya devam etmiştir.

2009 yılında ekonomide yaşanan daralma ile birlikte kredi faiz oranları önemli ölçüde düşmesine rağmen, kredi talebinde de bir daralma göze çarpmıştır. Bunun sonucunda az da olsa toplam borçlar da azalma eğilimi görülmüştür. Bunun sonucunda İSO 500'de toplam borçların aktif (varlık) toplamı içindeki payı 2008'de %52,6 iken, 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010 yılında ise yaşanan olumlu gelişmeler doğrultusunda kredi stokundaki büyük artışın etkisiyle İSO 500'ün toplam borçları %20,5 oranında artış göstermiştir. Böylece İSO 500'ün toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2010 yılında yeniden %51,1'e yükselmiştir.

Özel kuruluşlarda da 2008 yılında %54,4 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2009'da %50,9'a gerilemiş, 2010 yılında ise toplam borçlardaki %26,3'lük artışın etkisiyle %54,4'e yükselmiştir. Bu oran, 2005'ten bu yana 2008 ile birlikte en yüksek oran olarak dikkat çekmektedir.

2010 yılında İSO 500 kapsamındaki 12 kamu kuruluşunda ise toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %32,9 olmuştur.

Özel kuruluşlarda 2009'da 103,8 olan toplam borçlar/özkaynak oranı, 2010'da 119,2'ye yükselmiştir. Toplam borçlar/özkaynak oranındaki bu artış, kur ve kredi faizlerinde yaşanacak bir olumsuzluk halinde, kuruluşların kaynak yapısının hızla bozulmasına neden olabilecektir.

2010'da İSO 500'deki özel kuruluşlarda özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı %45,6'dır. Bu oran 2005'ten bu yana 2008 hariç, en düşük orandır. %50'den daha yüksek toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı mali yapımıza has yapısal bir özelliktir. Yetersiz özkaynak, kuruluşların yetersiz yatırım yapmasına ve daha fazla borç kullanmasına yol açmakta, ağırlaşan finansman giderleri de kuruluşları kaynak yaratmakta zorlamaktadır. Sonuçta kuruluşların tasarrufları yetersiz düzeyde kalmaktadır. Bu durum, ekonomide uzun yıllardır %20'ler civarında seyreden iç tasarruf/GSYİH oranının 2009'da %13,1'e, 2010'da %13,6'ya gerilemesinde de görülmektedir. Bu kadar küçük bir tasarruf oranı ile Türkiye'nin yeterli büyüme oranlarına ulaşması mümkün gözükmemektedir.

Kaynak Yapısı (%)

500 Büyük Sanayi Kuruluşu	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Kısa Vadeli Borçlar	32,9	32,5	31,9	36,5	33,5	35,2
Uzun Vadeli Borçlar	14,2	14,5	13,3	16,2	15,6	15,8
Toplam Borçlar	**47,1**	**46,9**	**45,2**	**52,6**	**49,1**	**51,1**
Özkaynak	52,9	53,1	54,8	47,4	50,9	49,0
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Özel Kuruluşlar	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Kısa Vadeli Borçlar	34,5	34,2	33,9	37,0	34,3	36,8
Uzun Vadeli Borçlar	14,1	15,1	14,0	17,4	16,6	17,6
Toplam Borçlar	**48,6**	**49,3**	**47,9**	**54,4**	**50,9**	**54,4**
Özkaynak	51,4	50,7	52,1	45,6	49,1	45,6
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Kamu Kuruluşları	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Kısa Vadeli Borçlar	25,6	24,1	23,5	33,7	29,6	26,9
Uzun Vadeli Borçlar	15,0	11,5	10,1	10,1	10,7	6,1
Toplam Borçlar	**40,6**	**35,6**	**33,6**	**43,8**	**40,3**	**32,9**
Özkaynak	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

GÜCÜMÜZ ADIMIZDAN, KALİTEMİZ KAYNAĞINDAN

Her biri kendi kategorisinin önde gelen markaları **Canbebe**, **Helen Harper** ve **Canped**, Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada toplam 12 üretim tesisi ve 15 satış ofisi bulunan, Avrupa'nın hijyenik ürünler devi **Ontex**'in güvencesi ile yüksek kalite standartlarında üretiliyor.

Ontex

www.canbebe.com.tr www.helenharper.com.tr www.ontexglobal.com

Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. Yenibosna, Merkez Mah. Asena Sok. No:2 Bahçelievler 34197 İstanbul / TÜRKİYE Tel: +90 (212) 411 09 00 Faks: +90 (212) 599 03 95

Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

İSO 500'ün toplam borçları kriz yılı olan 2009'da bir önceki yıla göre %4,7 oranında azalırken, 2010'da ekonomideki olumlu gelişme paralelinde %20,5 oranında artmıştır. Aynı eğilim doğrultusunda özel kuruluşların toplam borçları da 2009'da %4,9 oranında azalırken, 2010'da %26,3 gibi oldukça yüksek oranlı bir artış göstermiştir. Sonuç olarak 2010 yılında toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %50'nin üzerine çıkmıştır. Bu durum, kaynak yapısındaki yapısal bozukluğun devam ettiğini işaret etmektedir.

2010 yılında İSO 500'de özel kuruluşların toplam borçlardaki payı %90'dır. Bu pay 2009 yılı için %86,1 ile daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Özel sektörün toplam borçlarının %67,6'sı kısa vadeli borçlardır. %32,4'ünü ise uzun vadeli borçlar oluşturmaktadır. 2009 yılında ise İSO 500 özellerde kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı %67,5, uzun vadeli borçlarında payı %32,5 idi. İSO 500 özellerde kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı 1,5 puan artarken, uzun vadeli borçların payı aynı oranda azalmıştır.

2010 yılında özel kuruluşların kısa vadeli borçların %35,1'i mali borçlardan oluşmaktadır. 2009 yılında bu oran %35,8 ile biraz daha yüksektir. İSO 500 özellerde kısa vadeli borçların, toplam borç içindeki payı 0,1 puan artarken, mali borçların payı 0,7 puan azalmıştır. İSO 500 özellerde uzun vadeli borçların %75,7'si mali borçlardır. 2009 yılında bu oran %77,3 ile biraz daha yüksektir. İSO 500 özellerde uzun vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı 0,1 puan azalırken, uzun vadeli mali borçların da payı 1,6 puan azalmıştır.

Kısa Vadeli Borçlar (2010 Yılı)

Sektörler	Mali Borçlar (TL)		
	Kamu	Özel	Toplam
Madencilik ve Taşocakçılığı	20.000.000	224.589.259	244.589.259
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	791.827.743	6.319.548.717	7.111.376.460
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	2.263.987.337	2.263.987.337
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	417.590.049	417.590.049
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	448.947.599	448.947.599
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	-	5.957.164.972	5.957.164.972
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	1.052.931.304	1.052.931.304
Ana Metal Sanayi	-	8.014.702.773	8.014.702.773
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	36.688.970	2.862.134.631	2.898.823.601
Taşıt Araçları Sanayi	11.233.256	2.747.806.830	2.759.040.086
Diğer İmalat Sanayi	-	104.266.028	104.266.028
Elektrik Sektörü	417.249.494	1.412.024.705	1.829.274.199
Toplam	**1.276.999.463**	**31.825.694.204**	**33.102.693.667**
Sektörler	**Diğer Borçlar (TL)**		
	Kamu	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	494.940.649	656.797.162	1.151.737.811
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	1.016.417.072	6.942.398.553	7.958.815.625
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	3.306.807.149	3.306.807.149
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	1.640.082.891	1.640.082.891
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	550.163.088	550.163.088
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	1.018.408.531	17.771.895.177	18.790.303.708
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	3.024.820.482	3.024.820.482
Ana Metal Sanayi	-	7.671.407.321	7.671.407.321
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	391.726.478	8.278.500.393	8.670.226.871
Taşıt Araçları Sanayi	77.605.823	7.163.227.100	7.240.832.923
Diğer İmalat Sanayi	-	274.015.458	274.015.458
Elektrik Sektörü	7.878.538.378	1.447.840.470	9.326.378.848
Toplam	**10.877.636.931**	**58.727.955.244**	**69.605.592.175**

Uzun Vadeli Borçlar (2010 Yılı)			
	Mali Borçlar (TL)		
Sektörler	**Kamu**	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	-	279.765.894	279.765.894
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	-	4.788.971.487	4.788.971.487
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	1.808.129.942	1.808.129.942
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	1.025.152.563	1.025.152.563
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	495.351.760	495.351.760
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	-	5.062.675.947	5.062.675.947
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	2.053.117.361	2.053.117.361
Ana Metal Sanayi	-	8.953.725.666	8.953.725.666
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	223.453.505	3.239.117.970	3.462.571.475
Taşıt Araçları Sanayi	-	2.211.875.556	2.211.875.556
Diğer İmalat Sanayi	-	60.703.685	60.703.685
Elektrik Sektörü	1.499.136.522	2.922.627.808	4.421.764.330
Toplam	**1.722.590.027**	**32.901.215.639**	**34.623.805.666**
	Diğer Borçlar (TL)		
Sektörler	**Kamu**	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	204.648.959	78.815.691	283.464.650
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	57.651.997	799.446.858	857.098.855
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	375.884.399	375.884.399
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	134.699.824	134.699.824
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	348.413.266	348.413.266
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	238.441.370	1.976.667.677	2.215.109.047
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	703.156.705	703.156.705
Ana Metal Sanayi	-	860.041.506	860.041.506
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	36.743.340	3.017.189.760	3.053.933.100
Taşıt Araçları Sanayi	6.729.983	2.049.943.008	2.056.672.991
Diğer İmalat Sanayi	-	1.279.964	1.279.964
Elektrik Sektörü	478.520.016	199.402.526	677.922.542
Toplam	**1.022.735.665**	**10.544.941.184**	**11.567.676.849**

2010 yılında İSO 500 toplam borç stokunun %10'u kamu kuruluşlarına aittir. Söz konusu yılda kamu kuruluşlarının toplam borçlarının %81,6'sı kısa vadeli borç, %18,4'ü ise uzun vadeli borç niteliğindedir. 2009 yılında bu oranlar kısa vadede %73,5, uzun vadede %26,5 idi. Görüldüğü gibi 2010 yılında kamu kuruluşlarında kısa vadeli borçların payı 8,1 puan artarken, uzun vadelilerin payı aynı oranda azalmıştır.

2010 yılında kamu kuruluşlarına ait kısa vadeli borçların %10,5'i mali borç niteliğinde iken, bu oran uzun vadeli borçlarda %62,7'dir. 2009'da kamu kuruluşlarında kısa vadeli borçların %11,7'si mali borç iken, uzun vadeli borçlardaki mali borç oranı %61,1 ile daha düşüktür.

2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların 134 milyar TL'lik borcu bulunmaktadır. Bu tutar içinde en fazla borç kullanan sektör, %23'lük pay ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayidir. Bu sektör 2009 yılında da %21,1'lik pay ile en fazla borç kullanan sektör olmuştu. 2010 yılında en fazla borç kullanan ikinci sektör, %19 payla Ana Metal Sanayi olmuştur. 2009'da da yine aynı sektör ikinci sırada olup, borçtaki payı %17 idi. 2010'da üçüncü sıradaki sektör %14,1'lik payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayidir. 2009'da üçüncü sırayı yine %15,1 payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi almıştı. 2010'da dördüncü sırada %13'lük payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi bulunmaktadır. 2009'da da aynı sektör %13,9'luk payla dördüncü sırada yer almıştı. 2010'da beşinci sırada %10,6 payla Taşıt Araçları Sanayi bulunmaktadır. 2009'da beşinci sırada %10'luk payla aynı sektör bulunmakta idi. 2010'da altıncı sırada %5,8 payla Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi, yedinci sırada %5,1 payla Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi yer almaktadır.

2010 yılında İSO 500'deki kamu borçlarının %68,9'u Elektrik sektörüne aittir. Aynı sektör 2009'da %71,6'lık payla yine ilk sırada idi. Gıda, İçki ve Tütün Sanayi %12,5 ile ikinci sırada, Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi %8,4 ile üçüncü sırada yer almaktadır. 2009'da ikinci sıradaki Taşıt Araçları Sanayinin payı %8,2, üçüncü sıradaki Gıda, İçki ve Tütün sanayinin payı %6,8 idi. 2010 yılında kamu kuruluşlarının borçları %14,7 oranında azalış göstermiştir. 2009'da ise toplam borçlardaki azalış %2,9 olmuştu.

Sektörel Finansal Oranlar

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar)

Cari oran, kuruluşların varlıklarını paraya dönüştürüp, yarattığı kaynakla borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farkın olumlu olması, yani kuruluşların net işletme sermayesine sahip olması borç ve likidite ödeme gücü bakımından olumlu bir gelişmedir.

İSO 500'de 2008 yılında %148,6 ile 2004 yılından sonraki en düşük değerine gerileyen cari oran, 2009'da %160,8'e, 2010'da ise %160,9'a yükselmiştir. Görüldüğü gibi 2010'da 2009'a göre bir değişme söz konusu değildir. Cari oran kriz öncesi 2007 yılındaki %163,4'lük düzeyine ulaşamasa da iyileşme eğilimi göstermektedir.

İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise 2007 yılında %158,2 olan cari oran, 2008'de %147,3'e gerilemiş, 2009'da %156,1'e çıkan oran 2010'da tekrar %153,9'a gerilemiştir. İSO üyelerinde ise cari oran 2009'da %158,2 iken, 2010'da %162,1'e çıkmıştır. Kamu kuruluşlarında ise 2009'da %186,9 olan cari oran, 2010'da %213,1'e yükselmiştir. Sonuç olarak borçların ödeme gücünü gösteren cari oranın 2009'da çıkışa geçip, 2010'da da bu seviyeyi koruduğu görülmektedir.

Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da İSO 500'de toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranının küçüldüğü görülmektedir. 2008'de %52,6 olan oran, 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010'da ise tekrar %51,1'e yükselmiştir. Genelde kriz yıllarında bu oran büyüme eğilimi gösterirken, 2009'da tersi bir durum söz konusu olmuştur.

2010'da ise genel eğilime uygun olarak oran tekrar artış göstermiştir. 2010'da İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %50,9'dan %54,4'e yükselmiştir. İSO üyesi kuruluşlarda da %50,4'ten %52,6'ya yükselmiştir. Kamu kuruluşlarında ise oran %40,3'ten %32,9'a gerilemiştir.

Borçları ödeme gücünü gösteren cari oran, 2009'da çıkışa geçip, 2010'da da bu seviyeyi korumuştur.

Toplam Borçlar/Özkaynak

Kaynak yapısında iyileşme bağlamında büyük önem taşıyan ve borçlanma oranı diye adlandırılan toplam borçlar/özkaynak oranı 2008 krizinde %111,2 gibi yüksek bir düzeye çıkarken, 2009'da krizin artarak devam etmesine karşın, oran iyileşerek %96,5'e gerilemiştir.

2010'da ise oranın tekrar yükselerek %104,3 olduğu görülmektedir. Bu oran 2004'ten bu yana 2008 yılı hariç en olumsuz orandır.

Özkaynak yetersizliği, Türk kuruluşlarında yapısal bir sorun olarak görülmektedir. Bu durum büyük ölçüde kuruluşların mülkiyet yapısı ve sermaye piyasalarından yeterince yararlanamamalarından kaynaklanmaktadır.

2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı %103,8'den %119,2'ye büyük bir artış göstermiştir. İSO 500'deki İSO üyesi kuruluşlarda da 2009'da %101,6 olan oran, 2010'da %110,9'a yükselmiştir. Kamu kuruluşlarında ise 2009'da %67,5 olan oran, 2010'da %49,1'e gerilemiştir.

Kısa Vadeli Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2008'de %36,5 ile tepe yaparken, 2009'da borçlardaki nispi azalış ve özkaynaktaki nispi artış sonucu %33,5'e gerilemiştir.

2010'da ise toplam borçlar ile kısa vadeli borçlarda artışa geçilirken, özkaynaklardaki artışın daha küçük olması nedeniyle kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı tekrar artışa geçerek %35,2'ye yükselmiştir.

İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda oran %34,3'ten %36,8'e yükselirken, İSO üyesi kuruluşlarda %36'dan %35,9'a, kamu kuruluşlarında ise %29,6'dan %26,9'a gerilemiştir.

Maddi Duran Varlıklar/Özkaynak

Kuruluşlarda maddi duran varlıkların yani demirbaşların, özkaynak ile fonlanması temel prensiptir. Maddi duran varlıklar/özkaynak oranının 100'den küçük olması ve oranın giderek küçülmesi kuruluşlarda özkaynak yeterliliğinin bir göstergesidir.

2008'de %96,7 ile en yüksek noktaya çıkan ve olumsuz bir görüntü veren oran, 2009'da %90,7'ye, 2010'da %88,5'e gerilemiştir.

Özkaynak yetersizliği, Türk kuruluşlarında yapısal bir sorun olarak görülmektedir.

Gerileme oranı küçükte olsa yine de olumlu bir gelişmeyi işaret etmektedir.

2010 yılında maddi duran varlıklar/özkaynak oranı İSO 500 özellerde %94,7'den %95,2'ye, İSO üyelerinde %86,7'den %88,2'ye yükselmiştir. Bu iki grupta iyileşme görülmezken, kamu kuruluşlarında oran iyileşerek %74,8'den %63,8'e düşmüştür.

Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da %50,9 olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı 2010'da %49'a gerilemiştir. 2010 yılında mali yapıda görülen nispi olumsuzluk bu oranın düşmesine neden olmuştur.

İSO 500 özellerde de özkaynak/aktif toplamı oranı %49,1'den %45,6'ya gerilemiştir. İSO üyesi kuruluşlarda da düşüş vardır. 2009'da %49,6 olan oran, 2010'da % 47,4'e düşmüştür. Kamu kuruluşlarında ise oran iyileşerek %59,7'den %67,1'e çıkmıştır.

Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Borçlar

İSO 500'de 2009'da %69,3'ten %68,2'ye gerileyen kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, 2010'da tekrar %69,0'a yükselmiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda da oran %67,3'ten %67,6'ya yükselmiştir. İSO üyelerinde %71,5'ten %68,2'ye düşen oran, kamu kuruluşlarında ise %73,5'ten %81,6'ya çıkmıştır.

Sektörel Finansal Oranlar

2010 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda en yüksek cari orana sahip sektör, %503,4 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayidir. Bu sektör 2009'da da en yüksek cari orana sahip sektör idi.

2010 yılında ikinci sırada %224,2 ile Makine Sanayi, üçüncü sırada da %221,6 ile Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi bulunmaktadır. Kısa vadeli ödemelerde ön plana çıkan sektörler bunlardır.

En küçük cari orana sahip sektör ise %106,9 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayidir. İmalat sanayinde ise 2009 yılında %154,4 olan cari oran, 2010'da %153,5'e gerilemiştir.

Toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranında en küçük oran %24,5 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayindedir. İkinci sırayı %28,3 ile Basım Sanayi, üçüncü sırayı %34,6 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi almıştır. En yüksek oran ise %75,4 ile Petrol Ürünleri Sanayindedir. İmalat Sanayi ortalaması ise %54,7'dir.

Toplam borçlar/özkaynak oranında en olumlu noktada olan sektör %32,4 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayidir. İkinci sırayı %39,6 ile Basım Sanayi, üçüncü sırayı %52,9 ile de Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi almıştır. En olumsuz noktada olan sektör ise %305,9 ile Petrol Ürünleri Sanayidir. İmalat sanayinde ise toplam borçlar/özkaynak oranı %120,6'dır.

Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranında en olumlu noktada olan sektör %10,9 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayidir. İkinci sırada %18,4 ile Basım Sanayi, üçüncü sırada da %19,1 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi bulunmaktadır.

En olumsuz orana sahip sektörler ise %68,6 ile Petrol Ürünleri Sanayi, %56,3 ile Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi, %51,2 ile Tütün İşleme Sanayidir. 2010 yılında imalat sanayi oranı ise %37,4'tür.

Maddi duran varlıklar/özkaynak oranı yani özkaynak verimliliği açısından ilk sırayı %17,7 ile Diğer İmalat Sanayi almıştır. Bu sektörü %38,5 ile Tütün İşleme Sanayi, %54,9 ile Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi takip etmektedir.

Bu oranda en olumsuz noktada olan sektörler ise %145,6 ile Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayi, %134,9 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi, % 121,1 ile de Demir-Çelik Ana Metal Sanayidir.

Özkaynak/aktif (varlık) toplamında en iyi orana sahip sektörler %75,5 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, %71,7 ile Basım Sanayi, %65,4 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayidir. En olumsuz noktada olan sektör ise %24,6 ile Petrol Ürünleri Sanayidir.

Kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranında payın en küçük olduğu sektör %44,4 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, %49 ile Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi, %55,1 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayidir. En yüksek oran %97,7 ile Tütün İşleme Sanayindedir.

2010 yılında çeşitli finansal oranlarda ön plana çıkan sektörler, Ağaç ve Mobilya Sanayi, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ve Basım Sanayidir.

Finansal Oranlar (%)																
	500 BSK				500 BSK-Özel				500 BSK-İSO				500 BSK-Kamu			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Cari Oran (Dönen Var./ Kısa Vad.Borçlar)	163,4	148,6	160,8	160,9	158,2	147,3	156,1	153,9	164,7	149,8	158,2	162,1	196,2	156,1	186,9	213,1
Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı	45,2	52,6	49,1	51,1	47,9	54,4	50,9	54,4	48,9	54,9	50,4	52,6	33,6	43,8	40,3	32,9
Toplam Borçlar/ Özkaynak	82,6	111,2	96,5	104,3	91,9	119,3	103,8	119,2	95,6	121,9	101,6	110,9	50,6	77,8	67,5	49,1
Kısa Vadeli Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	31,9	36,5	33,5	35,2	33,9	37,0	34,3	36,8	35,4	38,4	36,0	35,9	23,5	33,7	29,6	26,9
Maddi Duran Varlıklar/ Özkaynak	87,3	96,7	90,7	88,5	89,1	99,7	94,7	95,2	81,7	94,2	86,7	88,2	81,2	84,3	74,8	63,8
Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı	54,8	47,4	50,9	49,0	52,1	45,6	49,1	45,6	51,1	45,1	49,6	47,4	66,4	56,2	59,7	67,1
Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Borçlar	70,6	69,3	68,2	69,0	70,7	68,1	67,3	67,6	72,3	70,0	71,5	68,2	69,9	77,0	73,5	81,6

Özel Kuruluşlarda Sektörel Finansal Oranlar (%)-2010								
Sektörler		Cari Oran (Dönen Varlıklar/ Kısa Vadeli Borçlar)	Toplam Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	Toplam Borçlar/ Özkaynak	Kısa Vadeli Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar/ Özkaynak	Özkaynak/ Aktif (Varlık) Toplamı	Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Borçlar
311	Gıda Maddeleri Sanayi	158,7	58,8	142,7	38,5	94,5	41,2	65,4
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	124,2	64,9	184,5	56,3	85,4	35,1	86,9
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	145,9	37,7	60,4	27,0	97,2	62,3	71,8
314	Tütün İşleme Sanayi	159,5	52,4	110,2	51,2	38,5	47,6	97,7
321	Dokuma Sanayi	162,9	47,1	89,1	32,5	88,9	52,9	69,0
322	Giyim Eşya Sanayi	150,4	53,8	116,2	49,6	55,0	46,2	92,2
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	137,7	65,3	188,2	43,0	117,6	34,7	65,8
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	503,4	24,5	32,4	10,9	60,0	75,5	44,4
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	213,1	48,1	92,9	23,6	96,0	51,9	49,0
342	Basım Sanayi	151,1	28,3	39,6	18,4	100,7	71,7	65,1
351	Ana Kimya Sanayi	165,8	46,8	87,8	33,4	83,7	53,2	71,5
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	221,6	46,4	86,7	31,9	54,9	53,6	68,6
353	Petrol Ürünleri Sanayi	111,1	75,4	305,9	68,6	96,7	24,6	91,0
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	106,9	60,2	151,5	43,4	134,9	39,8	72,0
355	Lastik Ürünleri Sanayi	163,8	48,1	92,6	37,0	75,9	51,9	76,9
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	183,2	52,0	108,3	37,6	64,7	48,0	72,4
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	118,7	62,1	164,0	37,8	145,6	37,9	60,8
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	204,1	43,7	77,7	29,1	72,2	56,3	66,5
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	181,6	34,6	52,9	19,1	100,0	65,4	55,1
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	135,1	56,6	130,2	35,1	121,1	43,4	62,0
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	152,0	53,0	112,8	30,2	115,1	47,0	57,0
381	Metal Eşya Sanayi	165,0	60,2	151,1	42,7	74,4	39,8	70,9
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	224,2	53,9	116,8	31,6	63,4	46,1	58,6
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	162,2	64,4	180,7	43,4	83,1	35,6	67,4
384	Taşıt Araçları Sanayi	157,4	56,8	131,6	39,7	86,7	43,2	69,9
390	Diğer İmalat Sanayi	199,3	53,6	115,5	46,1	17,7	46,4	85,9
3	**İmalat Sanayi**	**153,5**	**54,7**	**120,6**	**37,4**	**93,8**	**45,3**	**68,5**

Türkiye ile Birlikte Büyüyoruz...

Sağlıklı ve hijyenik koşulların yanısıra kaliteli ve lezzetli ürünler sunmayı kendisine ilke edinmiş olan Yörsan, ülkemizin yöresel süt ürünleri geleneğini en üst düzeydeki teknolojik yatırımlarıyla buluşturarak "gelenekten geleceğe"sloganı ile gururla taşıyor.

www.MRTAJANS.com

sütün keyfi yerinde

yörsan
Gelenekten Geleceğe

www.yorsan.com.tr

Karlılık Oranları

2010 yılında kar eden kuruluşların sayısı 434 olup, bunun 8'i kamu kuruluşu, 426'sı ise özel kuruluştur. 2010 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 66'dır. Bunların 4'ü kamu, 62'si ise özel kuruluştur.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşların kar ve zarar etme durumları incelendiğinde, bu kuruluşların esas olarak 2008 yılında krizden etkilendikleri görülmektedir. Şöyle ki, 2008 yılında 352 kuruluş kar ederken, 148 kuruluş zarar bildirmişti. 2009'da kar edenler sayısı 412'ye çıkarken, zarar eden sayısı 88'e gerilemişti. 2010 yılında ise kar edenler 434'e çıkarken, zarar edenler 66'ya gerilemiştir. 2007 yılında kar edenler sayısının 450 olduğu hatırlanırsa, 2010 yılında henüz 2007'deki kar edenler sayısına ulaşılamadığı görülmektedir.

Satış Karlılığı

İSO 500'de 1990'lı yıllar ile birlikte satış karlılığında görülen düşüş, 2001'de en düşük düzeye inmişti. 2001 sonrası ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler ile birlikte satış karlılığı 1990'lı yıllar öncesine ulaşamasa da nispi bir artış göstermiş ve 2007 yılında özel kuruluşlarda %7,2'ye yükselmiştir.

Özel kuruluşlarda 2007'deki %7,2'lik satış karlılığı oranı, küresel krizin de etkisiyle 2008'de %3,6'ya gerilemiştir. 2009 yılı ile birlikte, özellikle yılın ikinci yarısındaki iyileşme doğrultusunda özel kuruluşlarında nispi olarak artış gösteren satış karlılığı %5,2'ye yükselmiştir. 2010 yılında ise özel kuruluşlarda cari fiyatlarla satışların %20,6, dönem kar ve zarar toplamının %34,4 oranında artması sonucunda satış karlılığı oranı tekrar nispi bir artış göstererek %5,9'a çıkmıştır. Fakat yine de 2001 krizi sonrası 2004'teki %6,1 ve 2007'deki %7,2'lik satış karlılık oranlarının altında kalmıştır.

Kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki sayısı ve ekonomik büyüklüğünün çok küçülmesi nedeniyle kamu kuruluşları ile ilgili sonuçlar genel konjonktür ile uyumlu sonuçlar vermemektedir. 2009'da %14,7 olan satış karlılığı oranı, 2010'da %32,5 olmuştur. Kamu kuruluşlarında satış karlılığının %32,5 olmasının en önemli nedeni, bir kamu kuruluşu olan EÜAŞ'ın 2010 karının 4,9 milyar TL olmasıdır. Bu kuruluş İSO 500 içerisinde en fazla kar eden kuruluş olurken, toplam satışlarının %49,8'inin vergi öncesi dönem karı olduğu görülmektedir.

Özel kuruluşlarda üç basamaklı alt sektörler itibarıyla satış karlılığı oranlarına bakıldığında, 2010 yılında en yüksek satış karlılığı oranına sahip sektörün %28,8 ile Tütün İşleme Sanayi olduğu görülmektedir. İkinci sırada %15,9 ile İçki Sanayi, üçüncü sırada %15,8 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi bulunmaktadır. Diğer İmalat Sanayi ise -%1 satış karlılığı ile en düşük karlılık oranına sahip sektördür. 2010 yılında imalat sanayi satış karlılık oranı ise %5,6'dır.

Aktif (Varlık) Karlılığı

2010 yılında satış karlılığında olduğu gibi, aktif karlılığında da nispi bir artış söz konusudur. 2001 krizinde İSO 500'de aktif karlılığı -%0,5, özel kuruluşlarda %1,8 iken, 2007'de İSO 500'de %8,7, özel kuruluşlarda %10,1 ile tepe yapmıştır.

2009'da İSO 500'de %6'ya, özel kuruluşlarda %6,1'e gerileyen oran, 2010'da İSO 500'de %8,3, özel kuruluşlarda %7,1'e yükselmiştir. Özel kuruluşlarda 2010 yılı aktif karlılığı oranı, 2004, 2006 ve 2007 yılları oranlarının altında bulunmaktadır. Kamuda ise 2010 yılı aktif karlılık oranı %14,6'dır.

2010 yılında özel kuruluşlarda aktif karlılık oranlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, satış karlılığında olduğu gibi aktif karlılığında %24,4 ile Tütün İşleme Sanayi ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada %17,7 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, üçüncü sırada %10,9 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi bulunmaktadır. Aktif karlılığında ise en düşük oran -%2,8 ile Diğer İmalat Sanayindedir.

Özkaynak Karlılığı

2010 yılında satış ve aktif karlılığında görülen nispi artış, özkaynak karlılığı için de geçerlidir. Söz konusu yılda özel kuruluşlarda özkaynak karlılığı oranı %15,5'tir. 2001 krizi sonrası 2002'de %23,3 olan özel kuruluşlar özkaynak karlılık oranı, izleyen yıllarda tekrar inişe geçerken, 2007'de %19,4'e yükselmiştir.

2008'de %10,9 ile dip yapan özel kuruluşlar özkaynak karlılık oranı, nispi bir artış göstererek 2009'da %12,4'e, 2010'da %15,5'e yükselmiştir. 2010 yılında kamu kuruluşlarında ise özkaynak karlılığı %21,8'dir.

Satış Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Satış Hasılatı) (%)									
	2002	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	5,7	5,6	6,7	4,6	5,9	7,2	3,9	5,8	7,6
Özel Kuruluşlar	5,1	5,5	6,1	4,7	5,9	7,2	3,6	5,2	5,9
Kamu Kuruluşları	8,3	6,3	10,6	4,3	4,7	6,9	8,2	14,7	32,5

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Aktif (Varlık) Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Aktif (Varlık) Toplamı) (%)									
	2002	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	7,0	6,2	7,8	5,4	7,3	8,7	4,7	6,0	8,3
Özel Kuruluşlar	6,9	6,8	8,0	6,3	8,4	10,1	5,0	6,1	7,1
Kamu Kuruluşları	7,2	4,4	7,1	1,7	2,1	2,7	3,2	5,6	14,6

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Özkaynak Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Özkaynak) (%)									
	2002	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	23,0	12,2	14,3	10,3	13,8	15,9	9,9	11,8	16,9
Özel Kuruluşlar	23,3	13,9	15,2	12,2	16,6	19,4	10,9	12,4	15,5
Kamu Kuruluşları	22,2	7,7	11,6	2,8	3,2	4,0	5,6	9,3	21,8

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

2010 yılında özel kuruluşlarda alt sektörler itibarıyla özkaynak karlılığına bakıldığında, satış karlılığı ve aktif karlılığında olduğu gibi özkaynak karlılığında da %51,4'lük oranla Tütün İşleme Sanayi ilk sırada yer almaktadır. Bu sektörü %32 ile Petrol Ürünleri Sanayi, %23,5 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi takip etmektedir. Özkaynak karlılığında en düşük oran -%5,9 ile Diğer İmalat Sanayindedir.

Ekonomik Karlılık

Kuruluşların yarattıkları net katma değerin, aktif (varlık) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak ifade edilmektedir. Ekonomik karlılık, kuruluşun özkaynak ve dış kaynak olarak sahip olduğu varlık karşılığında ekonomiye net ilave kıymet olarak katkısının ne boyutta olduğunu göstermektedir. Bu kavram, varlık verimliliği olarak da adlandırılmaktadır.

Ekonomik karlılık oranı 1990'lı yılların başlarında daha yüksek oranlarda olup, konulan para karşılığında daha yüksek oranda net katma değer yaratılmakta idi.

Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda %30'lar düzeyinde olan ekonomik karlılık oranı, 2001 krizinde %10,7'ye gerilemişti. 2001 krizi sonrası ekonomideki iyileşme ile birlikte ekonomik karlılıkta da nispi bir iyileşme görülmüş, ama hiçbir zaman eski verimlilik oranlarına ulaşılamamıştır.

Özel kuruluşlarda 2007'de %17,3'e çıkan özel kuruluşlar ekonomik karlılık oranı, 2007 sonrasında tekrar düşüşe geçmiş, 2009'da %13,6 olan oran 2010'da %14,1'e yükselmiştir. Görüldüğü gibi ekonomik karlılık oranı 2010'da 2009'a göre nispi bir artış gösterse de, hala çok düşük bir düzeydedir.

2010 yılında ekonomik karlılık oranlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, özel kuruluşlarda en yüksek orana sahip sektör %32,7 ile Tütün İşleme Sanayidir. %32,2 ile Ağaç, Mobilya ve

Özel Kuruluşlarda Ekonomik Karlılık (%)

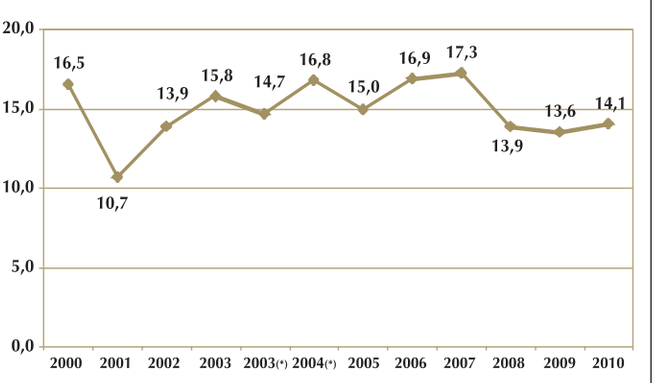

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar üzerinden hesaplanmıştır.

Kamu Kuruluşlarında Ekonomik Karlılık (%)

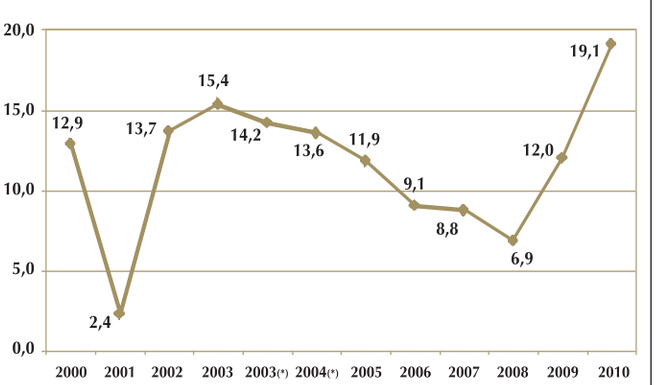

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar üzerinden hesaplanmıştır.

Sektörel Karlılık Oranları (%)-2010										
Sektörler		500 BSK			Özel Kuruluşlar			Kamu Kuruluşları		
		Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı
311	Gıda Maddeleri Sanayi	4,9	6,2	13,8	5,5	7,6	18,5	-2,7	-1,7	-2,6
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	1,7	3,2	7,7	2,8	6,0	16,9	-2,3	-2,8	-4,9
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	15,9	7,9	12,6	15,9	7,9	12,6	-	-	-
314	Tütün İşleme Sanayi	28,8	24,4	51,4	28,8	24,4	51,4	-	-	-
321	Dokuma Sanayi	7,9	5,9	11,2	7,9	5,9	11,2	-	-	-
322	Giyim Eşya Sanayi	6,5	6,9	14,9	6,5	6,9	14,9	-	-	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	9,2	7,6	21,9	9,2	7,6	21,9	-	-	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	13,7	17,7	23,5	13,7	17,7	23,5	-	-	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	5,5	5,2	10,1	5,5	5,2	10,1	-	-	-
342	Basım Sanayi	6,9	4,6	6,4	6,9	4,6	6,4	-	-	-
351	Ana Kimya Sanayi	7,5	8,1	15,3	7,5	8,1	15,3	-	-	-
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	8,3	9,3	17,4	8,3	9,3	17,4	-	-	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	9,1	12,6	29,4	4,1	7,9	32,0	69,4	21,9	27,7
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri San.	2,3	6,4	16,2	2,3	6,4	16,2	-	-	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	5,2	7,6	14,5	5,2	7,6	14,5	-	-	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	7,2	7,1	14,7	7,2	7,1	14,7	-	-	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	5,3	3,5	9,3	5,3	3,5	9,3	-	-	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	15,8	10,9	19,4	15,8	10,9	19,4	-	-	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	14,5	10,3	15,8	14,5	10,3	15,8	-	-	-
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	1,4	1,3	3,1	1,4	1,3	3,1	-	-	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal San.	4,6	4,2	9,0	4,6	4,2	9,0	-	-	-
381	Metal Eşya Sanayi	5,2	4,5	10,3	4,0	4,4	11,1	9,3	4,5	9,3
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	8,4	9,9	21,4	8,4	9,9	21,4	-	-	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	6,5	6,9	19,3	6,5	6,9	19,3	-	-	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	5,8	9,4	21,7	5,8	9,5	22,0	3,1	3,5	5,5
390	Diğer İmalat Sanayi	-1,0	-2,8	-5,9	-1,0	-2,8	-5,9	-	-	-
3	**İmalat Sanayi**	**5,9**	**7,1**	**15,2**	**5,6**	**6,9**	**15,2**	**19,4**	**10,0**	**14,5**

Mefruşat Sanayi ikinci sırada, %27,5 ile Lastik Ürünleri Sanayi üçüncü sırada bulunmaktadır. Ekonomik karlılıkta en küçük oran, %1,3 ile Diğer İmalat Sanayindedir. İkinci sırada %4,9 ile Demir Çelik Ana Metal Sanayi, üçüncü sırada %8,7 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi yer almaktadır. 2010 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlardaki ekonomik karlılık oranı %14,3'tür.

Ekonomik karlılık oranının arttırılması, istihdam ve kaynak yaratma yani tasarruf edebilme anlamında önemli bir iyileşme sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Varlık Devir Hızı

Finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak varlık devir hızı kullanılmaktadır. Varlık devir hızı, satış hasılatının, aktif

Ekonomik Karlılık (Net Katma Değer/Aktif (Varlık) Toplamı (%)									
	2002	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	13,9	14,6	16,1	14,4	15,6	15,7	12,7	13,3	14,9
Özel Kuruluşlar	13,9	14,7	16,8	15,0	16,9	17,3	13,9	13,6	14,1
Kamu Kuruluşları	13,7	14,2	13,6	11,9	9,1	8,8	6,9	12,0	19,1

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Sektörel Ekonomik Karlılık (%)-2010				
Sektörler		500 BSK	Özel Kuruluşlar	Kamu Kuruluşları
311	Gıda Maddeleri Sanayi	16,2	16,4	15,0
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	22,4	18,4	31,3
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	10,7	10,7	-
314	Tütün İşleme Sanayi	32,7	32,7	-
321	Dokuma Sanayi	13,0	13,0	-
322	Giyim Eşya Sanayi	25,6	25,6	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	11,5	11,5	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	32,2	32,2	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	12,9	12,9	-
342	Basım Sanayi	15,4	15,4	-
351	Ana Kimya Sanayi	11,7	11,7	-
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	27,0	27,0	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	12,2	11,2	14,1
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	8,7	8,7	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	27,5	27,5	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	13,2	13,2	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	9,8	9,8	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	19,0	19,0	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	14,3	14,3	-
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	4,9	4,9	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	12,0	12,0	-
381	Metal Eşya Sanayi	18,6	15,6	22,9
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	19,8	19,8	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	15,0	15,0	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	23,1	22,7	61,1
390	Diğer İmalat Sanayi	1,3	1,3	-
3	**İmalat Sanayi**	**14,4**	**14,3**	**17,6**

Varlık Devir Hızı (Satış Hasılatı/Aktif (Varlık) Toplamı)		
	Özel Kuruluşlar	Kamu Kuruluşları
1995	1,61	1,04
1996	1,57	1,14
1997	1,53	1,21
1998	1,40	1,00
1998 (*)	1,21	1,00
1999	1,08	0,74
2000	1,28	0,76
2001	1,24	0,64
2002	1,24	0,77
2003	1,35	0,78
2003 (**)	1,24	0,69
2004 (**)	1,30	0,67
2005	1,35	0,39
2006	1,42	0,44
2007	1,40	0,39
2008	1,37	0,39
2009	1,17	0,38
2010	1,20	0,45

(*) 1998'den sonra satış tutarları içinden tüm satış vergileri düşülmüş ve satışlar net olarak alınmıştır.
(**) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

(varlık) toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Türkiye'de reel sektörün en önemli sıkıntısı rekabet gücünün zayıf olmasıdır. Rekabet gücünün zayıf olmasındaki temel neden, girdi/çıktı oranlarının rekabet ettiğimiz ülkelerden büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sıkıntı, kuruluşların işe bağladıkları parayı hızla döndürebilmeleri halinde ortadan kaldırılabilmektedir. Fakat İSO 500'de kuruluşların diğer karlılık oranlarında olduğu gibi devir hızlarında da, 1990'lı yıllardaki oranların 2000'li yıllarda çok küçüldüğü görülmektedir.

Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda 1,60 seviyelerinde olan varlık devir hızı, 2001 krizinde 1,24'e gerilemiş, 2006'da 1,42'ye çıkan oran, 2009'da tekrar 1,17'ye gerilemiştir. 2010 yılında da küçük bir artışla 1,20'ye yükselmiştir. Bu oran da çok düşük bir düzeydedir. Kamu kuruluşlarında da, özel kuruluşlardaki seyri takip eden oran 2010 için 0,45'tir.

2010 yılında varlık devir hızlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, özel kuruluşlarda en yüksek devir hızına sahip sektörün 2,77 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri olduğu görülmektedir. 2,75 ile Diğer İmalat Sanayi ikinci sırada, 2,16 ile Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi üçüncü

sırada yer almaktadır. En düşük devir hızına sahip olan sektör ise 0,49 ile İçki Sanayidir. 2010 yılında imalat sanayi için varlık devir hızı ise 1,24'tür.

Özkaynak Devir Hızı

2010 yılında imalat sanayi olarak özel kuruluşlarda özkaynak devir hızı 2,74'tür. Bu oran 2009'da 2,48 ile biraz daha düşüktür. Özkaynak devir hızına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, ilk sırayı 7,82 ile Petrol Ürünleri Sanayi, ikinci sırayı 6,98 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi, üçüncü sırayı 6,13 ile de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi almıştır. En düşük özkaynak devir hızına sahip sektör ise 0,79 ile İçki Sanayidir.

İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı

2010 yılında imalat sanayi olarak işletme sermayesi devir hızı özel kuruluşlarda 2,16'dır. Bu oran 2009 yılında %2,25 ile biraz daha yüksektir.

İSO 500'de, diğer karlılık oranlarında olduğu gibi, devir hızlarında da 1990'lı yıllardaki oranların, 2000'li yıllarda küçüldüğü görülmektedir.

Özel kuruluşlarda işletme sermayesi devir hızı en yüksek olan sektör, 5,98 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayidir. İkinci sırada 3,08 ile Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi, üçüncü sırada 2,99 ile Diğer İmalat Sanayi almıştır. En düşük oran 1,04 ile Tütün İşleme Sanayindedir.

Sektörel Devir Hızları-2010

Sektörler		Varlık Devir Hızı			Özkaynak Devir Hızı			İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı		
		500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK
311	Gıda Maddeleri Sanayi	1,26	1,38	0,62	2,81	3,35	0,95	2,01	2,26	0,86
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	1,86	2,16	1,21	4,43	6,13	2,12	2,46	3,08	1,37
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	0,49	0,49	-	0,79	0,79	-	1,25	1,25	-
314	Tütün İşleme Sanayi	0,85	0,85	-	1,79	1,79	-	1,04	1,04	-
321	Dokuma Sanayi	0,75	0,75	-	1,42	1,42	-	1,41	1,41	-
322	Giyim Eşya Sanayi	1,06	1,06	-	2,29	2,29	-	1,42	1,42	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	0,82	0,82	-	2,38	2,38	-	1,39	1,39	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	1,30	1,30	-	1,72	1,72	-	2,37	2,37	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	0,94	0,94	-	1,82	1,82	-	1,88	1,88	-
342	Basım Sanayi	0,67	0,67	-	0,94	0,94	-	2,41	2,41	-
351	Ana Kimya Sanayi	1,09	1,09	-	2,05	2,05	-	1,96	1,96	-
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	1,12	1,12	-	2,09	2,09	-	1,59	1,59	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	1,39	1,93	0,32	3,24	7,82	0,40	1,96	2,53	0,52
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	2,77	2,77	-	6,98	6,98	-	5,98	5,98	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	1,44	1,44	-	2,78	2,78	-	2,38	2,38	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	0,98	0,98	-	2,03	2,03	-	1,41	1,41	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	0,66	0,66	-	1,74	1,74	-	1,47	1,47	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	0,69	0,69	-	1,23	1,23	-	1,16	1,16	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	0,71	0,71	-	1,09	1,09	-	2,05	2,05	-
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	0,94	0,94	-	2,16	2,16	-	1,98	1,98	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	0,92	0,92	-	1,96	1,96	-	2,00	2,00	-
381	Metal Eşya Sanayi	0,86	1,12	0,48	1,98	2,80	1,00	1,28	1,59	0,77
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	1,17	1,17	-	2,54	2,54	-	1,66	1,66	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	1,06	1,06	-	2,97	2,97	-	1,50	1,50	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	1,63	1,64	1,11	3,76	3,79	1,76	2,60	2,61	1,45
390	Diğer İmalat Sanayi	2,75	2,75	-	5,92	5,92	-	2,99	2,99	-
3	**İmalat Sanayi**	**1,20**	**1,24**	**0,52**	**2,59**	**2,74**	**0,75**	**2,08**	**2,16**	**0,77**

Tek Başına!

1957 - 2007 50 YIL

Ülkemiz paslanmaz çelik ihracatının yarıdan fazlasını Sarıtaş gerçekleştiriyor.
Tek Başına!
Hedef daha fazlası.

Hedef daha büyük!
Sarıtaş, **"Avrupa'nın Paslanmaz Çelik Üssü"** yapılanmasını bitirmek üzere.

Lider olmak bu sorumluluğu taşımaktır.
Sarıtaş bu sorumluluğu taşıyor. Yıllardır.

SARITAŞ
PASLANMAZ ÇELİK MERKEZİ

paslanmaz çelik merkezi stainless steel center

- Rulo Servis Merkezi
- Plate Servis Merkezi
- Uzun Mamül Servis Merkezi
- Lama Üretimi
- Ayna Yüzey (No.8 Süper Mirror)

www.saritas.com.tr

Merkez / Dudullu Tel: (0216) 466 49 00 Faks: (0216) 466 49 16 • **Gebze** Tel: (0262) 677 17 50 Faks: (0262) 677 17 99

Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Foksiyonel) Dağılımı

Kredi faiz oranlarındaki düşüş, net katma değer dağılımında ödenen faizlerin payının düşmesine, milli gelir anlamındaki kar payının ise artmasına neden olmuştur.

İSO 500 çalışması kapsamına giren kuruluşlardan ekonomik büyüklüklerine ait bilgiler istenirken, ayrıca kuruluşların yarattıkları katma değeri hesaplamak için, üretim faktörlerinin aldıkları paylar (faktör gelirleri) ile ilgili bilgiler de istenmektedir.

Sanayi sektöründe üretime katılan kuruluşun üretim faktörlerine ödediği brüt maaş ve ücretler ile işveren payı olarak ödenen prim ve işsizlik sigortası işveren payları, ödenen faizler ve milli gelir anlamında kar ile ilgili bilgiler alınıp, kuruluşların ekonomiye net katkısı (net katma değer) hesaplanmaktadır.

Ayrıca faktör gelirleri yanında kuruluşlardan o dönem için ayırdıkları amortisman, ödedikleri dolaylı vergiler ve varsa aldıkları sübvansiyon bilgileri de alınmaktadır. Net katma değere, amortisman ve net dolaylı vergiler ilave edilerek kuruluş bazında temel fiyatlarla brüt katma değer ve üretici fiyatlarıyla brüt katma değer hesaplanmaktadır.

İSO 500 çalışması kapsamında 1982 yılından bu yana 29 yıldır net katma değerin faktör gelirleri dağılımı verilmektedir. Buna ilaveten kuruluş bazında da üretici fiyatlarıyla brüt katma değer büyüklükleri hesaplanarak yayımlanmaktadır.

İSO 500 çalışmasında 1982-2010 yılları arasında net katma değerin faktör gelirleri itibarıyla dağılımında, ekonomideki gelişmeler doğrultusunda faktör gelirlerinin paylarında önemli değişiklikler olduğu görülmektedir.

2010 yılında İSO 500'de net katma değerin faktör gelirleri itibarıyla dağılımında ödenen maaş ve ücretlerin payı %49,9'dur. 2009'da ise bu pay %57,2 idi. Ödenen faizlerin payı %7,6 olup, milli gelir anlamında kar payı da %42,5'tir.

2010 yılında özel kuruluşların yarattıkları net katma değerde ödenen maaş ve ücretler payı %52,9'dur. Bu pay 2009 yılında ise %55,6 idi. 2010'da payda 2,6 puanlık bir azalma vardır. Ödenen faizler ise %9 paya sahiptir. 2009'daki pay %12 idi. 2008'de %16 olan pay giderek gerilemiştir. Bu gerilemede kredi faiz oranlarının düşmesi başlıca etkendir.

2010'da özel kuruluşlarda milli gelir anlamında kar payı da %38,1'dir. 2007'de %41,1'e çıkan pay 2008'de %27,1'e gerilemiş, 2009'da %32,4'e çıkmış ve 2010'da da tekrar nispi bir artışla %38,1'e yükselmiştir. Özellikle 2009 ve 2010'da düşen kredi faiz oranları, net katma değer dağılımında ödenen faizlerin payını düşürmüş, bu düşüş milli gelir anlamında kar payının artmasına neden olmuştur.

İSO 500'deki kamu kuruluşları net katma değer dağılımına bakıldığında, 2010 yılında ilk kez maaş ve ücretlerin payı %37,8 gibi oldukça küçük bir seviyeye gerilemiştir. Kamu kuruluşlarının net katma değer dağılımında ödenen faizlerin payı da yine ilk kez %2 gibi çok küçük bir orana gerilemiştir.

Maaş ve ücretler ile ödenen faizlerin bu kadar küçülmesi sonucu, kamu kuruluşlarında yaratılan net katma değer dağılımında yine ilk kez milli gelir anlamında kar payı %60,2 gibi oldukça yüksek bir orana ulaşmıştır.

Gerek özel kuruluşlar, gerekse kamu kuruluşlarının yarattıkları net katma değerde milli gelir anlamında kar payı oranının yükselmesinde, 2009 ve 2010 yıllarında kredi faizlerinin düşük düzeyde olması belirleyici rol oynamıştır.

Net Katma Değerin Faktör Gelirlerine Göre Dağılımı (%)								
500 Büyük Sanayi Kuruluşu								
	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Ödenen Maaş ve Ücretler	66,1	53,6	62,7	54,4	54,1	61,8	57,2	49,9
Ödenen Faizler	14,0	10,5	8,2	9,3	9,0	15,7	11,0	7,6
Ödenen Kiralar	1,5	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	18,4	35,9	29,2	36,2	36,9	22,5	31,8	42,5
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Özel Kuruluşlar								
	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Ödenen Maaş ve Ücretler	62,0	50,4	59,2	50,1	49,8	57,0	55,6	52,9
Ödenen Faizler	13,3	11,7	8,8	9,7	9,1	16,0	12,0	9,0
Ödenen Kiralar	1,8	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	22,9	37,9	32,0	40,2	41,1	27,1	32,4	38,1
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Kamu Kuruluşları								
	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Ödenen Maaş ve Ücretler	79,2	67,5	82,3	93,5	91,6	110,2	65,7	37,8
Ödenen Faizler	16,3	5,2	4,5	5,9	8,1	13,6	5,8	2,0
Ödenen Kiralar	0,6	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	4,0	27,4	13,3	0,6	0,3	-23,9	28,5	60,2
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

İSO 500 çalışmasında sanayi kuruluşlarının üretim faaliyetleri sonucu yarattıkları katma değer hesaplanmaktadır. Katma değer hesaplanırken, gelir yolu kullanılmaktadır. Faktör gelirlerinden olan kar, katma değere milli gelir anlamında kar olarak hesaplanıp eklenmektedir. Çünkü kuruluşların vergi öncesi dönem karı, üretim faaliyeti dışı gelirleri (faiz gelirleri, iştirak ve temettü gelirleri, net kambiyo karları, menkul ve gayrimenkul satışları gelirleri vb.) de kapsamaktadır. Girişimcinin üretime katılması sonucu payına düşen kara yani milli gelir anlamında kara ulaşmak için üretim faaliyeti dışı gelirler, vergi öncesi dönem karından düşülmektedir. Ayrıca vergi öncesi dönem karına ulaşılmadan önce düşülen kıdem tazminatı karşılığı ve diğer benzeri karşılıklarda kara ilave edilmektedir.

1982-2010 yılları için katma değer büyüklükleri hesaplanırken, vergi öncesi dönem karından bu işlemler yapılarak milli gelir anlamında kara ulaşılmıştır. Ekonominin olumlu yıllarında, vergi öncesi dönem karı içinde üretim faaliyeti dışı gelirler küçülürken, olumsuz yıllarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin büyük boyutlara ulaştığı görülmektedir.

İSO 500 kapsamında 1983 yılından bu yana vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı verilirken, ayrıca üretim faaliyeti dışı gelirler de düzenli olarak yayımlanmaktadır.

Üretim faaliyeti dışı gelirlerin vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı, 1983'ten 1998'lere kadar oldukça küçüktür. 1999 ve 2001 krizleri ile bu oran hızla yükselmiş, hatta %100'ün üzerine çıkmıştır.

2001 krizi sonrası ekonomideki olumlu gelişme doğrultusunda, bu oran giderek küçülmüştür. 2006 yılında oran %26,3 ile dip yapan bu oran, 1988'den sonraki en düşük oran olarak dikkat çekmektedir. 2006 sonrasında ise üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı tekrar nispi bir artış göstermiştir.

2009 yılındaki %44,2'lik oran, 2003 yılından sonraki en yüksek orandır. 2010 yılında ise üretim faaliyeti dışı gelirler %5,2, dönem kar ve zarar toplamı %35,8 oranında artınca, üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %34,3'e gerilemiştir.

Özel Kuruluşlarda Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (TL)

	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (1)	Değişim (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) (2)	Değişim (%)	1/2 (%)
1995	96.191.958	66,7	206.857.875	95,9	46,5
1996	195.948.193	103,7	370.418.929	79,1	52,9
1997	407.054.079	107,7	771.761.381	108,3	52,7
1998	699.577.134	71.9	797.402.394	3,3	87,7
1999	1.577.329.277	125,5	720.405.946	-9,7	219,0
2000	1.760.163.086	11,6	1.538.333.855	113,5	114,4
2001	4.645.687.973	165,4	718.029.004	-53,3	547,0
2002	4.833.432.876	4,0	4.269.008.132	494,5	113,2
2003	5.016.304.190	3,8	6.985.609.668	63,6	71,8
2004	3.557.069.000	-29,1	9.087.928.518	30,1	39,1
2005	3.048.142.484	-14,3	8.236.526.584	-9,4	37,0
2006	3.380.665.053	10,9	12.855.752.414	56,1	26,3
2007	6.124.524.780	81,2	17.223.034.088	34,0	35,6
2008	3.793.360.109	-38,1	10.317.558.781	-40,1	36,8
2009	5.686.581.323	50,1	12.852.111.028	24,6	44,2
2010	5.980.685.439	5,2	17.453.114.853	35,8	34,3

İstihdam, Brüt Katma Değer ve Nispi Hasıla Oranları

İSO 500 çalışmasında, imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşlarda iki basamaklı alt sektörler itibarıyla istihdam ve brüt katma değer dağılımı ile nispi hasıla oranları da hesaplanmaktadır. Nispi hasıla oranları, İSO 500'de imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşların alt sektörler itibarıyla yarattıkları brüt katma değerin, o alt sektörde çalışanlar sayısına bölünmesi ile elde edilen kişi başına düşen brüt katma değerin, imalat sanayinde kişi başına düşen brüt katma değere bölünmesi ile bulunmaktadır. Nispi hasıla oranları, alt sektörlerin katma değer verimliliğini göstermektedir. 2010 yılında İSO 500'de imalat sanayi kolunda faaliyet gösteren kuruluşların alt sektörler itibarıyla dağılımı incelendiğinde, istihdamda en yüksek paya sahip olan sektör %20,7 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayidir. İkinci sırada %15,3 ile Taşıt Araçları Sanayi, üçüncü sırada %15,1 ile Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi, dördüncü sırada %15 ile de Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi bulunmaktadır. 1982 yılında %26,3 ile Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi ilk sırada iken, bu sektörü %19,7'lik payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi, %14,1'lik payla Demir-Çelik Ana Metal Sanayi takip etmişti.

2010'da istihdamda ilk sırayı alan Gıda, İçki ve Tütün Sanayi'nin payı 30 yıla yakın bir sürede sadece 1 puan artış göstermiştir. İkinci sıradaki Taşıt Araçları Sanayi ise 1982'de %4,2'lik payı ile yedinci sırada iken, büyük bir artış göstererek 2010'da %15,3'lük payla ikinci sıraya yükselmiştir. Üçüncü sıradaki Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayinin payı ise ilk sıradan, üçüncü sıraya inmişse de yine de ilk üçte yer almıştır.

2010'da alt sektörler itibarıyla üretici fiyatlarıyla brüt katma değer dağılımına bakıldığında, %43'lük payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi ilk sırada yer almıştır. Bu sektör 1982'de de ilk sırada olup, dağılımdaki payı %26 idi. Bu sektörün payının büyük olmasındaki başlıca neden, sektörün üretim maliyetinde KDV+ÖTV türü vergilerin ağırlığının çok yüksek olmasıdır. 2010'da brüt katma değer dağılımında ikinci sırada %26 payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi bulunmaktadır. Bu sektör, 1982'de %14'lük payla üçüncü sırada idi. 2010 yılında brüt katma değer dağılımında Taşıt Araçları Sanayinin payı %8,2, Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi'nin payı %7,5 ile nispeten düşüktür. Bu sektörlerin paylarının nispeten düşük olması, son 29 yılda İSO 500 katma değer dağılımında yapısal bir değişimin görülmediğini işaret etmektedir.

Alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları incelendiğinde, son 29 yılda katma değer verimliliği açısından önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir. 2010'da Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi 320'lik nispi hasıla oranı ile ilk sıradadır. 29 yıl önce de ilk sırayı 221,9'luk oran ile aynı sektör almıştı. 2010'da Gıda, İçki ve Tütün Sanayi 125,6'lık nispi hasıla oranı ile ikinci sıradadır. Bu sektörde de nispi hasılanın yüksek olmasının nedeni, KDV+ÖTV'nin yüksek olmasıdır. Diğer alt sektörlerde nispi hasıla oranları 100'ün altındadır. Özellikle sanayi sektörü üretim ve ihracatında önemli bir paya sahip olan Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı sektöründeki 21,3'lük nispi hasıla oranı oldukça düşüktür.

İmalat Sanayinde İstihdam ve Katma Değerin Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

	1982			2001			2009			2010		
	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	19,7	14,0	70,9	24,7	22,4	90,6	19,6	29,6	150,8	20,7	26,0	125,5
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	26,3	15,7	59,8	27,7	10,1	36,3	14,9	3,0	19,9	15,1	3,2	21,3
Orman Ürünleri ve Mobilya	0,5	0,6	1,1	1,6	0,7	41,4	2,7	1,3	47,5	2,5	1,4	56,0
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım	3,8	2,7	72,9	2,9	0,1	4,9	1,8	1,0	57,4	1,7	1,1	62,5
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	11,7	26,0	221,9	11,6	47,2	406,6	13,9	42,4	305,2	13,4	43,0	320,0
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	6,8	7,7	113,0	4,6	4,5	96,5	5,9	3,7	63,2	5,4	3,9	72,8
Ana Metal Sanayi	14,1	14,6	103,7	8,4	3,8	45,8	10,4	3,1	29,3	10,7	5,9	55,0
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler	12,7	12,0	94,4	10,0	7,2	71,8	14,4	8,2	57,0	15,1	7,5	49,6
Taşıt Araçları Sanayi	4,2	6,3	151,1	8,3	4,0	48,4	16,0	7,7	48,0	15,3	8,2	53,1
Diğer İmalat	0,3	0,5	165,5	0,2	0,1	43,8	0,3	0,1	23,1	0,3	0,0	5,6
İmalat Sanayi	**100,0**	**100,0**	**-**	**100,0**	**100,0**	**-**	**100,0**	**100,0**	**-**	**100,0**	**100,0**	**-**

Not: Nispi hasıla oranı, alt sektörlerde kişi başına düşen katma değerin, toplamda kişi başına düşen katma değere oranını ifade etmektedir.

İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)

İşgücü verimliliği ile ilgili ilk tabloda, alt sektörlerde kişi başına düşen net katma değer büyüklükleri cari fiyatlarla verilmektedir. İkinci tabloda, ilk tabloda alt sektörlerde kişi başına düşen net katma değer büyüklükleri, 2003 yılı fiyatları ile hesaplanarak sabit fiyatlarla kullanıcıların bilgisine sunulmaktadır. Üçüncü tabloda, ikinci tabloda verilen sabit fiyatlarla kişi başına düşen net katma değer büyüklükleri, 2003=100 olmak üzere düz endeks oluşturularak yayımlanmaktadır. Dördüncü tabloda, 2003=100 olmak üzere oluşturulan düz endeksten yararlanılarak alt sektörler itibarıyla zincirleme endeks hesaplanmaktadır. Beşinci ve son tabloda ise alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları verilmektedir. Nispi hasıla oranları, her alt sektörde sabit fiyatlarla çalışan başına düşen brüt katma değerin, imalat sanayinde çalışan başına düşen brüt katma değere bölünmesi ile bulunmaktadır. Nispi hasıla oranları, sektörlerin verimlilik farklılıklarını ortaya koymaktadır.

2003=100 olmak üzere işgücü verimliliği incelendiğinde, 2010 yılında işgücü verimliliği endeks sayısının imalat sanayi için 130 olduğu görülmektedir. 2009 yılı için endeks sayısının 125,9 olduğu dikkate alındığında, 2010'da nispi bir artış yaşanmıştır. Net katma değer verimliliğinde son 7 yıldaki ortalama yıllık artış %3,8'dir.

2003 yılı sabit fiyatlarıyla net katma değer verimliliği düz endeks olarak ifade edildiğinde, 2007 yılında 136 ile tepe yapan endeks, 2008'de 116,9'a gerilemiştir. 2009'da 125,9'a çıkan endeks, 2010'da 130'a yükselmiştir. Fakat hala 2007'deki 136'lık endeks değerine ulaşılamamıştır. Net katma değer işgücü verimliliğinde 2008'deki 14'lük düşüşün ardından 2009'da %7,7, 2010'da %3,3'lük artışlar görülmektedir.

2010 yılında net katma değer işgücü verimliliğinde en fazla iyileşme yaşanan sektörlerin Tütün İşleme Sanayi, Ana Kimya Sanayi, Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayi ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi olduğu görülmektedir. 2010 yılında kişi başına düşen katma değerde en yüksek oranlara sahip sektörler ise Tütün İşleme Sanayi, Petrol Ürünleri Sanayi, Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi ile İçki Sanayi olmuştur.

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (Cari Fiyatlarla, TL)

	Sektörler	2005	2006	2007	2008	2009	2010
311	Gıda Maddeleri Sanayi	34.934	38.827	53.627	45.498	68.295	56.010
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	40.450	30.171	43.491	32.909	54.094	48.111
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	102.485	102.185	141.624	129.297	170.276	166.057
314	Tütün İşleme Sanayi	45.191	250.616	228.182	184.942	209.721	407.565
321	Dokuma Sanayi	12.617	17.428	19.894	16.963	26.248	31.838
322	Giyim Eşya Sanayi	11.720	12.955	17.152	22.089	23.792	26.714
324	Ayakkabı Sanayi	9.311	13.261	13.998	-	18.526	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	58.018	28.012	103.087	27.510	65.167	90.206
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	20.392	25.145	29.962	32.286	55.513	55.094
341	Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	34.712	52.762	65.004	42.427	48.579	62.239
342	Basım Sanayi	86.259	80.354	65.114	35.281	94.244	105.784
351	Ana Kimya Sanayi	60.283	104.336	93.408	93.707	64.607	116.055
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	52.538	66.712	82.040	89.914	96.204	109.711
353	Petrol Ürünleri Sanayi	196.030	222.454	304.854	175.330	420.956	317.941
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	141.081	189.291	233.669	175.258	221.343	173.197
355	Lastik Ürünleri Sanayi	59.293	81.805	79.138	86.636	91.382	85.083
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	33.842	45.091	49.169	54.027	83.502	69.893
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	24.438	30.283	22.639	12.720	19.391	31.469
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	74.294	64.595	77.201	61.068	66.196	106.912
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	143.684	160.753	163.560	107.545	106.339	121.031
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	45.064	84.705	76.877	95.531	-556	44.692
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	49.135	85.947	56.911	53.347	56.244	60.079
381	Metal Eşya Sanayi	44.299	45.358	33.744	42.959	54.963	45.410
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	57.804	76.957	58.343	48.765	67.324	71.898
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	50.221	53.522	56.149	82.212	108.327	79.693
384	Taşıt Araçları Sanayi	54.422	56.714	64.574	57.678	56.917	76.507
390	Diğer İmalat Sanayi	9.145	18.242	-4.938	29.517	36.965	7.851
3	**İmalat Sanayi**	**44.615**	**57.335**	**62.892**	**60.408**	**64.662**	**70.937**

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (2003 Yılı Fiyatlarıyla) (TL)							
	Sektörler	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	28.363	31.419	39.600	29.583	42.090	31.947
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	32.842	24.415	32.115	21.397	33.338	27.442
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	83.209	82.689	104.581	84.069	104.940	94.717
314	Tütün İşleme Sanayi	45.165	202.828	180.884	147.482	152.591	310.454
321	Dokuma Sanayi	11.267	14.592	16.004	12.978	18.717	20.728
322	Giyim Eşya Sanayi	11.171	11.967	14.648	18.454	19.186	21.603
324	Ayakkabı Sanayi	8.235	10.912	10.831	-	13.399	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	48.394	22.820	77.229	19.849	46.097	64.149
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	17.896	19.991	21.242	22.099	37.883	38.730
341	Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	33.641	46.448	53.691	35.415	39.029	46.048
342	Basım Sanayi	69.618	61.346	45.970	22.703	54.637	59.339
351	Ana Kimya Sanayi	55.323	92.660	79.557	71.260	50.545	89.604
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	48.215	59.246	69.875	68.375	75.265	84.706
353	Petrol Ürünleri Sanayi	122.837	110.414	149.982	63.571	185.003	114.076
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	88.405	93.954	114.960	63.545	97.276	62.142
355	Lastik Ürünleri Sanayi	50.389	63.679	57.964	59.503	60.060	55.198
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	28.760	35.100	36.014	37.107	54.881	45.344
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	17.764	20.287	14.133	7.545	11.112	17.432
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	54.004	43.273	48.196	36.221	37.935	59.224
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	104.443	107.692	102.109	63.787	60.939	67.046
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	32.732	48.279	41.917	41.553	-303	20.669
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	35.688	48.987	31.031	23.204	30.696	27.785
381	Metal Eşya Sanayi	35.406	33.002	22.108	24.548	30.258	25.084
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	50.278	61.706	44.755	34.221	45.603	49.384
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	46.142	44.384	46.306	65.612	84.591	63.023
384	Taşıt Araçları Sanayi	49.611	49.607	57.724	52.482	49.510	65.246
390	Diğer İmalat Sanayi	7.514	13.709	-3.515	18.801	23.687	4.745
3	**İmalat Sanayi**	**36.659**	**43.088**	**44.764**	**38.477**	**41.434**	**42.800**

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (2003 = 100)							
	Sektörler	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	112,8	125,0	157,6	117,7	167,5	127,1
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-901,9	-670,5	-882,0	-587,6	-915,5	-753,6
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	106,7	106,0	134,1	107,8	134,6	121,5
314	Tütün İşleme Sanayi	67,0	300,7	268,1	218,6	226,2	460,2
321	Dokuma Sanayi	98,2	127,2	139,6	113,2	163,2	180,8
322	Giyim Eşya Sanayi	121,1	129,7	158,8	200,1	208,0	234,2
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	124,2	58,6	198,2	50,9	118,3	164,6
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	117,7	131,5	139,7	145,3	249,1	254,7
341	Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	116,2	160,5	185,5	122,3	134,8	159,1
342	Basım Sanayi	207,6	182,9	137,1	67,7	162,9	176,9
351	Ana Kimya Sanayi	107,3	179,7	154,3	138,2	98,0	173,8
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	117,5	144,4	170,3	166,7	183,5	206,5
353	Petrol Ürünleri Sanayi	127,5	114,6	155,7	66,0	192,0	118,4
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	80,8	85,8	105,0	58,1	88,9	56,8
355	Lastik Ürünleri Sanayi	75,6	95,6	87,0	89,3	90,1	82,8
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	233,9	285,4	292,8	301,7	446,3	368,7
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	53,0	60,5	42,2	22,5	33,1	52,0
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	91,6	73,4	81,7	61,4	64,3	100,4
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	197,9	204,1	193,5	120,9	115,5	127,1
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	78,6	115,9	100,6	99,7	-0,7	49,6
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	117,9	161,8	102,5	76,6	101,4	91,8
381	Metal Eşya Sanayi	79,4	74,0	49,6	55,1	67,9	56,3
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	94,8	116,4	84,4	64,6	86,0	93,2
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	103,3	99,3	103,6	146,8	189,3	141,1
384	Taşıt Araçları Sanayi	103,7	103,7	120,7	109,7	103,5	136,4
390	Diğer İmalat Sanayi	329,8	601,6	-154,3	825,1	1.039,5	208,2
3	**İmalat Sanayi**	**111,4**	**130,9**	**136,0**	**116,9**	**125,9**	**130,0**

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Yıllık Değişim)							
	Sektörler	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	21,5	10,8	26,0	-25,3	42,3	-24,1
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	93,3	-25,7	31,5	-33,4	55,8	-17,7
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	-15,4	-0,6	26,5	-19,6	24,8	-9,7
314	Tütün İşleme Sanayi	-61,7	349,1	-10,8	-18,5	3,5	103,5
321	Dokuma Sanayi	-22,4	29,5	9,7	-18,9	44,2	10,8
322	Giyim Eşya Sanayi	6,0	7,1	22,4	26,0	4,0	12,6
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	4,4	-52,8	238,4	-74,3	132,2	39,2
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	15,0	11,7	6,3	4,0	71,4	2,2
341	Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	-6,6	38,1	15,6	-34,0	10,2	18,0
342	Basım Sanayi	24,9	-11,9	-25,1	-50,6	140,7	8,6
351	Ana Kimya Sanayi	-15,1	67,5	-14,1	-10,4	-29,1	77,3
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	16,9	22,9	17,9	-2,1	10,1	12,5
353	Petrol Ürünleri Sanayi	-18,1	-10,1	35,9	-57,6	191,0	-38,3
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	15,8	6,3	22,4	-44,7	53,1	-36,1
355	Lastik Ürünleri Sanayi	-31,4	26,4	-9,0	2,7	0,9	-8,1
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	15,4	22,0	2,6	3,0	47,9	-17,4
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	-17,6	14,2	-30,3	-46,6	47,3	56,9
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	-0,8	-19,9	11,4	-24,8	4,7	56,1
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	15,3	3,1	-5,2	-37,5	-4,5	10,0
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	-46,6	47,5	-13,2	-0,9	-100,7	-6.914,5
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	-8,3	37,3	-36,7	-25,2	32,3	-9,5
381	Metal Eşya Sanayi	-26,2	-6,8	-33,0	11,0	23,3	-17,1
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	-14,3	22,7	-27,5	-23,5	33,3	8,3
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	-15,4	-3,8	4,3	41,7	28,9	-25,5
384	Taşıt Araçları Sanayi	-17,9	0,0	16,4	-9,1	-5,7	31,8
390	Diğer İmalat Sanayi	-52,6	82,4	-125,6	-634,9	26,0	-80,0
3	**İmalat Sanayi**	**-12,1**	**17,5**	**3,9**	**-14,0**	**7,7**	**3,3**

Özel İmalat Sanayinde Sektörel Nispi Hasıla Oranları							
	Sektörler	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	43,0	36,4	45,1	36,0	43,3	37,6
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	42,5	24,9	32,3	24,4	32,2	29,5
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	502,8	415,8	475,8	457,7	406,9	502,1
314	Tütün İşleme Sanayi	543,2	2.067,3	2.009,1	2.241,2	2.341,2	3.160,0
321	Dokuma Sanayi	22,4	19,7	19,9	16,5	18,7	21,9
322	Giyim Eşya Sanayi	14,7	10,9	12,8	15,6	13,7	15,5
324	Ayakkabı Sanayi	10,4	10,5	10,7	-	12,9	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	90,3	53,9	100,3	46,3	60,2	75,9
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	24,9	23,9	26,4	25,6	30,9	34,9
341	Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	62,7	56,2	56,5	44,0	42,0	51,4
342	Basım Sanayi	110,6	85,5	67,7	44,1	68,5	74,7
351	Ana Kimya Sanayi	73,2	91,9	83,8	83,1	61,9	93,6
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	56,4	55,6	62,9	64,1	57,7	66,5
353	Petrol Ürünleri Sanayi	2.443,3	2.059,0	2.312,9	2.311,2	2.163,2	2.260,4
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	1.075,6	1.242,8	947,6	873,9	956,5	937,3
355	Lastik Ürünleri Sanayi	70,0	71,2	63,4	66,2	60,2	56,3
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	54,6	52,4	52,0	48,9	59,3	50,6
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	29,9	29,1	25,0	15,7	17,5	27,3
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	89,2	64,2	69,8	53,6	48,4	72,3
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	168,8	153,7	144,7	101,2	86,3	93,5
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	64,7	82,9	75,9	90,6	24,0	54,3
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	54,1	70,1	47,9	42,9	39,7	45,0
381	Metal Eşya Sanayi	47,7	38,1	26,8	32,8	34,2	29,6
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	70,6	74,0	55,6	46,1	47,3	51,4
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	57,2	47,3	47,4	60,8	64,0	50,4
384	Taşıt Araçları Sanayi	67,9	52,8	57,8	47,7	42,7	51,9
390	Diğer İmalat Sanayi	10,6	14,3	-1,4	20,3	20,5	5,4

Not: Nispi hasıla oranı, alt sektörlerde kişi başına düşen brüt katma değerin, toplamda kişi başına düşen brüt katma değere oranını ifade etmektedir.

TATÇELİK

SOĞUK HADDELEME VE GALVANİZLEME TESİSLERİ

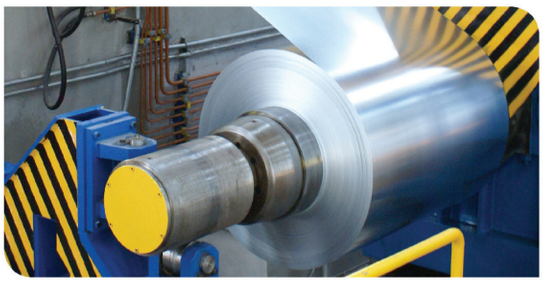

Tat Metal'in yassı çelik üretim şirketi olan Tat Çelik, 400.000 ton/yıl kapasiteli asitleme ve 300.000 ton/yıl kapasiteli soğuk mamul üretimi yanında, yeni devreye aldığı 300.000 ton/yıl kapasiteli galvanizleme tesisiyle Türk sanayicisinin hizmetindedir.

Müşteri memnuniyetini ve kaliteli üretimi kendisine hedef seçen Tat Çelik, müşterilerinin değişik ebat ve kalitedeki taleplerine göre üretim yaparak, zamanında teslim esasıyla hizmet vermektedir.

GENEL MÜDÜRLÜK İçerenköy, Halyolu Cd. Çayırıyolu Sk. No:3 Özce Center K:8 Kadıköy İstanbul / TÜRKİYE Tel:+90.216 574 08 28 Fax: +90.216 574 31 21

EREĞLİ OFİSİ Org. San. Böl. Yolu Üzeri 4. Km P. K. 34 Hamzafakıhlı Köyü 67300 Kdz. Ereğli-Zonguldak / TÜRKİYE Tel:+90.372 334 37 00 (pbx / 20 lines) Fax:+90.372 334 37 37 - 334 37 17

BURSA OFİSİ İhsaniye Mh. Barbaros Cd. Kader Sk. No:1 Yerkaya Apt K:3 D:5 P.K. 16130 Nilüfer Bursa / TÜRKİYE Tel: +90.224 249 03 63 Fax: +90.224 249 51 59

ÇELİK SERVİS MRK. 1 Sanayi Caddesi Bölücek Köyü 67300 Kdz. Ereğli Zonguldak / TÜRKİYE Tel: +90.372 318 00 27 Fax: +90.372 318 00 30

ÇELİK SERVİS MRK. 2 Org. San. Böl. Yolu Üzeri 4. Km P. K. 34 Hamzafakıhlı Köyü 67300 Kdz. Ereğli-Zonguldak / TÜRKİYE Tel: +90.372 334 35 85 - 334 34 93 Fax: +90.372 334 34 92

SOĞUK HADDELEME VE GALVANİZLEME TESİSLERİ Organize Sanayi Bölgesi Karadeniz Ereğli-Zonguldak / TÜRKİYE Tel: +90.372 334 37 30 Fax: +90.372 334 37 38

Türkiye'nin yeni dinamiği...

www.tatcelik.com.tr

www.tatmetal.com.tr

Her yıl daha da yükseğe...

Orman ürünleri sektöründe Türkiye'nin lideri, dünyanın en büyüklerinden biri olarak, her geçen yıl yeni yatırımlarla daha da büyüyoruz. Markalarımızla 43 farklı ülkeye, milyonlarca insana ulaşıyoruz.
İstanbul Sanayi Odası'nın 2010 yılı sanayi şirketleri arasında, her geçen yıl üst sıralara doğru hızla yükseliyoruz.
Geleceğe güvenle ilerliyoruz.

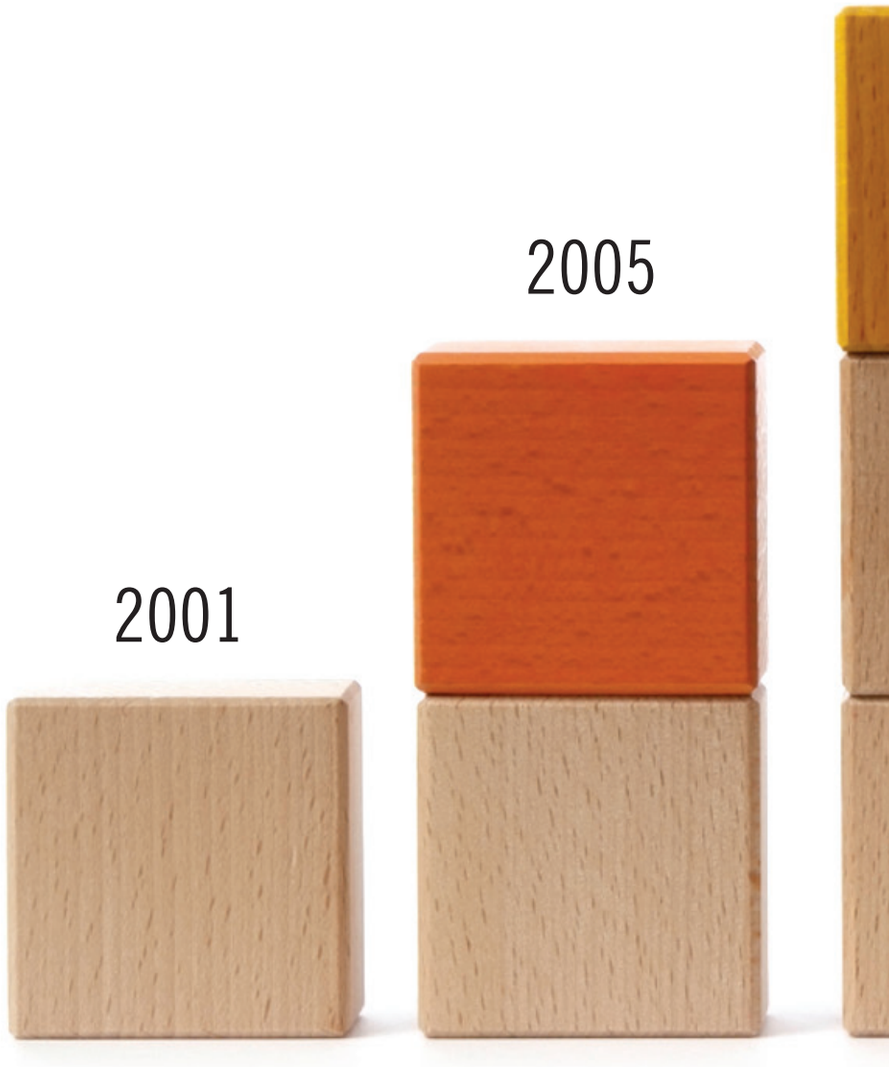

EĞİTİME %100 DESTEK

ULUSAL AHŞAP BİRLİĞİ TURKISH TIMBER ASSOCIATION

www.yildizentegre.com.tr

Arslanbey Organize Sanayi Bölgesi No: 5, 41285 Kartepe/**Kocaeli**/Türkiye
Tel: 0 262 316 61 00 (ISDN) **Faks:** 0 262 316 61 94 (6 HAT)

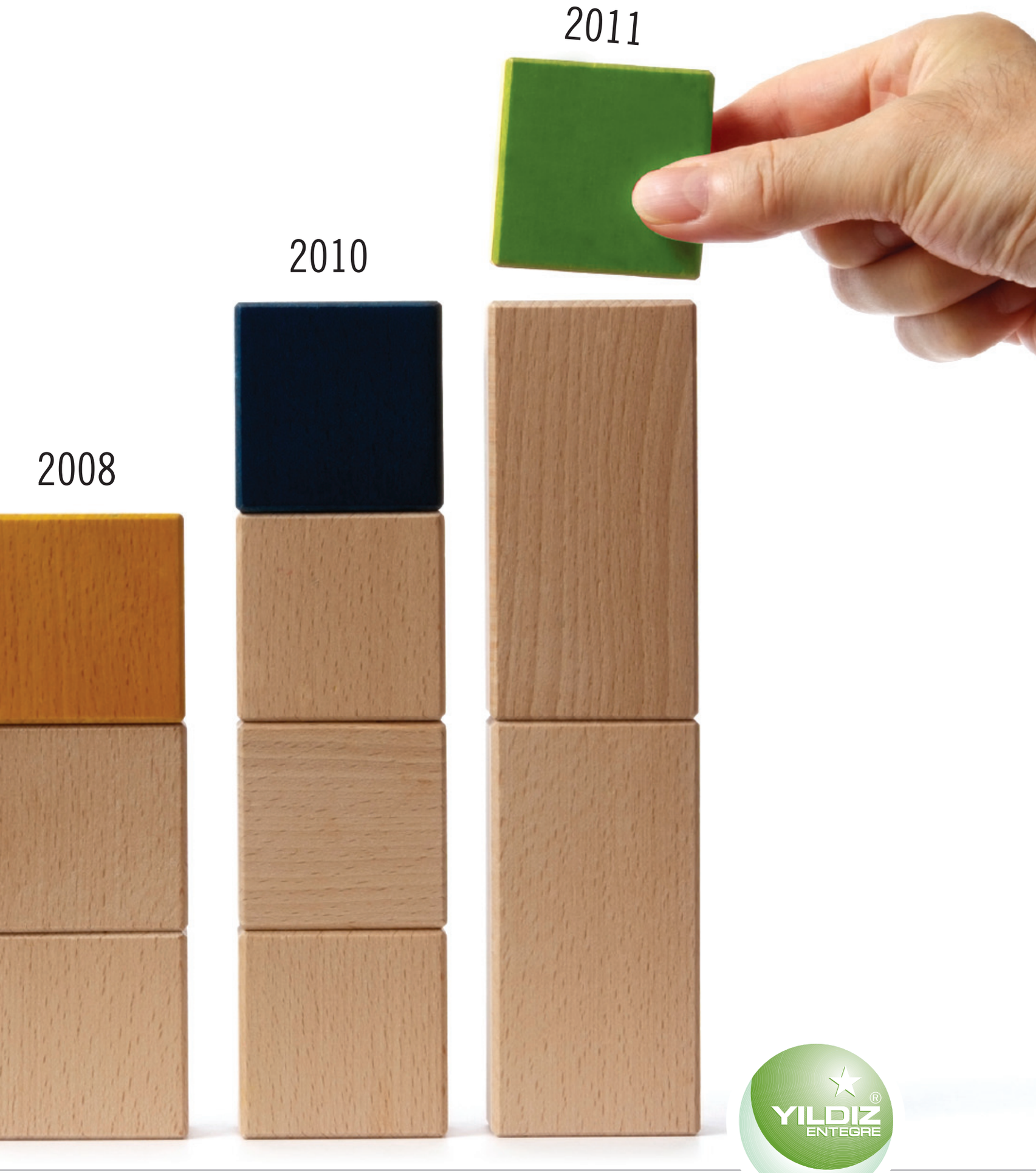

Yıldız Entegre A.Ş. bir YILDIZLAR HOLDİNG kuruluşudur.

YILDIZ ENTEGRE A.Ş.

İSO 500 Değerlendirme Sonuçları

İstanbul Sanayi Odası'nın bu yıl 43'üncüsünü hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2010 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2011 özel sayısı ile kamuoyuna açıklanmış bulunmaktadır.

Bu yıl 59. kuruluş yılını idrak eden İstanbul Sanayi Odası, son 43 yıldır Türkiye'nin önce 100, sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasını hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Türkiye sanayi sektöründe kuruluş bazında bilgiler içeren ve bilimsel ağırlıklı değerlendirmelere yer verilen Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması, ülkedeki mali veri açığına da katkısı nedeniyle gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında geniş bir kesim tarafından yoğun bir ilgiyle takip edilmektedir.

İSO 500 çalışmasında eski yıllar ile kıyaslamada seriyi koparmamak için Birleşmiş Milletler Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Seri M No: 4, Rev. 2) kullanılmaktadır.

İSO 500 çalışmasında kuruluşların beyanı esas alınmaktadır. Ancak kuruluşların beyanları, Maliye Bakanlığı'na verilen yılsonu kapanış bilanço ve gelir tabloları ile karşılaştırılarak doğruluğu kontrol edilmektedir. Kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, kuruluşların bir önceki yıldaki üretimden satışlar sırası da verilmektedir.

Kuruluş bazında bilgiler verilirken, bazı sıralarda kuruluş ismi ve o kuruluşa ait bilgilerin boş olduğu görülmektedir. Bu boş sıralarda yer alan kuruluşlar, çalışmaya katılmakla birlikte, bilgilerinin tümünün veya bir kısmının kamuoyu ile paylaşılmasını istememiştir.

Kuruluş bazında bilgilerin verildiği tabloda, kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, kuruluşların bağlı bulundukları oda bilgileri de yer almaktadır. Ancak kuruluş bir kamu kuruluşu ise oda bilgisi verilmemekte, kamu olarak gözükmektedir.

Takip eden sütunda ise kuruluşların kamu veya özel sektörde faaliyet göstermesine bağlı olarak özel kuruluş ise özel kuruluşlar arasında, kamu kuruluşu ise kamu kuruluşları arasındaki sıra numaraları gösterilmektedir.

Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

43 yılını tamamlayan İSO 500 çalışmasında üretimden satışlara göre yapılan sıralamada 2005 yılına kadar ilk sırada sürekli olarak bir kamu kuruluşu olarak yer alan TÜPRAŞ, 2005 yılı ile birlikte özel sektöre geçmiş ve bu yıldan itibaren de bir özel sektör kuruluşu olarak ilk sıradaki yerini korumuştur. 2010 yılında da Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafineleri A.Ş."dir.

2010 yılında İSO 500 kapsamında ikinci sırada bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ-Elektrik Üretim A.Ş." bulunmaktadır. EÜAŞ, 2009 yılındaki sırasını 2010 yılında da korumuştur. 2009 yılında altıncı sırada bulunan "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.", 2010 yılında üçüncü sıraya yükselmiştir.

Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

İSO 500 çalışmasında firma bazında bilgilerin verildiği tabloda, kuruluşların üretici fiyatlarıyla yarattıkları brüt katma değer büyüklükleri de yayımlanmaktadır.

Ancak kuruluşlar brüt katma değer içindeki faktör gelirlerinden birinin açıklanmasını istememişse, hesaplanan brüt katma değer de açıklanmamaktadır.

Üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde, üretimden satışlarda olduğu gibi ilk sırayı yine "TÜPRAŞ" almıştır. "TÜPRAŞ" tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin Türkiye GSYİH içindeki payı 2008'de %1,7, 2009'da %1,8 iken, 2010'da 0,2 puan küçülerek %1,6 olmuştur. 2010 yılında ikinci sırada 2009 yılında olduğu gibi yine "Philsa Philip Morris Sabancı" bulunmaktadır. Üçüncü sırada bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ" yer almaktadır.

En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

2010 yılında, 2009 yılında olduğu gibi en fazla kar eden kuruluş 4.850,9 milyon TL ile bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ–Elektrik Üretim A.Ş."dir. En fazla kar eden kuruluşlar arasında "Türkiye Petrolleri A.O." ikinci sırada yer almıştır. Vergi öncesi dönem karında açık ara ile ilk iki sırayı kamu kuruluşları almıştır. Üçüncü sırada "TÜPRAŞ" bulunmaktadır.

İhracatta Özel Kuruluşların Ağırlığı

Son yıllarda olduğu gibi 2010 yılında da İSO 500 kapsamında en fazla ihracat yapan ilk on kuruluşun tümü özel sektör kuruluşudur. 2010 yılında, 2009 yılında olduğu gibi en fazla ihracat yapan kuruluş "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." olmuştur. İkinci sırada "TÜPRAŞ", üçüncü sırada "Ford Otomotiv A.Ş." bulunmaktadır.

Ekonomik Büyüklükler

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana 87 yıllık dönemde ekonomi yıllık bazda ortalama %4,6 oranında büyümüştür. 87 yılın ilk 59 yılında ekonomi tarım sektörü ağırlıklı iken, 1982 yılı ile birlikte sanayi sektörü ekonomide ağırlıklı rol oynamaya başlamıştır.

87 yıllık süreçte ana sektörlerden tarım sektörü katma değeri yıllık ortalama %2,4 oranında büyürken, bu oran hizmetler sektöründe %5,1, sanayi sektöründe %6,5 olarak gerçekleşmiştir.

Son elli yılda planlı dönemin başlaması birlikte sanayi sektörü, büyümenin lokomotifi olmuştur. Ancak son altmış yıllık sürede, sanayi sektörü katma değerinin GSYİH'daki payı 1998 yılına kadar nispi bir artış göstermesine karşın, 1998 yılından sonra sektörün GSYİH içindeki payı hızla küçülmüştür. 1998 yılında sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı cari fiyatlarla %26,8 iken, bu oran hızla azalarak 2009'da %19,1'e, 2010'da ise %19,2'ye gerilemiştir. Ülkenin sanayileşmesini tamamlamadan, imalat sanayinde cari fiyatlarla bu boyutta bir azalmaya uluslararası düzeyde bir örnek bulmak mümkün değildir. Bu durum, sektördeki olumsuz gelişmeyi açıkça ortaya koymaktadır.

2010'da iç tasarruf oranı %13,6'ya gerilerken, cari açık oranı %6,5'e çıkmış bir ekonomide, imalat sanayindeki bu gelişmenin çok olumsuz bir durum olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Her ne kadar 2009 krizi sonrası 2010'da GSYİH'da %8,9 gibi oldukça yüksek bir büyümenin ardından, 2011 yılı ilk yarısında yaşanan olumlu gelişmeye karşın, ekonomik yapıda özellikle imalat sanayinde görülen bu olumsuz tablonun sürdürülebilir büyüme açısından önemli bir olumsuzluk oluşturduğu unutulmamalıdır.

İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin, Türkiye GSYİH'sı içindeki payı 2007'de %9,3 iken, 2008'de %8,4'e gerilemiştir. 2009 kriz yılında %8,6'ya yükselen bu pay, 2010 yılında artışını sürdürerek %9,3'e çıkmıştır. İSO 500 tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye sanayi sektörü katma değeri içindeki payı ise 2009 yılında %25 iken, 2010 yılında %25,6'ya yükselmiştir. İSO 500 kapsamındaki kuruluşlar çok büyük boyutta KDV ve ÖTV ödemektedir. 2010 yılında İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin %47,1'i KDV ve ÖTV'den oluşmaktadır. 2009'da %54,4 olan bu oran, 2010'da bir miktar küçülmüştür. 2010 yılında İSO 500'deki kuruluşlar tarafından ödenen KDV ve ÖTV'nin, merkezi yönetim bütçe gelirlerindeki dahilde alınan KDV ve ÖTV'deki payı %57,6 olmuştur.

2010 yılında İSO 500'ün ekonomik büyüklükleri incelenirken, 2009 yılında kapsamda olup, 2010 yılında çalışmaya katılmayan iki özel sektör kuruluşunun 2009 bilgileri, 2009 yılı İSO 500 sonuçlarından çıkarılarak değerlendirme yapılmıştır. Bu iki kuruluşun KDV+ÖTV'deki ağırlığının oldukça fazla olması, bizi bu düzeltmeyi yapmaya zorlamıştır.

2010 yılı çalışmasındaki değerlendirmelerde şu hususa dikkat edilmelidir. İSO 500 çalışmasında kamu kuruluşu sayısı giderek azalmasına karşın, yine de kamu kuruluşları ekonomik büyüklükleri etkilemektedir. Ancak sanayi sektörü ile ilgili sonuçları kıyaslarken, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlardaki gelişmeleri dikkate almak daha uygun olacaktır.

İSO 500'ün ekonomik büyüklükleri incelendiğinde, 2010 yılında genel konjonktüre uygun gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların toplam üretimden satışları cari fiyatlarla %21,8 oranında artış göstermiştir. Bu artış, 2009 yılındaki %13,1'lik düşüşün üzerine gerçekleşmiştir. 2010 yılında İSO 500'ün üretimden satışları sabit fiyatlarla %14,7'lik bir artış göstermiştir. Bu artışta 2009 yılındaki %13,9'luk düşüşün üzerine gerçekleşmiştir. İSO 500'ün 2008 yılı üretimden satışlar büyüklüğü ile 2010 yılı üretimden satışlar büyüklüğünü sabit fiyatlarla kıyaslarsak, 2010 yılında üretimden satışların 2008 yılına göre sabit fiyatlarla %1,2 oranında daha düşük olduğu görülmektedir. 2010 yılında, 2008 yılı üretimden satışlar büyüklüğüne çok yaklaşılmıştır. Fakat 2009 yılı kaybı henüz telafi edilememiştir.

2010 yılında özel kuruluşlarda üretimden satışlar cari fiyatlarla %21,4 oranında artış göstermiştir. Bu artış, 2009 yılındaki %14'lük düşüşün üzerine gerçeklemiştir. 2010 yılında özel kuruluşların üretimden satışları sabit fiyatlarla %14,3'lük bir artış göstermiştir. Bu artışta 2009 yılındaki %14,9'luk düşüşün üzerine gerçekleşmiştir. 2010 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların toplam ihracatı %16,5 oranında artarken, özel kuruluşların ihracatı %16,7, kamu kuruluşların ihracatı ise %2,9 oranında artış göstermiştir.

Dönem kar ve zarar toplamı ise İSO 500'de %56,5 oranında artarken, özel kuruluşlarda %34,5, kamu kuruluşlarında ise %174,2'lik artışlar gerçekleşmiştir. 2009 kriz yılı olmasına karşılık, özellikle finansman giderlerindeki düşüşün etkisiyle karlarda yüksek oranlı artışlar yaşanmıştır. 2010 yılında da 2009'daki boyutta olmasa da ödenen faizlerdeki %13,3'lük cari düşüş, dönem kar ve zarar toplamındaki artışa önemli katkı sağlamıştır.

2010 yılında İSO 500'de toplam borçlar %20,5 oranında artış göstermiştir. Söz konusu yılda özel kuruluşlardaki %26,3 artışa karşılık, kamu kuruluşlarında %14,7'lik düşüş gerçekleşmiştir. 2010 yılında özkaynak toplamı İSO 500'de %11,2, özel kuruluşlarda %9,6 ve kamu kuruluşlarında %17,3 oranında artış göstermiştir.

Aktif (varlık) toplamı ise İSO 500'de %15,8, özel kuruluşlarda %18,1 ve kamu kuruluşlarında da %4,4 oranında artış göstermiştir. Özel kuruluşlarda özkaynak toplamı %9,6 oranında artarken, borçlardaki büyük artışın etkisiyle aktif (varlık) toplamındaki artış %18,1'e çıkmıştır.

2010 yılında İSO 500'de faktör fiyatlarıyla net katma değerde cari fiyatlarla %26,4, sabit fiyatlarla %22,5'lik artışlar söz konusudur. Özel kuruluşlarda ise cari fiyatlarla %19,3, sabit fiyatlarla %15,6'lık artışlar gerçekleşmiştir. 2010 yılında İSO 500'de temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %22,1, sabit fiyatlarla %18,3 oranında artış göstermiştir. Aynı yılda özel kuruluşlarda temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %16,9, sabit fiyatlarla %13,3 oranında artmıştır. 2009 yılında özel kuruluşlarda temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %0,9 oranında artış gösterirken, sabit fiyatlarla %0,9 oranında küçülmüştü. 2010 yılında Türkiye sanayi sektörü katma değeri sabit fiyatlarla %12,9 oranında artış göstermiştir. Bu oran, 2010 yılında özel kuruluşlardaki sabit fiyatlarla brüt katma değer artışı olan %13,3 ile karşılaştırıldığında, iki oranın birbiriyle büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir.

İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

İşletmelerin ölçeklerine göre ekonomideki ağırlıklarını görebilmek amacıyla İSO 500 kapsamında yer alan kuruluşlar büyüklük sıralamasına göre 50'lik gruplara ayrılmakta ve bu grupların ekonomik büyüklükler içerisindeki payları tespit edilmektedir. Geçmiş yıllarda olduğu gibi 2010 yılında da ölçek ekonomisinin ekonomik büyüklüklerdeki ağırlığı açıkça görülmektedir.

İSO 500'de ilk 50 kuruluşun üretimden satışlar içindeki payı 2009'da %48,5 iken, 2010'da %49,8'e yükselmiştir. Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde ilk 50 kuruluşun 2010'daki payı %53,8'dir. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %55,3'tür. Bu durum 2010 yılında bir önceki yıla göre ilk 50'deki kuruluşların diğer kuruluşlara göre daha fazla kar artışı sağladıklarına işaret etmektedir. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun toplam ihracat içindeki payı %51,4'tür. Çalışanlar sayısı açısından ise ilk 50 kuruluşun payı 2010 yılında %30,7 olmuştur.

2010 yılında İSO 500'deki ilk 50 kuruluşun yarattığı üretici fiyatlarıyla brüt katma değerin GSYİH içindeki payı %5'tir. 2010 yılında ilk 50 kuruluşun Türkiye ihracatı içindeki payı da %24,2'dir.

Sektörlerin İhracat Performansı

2009 yılında küresel krizin etkisiyle dış talepte yaşanan hızlı düşüş, ekonomideki küçülmede oldukça etkili olmuştur. 2010 yılında ise ekonomi hızla kayıplarını telafi ederken, ihracat aynı performansı gösterememiştir. 2010 yılında ihracat dolar olarak %11,5, miktar olarak %6,3 oranında artış göstermiştir. İSO 500 ihracatındaki artış %16,3 olmuştur.

2010 yılında İSO 500 ihracatına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi ihracatının %8,9, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ihracatının ise %3,3 oranında küçüldüğü görülmektedir. Diğer tüm alt sektörlerin ihracatında ise artışlar yaşanmıştır.

2010 yılında İSO 500 ihracatı içinde en büyük paya sahip olan sektör %26 ile Taşıt Araçları Sanayidir. Söz konusu sektör 2009 yılında %27,5'lik pay ile yine ilk sektör olurken, bu sektörde 2010 yılında %9,8'lik ihracat artışı elde etmiştir. 2010 yılında ikinci sırada %18,5'lik payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörde 2010 yılında ihracat artışı %19,6 olmuştur. Üçüncü sırada %18'lik payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi yer almaktadır. Bu sektörün 2010'daki ihracat artışı %26,6'dır.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

İSO 500 kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı son yıllarda artış eğilimi göstermektedir. 2007 yılında 143 olan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı, 2008'de 148'e, 2009'da 153'e yükselmiştir. 2010 yılında ise yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı tekrar 148'e gerilemiş bulunmaktadır.

2010 yılında 148 yabancı sermaye paylı kuruluşun İSO 500 üretimden satışları içindeki payı %31,6 olmuştur. Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yabancı sermaye paylı 148 kuruluşun aldığı pay %37'dir. 148 yabancı sermaye paylı kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı ise 2010 yılında %28,7 olmuştur. 2010 yılında İSO 500 ihracatının %47,8'inin yabancı sermaye paylı kuruluşlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.

Yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500'ün ekonomik büyüklükleri içindeki payları incelendiğinde, her zaman olduğu gibi 2010 yılında da bu kuruluşların en büyük payı ihracatta aldıkları görülmektedir. Çalışanlar sayısında ise yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500'deki payı %30'dur.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde İSO Üyeleri

İSO 500 kapsamındaki İSO üyeleri kuruluş sayısı 2010 yılında 197'dir. Uzun yıllardır ilk kez İSO 500 içindeki İSO üyeleri arasında kamu kuruluşu yer almamaktadır. 2007 yılında İSO üyesi kuruluşların sayısı 213 iken, 2008'de 209'a, 2009'da 190'a gerilemiş, 2010 yılında ise özel kuruluşlar 8 adet artarken, kamu kuruluşlarının 1 adet azalması sonucunda sayı 197'ye yükselmiştir.

2010 yılında İSO üyesi 197 kuruluşun, İSO 500 üretimden satışlar içindeki payı %45,1'dir. İSO üyesi kuruluşların satış hasılatı içindeki payı ise 2010 yılında %46,5 olmuştur. 2010 yılında İSO 500'ün Türkiye ihracatındaki payı %47,2 olmuştur. Aynı yılda İSO üyelerinin Türkiye ihracatındaki payı ise %25,7 olmuştur. 2010 yılında İSO 500 ihracatının %54,5'i İSO üyesi kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında Türkiye ihracatı dolar olarak %11,5 oranında artarken, İSO 500 kapsamında yer alan İSO üyesi kuruluşların ihracat artışı %16,3 ile daha yüksektir. 2010 yılında İSO 500'de vergi öncesi dönem karının %36,5'i İSO üyelerince gerçekleşmiştir. 2010 yılında İSO üyelerinin dönem kar ve zarar toplamının (V.Ö.), İSO 500 dönem kar ve zarar toplamı (V.Ö.) içindeki payı %36,9'dur.

2010 yılında İSO üyelerinin toplam borç tutarı 59,1 milyar TL'dir. Toplam borçlarda İSO üyelerinin, İSO 500'deki payı %39,7'dir. 2010 yılında İSO üyelerinin toplam borçlarının %68,3'ü kısa vadeli borçlardan oluşmaktadır.

2010 yılında İSO 500'de çalışanlar sayısı 550.939 kişidir. 2010'da İSO 500'de ücretle çalışanların %39,6'sı İSO üyelerine aittir. İSO üyesi kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısı 2010 yılında %12,3 oranında artış göstermiştir.

Ödenen maaş ve ücretler açısından İSO üyelerinin İSO 500'deki payı 2010'da %44,1'dir. Faktör fiyatları ile net katma değerde İSO üyelerinin payı 2010'da %39,9'dur. Temel fiyatlarla brüt katma değerde ise İSO üyelerinin payı 2010 yılında %40,2 olmuştur. 2010 yılında ödenen KDV+ÖTV'de İSO üyelerinin payı %43'tür. İSO üyelerinin üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerdeki payı 2010'da %41,5'tir.

2010 yılında İSO 500 kapsamında İSO üyeleri tarafından yaratılan faktör fiyatlarıyla net katma değerde ödenen maaş ve ücretlerin payı %55,2'dir. 2010 yılında ödenen faizlerin net katma değer içindeki payı %7,5'tir. Milli gelir anlamındaki kar payı ise 2010'da %37,3 olmuştur.

2010 yılında İSO üyesi kuruluşların İSO 500 içinde ücretle çalışanlarda %39,6, brüt katma değerde %41,5 pay alması, küçük de olsa İSO üye kuruluşların katma değer verimliliğinin diğer kuruluşlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Kaynak Yapısı

Türk sanayi kuruluşlarında borçlanma belirgin bir özellik taşımaktadır. Bu bağlamda Türk sanayi kuruluşları, gelişmiş ve AB ülkeleri kuruluşları ile çok farklı bir yapı sergilemektedir. Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık, kuruluşların mülkiyet yapıları ve kuruluş dışı yeterli özkaynak yaratamamalarından kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde kuruluşlar sermaye piyasalarından önemli ölçüde fon elde etme olanağı bulabilirken, Türkiye'de sermaye piyasaları hala sınırlı düzeylerdedir.

2009 yılında ekonomide yaşanan daralma ile birlikte kredi faiz oranları önemli ölçüde düşmesine rağmen, kredi talebinde de bir daralma göze çarpmıştır. Bunun sonucunda az da olsa toplam borçlar da azalma eğilimi görülmüştür. Bunun sonucunda İSO 500'de toplam borçların aktif (varlık) toplamı içindeki payı 2008'de %52,6 iken, 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010 yılında ise yaşanan olumlu gelişmeler doğrultusunda kredi stokundaki büyük artışın etkisiyle İSO 500'ün toplam borçları %20,5 oranında artış göstermiştir. Böylece İSO 500'ün toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2010 yılında yeniden %51,1'e yükselmiştir.

Özel kuruluşlarda da 2008 yılında %54,4 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2009'da %50,9'a gerilemiş, 2010 yılında ise toplam borçlardaki %26,3'lük artışın etkisiyle %54,4'e yükselmiştir. Bu oran, 2005'ten bu yana 2008 ile birlikte en yüksek oran olarak dikkat çekmektedir.

2010'da İSO 500'deki özel kuruluşlarda özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı %45,6'dır. Bu oran 2005'ten bu yana 2008 hariç, en düşük orandır. %50'den daha yüksek toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı mali yapımıza has yapısal bir özelliktir.

Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

İSO 500'ün toplam borçları kriz yılı olan 2009'da bir önceki yıla göre %4,7 oranında azalırken, 2010'da ekonomideki olumlu gelişme paralelinde %20,5 oranında artmıştır.

Aynı eğilim doğrultusunda özel kuruluşların toplam borçları da 2009'da %4,9 oranında azalırken, 2010'da %26,3 gibi oldukça yüksek oranlı bir artış göstermiştir. Sonuç olarak 2010 yılında toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %50'nin üzerine çıkmıştır. Bu durum, kaynak yapısındaki yapısal bozukluğun devam ettiğini işaret etmektedir.

Özel sektörün toplam borçlarının %67,6'sı kısa vadeli borçlardır. %32,4'ünü ise uzun vadeli borçlar oluşturmaktadır. 2010 yılında özel kuruluşların kısa vadeli borçların %35,1'i mali borçlardan oluşmaktadır. 2009 yılında bu oran %35,8 ile biraz daha yüksektir. İSO 500 özellerde uzun vadeli borçların %75,7'si mali borçlardır.

2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların 134 milyar TL'lik borcu bulunmaktadır. Bu tutar içinde en fazla borç kullanan sektör, %23'lük pay ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayidir. 2010 yılında en fazla borç kullanan ikinci sektör, %19 payla Ana Metal Sanayi olmuştur. 2010'da üçüncü sıradaki sektör %14,1'lik payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayidir.

Sektörel Bazı Finansal Oranlar

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar)

Cari oran, kuruluşların varlıklarını paraya dönüştürüp, yarattığı kaynakla borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. İSO 500'de 2008 yılında %148,6 ile 2004 yılından sonraki en düşük değerine gerileyen cari oran, 2009'da %160,8'e, 2010'da ise %160,9'a yükselmiştir. Görüldüğü gibi 2010'da 2009'a göre bir değişme söz konusu değildir.

Cari oran kriz öncesi 2007 yılındaki %163,4'lük düzeyine ulaşamasa da iyileşme eğilimi göstermektedir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise 2007 yılında %158,2 olan cari oran, 2008'de %147,3'e gerilemiş, 2009'da %156,1'e çıkan oran 2010'da tekrar %153,9'a gerilemiştir.

Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da İSO 500'de toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranının küçüldüğü görülmektedir. 2008'de %52,6 olan oran, 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010'da ise tekrar %51,1'e yükselmiştir. 2010'da İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %50,9'dan %54,4'e yükselmiştir.

Toplam Borçlar/Özkaynak

Kaynak yapısında iyileşme bağlamında büyük önem taşıyan ve borçlanma oranı diye adlandırılan toplam borçlar/özkaynak oranı 2008 krizinde %111,2 gibi yüksek bir düzeye çıkarken, 2009'da krizin artarak devam etmesine karşın, oran iyileşerek %96,5'e gerilemiştir.

2010'da ise oranın tekrar yükselerek %104,3 olduğu görülmektedir. 2010 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı %103,8'den %119,2'ye büyük bir artış göstermiştir.

Kısa Vadeli Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2008'de %36,5 ile tepe yaparken, 2009'da borçlardaki nispi azalış ve özkaynaktaki nispi artış sonucu %33,5'e gerilemiştir.

2010'da ise toplam borçlar ile kısa vadeli borçlarda artışa geçilirken, özkaynaklardaki artışın daha küçük olması nedeniyle

kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı tekrar artışa geçerek %35,2'ye yükselmiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda oran %34,3'ten %36,8'e çıkmıştır.

Maddi Duran Varlıklar/Özkaynak

Kuruluşlarda maddi duran varlıkların yani demirbaşların, özkaynak ile fonlanması temel prensiptir. Maddi duran varlıklar/özkaynak oranının 100'den küçük olması ve oranın giderek küçülmesi kuruluşlarda özkaynak yeterliliğinin bir göstergesidir.

2008'de %96,7 ile en yüksek noktaya çıkan ve olumsuz bir görüntü veren oran, 2009'da %90,7'ye, 2010'da %88,5'e gerilemiştir. 2010 yılında maddi duran varlıklar/özkaynak oranı İSO 500 özellerde %94,7'den %95,2'ye yükselmiştir.

Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da %50,9 olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı 2010'da %49'a gerilemiştir. 2010 yılında mali yapıda görülen nispi olumsuzluk bu oranın düşmesine neden olmuştur. İSO 500 özellerde de özkaynak/aktif toplamı oranı %49,1'den %45,6'ya gerilemiştir.

Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Borçlar

İSO 500'de 2009'da %69,3'ten %68,2'ye gerileyen kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, 2010'da tekrar %69,0'a yükselmiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda da oran %67,3'ten %67,6'ya yükselmiştir.

Sektörel Finansal Oranlar

2010 yılında çeşitli finansal oranlarda ön plana çıkan sektörler, Ağaç ve Mobilya Sanayi, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ve Basım Sanayidir.

İSO 500 ve Sektörlerde Karlılık

Satış Karlılığı

İSO 500'de 1990'lı yıllar ile birlikte satış karlılığında görülen düşüş, 2001'de en düşük düzeye inmişti. 2001 sonrası ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler ile birlikte satış karlılığı 1990'lı yıllar öncesine ulaşamasa da nispi bir artış göstermiş ve 2007 yılında özel kuruluşlarda %7,2'ye yükselmiştir.

Özel kuruluşlarda 2007'deki %7,2'lik satış karlılığı oranı, küresel krizin de etkisiyle 2008'de %3,6'ya gerilemiştir. 2009 yılı ile birlikte, özellikle yılın ikinci yarısındaki iyileşme doğrultusunda özel kuruluşlarında nispi olarak artış gösteren satış karlılığı %5,2'ye yükselmiştir.

2010 yılında ise özel kuruluşlarda cari fiyatlarla satışların %20,6, dönem kar ve zarar toplamının %34,4 oranında artması sonucunda satış karlılığı oranı tekrar nispi bir artış göstererek %5,9'a çıkmıştır. Fakat yine de 2001 krizi sonrası 2004'teki %6,1 ve 2007'deki %7,2'lik satış karlılık oranlarının altında kalmıştır.

Aktif (Varlık) Karlılığı

2010 yılında satış karlılığında olduğu gibi, aktif karlılığında da nispi bir artış söz konusudur. 2001 krizinde İSO 500'de aktif karlılığı -%0,5, özel kuruluşlarda %1,8 iken, 2007'de İSO 500'de %8,7, özel kuruluşlarda %10,1 ile tepe yapmıştır. 2009'da İSO 500'de %6'ya, özel kuruluşlarda %6,1'e gerileyen oran, 2010'da İSO 500'de %8,3, özel kuruluşlarda %7,1'e yükselmiştir. Özel kuruluşlarda 2010 yılı aktif karlılığı oranı, 2004, 2006 ve 2007 yılları oranlarının altında bulunmaktadır.

Özkaynak Karlılığı

2010 yılında satış ve aktif karlılığında görülen nispi artış, özkaynak karlılığı için de geçerlidir. Söz konusu yılda özel kuruluşlarda özkaynak karlılığı oranı %15,5'tir.

Ekonomik Karlılık

Kuruluşların yarattıkları net katma değerin, aktif (varlık) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak ifade edilmektedir. Ekonomik karlılık, kuruluşun özkaynak ve dış kaynak olarak sahip olduğu varlık karşılığında ekonomiye net ilave kıymet olarak katkısının ne boyutta olduğunu göstermektedir.

Ekonomik karlılık oranı 1990'lı yılların başlarında daha yüksek oranlarda olup, konulan para karşılığında daha yüksek oranda net katma değer yaratılmakta idi. 2001 krizi sonrası ekonomideki iyileşme ile birlikte ekonomik karlılıkta da nispi bir iyileşme görülmüş, ama hiçbir zaman eski verimlilik oranlarına ulaşılamamıştır.

Özel kuruluşlarda 2007'de %17,3'e çıkan özel kuruluşlar ekonomik karlılık oranı, 2007 sonrasında tekrar düşüşe geçmiş, 2009'da %13,6 olan oran 2010'da %14,1'e yükselmiştir. Görüldüğü gibi ekonomik karlılık oranı 2010'da 2009'a göre nispi bir artış gösterse de, hala çok düşük bir düzeydedir.

Varlık Devir Hızı

Finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak varlık devir hızı kullanılmaktadır. Varlık devir hızı, satış hasılatının, aktif (varlık) toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda 1,60 seviyelerinde olan varlık devir hızı, 2001 krizinde 1,24'e gerilemiş, 2006'da 1,42'ye çıkan oran, 2009'da tekrar 1,17'ye gerilemiştir. 2010 yılında da küçük bir artışla 1,20'ye yükselmiştir.

Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı

İSO 500 çalışması kapsamına giren kuruluşlardan ekonomik büyüklüklerine ait bilgiler istenirken, ayrıca kuruluşların yarattıkları katma değeri hesaplamak için, üretim faktörlerinin aldıkları paylar (faktör gelirleri) ile ilgili bilgiler de istenmektedir.

İSO 500 çalışması kapsamında 1982 yılından bu yana 29 yıldır net katma değerin faktör gelirleri dağılımı verilmektedir. İSO

500 çalışmasında 1982-2010 yılları arasında net katma değerin faktör gelirleri itibarıyla dağılımında, ekonomideki gelişmeler doğrultusunda faktör gelirlerinin paylarında önemli değişiklikler olduğu görülmektedir.

2010 yılında İSO 500'de net katma değerin faktör gelirleri itibarıyla dağılımında ödenen maaş ve ücretlerin payı %49,9'dur. 2009'da ise bu pay %57,2 idi. Ödenen faizlerin payı %7,6 olup, milli gelir anlamında kar payı da %42,5'tir. 2010 yılında özel kuruluşların yarattıkları net katma değerde ödenen maaş ve ücretler payı %52,9'dur. Bu pay 2009 yılında ise %55,6 idi. 2010'da payda 2,6 puanlık bir azalma vardır. Ödenen faizler ise %9 paya sahiptir. 2009'daki pay %12 idi. 2008'de %16 olan pay giderek gerilemiştir. Bu gerilemede kredi faiz oranlarının düşmesi başlıca etkendir. 2010'da özel kuruluşlarda milli gelir anlamında kar payı da %38,1'dir. 2007'de %41,1'e çıkan pay 2008'de %27,1'e gerilemiş, 2009'da %32,4'e çıkmış ve 2010'da da tekrar nispi bir artışla %38,1'e yükselmiştir. Özellikle 2009 ve 2010'da düşen kredi faiz oranları, net katma değer dağılımında ödenen faizlerin payını düşürmüş, bu düşüş milli gelir anlamında kar payının artmasına neden olmuştur.

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

İSO 500 çalışmasında sanayi kuruluşlarının üretim faaliyetleri sonucu yarattıkları katma değer hesaplanmaktadır. Katma değer hesaplanırken, gelir yolu kullanılmaktadır. Faktör gelirlerinden olan kar, katma değere milli gelir anlamında kar olarak hesaplanıp eklenmektedir. Çünkü kuruluşların vergi öncesi dönem karı, üretim faaliyeti dışı gelirleri (faiz gelirleri, iştirak ve temettü gelirleri, net kambiyo karları, menkul ve gayrimenkul satışları gelirleri vb.) de kapsamaktadır. Girişimcinin üretime katılması sonucu payına düşen kara yani milli gelir anlamında kara ulaşmak için üretim faaliyeti dışı gelirler, vergi öncesi dönem karından düşülmektedir. Ayrıca vergi öncesi dönem karına ulaşılmadan önce düşülen kıdem tazminatı karşılığı ve diğer benzeri karşılıklarda kara ilave edilmektedir.

1982-2010 yılları için katma değer büyüklükleri hesaplanırken, vergi öncesi dönem karından bu işlemler yapılarak milli gelir anlamında kara ulaşılmıştır. Ekonominin olumlu yıllarında, vergi öncesi dönem karı içinde üretim faaliyeti dışı gelirler küçülürken, olumsuz yıllarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin büyük boyutlara ulaştığı görülmektedir. 2001 krizi sonrası ekonomideki olumlu gelişme doğrultusunda, bu oran giderek küçülmüştür. 2006 yılında oran %26,3 ile dip yapan bu oran, 1988'den sonraki en düşük oran olarak dikkat çekmektedir. 2006 sonrasında ise üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı tekrar nispi bir artış göstermiştir. 2009 yılındaki %44,2'lik oran, 2003 yılından sonraki en yüksek orandır. 2010 yılında ise üretim faaliyeti dışı gelirler %5,2, dönem kar ve zarar toplamı %35,8 oranında artınca, üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %34,3'e gerilemiştir.

İstihdam, Brüt Katma Değer ve Nispi Hasıla Oranları

İSO 500 çalışmasında, imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşlarda iki basamaklı alt sektörler itibarıyla istihdam ve brüt katma değer dağılımı ile nispi hasıla oranları da hesaplanmaktadır.

2010 yılında İSO 500'de imalat sanayi kolunda faaliyet gösteren kuruluşların alt sektörler itibarıyla dağılımı incelendiğinde, istihdamda en yüksek paya sahip olan sektörün %20,7 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi olduğu görülmektedir. İkinci sırada %15,3 ile Taşıt Araçları Sanayi, üçüncü sırada %15,1 ile Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi bulunmaktadır.

2010'da istihdamda ilk sırayı alan Gıda, İçki ve Tütün Sanayi'nin payı 30 yıla yakın bir sürede sadece 1 puan artış göstermiştir. İkinci sıradaki Taşıt Araçları Sanayi ise 1982'de %4,2'lik payı ile yedinci sırada iken, büyük bir artış göstererek 2010'da %15,3'lük payla ikinci sıraya yükselmiştir. Üçüncü sıradaki Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayinin payı ise ilk sıradan, üçüncü sıraya inmişse de yine de ilk üçte yer almıştır.

2010'da alt sektörler itibarıyla üretici fiyatlarıyla brüt katma değer dağılımına bakıldığında, %43'lük payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi ilk sırada yer almıştır. Bu sektör 1982 yılında da brüt katma değer dağılımında ilk sırada olup, dağılımdaki payı %26 idi. Bu sektörün payının büyük olmasındaki başlıca neden, sektörün üretim maliyetinde KDV+ÖTV türü vergilerin ağırlığının çok yüksek olmasıdır. 2010 yılında brüt katma değer dağılımında ikinci sırada %26 payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi bulunmaktadır.

Alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları incelendiğinde, son 29 yılda katma değer verimliliği açısından önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)

İSO 500 çalışmasında üç basamaklı alt sektörler itibarıyla, imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren özel kuruluşların işgücü verimliliği hesaplanmaktadır.

2003=100 olmak üzere işgücü verimliliği incelendiğinde, 2010 yılında işgücü verimliliği endeks sayısının imalat sanayi için 130 olduğu görülmektedir. 2009 yılı için endeks sayısının 125,9 olduğu dikkate alındığında, 2010'da nispi bir artış yaşanmıştır. Net katma değer verimliliğinde son 7 yıldaki ortalama yıllık artış %3,8'dir.

2003 yılı sabit fiyatlarıyla net katma değer verimliliği düz endeks olarak ifade edildiğinde, 2007 yılında 136 ile tepe yapan endeks, 2008'de 116,9'a gerilemiştir.

2009'da 125,9'a çıkan endeks, 2010'da 130'a yükselmiştir. Fakat hala 2007'deki 136'lık endeks değerine ulaşılamamıştır. Net katma değer işgücü verimliliğinde 2008'deki 14'lük düşüşün ardından 2009'da %7,7, 2010'da %3,3'lük artışlar görülmektedir.

2010

ONGAN Tekstil; Hazır giyim ve konfeksiyon sektörün de ihracat başarısından dolayı imalatçı-ihracatçı dalında Platin ödüle layık görülmüştür. (İTKİB)
İPEK Tekstil; TÜRKİYE'nin ilk 1000 İhracatçı firması içinde 120.sırada (TİM)

2009

ONGAN Tekstil; Hazır giyim ve konfeksiyon sektörün de ihracat başarısından dolayı imalatçı-ihracatçı dalında Platin ödüle layık görülmüştür. (İTKİB)
ONGAN Tekstil; TÜRKİYE'nin ilk 500 firması arasında 475 .sırada (Fortune 500)
ONGAN Tekstil; İllere göre sıralamada İstanbul'da 241. sırada; (Fortune 500)
İPEK Tekstil; TÜRKİYE'nin ilk 1000 ihracatçı firması arasında 179.sırada (TİM)
İPEK Tekstil; TÜRKİYE'nin ilk 500 firması arasında 385 .sırada (Fortune 500)
İPEK Tekstil; İllere göre sıralamada İstanbul'da 200. sırada; (Fortune 500

2008

ONGAN Tekstil; Hazır giyim ve konfeksiyon sektörün de ihracat başarısından dolayı imalatçı-ihracatçı dalında Platin ödüle layık görülmüştür. (İTKİB)
ONGAN Tekstil; TÜRKİYE'nin ilk 500 firması arasında 476 .sırada (Fortune 500)
ONGAN Tekstil; İllere göre sıralamada İstanbul'da 231. sırada; (Fortune 500)
İPEK Tekstil; Platin ödülüne layık görülmüştür. (İTKİB)

2007

ONGAN Tekstil; TÜRKİYE'nin En büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde 436. sırada; (Fortune 500)
ONGAN Tekstil; İllere göre sıralamada İstanbul'da 227. sırada; (Fortune 500)
İPEK Tekstil; TÜRKİYE'nin ilk 500 İhracatçı firması içinde 147.sırada (TİM)
İPEK Tekstil; TÜRKİYE'nin En büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde 488. Sırada (İSO)
İPEK Tekstil; İllere göre sıralamada İstanbul'da 246. Sırada (Fortune 500)

2006

ONGAN Tekstil; TÜRKİYE'nin ikinci 500 sanayi kuruluşu listesinde 340.sırada (İSO)
İPEK Tekstil;TÜRKİYE'nin ilk 500 ihracatçı firması içinde 417.sırada; (TİM)

Katetmemiz gereken

Daha çoooook yolumuz olacak

www.ongan.com.tr | ONGAN | İPEK | FORTUNE 500

SARAY® | A2

Alüminyum Kompozit Panellerde

A SINIFI YANGIN DAYANIMI

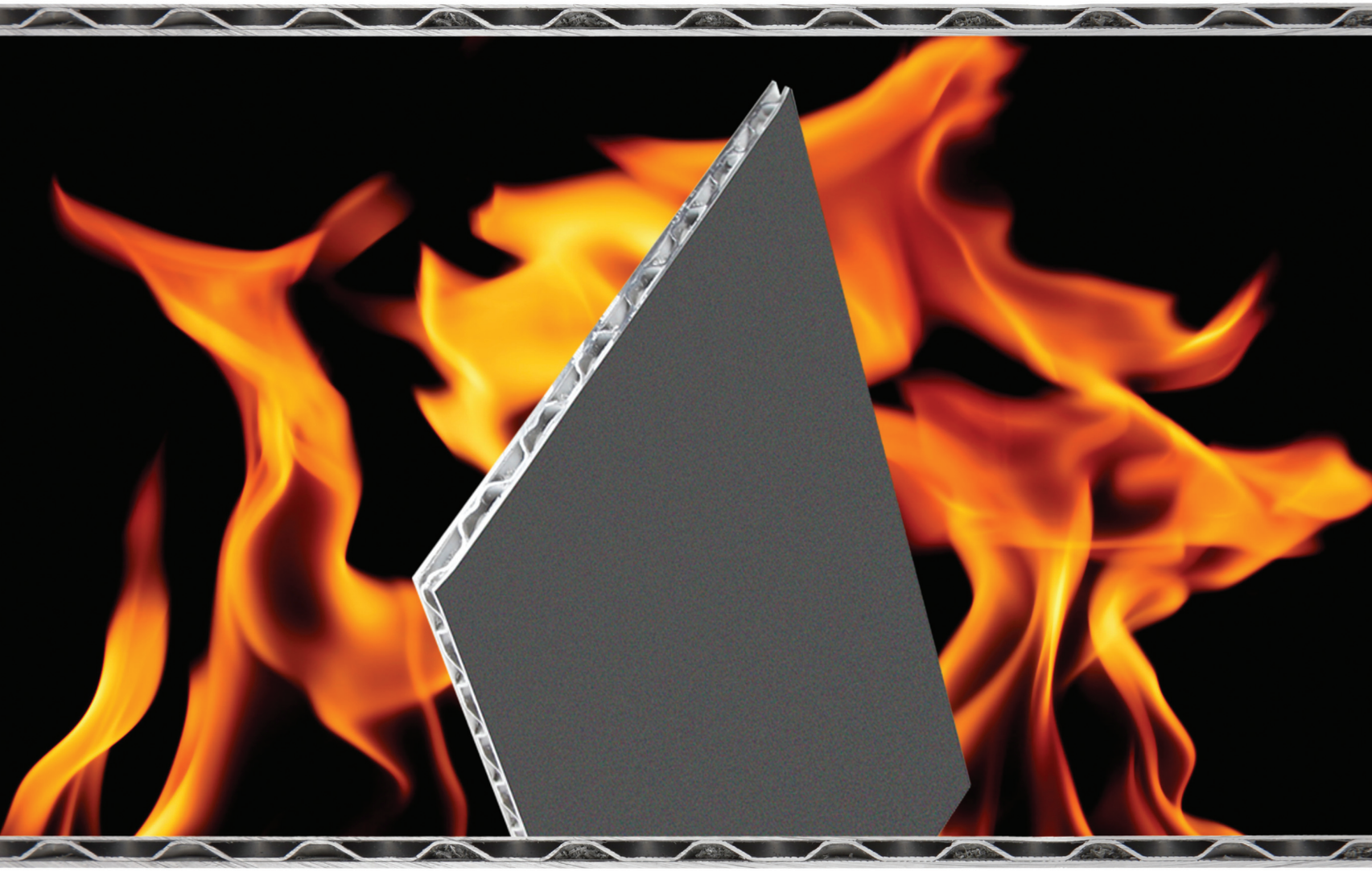

SARAY A2 Alüminyum Kompozit Panel'in, TSE EX Laboratuvarında gerçekleştirilen testlerinde
EN 13501-1: 2010 standardına göre A2 s1- d0 sınıfında yer aldığı onaylanmıştır.

Yeni yangın yönetmeliğine(*) göre 21,5 metre üzerindeki tüm binalarda A Sınıfı malzeme kullanılması zorunludur.

*09/09/2009 tarih ve 27344 sayılı Resmi Gazete´de yayımlanarak yürürlüğe giren
"Binaların Yangın Korunması Hakkında Yönetmelik´te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik",
AB 2000/147/ec sayılı komisyon kararında tanımlanan EN 13501-1 standartlarıyla tam uyum göstermektedir ve
21,5 metrenin üzerindeki tüm binalar için bağlayıcıdır.

SARAY® | Alüminyum / SARAY® | NANO PVDF / SARAY® | Cotta / SARAY® | Alusiding / ALUFACE | fr Aluminium Composite Panel / SARAY® | A2 Aluminium Composite Panel

SARAY® Mimari Sistemler Architectural Systems

www.saray.com • +90 212 438 59 44

2010 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	**14**	**6.706.622.301**	**6.975.271.183**	**1.541.743.728**	**3.612.367.969**
Kamu	3	3.256.799.729	3.433.551.489	323.113.659	1.677.932.274
Özel	11	3.449.822.572	3.541.719.694	1.218.630.069	1.934.435.695
Kar Edenler	13	6.439.063.416	6.680.854.721	1.998.118.763	3.442.491.961
Kamu	2	2.989.240.844	3.139.135.027	779.488.694	1.508.056.266
Özel	11	3.449.822.572	3.541.719.694	1.218.630.069	1.934.435.695
Zarar Edenler	1	267.558.885	294.416.462	-456.375.035	169.876.008
Kamu	1	267.558.885	294.416.462	-456.375.035	169.876.008
Özel	-	-	-	-	-
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	**105**	**40.280.186.013**	**45.582.612.964**	**2.981.811.352**	**23.707.200.772**
Kamu	3	3.646.902.912	3.735.797.177	-96.132.657	1.131.002.687
Özel	102	36.633.283.101	41.846.815.787	3.077.944.009	22.576.198.085
Kar Edenler	89	32.802.635.981	36.662.047.055	3.258.373.179	22.079.250.845
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	89	32.802.635.981	36.662.047.055	3.258.373.179	22.079.250.845
Zarar Edenler	16	7.477.550.032	8.920.565.909	-276.561.827	1.627.949.927
Kamu	3	3.646.902.912	3.735.797.177	-96.132.657	1.131.002.687
Özel	13	3.830.647.120	5.184.768.732	-180.429.170	496.947.240
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	**51**	**11.195.247.577**	**12.677.777.561**	**979.888.769**	**2.926.098.390**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	51	11.195.247.577	12.677.777.561	979.888.769	2.926.098.390
Kar Edenler	45	9.898.975.150	11.255.860.261	1.076.673.505	2.756.040.133
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	45	9.898.975.150	11.255.860.261	1.076.673.505	2.756.040.133
Zarar Edenler	6	1.296.272.427	1.421.917.300	-96.784.736	170.058.257
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	6	1.296.272.427	1.421.917.300	-96.784.736	170.058.257
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	**10**	**4.590.317.691**	**5.201.138.740**	**546.357.316**	**1.271.368.534**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	10	4.590.317.691	5.201.138.740	546.357.316	1.271.368.534
Kar Edenler	9	4.266.268.258	4.856.331.976	563.732.180	1.213.570.307
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	9	4.266.268.258	4.856.331.976	563.732.180	1.213.570.307
Zarar Edenler	1	324.049.433	344.806.764	-17.374.864	57.798.227
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	324.049.433	344.806.764	-17.374.864	57.798.227
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	**16**	**3.743.262.658**	**3.853.719.079**	**232.421.327**	**953.938.063**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	16	3.743.262.658	3.853.719.079	232.421.327	953.938.063
Kar Edenler	14	3.132.734.858	3.234.496.719	264.768.828	910.107.303
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	14	3.132.734.858	3.234.496.719	264.768.828	910.107.303
Zarar Edenler	2	610.527.800	619.222.360	-32.347.501	43.830.760
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	610.527.800	619.222.360	-32.347.501	43.830.760

Sektörel Seçilmiş Büyüklükler (TL)

Toplam Borçlar	Özkaynak (2010 Net Dönem Karı Dahil)	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
1.959.557.614	**6.599.073.835**	**8.558.631.451**	**2.717.039.027**	**3.711.367.085**	**36.115**
719.589.608	3.197.384.121	3.916.973.729	1.235.197.642	1.602.711.270	24.807
1.239.968.006	3.401.689.714	4.641.657.722	1.481.841.385	2.108.655.815	11.308
1.876.104.001	6.216.402.278	8.092.506.281	2.458.841.849	3.536.869.742	23.512
636.135.995	2.814.712.564	3.450.848.559	977.000.464	1.428.213.927	12.204
1.239.968.006	3.401.689.714	4.641.657.722	1.481.841.385	2.108.655.815	11.308
83.453.613	382.671.557	466.125.170	258.197.178	174.497.343	12.603
83.453.613	382.671.557	466.125.170	258.197.178	174.497.343	12.603
-	-	-	-	-	-
20.716.262.427	**19.061.626.379**	**39.777.888.857**	**8.379.923.512**	**24.243.914.873**	**104.025**
1.865.896.812	3.263.362.178	5.129.258.989	839.256.593	3.842.943.554	22.363
18.850.365.615	15.798.264.201	34.648.629.868	7.540.666.919	20.400.971.319	81.662
15.244.846.839	14.324.382.822	29.569.229.708	6.101.068.580	17.924.226.182	71.387
-	-	-	-	-	-
15.244.846.839	14.324.382.822	29.569.229.708	6.101.068.580	17.924.226.182	71.387
5.471.415.588	4.737.243.557	10.208.659.149	2.278.854.932	6.319.688.691	32.638
1.865.896.812	3.263.362.178	5.129.258.989	839.256.593	3.842.943.554	22.363
3.605.518.776	1.473.881.379	5.079.400.160	1.439.598.339	2.476.745.137	10.275
7.754.808.827	**8.453.417.814**	**16.208.226.661**	**4.289.754.539**	**8.964.639.614**	**75.629**
-	-	-	-	-	-
7.754.808.827	8.453.417.814	16.208.226.661	4.289.754.539	8.964.639.614	75.629
6.173.911.158	7.724.998.292	13.898.909.468	3.663.535.644	7.569.478.878	67.673
-	-	-	-	-	-
6.173.911.158	7.724.998.292	13.898.909.468	3.663.535.644	7.569.478.878	67.673
1.580.897.669	728.419.522	2.309.317.193	626.218.895	1.395.160.736	7.956
-	-	-	-	-	-
1.580.897.669	728.419.522	2.309.317.193	626.218.895	1.395.160.736	7.956
3.217.525.327	**2.431.927.891**	**5.649.453.220**	**1.741.953.235**	**3.291.494.165**	**12.500**
-	-	-	-	-	-
3.217.525.327	2.431.927.891	5.649.453.220	1.741.953.235	3.291.494.165	12.500
2.739.644.794	2.375.874.127	5.115.518.923	1.495.450.190	3.052.841.360	11.842
-	-	-	-	-	-
2.739.644.794	2.375.874.127	5.115.518.923	1.495.450.190	3.052.841.360	11.842
477.880.533	56.053.764	533.934.297	246.503.045	238.652.805	658
-	-	-	-	-	-
477.880.533	56.053.764	533.934.297	246.503.045	238.652.805	658
1.842.875.713	**2.856.603.013**	**4.699.478.738**	**1.688.495.575**	**1.886.717.458**	**8.410**
-	-	-	-	-	-
1.842.875.713	2.856.603.013	4.699.478.738	1.688.495.575	1.886.717.458	8.410
1.548.486.270	2.571.669.933	4.120.156.215	1.435.365.801	1.586.859.584	7.024
-	-	-	-	-	-
1.548.486.270	2.571.669.933	4.120.156.215	1.435.365.801	1.586.859.584	7.024
294.389.443	284.933.080	579.322.523	253.129.774	299.857.874	1.386
-	-	-	-	-	-
294.389.443	284.933.080	579.322.523	253.129.774	299.857.874	1.386

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	**81**	**59.005.634.980**	**96.527.489.209**	**5.396.258.421**	**39.193.384.219**
Kamu	1	1.371.303.217	1.869.886.817	1.297.369.534	1.248.341.664
Özel	80	57.634.331.763	94.657.602.392	4.098.888.887	37.945.042.555
Kar Edenler	75	57.626.216.973	94.854.810.078	5.467.952.275	39.001.944.949
Kamu	1	1.371.303.217	1.869.886.817	1.297.369.534	1.248.341.664
Özel	74	56.254.913.756	92.984.923.261	4.170.582.741	37.753.603.285
Zarar Edenler	6	1.379.418.007	1.672.679.131	-71.693.854	191.439.270
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	6	1.379.418.007	1.672.679.131	-71.693.854	191.439.270
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	**36**	**10.642.671.138**	**11.689.735.564**	**1.604.025.059**	**3.550.701.923**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	36	10.642.671.138	11.689.735.564	1.604.025.059	3.550.701.923
Kar Edenler	32	9.653.708.889	10.687.727.758	1.643.251.105	3.491.499.823
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	32	9.653.708.889	10.687.727.758	1.643.251.105	3.491.499.823
Zarar Edenler	4	988.962.249	1.002.007.806	-39.226.046	59.202.100
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	988.962.249	1.002.007.806	-39.226.046	59.202.100
8- Ana Metal Sanayi	**70**	**39.967.271.021**	**42.488.554.569**	**740.762.371**	**5.344.727.742**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	70	39.967.271.021	42.488.554.569	740.762.371	5.344.727.742
Kar Edenler	55	33.056.765.931	35.421.141.029	1.207.182.651	4.956.009.707
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	55	33.056.765.931	35.421.141.029	1.207.182.651	4.956.009.707
Zarar Edenler	15	6.910.505.090	7.067.413.540	-466.420.280	388.718.035
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	15	6.910.505.090	7.067.413.540	-466.420.280	388.718.035
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	**60**	**29.014.788.819**	**33.265.511.213**	**2.446.974.692**	**6.811.946.481**
Kamu	1	575.608.556	650.553.793	60.669.963	343.068.521
Özel	59	28.439.180.263	32.614.957.420	2.386.304.729	6.468.877.960
Kar Edenler	53	26.925.814.522	31.100.883.728	2.502.572.427	6.614.206.466
Kamu	1	575.608.556	650.553.793	60.669.963	343.068.521
Özel	52	26.350.205.966	30.450.329.935	2.441.902.464	6.271.137.945
Zarar Edenler	7	2.088.974.297	2.164.627.485	-55.597.735	197.740.015
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	7	2.088.974.297	2.164.627.485	-55.597.735	197.740.015
10- Taşıt Araçları Sanayi	**41**	**34.196.940.773**	**41.082.376.033**	**2.375.884.247**	**7.429.080.704**
Kamu	2	287.697.394	288.363.595	9.005.098	166.274.902
Özel	39	33.909.243.379	40.794.012.438	2.366.879.149	7.262.805.802
Kar Edenler	36	30.505.040.154	36.714.957.679	2.513.993.066	6.948.650.534
Kamu	2	287.697.394	288.363.595	9.005.098	166.274.902
Özel	34	30.217.342.760	36.426.594.084	2.504.987.968	6.782.375.632
Zarar Edenler	5	3.691.900.619	4.367.418.354	-138.108.819	480.430.170
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	5	3.691.900.619	4.367.418.354	-138.108.819	480.430.170

Toplam Borçlar	Özkaynak (2010 Net Dönem Karı Dahil)	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
32.025.253.674	**27.403.724.903**	**59.428.978.606**	**12.070.810.342**	**36.629.429.432**	**67.462**
1.256.849.901	4.675.543.237	5.932.393.139	942.788.590	3.562.201.483	4.723
30.768.403.773	22.728.181.666	53.496.585.467	11.128.021.752	33.067.227.949	62.739
30.607.775.576	26.678.391.680	57.286.167.284	11.420.126.180	35.423.385.340	65.457
1.256.849.901	4.675.543.237	5.932.393.139	942.788.590	3.562.201.483	4.723
29.350.925.675	22.002.848.443	51.353.774.145	10.477.337.590	31.861.183.857	60.734
1.417.478.098	725.333.223	2.142.811.322	650.684.162	1.206.044.092	2.005
-	-	-	-	-	-
1.417.478.098	725.333.223	2.142.811.322	650.684.162	1.206.044.092	2.005
6.834.025.852	**9.910.669.730**	**16.744.695.592**	**6.261.287.004**	**7.176.194.041**	**26.860**
-	-	-	-	-	-
6.834.025.852	9.910.669.730	16.744.695.592	6.261.287.004	7.176.194.041	26.860
6.468.698.649	9.470.081.317	15.938.779.977	5.962.579.266	6.761.756.171	25.509
-	-	-	-	-	-
6.468.698.649	9.470.081.317	15.938.779.977	5.962.579.266	6.761.756.171	25.509
365.327.203	440.588.413	805.915.615	298.707.738	414.437.870	1.351
-	-	-	-	-	-
365.327.203	440.588.413	805.915.615	298.707.738	414.437.870	1.351
25.499.877.266	**19.861.802.061**	**45.361.679.362**	**18.804.808.695**	**21.427.897.201**	**53.515**
-	-	-	-	-	-
25.499.877.266	19.861.802.061	45.361.679.362	18.804.808.695	21.427.897.201	53.515
20.257.928.445	16.524.943.250	36.782.871.723	14.127.328.425	18.863.348.136	45.092
-	-	-	-	-	-
20.257.928.445	16.524.943.250	36.782.871.723	14.127.328.425	18.863.348.136	45.092
5.241.948.821	3.336.858.811	8.578.807.639	4.677.480.270	2.564.549.065	8.423
-	-	-	-	-	-
5.241.948.821	3.336.858.811	8.578.807.639	4.677.480.270	2.564.549.065	8.423
18.085.555.047	**12.566.396.958**	**30.651.952.032**	**4.898.677.615**	**21.526.185.909**	**75.587**
688.612.293	652.964.194	1.341.576.487	423.259.142	843.391.090	5.777
17.396.942.754	11.913.432.764	29.310.375.545	4.475.418.473	20.682.794.819	69.810
16.820.985.573	12.138.884.106	28.959.869.703	4.614.376.862	20.297.087.083	71.396
688.612.293	652.964.194	1.341.576.487	423.259.142	843.391.090	5.777
16.132.373.280	11.485.919.912	27.618.293.216	4.191.117.720	19.453.695.993	65.619
1.264.569.474	427.512.852	1.692.082.329	284.300.753	1.229.098.826	4.191
-	-	-	-	-	-
1.264.569.474	427.512.852	1.692.082.329	284.300.753	1.229.098.826	4.191
14.268.421.556	**10.931.472.459**	**25.199.894.032**	**6.990.078.659**	**15.799.644.460**	**77.014**
95.569.062	164.045.725	259.614.787	58.454.000	199.516.240	3.026
14.172.852.494	10.767.426.734	24.940.279.245	6.931.624.659	15.600.128.220	73.988
12.619.734.308	9.649.475.894	22.269.210.221	6.115.987.624	13.940.173.260	69.018
95.569.062	164.045.725	259.614.787	58.454.000	199.516.240	3.026
12.524.165.246	9.485.430.169	22.009.595.434	6.057.533.624	13.740.657.020	65.992
1.648.687.248	1.281.996.565	2.930.683.811	874.091.035	1.859.471.200	7.996
-	-	-	-	-	-
1.648.687.248	1.281.996.565	2.930.683.811	874.091.035	1.859.471.200	7.996

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
11- Diğer İmalat Sanayi	**4**	**2.248.422.420**	**2.255.286.707**	**-22.633.973**	**13.547.865**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	2.248.422.420	2.255.286.707	-22.633.973	13.547.865
Kar Edenler	2	614.944.388	619.081.316	1.658.174	3.721.050
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	614.944.388	619.081.316	1.658.174	3.721.050
Zarar Edenler	2	1.633.478.032	1.636.205.391	-24.292.147	9.826.815
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	1.633.478.032	1.636.205.391	-24.292.147	9.826.815
12- Elektrik Sektörü	**12**	**13.553.103.870**	**14.385.142.530**	**5.259.116.073**	**7.481.590.699**
Kamu	2	10.424.992.082	10.424.992.082	5.035.468.932	6.956.324.151
Özel	10	3.128.111.788	3.960.150.448	223.647.141	525.266.548
Kar Edenler	11	13.336.221.145	14.056.532.340	5.286.602.069	7.429.482.246
Kamu	2	10.424.992.082	10.424.992.082	5.035.468.932	6.956.324.151
Özel	9	2.911.229.063	3.631.540.258	251.133.137	473.158.095
Zarar Edenler	1	216.882.725	328.610.190	-27.485.996	52.108.453
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	216.882.725	328.610.190	-27.485.996	52.108.453
Toplam Sanayi Sektörü	**500**	**255.144.469.261**	**315.984.615.352**	**24.082.609.382**	**102.295.953.361**
Kamu	12	19.563.303.890	20.403.144.953	6.629.494.529	11.522.944.199
Özel	488	235.581.165.371	295.581.470.399	17.453.114.853	90.773.009.162
Kar Edenler	434	228.258.389.665	286.144.724.660	25.784.878.222	98.846.975.324
Kamu	8	15.648.842.093	16.372.931.314	7.182.002.221	10.222.065.504
Özel	426	212.609.547.572	269.771.793.346	18.602.876.001	88.624.909.820
Zarar Edenler	66	26.886.079.596	29.839.890.692	-1.702.268.840	3.448.978.037
Kamu	4	3.914.461.797	4.030.213.639	-552.507.692	1.300.878.695
Özel	62	22.971.617.799	25.809.677.053	-1.149.761.148	2.148.099.342

Toplam Borçlar	Özkaynak (2010 Net Dönem Karı Dahil)	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
440.265.135	**381.038.069**	**821.303.204**	**29.153.849**	**753.972.706**	**1.336**
-	-	-	-	-	-
440.265.135	381.038.069	821.303.204	29.153.849	753.972.706	1.336
107.638.076	44.574.389	152.212.464	968.075	148.950.568	183
-	-	-	-	-	-
107.638.076	44.574.389	152.212.464	968.075	148.950.568	183
332.627.059	336.463.680	669.090.740	28.185.774	605.022.138	1.153
-	-	-	-	-	-
332.627.059	336.463.680	669.090.740	28.185.774	605.022.138	1.153
16.255.339.919	**22.329.175.251**	**38.584.515.185**	**16.651.786.970**	**19.858.224.427**	**12.486**
10.273.444.410	18.416.856.103	28.690.300.513	12.288.526.139	15.850.113.241	9.883
5.981.895.509	3.912.319.148	9.894.214.672	4.363.260.831	4.008.111.186	2.603
15.345.370.431	21.594.867.485	36.940.237.929	16.022.036.345	19.369.734.935	12.275
10.273.444.410	18.416.856.103	28.690.300.513	12.288.526.139	15.850.113.241	9.883
5.071.926.021	3.178.011.382	8.249.937.416	3.733.510.206	3.519.621.694	2.392
909.969.488	734.307.766	1.644.277.256	629.750.625	488.489.492	211
-	-	-	-	-	-
909.969.488	734.307.766	1.644.277.256	629.750.625	488.489.492	211
148.899.768.357	**142.786.928.363**	**291.686.696.940**	**84.523.769.022**	**165.269.681.371**	**550.939**
14.899.962.086	30.370.155.558	45.270.117.644	15.787.482.106	25.900.876.878	70.579
133.999.806.271	112.416.772.805	246.416.579.296	68.736.286.916	139.368.804.493	480.360
129.811.124.120	129.314.545.573	259.125.669.896	73.417.664.841	148.474.711.239	470.368
12.950.611.661	26.724.121.823	39.674.733.485	14.690.028.335	21.883.435.981	35.613
116.860.512.459	102.590.423.750	219.450.936.411	58.727.636.506	126.591.275.258	434.755
19.088.644.237	13.472.382.790	32.561.027.044	11.106.104.181	16.794.970.132	80.571
1.949.350.425	3.646.033.735	5.595.384.159	1.097.453.771	4.017.440.897	34.966
17.139.293.812	9.826.349.055	26.965.642.885	10.008.650.410	12.777.529.235	45.605

2010 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	**14**	**1.466.434.567**	**81.907.984**	**1.385.788.808**	**2.934.131.359**
Kamu	3	1.106.954.477	25.717.532	222.080.898	1.354.752.907
Özel	11	359.480.090	56.190.452	1.163.707.910	1.579.378.452
Kar Edenler	13	886.700.355	81.907.984	1.848.132.711	2.816.741.050
Kamu	2	527.220.265	25.717.532	684.424.801	1.237.362.598
Özel	11	359.480.090	56.190.452	1.163.707.910	1.579.378.452
Zarar Edenler	1	579.734.212	-	-462.343.903	117.390.309
Kamu	1	579.734.212	-	-462.343.903	117.390.309
Özel	-	-	-	-	-
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	**105**	**3.542.906.250**	**639.258.394**	**2.517.036.541**	**6.699.201.185**
Kamu	3	1.006.392.226	27.743.922	-108.180.327	925.955.821
Özel	102	2.536.514.024	611.514.472	2.625.216.868	5.773.245.364
Kar Edenler	89	2.196.991.873	470.445.907	2.843.997.020	5.511.434.800
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	89	2.196.991.873	470.445.907	2.843.997.020	5.511.434.800
Zarar Edenler	16	1.345.914.377	168.812.487	-326.960.479	1.187.766.385
Kamu	3	1.006.392.226	27.743.922	-108.180.327	925.955.821
Özel	13	339.522.151	141.068.565	-218.780.152	261.810.564
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	**51**	**1.438.981.821**	**192.723.526**	**690.157.332**	**2.321.862.679**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	51	1.438.981.821	192.723.526	690.157.332	2.321.862.679
Kar Edenler	45	1.249.036.041	169.486.935	811.171.323	2.229.694.299
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	45	1.249.036.041	169.486.935	811.171.323	2.229.694.299
Zarar Edenler	6	189.945.780	23.236.591	-121.013.991	92.168.380
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	6	189.945.780	23.236.591	-121.013.991	92.168.380
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	**10**	**324.024.864**	**81.865.989**	**484.358.125**	**890.248.978**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	10	324.024.864	81.865.989	484.358.125	890.248.978
Kar Edenler	9	290.425.827	65.283.556	513.873.250	869.582.633
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	9	290.425.827	65.283.556	513.873.250	869.582.633
Zarar Edenler	1	33.599.037	16.582.433	-29.515.125	20.666.345
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	33.599.037	16.582.433	-29.515.125	20.666.345
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	**16**	**370.904.615**	**30.637.515**	**255.875.786**	**657.417.916**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	16	370.904.615	30.637.515	255.875.786	657.417.916
Kar Edenler	14	326.812.968	26.365.250	301.657.759	654.835.977
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	14	326.812.968	26.365.250	301.657.759	654.835.977
Zarar Edenler	2	44.091.647	4.272.265	-45.781.973	2.581.939
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	44.091.647	4.272.265	-45.781.973	2.581.939

Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler (TL)

Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
386.040.508	**30.685.639**	**3.350.857.506**	**270.923.083**	**9.412.620**	**3.612.367.969**
137.270.070	6.851.854	1.498.874.831	179.057.443	-	1.677.932.274
248.770.438	23.833.785	1.851.982.675	91.865.640	9.412.620	1.934.435.695
361.325.117	28.049.202	3.206.115.369	245.789.212	9.412.620	3.442.491.961
112.554.679	4.215.417	1.354.132.694	153.923.572	-	1.508.056.266
248.770.438	23.833.785	1.851.982.675	91.865.640	9.412.620	1.934.435.695
24.715.391	2.636.437	144.742.137	25.133.871	-	169.876.008
24.715.391	2.636.437	144.742.137	25.133.871	-	169.876.008
-	-	-	-	-	-
1.056.309.725	**110.931.768**	**7.866.442.678**	**15.874.088.926**	**33.330.832**	**23.707.200.772**
54.862.344	16.148.149	996.966.314	134.036.373	-	1.131.002.687
1.001.447.381	94.783.619	6.869.476.364	15.740.052.553	33.330.832	22.576.198.085
860.776.471	84.094.272	6.456.305.543	15.653.466.692	30.521.390	22.079.250.845
-	-	-	-	-	-
860.776.471	84.094.272	6.456.305.543	15.653.466.692	30.521.390	22.079.250.845
195.533.254	26.837.496	1.410.137.135	220.622.234	2.809.442	1.627.949.927
54.862.344	16.148.149	996.966.314	134.036.373	-	1.131.002.687
140.670.910	10.689.347	413.170.821	86.585.861	2.809.442	496.947.240
569.918.739	**23.187.837**	**2.914.969.255**	**40.507.549**	**29.378.414**	**2.926.098.390**
-	-	-	-	-	-
569.918.739	23.187.837	2.914.969.255	40.507.549	29.378.414	2.926.098.390
496.302.883	21.298.526	2.747.295.708	37.577.586	28.833.161	2.756.040.133
-	-	-	-	-	-
496.302.883	21.298.526	2.747.295.708	37.577.586	28.833.161	2.756.040.133
73.615.856	1.889.311	167.673.547	2.929.963	545.253	170.058.257
-	-	-	-	-	-
73.615.856	1.889.311	167.673.547	2.929.963	545.253	170.058.257
237.027.429	**7.923.309**	**1.135.199.716**	**136.643.711**	**474.893**	**1.271.368.534**
-	-	-	-	-	-
237.027.429	7.923.309	1.135.199.716	136.643.711	474.893	1.271.368.534
204.325.947	5.110.895	1.079.019.475	135.025.725	474.893	1.213.570.307
-	-	-	-	-	-
204.325.947	5.110.895	1.079.019.475	135.025.725	474.893	1.213.570.307
32.701.482	2.812.414	56.180.241	1.617.986	-	57.798.227
-	-	-	-	-	-
32.701.482	2.812.414	56.180.241	1.617.986	-	57.798.227
183.342.785	**6.063.480**	**846.824.181**	**107.113.882**	**-**	**953.938.063**
-	-	-	-	-	-
183.342.785	6.063.480	846.824.181	107.113.882	-	953.938.063
146.938.413	5.600.572	807.374.962	102.732.341	-	910.107.303
-	-	-	-	-	-
146.938.413	5.600.572	807.374.962	102.732.341	-	910.107.303
36.404.372	462.908	39.449.219	4.381.541	-	43.830.760
-	-	-	-	-	-
36.404.372	462.908	39.449.219	4.381.541	-	43.830.760

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	**81**	**4.076.067.465**	**583.197.184**	**3.864.661.484**	**8.523.926.133**
Kamu	1	321.766.595	-	517.249.186	839.015.781
Özel	80	3.754.300.870	583.197.184	3.347.412.298	7.684.910.352
Kar Edenler	75	3.983.337.365	540.159.538	3.977.881.588	8.501.378.491
Kamu	1	321.766.595	-	517.249.186	839.015.781
Özel	74	3.661.570.770	540.159.538	3.460.632.402	7.662.362.710
Zarar Edenler	6	92.730.100	43.037.646	-113.220.104	22.547.642
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	6	92.730.100	43.037.646	-113.220.104	22.547.642
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	**36**	**1.178.646.380**	**269.404.615**	**1.063.084.849**	**2.511.135.844**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	36	1.178.646.380	269.404.615	1.063.084.849	2.511.135.844
Kar Edenler	32	1.114.944.838	264.238.300	1.124.824.659	2.504.007.797
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	32	1.114.944.838	264.238.300	1.124.824.659	2.504.007.797
Zarar Edenler	4	63.701.542	5.166.315	-61.739.810	7.128.047
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	63.701.542	5.166.315	-61.739.810	7.128.047
8- Ana Metal Sanayi	**70**	**2.140.925.453**	**668.612.063**	**-279.719.363**	**2.529.818.153**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	70	2.140.925.453	668.612.063	-279.719.363	2.529.818.153
Kar Edenler	55	1.847.115.964	526.834.641	320.309.145	2.694.259.750
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	55	1.847.115.964	526.834.641	320.309.145	2.694.259.750
Zarar Edenler	15	293.809.489	141.777.422	-600.028.508	-164.441.597
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	15	293.809.489	141.777.422	-600.028.508	-164.441.597
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	**60**	**3.098.552.468**	**260.947.063**	**1.996.691.034**	**5.356.190.565**
Kamu	1	257.175.652	4.733.123	45.625.409	307.534.184
Özel	59	2.841.376.816	256.213.940	1.951.065.625	5.048.656.381
Kar Edenler	53	2.949.726.465	232.395.562	2.049.060.165	5.231.182.192
Kamu	1	257.175.652	4.733.123	45.625.409	307.534.184
Özel	52	2.692.550.813	227.662.439	2.003.434.756	4.923.648.008
Zarar Edenler	7	148.826.003	28.551.501	-52.369.131	125.008.373
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	7	148.826.003	28.551.501	-52.369.131	125.008.373
10- Taşıt Araçları Sanayi	**41**	**3.386.338.933**	**250.823.399**	**2.182.131.580**	**5.819.293.912**
Kamu	2	149.152.553	1.563.068	7.969.076	158.684.697
Özel	39	3.237.186.380	249.260.331	2.174.162.504	5.660.609.215
Kar Edenler	36	3.052.779.630	209.432.798	2.297.055.872	5.559.268.300
Kamu	2	149.152.553	1.563.068	7.969.076	158.684.697
Özel	34	2.903.627.077	207.869.730	2.289.086.796	5.400.583.603
Zarar Edenler	5	333.559.303	41.390.601	-114.924.292	260.025.612
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	5	333.559.303	41.390.601	-114.924.292	260.025.612

Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
1.711.569.589	**283.667.338**	**10.519.163.060**	**28.681.072.993**	**6.851.834**	**39.193.384.219**
68.885.419	10.341.470	918.242.670	330.098.994	-	1.248.341.664
1.642.684.170	273.325.868	9.600.920.390	28.350.973.999	6.851.834	37.945.042.555
1.608.894.683	280.599.628	10.390.872.802	28.617.505.678	6.433.531	39.001.944.949
68.885.419	10.341.470	918.242.670	330.098.994	-	1.248.341.664
1.540.009.264	270.258.158	9.472.630.132	28.287.406.684	6.433.531	37.753.603.285
102.674.906	3.067.710	128.290.258	63.567.315	418.303	191.439.270
-	-	-	-	-	-
102.674.906	3.067.710	128.290.258	63.567.315	418.303	191.439.270
792.836.959	**58.931.449**	**3.362.904.252**	**203.781.356**	**15.983.685**	**3.550.701.923**
-	-	-	-	-	-
792.836.959	58.931.449	3.362.904.252	203.781.356	15.983.685	3.550.701.923
756.939.753	53.735.798	3.314.683.348	192.800.160	15.983.685	3.491.499.823
-	-	-	-	-	-
756.939.753	53.735.798	3.314.683.348	192.800.160	15.983.685	3.491.499.823
35.897.206	5.195.651	48.220.904	10.981.196	-	59.202.100
-	-	-	-	-	-
35.897.206	5.195.651	48.220.904	10.981.196	-	59.202.100
1.803.701.091	**75.359.648**	**4.408.878.892**	**936.985.666**	**1.136.816**	**5.344.727.742**
-	-	-	-	-	-
1.803.701.091	75.359.648	4.408.878.892	936.985.666	1.136.816	5.344.727.742
1.482.012.685	63.499.094	4.239.771.529	717.370.307	1.132.129	4.956.009.707
-	-	-	-	-	-
1.482.012.685	63.499.094	4.239.771.529	717.370.307	1.132.129	4.956.009.707
321.688.406	11.860.554	169.107.363	219.615.359	4.687	388.718.035
-	-	-	-	-	-
321.688.406	11.860.554	169.107.363	219.615.359	4.687	388.718.035
856.709.981	**103.075.164**	**6.315.975.710**	**553.802.739**	**57.831.968**	**6.811.946.481**
23.953.786	5.502.725	336.990.695	6.077.826	-	343.068.521
832.756.195	97.572.439	5.978.985.015	547.724.913	57.831.968	6.468.877.960
812.363.540	96.291.658	6.139.837.390	532.201.044	57.831.968	6.614.206.466
23.953.786	5.502.725	336.990.695	6.077.826	-	343.068.521
788.409.754	90.788.933	5.802.846.695	526.123.218	57.831.968	6.271.137.945
44.346.441	6.783.506	176.138.320	21.601.695	-	197.740.015
-	-	-	-	-	-
44.346.441	6.783.506	176.138.320	21.601.695	-	197.740.015
1.450.109.773	**65.210.700**	**7.334.614.385**	**127.905.135**	**33.438.816**	**7.429.080.704**
5.605.885	1.984.320	166.274.902	-	-	166.274.902
1.444.503.888	63.226.380	7.168.339.483	127.905.135	33.438.816	7.262.805.802
1.249.034.576	51.466.213	6.859.769.089	119.647.317	30.765.872	6.948.650.534
5.605.885	1.984.320	166.274.902	-	-	166.274.902
1.243.428.691	49.481.893	6.693.494.187	119.647.317	30.765.872	6.782.375.632
201.075.197	13.744.487	474.845.296	8.257.818	2.672.944	480.430.170
-	-	-	-	-	-
201.075.197	13.744.487	474.845.296	8.257.818	2.672.944	480.430.170

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)
11- Diğer İmalat Sanayi	**4**	**23.477.778**	**2.565.434**	**-15.554.774**	**10.488.438**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	23.477.778	2.565.434	-15.554.774	10.488.438
Kar Edenler	2	2.152.328	1.301.990	-123.481	3.330.837
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	2.152.328	1.301.990	-123.481	3.330.837
Zarar Edenler	2	21.325.450	1.263.444	-15.431.293	7.157.601
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	21.325.450	1.263.444	-15.431.293	7.157.601
12- Elektrik Sektörü	**12**	**581.427.570**	**217.319.858**	**4.279.761.043**	**5.078.508.471**
Kamu	2	429.981.758	115.919.747	4.525.682.090	5.071.583.595
Özel	10	151.445.812	101.400.111	-245.921.047	6.924.876
Kar Edenler	11	560.277.057	197.854.499	4.340.956.746	5.099.088.302
Kamu	2	429.981.758	115.919.747	4.525.682.090	5.071.583.595
Özel	9	130.295.299	81.934.752	-184.725.344	27.504.707
Zarar Edenler	1	21.150.513	19.465.359	-61.195.703	-20.579.831
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	21.150.513	19.465.359	-61.195.703	-20.579.831
Toplam Sanayi Sektörü	**500**	**21.628.688.164**	**3.279.263.024**	**18.424.272.445**	**43.332.223.633**
Kamu	12	3.271.423.261	175.677.392	5.210.426.332	8.657.526.985
Özel	488	18.357.264.903	3.103.585.632	13.213.846.113	34.674.696.648
Kar Edenler	434	18.460.300.711	2.785.706.960	20.428.796.757	41.674.804.428
Kamu	8	1.685.296.823	147.933.470	5.780.950.562	7.614.180.855
Özel	426	16.775.003.888	2.637.773.490	14.647.846.195	34.060.623.573
Zarar Edenler	66	3.168.387.453	493.556.064	-2.004.524.312	1.657.419.205
Kamu	4	1.586.126.438	27.743.922	-570.524.230	1.043.346.130
Özel	62	1.582.261.015	465.812.142	-1.434.000.082	614.073.075

Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
2.864.182	**98.086**	**13.450.706**	**97.159**	**-**	**13.547.865**
-	-	-	-	-	-
2.864.182	98.086	13.450.706	97.159	-	13.547.865
311.502	3.426	3.645.765	75.285	-	3.721.050
-	-	-	-	-	-
311.502	3.426	3.645.765	75.285	-	3.721.050
2.552.680	94.660	9.804.941	21.874	-	9.826.815
-	-	-	-	-	-
2.552.680	94.660	9.804.941	21.874	-	9.826.815
1.129.214.890	**53.775.288**	**6.261.498.649**	**1.220.092.050**	**-**	**7.481.590.699**
728.711.046	14.144.609	5.814.439.250	1.141.884.901	-	6.956.324.151
400.503.844	39.630.679	447.059.399	78.207.149	-	525.266.548
1.061.111.819	49.579.017	6.209.779.138	1.219.703.108	-	7.429.482.246
728.711.046	14.144.609	5.814.439.250	1.141.884.901	-	6.956.324.151
332.400.773	35.434.408	395.339.888	77.818.207	-	473.158.095
68.103.071	4.196.271	51.719.511	388.942	-	52.108.453
-	-	-	-	-	-
68.103.071	4.196.271	51.719.511	388.942	-	52.108.453
10.179.645.651	**818.909.706**	**54.330.778.990**	**48.153.014.249**	**187.839.878**	**102.295.953.361**
1.019.288.550	54.973.127	9.731.788.662	1.791.155.537	-	11.522.944.199
9.160.357.101	763.936.579	44.598.990.328	46.361.858.712	187.839.878	90.773.009.162
9.040.337.389	739.328.301	51.454.470.118	47.573.894.455	181.389.249	98.846.975.324
939.710.815	36.188.541	8.590.080.211	1.631.985.293	-	10.222.065.504
8.100.626.574	703.139.760	42.864.389.907	45.941.909.162	181.389.249	88.624.909.820
1.139.308.262	79.581.405	2.876.308.872	579.119.794	6.450.629	3.448.978.037
79.577.735	18.784.586	1.141.708.451	159.170.244	-	1.300.878.695
1.059.730.527	60.796.819	1.734.600.421	419.949.550	6.450.629	2.148.099.342

2010 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	**14**	**22,1**	**23,4**	**96,1**	**105,7**	**36.115**
Kamu	3	9,4	10,1	94,9	107,4	24.807
Özel	11	34,4	35,8	97,4	104,1	11.308
Kar Edenler	13	29,9	32,1	96,4	107,5	23.512
Kamu	2	24,8	27,7	95,2	111,5	12.204
Özel	11	34,4	35,8	97,4	104,1	11.308
Zarar Edenler	1	-155,0	-119,3	90,9	76,9	12.603
Kamu	1	-155,0	-119,3	90,9	76,9	12.603
Özel	-	-	-	-	-	-
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	**105**	**6,5**	**15,6**	**88,4**	**239,1**	**104.025**
Kamu	3	-2,6	-2,9	97,6	114,5	22.363
Özel	102	7,4	19,5	87,5	264,9	81.662
Kar Edenler	89	8,9	22,7	89,5	255,9	71.387
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	89	8,9	22,7	89,5	255,9	71.387
Zarar Edenler	16	-3,1	-5,8	83,8	188,3	32.638
Kamu	3	-2,6	-2,9	97,6	114,5	22.363
Özel	13	-3,5	-12,2	73,9	351,8	10.275
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	**51**	**7,7**	**11,6**	**88,3**	**150,0**	**75.629**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	51	7,7	11,6	88,3	150,0	75.629
Kar Edenler	45	9,6	13,9	87,9	145,7	67.673
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	45	9,6	13,9	87,9	145,7	67.673
Zarar Edenler	6	-6,8	-13,3	91,2	195,2	7.956
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	6	-6,8	-13,3	91,2	195,2	7.956
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	**10**	**10,5**	**22,5**	**88,3**	**213,9**	**12.500**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	10	10,5	22,5	88,3	213,9	12.500
Kar Edenler	9	11,6	23,7	87,8	204,4	11.842
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	9	11,6	23,7	87,8	204,4	11.842
Zarar Edenler	1	-5,0	-31,0	94,0	615,1	658
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	1	-5,0	-31,0	94,0	615,1	658
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım San.	**16**	**6,0**	**8,1**	**97,1**	**134,9**	**8.410**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	16	6,0	8,1	97,1	134,9	8.410
Kar Edenler	14	8,2	10,3	96,9	125,8	7.024
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	14	8,2	10,3	96,9	125,8	7.024
Zarar Edenler	2	-5,2	-11,4	98,6	217,3	1.386
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	2	-5,2	-11,4	98,6	217,3	1.386

Bazı Oranlar (%) ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler (TL)

Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
42.690	**100.024**	**81.244**	**182.724**	**236.983**	**193.141**	**185.702**
13.025	67.639	54.612	128.890	157.898	138.411	131.286
107.767	171.068	139.669	300.822	410.476	313.205	305.078
84.983	146.414	119.800	264.393	344.186	284.147	273.863
63.872	123.571	101.390	230.639	282.764	257.222	244.939
107.767	171.068	139.669	300.822	410.476	313.205	305.078
-36.212	13.479	9.314	30.364	36.985	23.361	21.230
-36.212	13.479	9.314	30.364	36.985	23.361	21.230
-	-	-	-	-	-	-
28.664	**227.899**	**64.400**	**183.241**	**382.388**	**438.189**	**387.216**
-4.299	50.575	41.406	145.927	229.364	167.053	163.078
37.691	276.459	70.697	193.459	424.293	512.439	448.596
45.644	309.290	77.205	200.658	414.210	513.568	459.504
-	-	-	-	-	-	-
45.644	309.290	77.205	200.658	414.210	513.568	459.504
-8.474	49.879	36.392	145.145	312.784	273.318	229.106
-4.299	50.575	41.406	145.927	229.364	167.053	163.078
-17.560	48.365	25.480	143.443	494.346	504.600	372.812
12.957	**38.690**	**30.701**	**111.775**	**214.312**	**167.631**	**148.029**
-	-	-	-	-	-	-
12.957	38.690	30.701	111.775	214.312	167.631	148.029
15.910	40.726	32.948	114.152	205.383	166.327	146.277
-	-	-	-	-	-	-
15.910	40.726	32.948	114.152	205.383	166.327	146.277
-12.165	21.375	11.585	91.556	290.261	178.723	162.930
-	-	-	-	-	-	-
-12.165	21.375	11.585	91.556	290.261	178.723	162.930
43.709	**101.709**	**71.220**	**194.554**	**451.956**	**416.091**	**367.225**
-	-	-	-	-	-	-
43.709	101.709	71.220	194.554	451.956	416.091	367.225
47.604	102.480	73.432	200.631	431.981	410.094	360.266
-	-	-	-	-	-	-
47.604	102.480	73.432	200.631	431.981	410.094	360.266
-26.406	87.839	31.408	85.188	811.450	524.022	492.476
-	-	-	-	-	-	-
-26.406	87.839	31.408	85.188	811.450	524.022	492.476
27.636	**113.429**	**78.171**	**339.667**	**558.797**	**458.231**	**445.097**
-	-	-	-	-	-	-
27.636	113.429	78.171	339.667	558.797	458.231	445.097
37.695	129.571	93.228	366.126	586.583	460.492	446.004
-	-	-	-	-	-	-
37.695	129.571	93.228	366.126	586.583	460.492	446.004
-23.339	31.624	1.863	205.579	417.982	446.769	440.496
-	-	-	-	-	-	-
-23.339	31.624	1.863	205.579	417.982	446.769	440.496

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	**81**	**5,6**	**19,7**	**61,1**	**352,2**	**67.462**
Kamu	1	69,4	27,7	73,3	40,0	4.723
Özel	80	4,3	18,0	60,9	416,5	62.739
Kar Edenler	75	5,8	20,5	60,8	355,5	65.457
Kamu	1	69,4	27,7	73,3	40,0	4.723
Özel	74	4,5	19,0	60,5	422,6	60.734
Zarar Edenler	6	-4,3	-9,9	82,5	230,6	2.005
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	6	-4,3	-9,9	82,5	230,6	2.005
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	**36**	**13,7**	**16,2**	**91,0**	**118,0**	**26.860**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	36	13,7	16,2	91,0	118,0	26.860
Kar Edenler	32	15,4	17,4	90,3	112,9	25.509
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	32	15,4	17,4	90,3	112,9	25.509
Zarar Edenler	4	-3,9	-8,9	98,7	227,4	1.351
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	4	-3,9	-8,9	98,7	227,4	1.351
8- Ana Metal Sanayi	**70**	**1,7**	**3,7**	**94,1**	**213,9**	**53.515**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	70	1,7	3,7	94,1	213,9	53.515
Kar Edenler	55	3,4	7,3	93,3	214,3	45.092
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	55	3,4	7,3	93,3	214,3	45.092
Zarar Edenler	15	-6,6	-14,0	97,8	211,8	8.423
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	15	-6,6	-14,0	97,8	211,8	8.423
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	**60**	**7,4**	**19,5**	**87,2**	**264,7**	**75.587**
Kamu	1	9,3	9,3	88,5	99,6	5.777
Özel	59	7,3	20,0	87,2	273,8	69.810
Kar Edenler	53	8,0	20,6	86,6	256,2	71.396
Kamu	1	9,3	9,3	88,5	99,6	5.777
Özel	52	8,0	21,3	86,5	265,1	65.619
Zarar Edenler	7	-2,6	-13,0	96,5	506,3	4.191
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	7	-2,6	-13,0	96,5	506,3	4.191
10- Taşıt Araçları Sanayi	**41**	**5,8**	**21,7**	**83,2**	**375,8**	**77.014**
Kamu	2	3,1	5,5	99,8	175,8	3.026
Özel	39	5,8	22,0	83,1	378,9	73.988
Kar Edenler	36	6,8	26,1	83,1	380,5	69.018
Kamu	2	3,1	5,5	99,8	175,8	3.026
Özel	34	6,9	26,4	83,0	384,0	65.992
Zarar Edenler	5	-3,2	-10,8	84,5	340,7	7.996
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	5	-3,2	-10,8	84,5	340,7	7.996

Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
79.990	**580.970**	**126.352**	**406.210**	**880.925**	**1.430.842**	**874.650**
274.692	264.311	177.645	989.952	1.256.065	395.911	290.346
65.332	604.808	122.490	362.266	852.685	1.508.752	918.636
83.535	595.841	129.877	407.571	875.173	1.449.116	880.368
274.692	264.311	177.645	989.952	1.256.065	395.911	290.346
68.670	621.622	126.163	362.282	845.552	1.531.019	926.251
-35.758	95.481	11.246	361.762	1.068.734	834.254	687.989
-	-	-	-	-	-	-
-35.758	95.481	11.246	361.762	1.068.734	834.254	687.989
59.718	**132.193**	**93.490**	**368.975**	**623.406**	**435.210**	**396.228**
-	-	-	-	-	-	-
59.718	132.193	93.490	368.975	623.406	435.210	396.228
64.418	136.873	98.162	371.245	624.830	418.979	378.443
-	-	-	-	-	-	-
64.418	136.873	98.162	371.245	624.830	418.979	378.443
-29.035	43.821	5.276	326.120	596.533	741.679	732.022
-	-	-	-	-	-	-
-29.035	43.821	5.276	326.120	596.533	741.679	732.022
13.842	**99.873**	**47.273**	**371.145**	**847.644**	**793.956**	**746.842**
-	-	-	-	-	-	-
13.842	99.873	47.273	371.145	847.644	793.956	746.842
26.772	109.909	59.750	366.472	815.729	785.530	733.096
-	-	-	-	-	-	-
26.772	109.909	59.750	366.472	815.729	785.530	733.096
-55.375	46.150	-19.523	396.160	1.018.498	839.061	820.433
-	-	-	-	-	-	-
-55.375	46.150	-19.523	396.160	1.018.498	839.061	820.433
32.373	**90.121**	**70.861**	**166.251**	**405.519**	**440.096**	**383.860**
10.502	59.385	53.234	113.028	232.227	112.611	99.638
34.183	92.664	72.320	170.655	419.859	467.196	407.380
35.052	92.641	73.270	170.022	405.623	435.611	377.133
10.502	59.385	53.234	113.028	232.227	112.611	99.638
37.213	95.569	75.034	175.040	420.889	464.047	401.564
-13.266	47.182	29.828	102.007	403.742	516.494	498.443
-	-	-	-	-	-	-
-13.266	47.182	29.828	102.007	403.742	516.494	498.443
30.850	**96.464**	**75.562**	**141.941**	**327.212**	**533.440**	**444.035**
2.976	54.949	52.440	54.212	85.795	95.295	95.075
31.990	98.162	76.507	145.529	337.085	551.360	458.307
36.425	100.679	80.548	139.811	322.658	531.962	441.987
2.976	54.949	52.440	54.212	85.795	95.295	95.075
37.959	102.776	81.837	143.736	333.519	551.985	457.894
-17.272	60.084	32.519	160.330	366.519	546.200	461.718
-	-	-	-	-	-	-
-17.272	60.084	32.519	160.330	366.519	546.200	461.718

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
11- Diğer İmalat Sanayi	**4**	**-1,0**	**-5,9**	**99,7**	**591,9**	**1.336**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	4	-1,0	-5,9	99,7	591,9	1.336
Kar Edenler	2	0,3	3,7	99,3	1.388,9	183
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	2	0,3	3,7	99,3	1.388,9	183
Zarar Edenler	2	-1,5	-7,2	99,8	486,3	1.153
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	2	-1,5	-7,2	99,8	486,3	1.153
12- Elektrik Sektörü	**12**	**36,6**	**23,6**	**94,2**	**64,4**	**12.486**
Kamu	2	48,3	27,3	100,0	56,6	9.883
Özel	10	5,6	5,7	79,0	101,2	2.603
Kar Edenler	11	37,6	24,5	94,9	65,1	12.275
Kamu	2	48,3	27,3	100,0	56,6	9.883
Özel	9	6,9	7,9	80,2	114,3	2.392
Zarar Edenler	1	-8,4	-3,7	66,0	44,8	211
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	1	-8,4	-3,7	66,0	44,8	211
Toplam Sanayi Sektörü	**500**	**7,6**	**16,9**	**80,7**	**221,3**	**550.939**
Kamu	12	32,5	21,8	95,9	67,2	70.579
Özel	488	5,9	15,5	79,7	262,9	480.360
Kar Edenler	434	9,0	19,9	79,8	221,3	470.368
Kamu	8	43,9	26,9	95,6	61,3	35.613
Özel	426	6,9	18,1	78,8	263,0	434.755
Zarar Edenler	66	-5,7	-12,6	90,1	221,5	80.571
Kamu	4	-13,7	-15,2	97,1	110,5	34.966
Özel	62	-4,5	-11,7	89,0	262,7	45.605

Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
-16.942	**10.141**	**7.851**	**285.208**	**614.748**	**1.688.089**	**1.682.951**
-	-	-	-	-	-	-
-16.942	10.141	7.851	285.208	614.748	1.688.089	1.682.951
9.061	20.334	18.201	243.576	831.762	3.382.958	3.360.352
-	-	-	-	-	-	-
9.061	20.334	18.201	243.576	831.762	3.382.958	3.360.352
-21.069	8.523	6.208	291.816	580.304	1.419.085	1.416.720
-	-	-	-	-	-	-
-21.069	8.523	6.208	291.816	580.304	1.419.085	1.416.720
421.201	**599.198**	**406.736**	**1.788.337**	**3.090.222**	**1.152.102**	**1.085.464**
509.508	703.868	513.162	1.863.488	2.902.995	1.054.841	1.054.841
85.919	201.793	2.660	1.503.004	3.801.081	1.521.379	1.201.733
430.680	605.253	415.404	1.759.256	3.009.388	1.145.135	1.086.454
509.508	703.868	513.162	1.863.488	2.902.995	1.054.841	1.054.841
104.989	197.809	11.499	1.328.600	3.448.970	1.518.202	1.217.069
-130.265	246.959	-97.535	3.480.132	7.792.783	1.557.394	1.027.880
-	-	-	-	-	-	-
-130.265	246.959	-97.535	3.480.132	7.792.783	1.557.394	1.027.880
43.712	**185.676**	**78.652**	**259.170**	**529.436**	**573.538**	**463.108**
93.930	163.263	122.664	430.300	641.411	289.082	277.183
36.333	188.969	72.185	234.026	512.983	615.333	490.426
54.819	210.148	88.600	274.922	550.900	608.342	485.276
201.668	287.032	213.803	750.404	1.114.052	459.746	439.414
42.789	203.850	78.344	235.973	504.769	620.515	489.033
-21.128	42.807	20.571	167.211	404.128	370.355	333.694
-15.801	37.204	29.839	104.274	160.024	115.261	111.951
-25.211	47.102	13.465	215.466	591.287	565.940	503.708

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Sermaye Dağılımı

	Sayı
Kamu Kuruluşları	
%100 kamu sermayeli kuruluşlar	10
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel sermayeli kuruluşlar	2
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-yabancı ortaklı kuruluşlar	0
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	0
Toplam Kamu Kuruluşları	**12**
Özel Kuruluşlar	
Yerli Sermaye ağırlıklı	
%100 özel sermayeli kuruluşlar	333
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu sermayeli kuruluşlar	7
%50'den fazla özel sermayeli, özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	43
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu-yabancı sermayeli kuruluşlar	1
Yabancı Sermaye ağırlıklı	
%100 yabancı sermayeli kuruluşlar	45
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel sermayeli kuruluşlar	42
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-kamu sermayeli kuruluşlar	0
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel-kamu sermayeli kuruluşlar	1
Hiçbirinin %50'den fazla sermayeye sahip olmadığı kamu-özel-yabancı	**0**
Sermayesi yarı yarıya olan özel ve yabancı sermayeli kuruluşlar	**16**
Toplam Özel Kuruluşlar	**488**
Genel Toplam	**500**

Bazı Tarif ve Tanımlar

Satışlar: Satışlar, fabrika çıkış fiyatı ile verilmektedir. İadeler, iskontolar ve indirimler satış tutarından düşülmektedir.

Eğer malların teslimi, alıcıya işyeri tarafından yapılıyorsa, malın satış fiyatı, alıcıya teslim edildiği andaki fiyattır. Satış fiyatı, piyasa fiyatı olarak tüm satış vergileri, fonlar, KDV ve ÖTV'yi kapsamamaktadır. Sıralamada temel alınan kriter üretimden net satışlardır.

Üretimden Satışlar, işyerinin ürettiği veya malzemesini vererek fason olarak yaptırdığı malların satışlarını kapsar. Toplam satış hasılatı içine ise üretimden satışlar ile diğer mal ve hizmet satışlarıda girer. 1999 yılından itibaren satışlar net alınmaktadır.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla): İşyerindeki üretim faaliyeti sonucu, üretime katılan üretim faktörlerinin paylarına düşen faktör gelirleri, bunlar maaş ve ücretler, ödenen faizler ve milli gelir anlamında kar ile yıl içinde ayrılan amortisman, dolaylı vergiler ve (eksi) kalem olarak ilave edilen sübvansiyon brüt katma değeri teşkil eder.

Milli gelir anlamındaki kar, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından üretim faaliyeti dışı gelirlerin düşülmesi ve vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından o dönem için ayrılan karşılıkların ilavesi ile elde edilen kardır.

Özkaynak: İşyerinin aktif (varlık) toplamından tüm borçları düşüldüğünde özkaynak elde edilmektedir.

Kar (Vergi Öncesi) ve Zarar: Kar, yıl içinde elde edilen vergi öncesi dönem karıdır. İşyeri zararda ise o yılki dönem zararıdır.

Aktif (Varlık) Toplamı: Bilançodaki aktif (varlık) toplamıdır.

Endüstriyel Kodlar Anahtarı

Kuruluşların alfabetik olarak adlarını verdiğimiz tabloda, sermaye dağılımları verilirken, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki yerleri ile kendi sektörlerindeki yani özel ve kamu kesimindeki yerleri de verilmektedir. Ayrıca her kuruluşun hizasında üç basamaklı faaliyet kodu da yer almaktadır. Endüstriyel kodlara ait anahtar açıklama aşağıda verilmektedir.

210- Madencilik
311- Gıda Maddeleri Sanayi
312- Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Mad. Sanayi
313- İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)
314- Tütün İşleme Sanayi
321- Dokuma Sanayi
322- Giyim Eşya Sanayi (Ayakkabı Hariç)
323- Deri İşleme, Kürk ve Deri Yerine Kullanılan Mad. Eşya Sanayi
324- Ayakkabı Sanayi
331- Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi
332- Ağaç Mobilya Sanayi
341- Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi
342- Basım Sanayi
351- Ana Kimya Sanayi
352- Diğer Kimyasal Ürün. Sanayi (Boya, İlaç, Sabun, Deterjan, Diğer Kimyasal Mad.)
353- Petrol Ürünleri Sanayi
354- Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi
355- Lastik Ürünleri Sanayi
356- Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünleri Sanayi
361- Çanak, Çömlek, Çini, Porselen vb. Sanayi
362- Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi
369- Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi
371- Demir-Çelik Ana Metal Sanayi
372- Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi
381- Metal Eşya Sanayi
382- Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)
383- Elektrik Makinaları, Aletleri ve Cihazları Sanayi
384- Taşıt Araçları Sanayi
385- Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeleri Sanayi
390- Diğer İmalat Sanayi
400- Elektrik Üretim ve Dağıtımı

Not: Endüstriyel Sınıflama: Tüm ekonomik faaliyetlerin uluslararası standart sanayi sınıflaması -Birleşmiş Milletler- Seri M No: 4, Rev. 2'sine göredir.

TÜRKİYENİN ÜRETİM GÜCÜ
Konya
ÇUMRA ŞEKER

Dünyanın en modern, Türkiye'nin en büyük Şeker Entegre Tesisi

konya şeker

ABH ANADOLU BİRLİK HOLDİNG

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

1-15

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	-	1	20.819.067.010	1-1	22.711.659.148
2	2	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	1	-	9.740.496.745	3-1	9.740.496.745
3	6	**Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**2**	**6.004.819.331**	**5-4**	**7.689.818.851**
4	3	**Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**3**	**5.871.042.516**	**6-5**	**6.449.317.844**
5	5	**TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**4**	**5.448.847.625**	**7-6**	**6.373.851.209**
6	4	**Arçelik A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**5**	**5.108.831.127**	**8-7**	**6.182.283.111**
7	8	**Aygaz A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**6**	**3.969.130.023**	**11-10**	**4.316.070.015**
8	7	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli(Karadeniz)	-	7	3.715.823.817	10-9	5.048.630.008
9	11	**İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**8**	**3.523.477.229**	**12-11**	**3.523.477.229**
10	12	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	-	9	3.239.662.761	14-13	3.239.662.761
11	10	**Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**10**	**2.827.821.839**	**16-15**	**2.849.263.040**
12	14	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	-	11	2.789.524.479	15-14	2.919.118.575
13	9	**Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**12**	**2.422.174.090**	**19-18**	**2.469.382.574**
14	13	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	-	13	2.326.270.180	20-19	2.351.102.279
15	22	**Mercedes-Benz Türk A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**14**	**2.221.362.664**	**13-12**	**3.484.149.812**

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2010

2010 yılında net satışlar, katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem karı, zararı, ihracat tutarı, istihdam.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
1-1	17.803.378.097	4-2	2.905.955.739	2-1	11.796.039.448	3-1	929.422.037	2-2	2.849.093	22-15	4.160	1
3-1	6.565.432.708	1-1	17.136.556.924	1-1	27.371.761.230	1-1	4.850.920.203	---	-	4-3	8.903	2
12-10	1.232.028.489	18-13	1.267.454.939	12-9	2.800.197.780	4-2	708.287.230	3-3	2.643.720	6-2	7.988	3
19-16	745.807.285	34-28	801.638.388	37-33	1.417.233.224	9-6	341.287.590	1-1	3.236.949	11-6	5.877	4
16-14	1.041.969.046	25-19	900.499.755	9-6	3.771.279.183	14-10	299.271.989	4-4	2.346.818	8-3	6.824	5
10-9	1.261.463.589	6-3	2.396.992.811	7-5	5.349.647.533	8-5	346.612.388	5-5	1.748.437	1-1	14.048	6
9-8	2.074.686.390	11-7	1.472.877.277	21-18	2.112.285.586	13-9	305.398.238	42-41	239.815	155-145	1.047	7
13-11	1.144.531.075	2-1	5.385.396.000	3-2	8.885.176.737	12-8	319.375.404	32-31	308.538	10-5	6.775	8
45-37	267.899.220	40-34	731.429.016	24-20	1.959.025.465	361-354	3.736.496	8-8	1.219.899	33-25	2.970	9
23-18	629.167.938	7-4	2.082.115.203	4-3	6.111.433.294	56-51	84.966.270	38-37	265.410	13-7	5.615	10
83-74	169.612.666	21-15	1.110.222.632	28-24	1.806.001.325	27-22	173.063.827	10-10	1.065.159	100-90	1.403	11
26-21	466.815.606	20-14	1.213.082.387	25-21	1.938.756.799	39-34	118.863.320	17-16	514.686	45-37	2.457	12
482-470	3.833.795	13-9	1.397.666.613	10-7	3.145.886.325	33-28	146.722.216	7-7	1.380.261	19-12	4.278	13
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	14
21-17	642.631.815	24-18	954.632.503	32-28	1.619.284.096	17-13	260.726.161	18-17	499.026	21-14	4.209	15

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
16	**16**	**Unilever San. ve Tic. Türk A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**15**	**2.099.831.304**	**17-16**	**2.621.107.304**
17	15	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	2	-	2.072.503.647	22-3	2.081.409.836
18	18	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	3	-	2.007.646.209	21-2	2.157.540.392
19	**20**	**Çolakoğlu Metalurji A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**16**	**1.947.112.529**	**23-20**	**1.969.101.799**
20	**17**	**BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**17**	**1.929.869.218**	**18-17**	**2.558.251.275**
21	**19**	**İpragaz A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**18**	**1.875.676.204**	**25-22**	**1.891.522.123**
22	**26**	**Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**19**	**1.854.035.796**	**24-21**	**1.910.273.864**
23	**28**	**Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**20**	**1.619.274.756**	**27-23**	**1.620.095.727**
24	38	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Denizli	-	21	1.529.585.000	30-26	1.531.276.599
25	23	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	22	1.525.203.328	28-24	1.589.424.211
26	**29**	**Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**23**	**1.472.838.227**	**31-27**	**1.477.214.768**
27	**24**	**Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**24**	**1.460.119.660**	**34-30**	**1.462.847.019**
28	45	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	-	25	1.454.653.589	32-28	1.465.616.532
29	**25**	**Coca-Cola İçecek A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**26**	**1.441.793.814**	**36-32**	**1.444.638.181**
30	30	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	4	-	1.371.303.217	26-4	1.869.886.817
31	**33**	**AKSA Akrilik Kimya San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**27**	**1.309.712.086**	**40-36**	**1.318.946.004**
32	**21**	**PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**28**	**1.302.087.088**	**38-34**	**1.354.561.733**
33	27	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	29	1.220.609.175	37-33	1.416.865.648
34	36	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	30	1.187.080.538	44-40	1.205.765.556
35	**35**	**Diler Demir Çelik Endüstri ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**31**	**1.186.669.326**	**42-38**	**1.217.159.335**
36	32	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	5	-	1.173.076.150	46-5	1.173.076.150
37	43	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	32	1.150.155.807	29-25	1.587.164.295
38	**41**	**Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**33**	**1.143.498.903**	**45-41**	**1.190.615.948**
39	**31**	**Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**34**	**1.083.780.342**	**47-42**	**1.097.188.045**
40	37	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	35	1.023.734.995	39-35	1.352.860.691
41	84	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	-	36	1.021.679.933	43-39	1.214.577.471
42	46	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Karabük	-	37	1.000.839.174	51-46	1.000.986.691
43	56	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	6	-	981.594.635	55-6	981.594.635
44	57	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	38	981.584.172	41-37	1.263.945.039
45	40	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	39	978.949.024	54-49	982.149.357
46	44	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem San. A.Ş.	Balıkesir	-	40	971.999.526	56-50	972.167.801
47	**48**	**Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**41**	**956.676.052**	**57-51**	**969.792.420**
48	**49**	**BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**42**	**924.699.665**	**52-47**	**991.225.724**
49	**47**	**Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**43**	**914.983.394**	**58-52**	**964.920.084**
50	51	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	44	910.297.942	61-55	911.957.585

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	201-200	52.685	---	-	16
20-4	735.236.725	5-3	2.573.091.470	8-3	3.845.485.172	497-11	-59.749.895	410-4	2.721	2-1	13.543	17
17-3	866.142.508	9-4	1.550.131.014	22-4	2.053.222.621	10-4	340.110.127	---	-	5-4	8.474	18
---	-	15-11	1.328.033.692	13-10	2.661.603.033	---	-	14-14	637.401	136-126	1.171	19
25-20	528.983.483	38-32	738.437.796	36-32	1.446.470.094	16-12	269.260.752	12-12	669.022	20-13	4.268	20
18-15	794.662.273	162-153	193.848.658	128-120	523.364.222	97-91	53.257.702	423-419	1.429	246-234	643	21
15-13	1.092.109.302	---	-	---	-	111-105	45.647.596	385-382	6.641	---	-	22
73-65	190.874.330	70-62	459.175.469	65-57	950.477.690	83-78	60.825.051	48-47	211.436	231-219	700	23
187-176	73.083.754	369-358	59.773.228	108-100	604.202.801	203-197	20.515.276	22-21	394.978	288-276	509	24
110-101	126.486.719	88-79	371.567.536	75-67	872.072.069	384-377	2.412.517	33-32	304.669	165-155	1.000	25
230-219	58.280.999	178-169	176.877.715	119-111	558.585.291	268-262	11.260.610	25-24	388.258	247-235	635	26
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	383-371	303	27
---	-	---	-	---	-	---	-	36-35	288.991	---	-	28
28-23	449.937.170	17-12	1.279.560.731	19-16	2.176.803.435	25-20	181.833.576	357-355	11.351	167-157	989	29
11-2	1.248.341.664	3-2	4.675.543.237	5-2	5.932.393.139	2-2	1.297.369.534	---	-	17-7	4.723	30
77-69	180.266.687	42-36	702.801.298	46-39	1.230.822.297	71-66	68.503.583	31-30	312.366	193-181	862	31
2-2	8.849.748.590	27-21	835.580.590	29-25	1.758.128.608	5-3	544.110.632	123-122	92.299	217-205	742	32
40-32	320.302.048	65-57	474.637.314	66-58	944.938.045	136-130	37.886.468	13-13	645.113	18-11	4.357	33
38-30	336.345.675	37-31	754.057.800	55-48	1.022.385.414	31-26	151.484.335	294-292	26.805	95-85	1.452	34
497-485	-6.445.953	79-71	404.250.893	60-53	979.773.867	487-477	-28.395.707	16-15	613.578	129-119	1.202	35
36-7	355.485.747	56-8	553.792.337	62-8	967.299.472	484-10	-26.991.206	381-3	7.119	7-5	7.855	36
---	-	---	-	---	-	---	-	97-96	112.194	---	-	37
429-417	16.418.078	108-99	269.932.378	50-43	1.144.562.377	258-252	12.534.841	19-18	498.759	202-190	821	38
152-143	91.365.854	112-103	266.868.106	114-106	582.021.433	119-113	43.392.834	272-270	30.625	81-73	1.661	39
---	-	---	-	49-42	1.189.662.870	---	-	11-11	679.763	16-10	4.927	40
41-33	316.686.400	64-56	483.489.008	64-56	955.328.494	19-15	235.616.969	46-45	215.883	84-76	1.641	41
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	42
22-5	641.913.758	19-6	1.264.581.550	40-5	1.397.625.938	6-3	439.378.567	15-1	627.167	25-8	3.730	43
39-31	323.017.655	54-47	591.609.546	47-40	1.200.672.653	20-16	213.036.688	232-231	43.327	122-112	1.269	44
24-19	544.557.823	33-27	803.599.582	15-12	2.605.931.280	21-17	209.118.994	193-192	56.829	23-16	3.982	45
68-60	199.970.251	151-142	207.128.079	100-92	648.190.533	55-50	85.340.864	252-250	36.517	35-27	2.856	46
98-89	139.463.986	183-174	171.192.829	103-95	625.632.398	383-376	2.432.770	37-36	284.119	126-116	1.230	47
43-35	293.671.627	74-66	432.996.059	83-75	764.972.238	64-59	77.610.780	50-49	207.008	77-69	1.722	48
55-47	233.199.560	60-52	497.669.454	34-30	1.514.868.864	67-62	70.911.912	135-134	81.131	107-97	1.368	49
133-124	107.107.061	67-59	470.346.431	87-79	710.462.108	264-258	11.629.021	35-34	292.289	222-210	728	50

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
51	34	Anadolu Efes Biracılık ve Malt San. A.Ş.	İstanbul	-	45	909.831.432	60-54	915.929.820
52	59	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	46	898.645.350	50-45	1.010.047.714
53	54	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	47	892.277.815	49-44	1.018.407.276
54	63	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	48	885.466.973	59-53	929.311.599
55	82	TUSAŞ- Türk Havacılık ve Uzay San. A.Ş.	Ankara	-	49	851.812.139	66-60	870.022.305
56	67	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	İstanbul	-	50	843.048.327	67-61	861.538.098
57	53	Fırat Plastik Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	51	828.306.331	68-62	857.702.984
58	75	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Dörtyol	-	52	819.763.469	70-64	836.440.831
59	66	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	-	53	806.449.991	69-63	849.260.096
60	55	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	54	799.888.727	73-67	806.607.481
61	52	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	55	798.211.995	35-31	1.453.632.337
62	61	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	İstanbul	-	56	796.888.287	65-59	874.855.142
63	76	Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	İstanbul	-	57	772.701.510	76-70	773.208.440
64	64	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	58	772.179.259	75-69	786.926.415
65	73	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	59	771.569.879	71-65	812.473.113
66	62	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	60	737.878.076	78-72	748.555.340
67	39	Areva T&D Enerji Endüstrisi A.Ş.	Kocaeli	-	61	735.400.719	77-71	749.039.063
68	81	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	İstanbul	-	62	731.720.691	82-76	731.720.691
69	83	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	63	710.646.967	86-80	710.983.998
70	80	Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil San. A.Ş.	Denizli	-	64	703.711.995	79-73	740.906.052
71	69	Tat Konserve San. A.Ş.	İstanbul	-	65	685.833.478	80-74	733.601.805
72	68	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	7	-	684.495.337	90-7	684.495.337
73	60	Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	66	681.704.007	91-84	681.704.007
74	86	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	67	681.026.270	89-83	692.389.638
75	74	ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	68	673.599.079	92-85	676.181.016
76	65	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Edirne	-	69	658.595.170	84-78	714.653.113
77	136	Advansa Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Adana	-	70	645.705.323	98-90	645.727.098
78	88	BMC San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	71	644.975.536	99-91	645.026.589
79	50	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	72	642.810.718	94-87	674.076.429
80	-	-	İstanbul	-	73	-	72-66	-
81	91	Trakya Cam San. A.Ş.	İstanbul	-	74	606.131.246	63-57	879.732.772
82	78	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	75	600.200.224	100-92	630.413.936
83	92	Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Bolu	-	76	596.811.202	101-93	626.502.897
84	116	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	-	77	596.179.626	102-94	623.401.875
85	77	Ekinciler Demir ve Çelik San. A.Ş.	İstanbul	-	78	595.734.172	107-99	596.878.971

51-85

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
8-7	2.338.544.682	8-5	1.862.797.980	14-11	2.655.769.981	7-4	376.091.158	228-227	44.486	150-140	1.063	51
199-188	69.416.808	62-54	493.750.203	45-38	1.230.871.272	86-80	57.582.749	20-19	467.946	173-161	962	52
62-54	210.398.332	51-44	622.655.900	69-61	916.094.167	30-25	154.751.677	327-325	16.411	267-255	572	53
153-144	91.063.211	96-87	338.728.424	70-62	904.853.767	356-349	4.038.921	21-20	409.145	164-154	1.007	54
29-24	414.049.456	50-43	637.588.154	17-14	2.193.601.328	29-24	169.837.689	47-46	214.559	29-21	3.360	55
179-169	77.665.093	80-72	394.526.659	102-94	628.379.311	127-121	41.276.474	118-117	96.216	252-240	608	56
50-42	248.930.174	36-30	779.157.116	41-36	1.355.783.046	32-27	149.012.604	89-88	119.007	103-93	1.383	57
121-112	113.943.365	248-238	118.001.521	112-104	587.847.221	217-211	17.880.171	56-55	188.694	259-247	591	58
88-79	160.218.748	237-227	129.716.196	183-174	349.599.033	104-98	48.382.016	392-389	5.718	38-30	2.740	59
66-58	200.540.174	55-48	556.590.203	74-66	877.177.501	96-90	53.433.880	76-75	126.308	154-144	1.048	60
30-25	412.871.654	78-70	404.453.420	57-50	1.007.008.832	22-18	189.968.051	29-28	347.162	47-39	2.420	61
81-73	173.718.791	124-115	247.747.038	138-130	493.884.033	245-239	13.648.447	30-29	325.492	85-77	1.630	62
213-202	63.364.968	252-242	116.271.098	357-347	161.220.867	228-222	15.986.798	439-435	518	475-463	132	63
56-48	229.133.977	22-16	1.080.117.778	26-22	1.862.888.959	78-73	63.862.328	57-56	187.892	15-9	5.260	64
---	-	---	-	---	-	---	-	99-98	111.604	67-59	1.850	65
---	-	274-263	101.034.613	203-193	315.206.788	---	-	346-344	13.011	34-26	2.934	66
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	67
---	-	---	-	---	-	---	-	26-25	376.419	14-8	5.586	68
182-171	75.363.109	159-150	200.453.151	133-125	508.956.141	259-253	12.279.483	81-80	124.614	184-172	928	69
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	112-102	1.340	70
137-128	104.434.894	173-164	182.977.533	148-139	452.264.511	184-178	23.220.106	322-320	17.465	176-164	949	71
34-6	390.891.443	16-5	1.280.299.179	43-7	1.318.539.283	24-5	184.548.729	---	-	169-11	980	72
439-427	15.226.096	392-381	49.765.093	320-310	186.226.186	319-312	7.893.765	27-26	362.102	388-376	300	73
58-50	221.642.930	90-81	360.731.558	130-122	518.609.946	48-43	98.017.465	178-177	63.232	39-31	2.736	74
52-44	241.183.934	49-42	644.303.678	78-70	837.085.991	35-30	133.406.681	100-99	110.705	166-156	998	75
374-362	27.102.809	115-106	256.487.449	189-180	341.100.076	351-344	4.656.495	---	-	170-159	970	76
136-127	105.260.122	134-125	229.363.787	144-135	466.035.153	142-136	35.742.719	64-63	170.457	141-131	1.105	77
70-62	194.820.995	14-10	1.349.960.353	23-19	2.042.425.830	189-183	22.608.163	207-206	51.542	41-33	2.657	78
356-344	30.885.053	185-176	171.021.514	48-41	1.197.155.872	453-445	-6.662.670	291-289	27.689	157-147	1.028	79
79-71	-	156-147	-	151-142	-	138-132	-	34-33	-	137-127	-	80
54-46	237.809.445	23-17	1.022.944.930	39-35	1.407.814.996	46-41	103.340.737	91-90	118.698	70-62	1.811	81
69-61	197.547.932	97-88	323.005.612	141-133	470.039.337	62-57	81.367.811	255-253	35.422	27-19	3.540	82
116-107	121.353.142	205-196	153.059.005	257-247	243.974.322	80-75	62.614.512	398-395	4.277	62-54	1.950	83
197-186	69.867.109	154-145	203.262.942	129-121	522.201.743	193-187	21.861.764	43-42	235.761	243-231	650	84
---	-	---	-	---	-	---	-	49-48	210.875	---	-	85

51-85

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
86	72	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	79	590.434.738	108-100	591.288.139
87	99	**Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**80**	**590.073.815**	**106-98**	**598.360.541**
88	93	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	-	81	588.201.443	109-101	588.605.536
89	-	**Vestel Dijital Üretim San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**82**	**575.911.460**	**113-105**	**577.443.383**
90	87	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	8	-	575.608.556	97-8	650.553.793
91	100	Honda Türkiye A.Ş.	Kocaeli	-	83	572.774.517	64-58	877.744.481
92	-	**Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**84**	**566.015.577**	**115-107**	**576.398.164**
93	105	Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	85	563.201.448	110-102	581.535.208
94	95	BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Bolu	-	86	553.337.283	118-110	565.357.068
95	58	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Kayseri	-	87	550.884.307	114-106	576.737.551
96	70	Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Dörtyol	-	88	545.707.106	112-104	578.530.733
97	128	**Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**89**	**542.078.831**	**126-118**	**544.141.466**
98	124	Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	90	540.749.683	121-113	552.850.803
99	-	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Sakarya	-	91	539.730.161	122-114	552.637.155
100	103	Sider Dış Ticaret A.Ş.	Aliağa	-	92	537.642.486	120-112	557.663.097
101	111	**Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**93**	**529.577.248**	**103-95**	**615.221.749**
102	113	**Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**94**	**528.500.888**	**85-79**	**714.190.389**
103	-	**Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**95**	**526.220.613**	**33-29**	**1.464.790.301**
104	104	**Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**96**	**514.476.491**	**130-122**	**516.068.853**
105	121	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	97	513.932.312	87-81	695.731.773
106	137	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	98	512.604.951	131-123	512.604.951
107	106	**Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**99**	**507.095.100**	**133-125**	**507.588.699**
108	147	Starwood Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	İnegöl	-	100	502.779.718	116-108	573.717.372
109	162	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	101	501.475.571	132-124	510.064.006
110	107	**Soda Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**102**	**501.198.325**	**119-111**	**563.574.912**
111	108	**Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**103**	**491.216.107**	**93-86**	**675.123.584**
112	94	**Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**104**	**487.075.081**	**127-119**	**542.319.482**
113	-	**Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**105**	**478.706.184**	**138-129**	**478.706.184**
114	109	**Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**106**	**473.547.862**	**136-128**	**489.248.419**
115	126	**Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**107**	**471.051.178**	**128-120**	**538.401.117**
116	144	**Koza Altın İşletmeleri A.Ş.**	**Ankara**	**-**	**108**	**470.783.288**	**139-130**	**473.241.351**
117	79	**Aksa Enerji Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**109**	**470.733.240**	**96-89**	**657.035.347**
118	90	**Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**110**	**469.558.161**	**95-88**	**660.537.545**
119	122	**Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**111**	**467.565.975**	**142-133**	**467.565.975**
120	127	Arçelik-LG Klima San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	112	462.431.352	104-96	604.168.132

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
4-3	4.125.626.566	116-107	254.956.385	106-98	619.939.077	88-82	57.089.015	104-103	104.250	324-312	432	86
104-95	129.527.927	31-25	824.371.942	51-44	1.135.817.893	53-48	88.341.172	248-247	38.185	59-51	2.084	87
---	-	289-278	89.881.698	206-196	305.630.665	---	-	212-211	49.715	42-34	2.500	88
424-412	16.986.031	320-309	74.454.632	224-214	278.496.430	299-293	8.877.981	28-27	354.988	224-212	724	89
37-8	343.068.521	47-7	652.964.194	42-6	1.341.576.487	84-6	60.669.963	249-2	38.126	12-6	5.777	90
287-276	43.772.578	148-139	211.580.985	187-178	345.390.254	321-314	7.834.934	52-51	195.461	---	-	91
332-320	34.726.818	176-167	178.711.854	91-83	697.598.015	173-167	25.984.903	297-295	25.972	360-348	339	92
168-158	84.210.723	140-131	224.377.945	175-166	357.023.542	70-65	68.503.790	282-280	28.987	226-214	719	93
103-94	129.904.581	145-136	213.312.494	215-205	291.594.124	77-72	65.942.718	330-328	16.400	55-47	2.214	94
57-49	224.655.237	179-170	176.728.822	71-63	880.662.180	490-480	-35.212.407	446-442	331	56-48	2.123	95
313-301	37.287.238	360-349	61.161.724	289-279	214.356.743	291-285	9.451.882	39-38	261.148	421-409	238	96
300-288	39.990.644	212-203	143.834.079	196-187	329.059.779	493-483	-40.759.719	117-116	96.630	275-263	550	97
44-36	278.051.017	---	-	---	-	34-29	134.965.879	---	-	---	-	98
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	99
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	277-265	545	100
46-38	265.306.780	61-53	496.420.273	113-105	586.618.889	37-32	127.411.616	273-271	30.232	102-92	1.390	101
84-75	166.562.681	181-172	176.071.579	150-141	450.390.352	344-337	5.326.789	300-298	25.742	113-103	1.323	102
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	103
53-45	239.437.901	26-20	864.510.797	33-29	1.605.364.718	18-14	238.422.439	220-219	47.476	119-109	1.279	104
76-68	182.365.738	132-123	236.239.905	155-146	430.970.251	102-96	49.513.388	40-39	252.893	144-134	1.093	105
32-27	400.455.295	32-26	803.867.125	77-69	837.294.841	11-7	331.633.918	355-353	11.681	228-216	714	106
75-67	189.286.393	28-22	834.679.059	44-37	1.268.384.878	157-151	30.800.152	---	-	204-192	804	107
146-137	95.547.447	170-161	184.232.286	94-86	688.861.170	123-117	42.044.641	278-276	29.740	214-202	754	108
321-309	36.298.616	221-212	139.151.927	161-152	412.942.088	491-481	-35.368.600	60-59	179.114	174-162	953	109
59-51	221.510.412	57-49	522.596.484	90-82	698.971.333	43-38	115.547.175	44-43	231.717	162-152	1.010	110
112-103	123.034.767	123-114	248.225.068	188-179	342.944.500	143-137	35.443.507	320-318	18.994	227-215	719	111
154-145	90.819.109	264-253	109.051.177	137-129	495.395.179	145-139	35.129.157	168-167	68.060	384-372	303	112
311-299	37.423.102	391-380	49.937.067	330-320	179.784.960	306-300	8.349.490	427-423	1.217	255-243	604	113
72-64	192.138.640	139-130	224.399.537	149-140	451.985.774	69-64	69.122.351	298-296	25.947	---	-	114
91-82	149.264.366	150-141	210.053.977	109-101	599.534.502	98-92	53.130.876	304-302	23.598	181-169	940	115
33-28	394.250.581	69-61	459.729.425	122-114	545.472.754	15-11	298.781.669	---	-	207-195	781	116
120-111	114.171.465	---	-	---	-	409-402	1.265.796	129-128	86.164	---	-	117
47-39	262.097.002	75-67	431.090.692	82-74	799.276.494	49-44	97.594.736	54-53	192.099	58-50	2.112	118
494-482	-480.284	461-449	17.439.756	445-433	95.534.412	427-419	530.450	382-379	7.093	---	-	119
124-115	111.786.174	259-248	111.922.792	172-163	367.788.848	387-380	2.291.408	72-71	145.901	147-137	1.076	120

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
121	153	Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	113	460.500.010	149-140	464.277.224
122	115	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Bursa	-	114	457.171.667	146-137	464.832.826
123	**135**	**Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**115**	**448.076.833**	**140-131**	**472.790.692**
124	101	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Kocaeli	-	116	442.465.133	83-77	724.284.387
125	142	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	117	436.002.114	156-147	436.002.114
126	**110**	**Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**118**	**428.125.107**	**144-135**	**465.900.055**
127	**132**	**Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**119**	**428.056.852**	**154-145**	**441.163.578**
128	**141**	**Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**120**	**427.703.263**	**152-143**	**453.178.165**
129	138	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	121	426.519.338	125-117	544.697.864
130	129	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	122	425.162.346	160-151	427.257.997
131	**125**	**Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**123**	**424.616.596**	**134-126**	**499.110.647**
132	151	Tosyalı Demir Çelik San. A.Ş.	İskenderun	-	124	421.133.354	161-152	423.735.882
133	160	Küçükbay Yağ ve Deterjan San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	125	418.978.440	159-150	429.221.153
134	118	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	126	414.083.375	123-115	550.357.201
135	140	Özkan Demir Çelik San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	127	412.327.585	153-144	442.760.894
136	120	Marsan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	128	412.271.684	151-142	459.008.123
137	143	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	129	408.544.579	167-158	409.759.192
138	**-**	**Sanovel İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**130**	**403.675.407**	**168-159**	**408.388.987**
139	131	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Siirt	-	131	401.809.629	171-162	401.809.629
140	239	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	9	-	401.323.115	137-9	481.311.191
141	**134**	**Otokar Otomotiv ve Savunma San. A.Ş**	**İstanbul**	**-**	**132**	**394.739.112**	**124-116**	**548.246.783**
142	71	MAN Türkiye A.Ş.	Ankara	-	133	392.974.925	170-161	403.649.982
143	195	Eti Gümüş A.Ş.	Kütahya	-	134	391.605.691	169-160	406.088.683
144	119	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	135	388.903.339	155-146	439.518.326
145	220	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	-	136	386.945.817	166-157	411.969.213
146	133	Yeşilyurt Demir Çelik End. ve Liman İşl. Ltd. Şti.	Samsun	-	137	385.380.769	173-164	398.552.251
147	156	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	138	384.624.480	172-163	400.942.635
148	102	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş	Ankara	-	139	377.625.168	165-156	413.865.715
149	123	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	140	376.741.659	62-56	904.875.887
150	**155**	**Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**141**	**372.883.976**	**177-168**	**378.684.815**
151	181	Merinos Halı Sanayi ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	142	372.849.715	174-165	394.102.779
152	**-**	**Kerim Çelik Mamulleri İmalat ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**143**	**372.199.174**	**179-170**	**372.199.174**
153	**139**	**Camiş Elektrik Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**144**	**368.008.592**	**176-167**	**391.195.137**
154	**149**	**Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**145**	**362.819.918**	**117-109**	**565.724.594**
155	202	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	146	358.804.500	186-177	358.804.500

121-155

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	182-173	350.016.457	---	-	325-323	16.583	406-394	262	121
357-345	30.224.337	257-246	112.403.278	214-204	291.863.796	447-439	-4.826.898	167-166	68.449	349-337	379	122
108-99	**128.259.418**	**35-29**	**786.118.400**	**73-65**	**879.140.214**	**93-87**	**53.993.613**	**41-40**	**242.527**	**125-115**	**1.235**	123
78-70	178.605.853	12-8	1.427.098.021	11-8	2.999.251.748	197-191	21.522.108	---	-	315-303	448	124
183-172	75.197.813	249-239	117.686.966	353-343	164.544.770	183-177	23.228.157	61-60	178.561	179-167	941	125
248-237	**54.273.390**	**267-256**	**105.988.237**	**160-151**	**413.936.956**	**462-454**	**-9.038.609**	**145-144**	**77.510**	**188-176**	**889**	126
---	**-**	**292-281**	**88.077.840**	**156-147**	**430.113.024**	**---**	**-**	**126-125**	**90.570**	**64-56**	**1.933**	127
127-118	**109.141.114**	**77-69**	**412.616.125**	**101-93**	**645.544.247**	**198-192**	**21.440.960**	**189-188**	**59.336**	**36-28**	**2.794**	128
253-242	53.016.166	121-112	249.699.404	146-137	454.458.845	202-196	20.517.389	155-154	73.311	65-57	1.916	129
---	-	---	-	---	-	---	-	98-97	111.810	66-58	1.880	130
237-226	**56.843.289**	**59-51**	**520.705.010**	**89-81**	**705.302.512**	**467-458**	**-9.942.239**	**55-54**	**189.306**	**63-55**	**1.948**	131
---	-	---	-	---	-	---	-	84-83	123.090	---	-	132
301-289	39.061.973	342-331	67.731.302	255-245	245.738.306	304-298	8.463.931	202-201	52.506	361-349	335	133
85-76	162.912.754	93-84	347.662.615	153-144	442.963.902	74-69	67.739.627	234-233	42.868	49-41	2.357	134
325-313	35.449.190	160-151	198.597.921	79-71	823.345.871	345-338	5.297.142	62-61	178.445	344-332	393	135
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	136
294-283	40.623.896	326-315	71.955.805	282-272	217.793.008	294-288	9.369.259	70-69	147.268	254-242	606	137
89-80	**157.544.935**	**94-85**	**345.584.412**	**123-115**	**537.389.754**	**95-89**	**53.701.929**	**403-400**	**3.849**	**69-61**	**1.820**	138
80-72	175.590.715	291-280	88.526.186	131-123	512.916.834	252-246	13.112.293	151-150	74.524	182-170	935	139
296-12	40.280.215	225-10	136.478.371	202-10	316.474.345	464-9	-9.391.556	---	-	171-12	965	140
92-83	**148.736.539**	**195-186**	**160.280.971**	**107-99**	**619.507.215**	**126-120**	**41.357.029**	**318-316**	**19.368**	**110-100**	**1.341**	141
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	142
60-52	218.116.156	89-80	371.099.569	95-87	676.555.539	51-46	93.016.414	142-141	77.895	265-253	575	143
109-100	127.460.654	41-35	725.861.459	76-68	856.318.819	72-67	68.384.908	239-238	41.886	306-294	461	144
93-84	148.481.063	244-234	121.925.230	228-218	275.162.222	288-282	9.767.830	65-64	166.979	53-45	2.279	145
201-190	68.486.753	251-241	116.999.284	239-229	266.678.323	410-403	1.227.827	317-315	19.466	303-291	475	146
101-92	133.398.111	100-91	298.054.360	134-126	507.678.552	57-52	84.391.324	74-73	130.957	203-191	809	147
220-209	61.325.317	---	-	---	-	219-213	17.694.844	---	-	---	-	148
---	-	---	-	85-77	713.568.821	---	-	85-84	121.338	87-79	1.626	149
---	**-**	**321-310**	**73.873.012**	**152-143**	**444.412.988**	**---**	**-**	**87-86**	**120.381**	**75-67**	**1.774**	150
144-135	99.632.754	114-105	257.740.222	145-136	461.977.837	100-94	50.870.206	128-127	89.514	78-70	1.710	151
---	**-**	**---**	**-**	**388-377**	**136.387.888**	**---**	**-**	**---**	**-**	**444-432**	**196**	152
407-395	**20.706.856**	**261-250**	**110.427.566**	**273-263**	**226.523.597**	**374-367**	**3.023.357**	**---**	**-**	**499-487**	**29**	153
358-346	**30.037.796**	**416-404**	**43.792.547**	**170-161**	**376.102.488**	**270-264**	**11.130.425**	**449-445**	**249**	**419-407**	**241**	154
122-113	113.689.706	103-94	279.161.365	84-76	742.213.608	135-129	38.344.915	260-258	33.395	467-455	142	155

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
156	**148**	**Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**147**	**357.422.450**	**185-176**	**359.513.448**
157	117	Kent Gıda Maddeleri Sanayii ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	148	356.723.558	147-138	464.809.534
158	209	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	149	354.265.610	181-172	367.692.342
159	**216**	**Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**150**	**354.155.305**	**143-134**	**466.504.991**
160	159	Pınar Entegre Et ve Un Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	151	352.808.054	188-179	354.205.301
161	188	Eti Alüminyum A.Ş.	Konya	-	152	351.860.350	164-155	416.576.089
162	174	Doğuş Çay ve Gıda Mad. Üretim Paz. İthalat İhracat A.Ş.	Ordu	-	153	348.585.271	175-166	392.152.340
163	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**154**	**-**	190-181	**-**
164	221	Aşkale Çimento San. T.A.Ş.	Erzurum	-	155	346.565.202	180-171	367.730.188
165	**178**	**Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**156**	**344.681.222**	**184-175**	**360.269.155**
166	177	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	157	342.114.569	192-183	346.828.645
167	**154**	**Anadolu Cam Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**158**	**336.739.435**	**88-82**	**693.230.208**
168	158	SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşlt. A.Ş.	Sivas	-	159	335.622.575	178-169	377.290.355
169	85	Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	-	160	335.484.886	200-191	335.484.886
170	198	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Kırşehir	-	161	334.701.645	199-190	336.816.811
171	**185**	**Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**162**	**332.976.013**	**187-178**	**356.501.520**
172	**175**	**Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**163**	**332.970.732**	**191-182**	**347.777.717**
173	166	Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Kayseri	-	164	331.349.760	204-195	331.349.760
174	**190**	**ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**165**	**330.466.663**	**182-173**	**367.422.309**
175	193	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Bucak	-	166	329.556.364	208-199	329.556.364
176	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**167**	**-**	**158-149**	**-**
177	**247**	**Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**168**	**328.261.121**	**203-194**	**332.197.537**
178	**-**	**Asil Çelik San. ve Tic A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**169**	**328.058.164**	**210-201**	**328.058.164**
179	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**170**	**-**	**9-8**	**-**
180	184	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Tire	-	171	327.000.000	207-198	330.597.175
181	**176**	**Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**172**	**325.286.138**	**195-186**	**343.902.924**
182	168	Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	173	324.049.433	193-184	344.806.764
183	157	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Karaman	-	174	323.434.848	189-180	350.965.519
184	204	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	175	321.991.495	201-192	333.296.592
185	114	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	-	176	318.624.295	150-141	460.530.577
186	**214**	**Tat Metal Boru Profil ve Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**177**	**316.166.289**	**194-185**	**344.285.319**
187	201	Yörsan Gıda Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	178	315.129.328	217-208	315.454.830
188	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**179**	**-**	**148-139**	**-**
189	**-**	**Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**180**	**311.961.606**	**220-211**	**313.008.289**
190	**179**	**Deva Holding A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**181**	**306.968.418**	**183-174**	**361.640.058**

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
184-173	**74.347.263**	**102-93**	**291.335.304**	**201-192**	**317.552.335**	**91-85**	**54.955.714**	**124-123**	**91.544**	**269-257**	**571**	**156**
189-178	72.673.105	76-68	416.515.324	96-88	672.360.594	494-484	-47.426.722	102-101	107.394	80-72	1.664	**157**
139-130	103.262.502	323-312	73.647.520	311-301	199.558.521	161-155	28.856.368	51-50	202.547	120-110	1.276	**158**
415-403	**19.363.483**	**365-354**	**60.480.816**	**280-270**	**220.940.496**	**295-289**	**9.355.750**	**257-255**	**34.290**	**438-426**	**207**	**159**
209-198	65.121.654	175-166	179.751.376	245-235	256.081.183	106-100	47.130.721	406-403	3.600	290-278	504	**160**
111-102	125.795.619	44-38	698.281.890	56-49	1.019.924.140	65-60	77.489.106	67-66	159.598	109-99	1.350	**161**
---	-	---	-	185-176	346.967.832	---	-	444-440	419	116-106	1.316	**162**
118-109	-	146-137	-	199-190	-	152-146	-	251-249	-	134-124	-	**163**
63-55	204.886.340	110-101	267.930.283	135-127	501.404.201	36-31	129.741.020	360-358	10.942	187-175	895	**164**
232-221	**57.873.163**	**226-216**	**136.264.398**	**264-254**	**235.340.478**	**293-287**	**9.401.233**	**78-77**	**124.943**	**248-236**	**626**	**165**
---	-	203-194	154.009.921	238-228	267.241.669	---	-	58-57	185.699	---	-	**166**
67-59	**200.116.457**	**53-46**	**602.844.706**	**80-72**	**807.755.106**	**47-42**	**102.345.144**	**275-273**	**30.111**	**99-89**	**1.413**	**167**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	258-246	598	**168**
204-193	67.817.623	303-292	81.443.141	250-240	252.854.323	164-158	27.905.875	---	-	486-474	95	**169**
---	-	117-108	253.882.691	158-149	414.311.523	---	-	82-81	123.625	86-78	1.627	**170**
97-88	**139.484.276**	**163-154**	**193.598.201**	**267-257**	**233.825.028**	**75-70**	**67.374.377**	**69-68**	**147.949**	**114-104**	**1.322**	**171**
---	**-**	**---**	**-**	**349-339**	**165.463.975**	**---**	**-**	**83-82**	**123.186**	**321-309**	**437**	**172**
138-129	103.889.163	119-110	250.498.909	162-153	412.919.616	122-116	42.785.041	130-129	84.000	138-128	1.147	**173**
130-121	**108.065.784**	**153-144**	**203.694.853**	**104-96**	**621.459.265**	**105-99**	**47.591.328**	**170-169**	**67.483**	**139-129**	**1.124**	**174**
210-199	64.556.975	152-143	203.956.795	117-109	568.648.805	380-373	2.565.300	116-115	96.643	320-308	438	**175**
86-77	**-**	**92-83**	**-**	**140-132**	**-**	**89-83**	**-**	**247-246**	**-**	**132-122**	**-**	**176**
145-136	**95.840.202**	**340-329**	**68.575.430**	**304-294**	**203.266.822**	**159-153**	**30.093.288**	**59-58**	**180.000**	**105-95**	**1.374**	**177**
320-308	**36.469.462**	**120-111**	**250.169.169**	**169-160**	**380.201.578**	**470-461**	**-13.150.030**	**171-170**	**67.432**	**233-221**	**685**	**178**
7-6	**-**	**46-40**	**-**	**30-26**	**-**	**114-108**	**-**	**267-265**	**-**	**329-317**	**-**	**179**
392-380	23.848.164	208-199	149.605.723	218-208	288.920.922	463-455	-9.041.549	377-375	7.697	163-153	1.009	**180**
99-90	**134.445.665**	**228-218**	**135.983.894**	**181-172**	**352.386.935**	**134-128**	**38.485.868**	**71-70**	**146.460**	**32-24**	**3.126**	**181**
---	-	---	-	---	-	---	-	309-307	21.967	240-228	658	**182**
243-232	55.620.068	268-257	105.039.853	244-234	256.597.576	199-193	21.351.400	245-244	39.549	44-36	2.472	**183**
188-177	72.762.533	171-162	183.524.580	190-181	340.315.149	176-170	25.230.310	73-72	132.943	106-96	1.370	**184**
500-488	-118.308.502	68-60	460.534.050	20-17	2.144.869.312	42-37	115.766.507	448-444	259	426-414	230	**185**
359-347	**29.915.282**	**306-295**	**79.329.834**	**270-260**	**227.364.030**	**224-218**	**17.230.662**	**---**	**-**	**420-408**	**241**	**186**
456-444	11.635.191	273-262	101.185.511	393-382	133.094.223	444-436	-4.337.366	409-406	3.308	241-229	657	**187**
95-86	**-**	**310-299**	**-**	**381-370**	**-**	**66-61**	**-**	**266-264**	**-**	**407-395**	**-**	**188**
163-153	**86.977.680**	**437-425**	**31.136.798**	**408-397**	**124.086.615**	**273-267**	**10.908.455**	**---**	**-**	**9-4**	**6.801**	**189**
175-165	**78.931.546**	**82-74**	**387.029.737**	**97-89**	**670.745.738**	**229-223**	**15.639.542**	**372-370**	**8.459**	**234-222**	**682**	**190**

156-190

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
191	229	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	182	306.727.543	219-210	313.389.836
192	215	Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	-	183	304.839.455	218-209	315.383.949
193	265	Eti Bakır A.Ş.	İnebolu	-	184	304.748.251	224-215	304.748.251
194	219	Mutlu Akü ve Malzemeleri San. A.Ş.	İstanbul	-	185	301.987.564	213-204	316.843.702
195	171	Doğan Gazetecilik A.Ş.	İstanbul	-	186	300.510.328	222-213	308.744.757
196	173	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	187	300.145.513	216-207	316.092.451
197	183	Nuh Beton A.Ş.	İstanbul	-	188	299.435.527	221-212	310.160.662
198	182	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	189	299.404.737	225-216	303.267.420
199	199	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	190	298.270.807	215-206	316.353.880
200	212	Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş	Manisa	-	191	297.421.599	141-132	468.741.753
201	-	-	İstanbul	-	192	-	214-205	-
202	165	ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	193	295.094.714	135-127	493.423.116
203	169	Adana Çimento San. T.A.Ş.	Adana	-	194	294.531.770	228-219	294.531.770
204	192	Artenius Turkpet Kim. Mad. ve Pet Amb. Mlz. San. A.Ş.	Adana	-	195	294.451.964	226-217	296.325.341
205	230	Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	196	291.436.355	234-224	291.436.355
206	243	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	-	197	291.107.928	233-223	291.582.511
207	197	Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	198	285.823.284	237-227	288.799.577
208	248	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	199	284.685.598	232-222	292.052.750
209	191	Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	200	284.239.081	231-221	292.501.856
210	273	Mobil Oil Türk A.Ş.	İstanbul	-	201	283.993.880	145-136	465.072.150
211	194	İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	202	283.527.800	238-228	288.625.185
212	187	Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	203	282.269.153	239-229	282.269.153
213	233	Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	204	281.283.705	240-230	282.059.365
214	245	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	205	280.988.805	241-231	281.296.814
215	272	Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	206	277.543.818	202-193	332.258.075
216	170	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	207	275.841.306	212-203	319.083.517
217	164	Kayarlar Et San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	208	274.074.478	230-220	293.246.951
218	297	Hema Endüstri A.Ş.	İstanbul	-	209	273.319.595	246-236	273.319.595
219	196	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	-	210	271.126.197	242-232	279.804.619
220	-	Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	211	271.002.941	244-234	275.279.797
221	146	Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Kocaeli	-	212	270.124.431	235-225	291.052.324
222	301	İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil San. Ltd. Şti.	Dörtyol	-	213	268.996.955	247-237	272.964.591
223	-	-	İstanbul	-	214	-	250-240	-
224	189	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	10	-	267.558.885	229-10	294.416.462
225	213	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Akyazı	-	215	261.562.661	254-244	261.562.661

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	172-163	183.188.159	208-198	302.503.641	---	-	125-124	91.170	---	-	191
176-166	78.235.243	113-104	261.733.386	164-155	402.539.584	320-313	7.844.137	107-106	102.122	46-38	2.423	192
102-93	132.366.674	73-65	436.062.886	127-119	524.059.931	52-47	92.599.514	417-413	2.112	121-111	1.275	193
157-148	**90.455.413**	**247-237**	**118.633.477**	**293-283**	**209.895.460**	**139-133**	**36.978.242**	**233-232**	**42.871**	**200-188**	**829**	194
223-212	**60.210.084**	**104-95**	**277.012.813**	**186-177**	**346.070.683**	**243-237**	**13.796.870**	**---**	**-**	**389-377**	**299**	195
165-155	85.934.642	157-148	201.949.952	258-248	242.112.443	90-84	55.777.024	342-340	13.219	194-182	862	196
455-443	**11.884.595**	**184-175**	**171.144.068**	**223-213**	**279.308.586**	**458-450**	**-8.377.386**	**431-427**	**876**	**428-416**	**229**	197
171-161	81.904.841	129-120	240.019.539	171-162	375.647.415	180-174	24.366.853	63-62	173.772	26-18	3.547	198
159-149	**88.508.072**	**293-282**	**87.104.883**	**176-167**	**356.880.282**	**301-295**	**8.579.125**	**80-79**	**124.762**	**130-120**	**1.201**	199
383-371	26.026.858	444-432	27.638.277	277-267	223.490.491	337-330	6.344.422	---	-	480-468	113	200
161-151	**-**	**187-178**	**-**	**252-242**	**-**	**117-111**	**-**	**391-388**	**-**	**131-121**	**-**	201
---	**-**	**218-209**	**140.865.312**	**159-150**	**414.029.263**	**---**	**-**	**121-120**	**94.167**	**210-198**	**780**	202
135-126	105.584.689	58-50	521.385.306	105-97	620.537.169	40-35	117.103.744	196-195	55.394	307-295	460	203
342-330	33.427.535	240-230	128.650.798	303-293	203.482.338	450-442	-5.907.005	366-364	10.102	458-446	163	204
71-63	**192.751.286**	**166-157**	**190.380.159**	**67-59**	**927.189.613**	**44-39**	**106.146.412**	**---**	**-**	**251-239**	**615**	205
87-78	161.509.590	118-109	251.643.966	211-201	294.839.270	38-33	122.873.224	---	-	393-381	294	206
305-293	38.367.825	483-471	9.121.678	348-338	165.690.341	471-462	-13.300.506	354-352	11.943	93-84	1.498	207
198-187	69.685.080	499-487	-33.428.903	210-200	296.077.633	414-407	1.068.447	373-371	8.300	219-207	741	208
285-274	**43.958.195**	**239-229**	**129.377.561**	**313-303**	**198.243.430**	**174-168**	**25.425.589**	**88-87**	**119.691**	**160-150**	**1.021**	209
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**77-76**	**126.075**	**452-440**	**170**	210
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**350-338**	**377**	211
113-104	122.440.106	169-160	185.693.172	198-189	324.751.802	121-115	43.173.714	75-74	126.471	128-118	1.211	212
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	213
490-478	1.469.119	345-334	67.418.710	340-330	168.847.751	456-448	-7.893.587	---	-	445-433	194	214
261-250	**50.168.566**	**147-138**	**211.785.016**	**174-165**	**357.124.449**	**137-131**	**37.872.887**	**302-300**	**25.485**	**493-481**	**57**	215
---	-	---	-	---	-	---	-	140-139	78.341	40-32	2.674	216
463-451	10.194.112	400-388	47.761.017	490-478	53.284.875	405-398	1.327.923	---	-	494-482	51	217
150-141	**92.648.771**	**130-121**	**238.332.556**	**88-80**	**705.969.031**	**281-275**	**10.308.876**	**110-109**	**101.012**	**51-43**	**2.318**	218
172-162	**80.198.500**	**168-159**	**187.229.817**	**251-241**	**252.727.102**	**87-81**	**57.253.073**	**96-95**	**115.327**	**378-366**	**311**	219
433-421	15.911.985	348-337	66.098.312	398-387	130.378.094	285-279	10.138.279	384-381	6.860	434-422	211	220
288-277	43.053.412	177-168	176.907.705	230-220	271.552.358	360-353	3.882.058	---	-	487-475	93	221
416-404	18.643.628	467-455	16.285.164	394-383	131.219.456	370-363	3.201.494	337-335	14.611	442-430	202	222
166-156	-	243-233	-	254-244	-	99-93	-	113-112	-	98-88	-	223
82-9	169.876.008	83-9	382.671.557	143-9	466.125.170	500-12	-456.375.035	---	-	3-2	12.603	224
---	-	---	-	---	-	---	-	90-89	118.723	57-49	2.116	225

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
226	**207**	**Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**216**	**260.425.439**	**129-121**	**531.949.768**
227	**231**	**Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**217**	**260.307.973**	**249-239**	**271.991.532**
228	232	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	218	260.277.468	245-235	275.130.908
229	283	Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş	İstanbul	-	219	259.178.572	227-218	295.196.308
230	**284**	**Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**220**	**258.312.675**	**257-247**	**259.759.211**
231	-	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Soma	-	221	257.430.166	258-248	259.662.409
232	**236**	**Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**222**	**256.846.297**	**252-242**	**262.384.764**
233	446	Meteksan Matbaacılık ve Teknik San. Tic. A.Ş.	Ankara	-	223	255.858.966	255-245	260.947.332
234	-	-	Adana	-	224	-	223-214	-
235	250	Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	225	252.993.806	264-254	257.796.094
236	453	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	226	252.972.239	269-259	254.319.257
237	206	Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti	Düzce	-	227	251.476.238	274-264	251.476.238
238	259	Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. Tic. A.Ş.	Konya	-	228	251.256.922	272-262	253.138.607
239	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**229**	**-**	53-48	**-**
240	98	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	230	250.094.619	271-261	253.612.589
241	-	-	Gaziantep	-	231	-	48-43	-
242	481	Hugo Boss Tekstil San. Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	232	247.986.567	278-268	248.012.461
243	**223**	**Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**233**	**247.918.494**	**262-252**	**258.186.867**
244	228	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	234	247.601.501	277-267	249.618.524
245	226	Coşkunöz Metal Form Makina End. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	235	246.589.784	265-255	257.188.853
246	200	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Eskişehir	-	236	245.612.470	163-154	418.047.545
247	**161**	**Pfizer İlaçları Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**237**	**245.264.062**	**81-75**	**732.867.181**
248	238	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	238	244.822.459	281-271	244.822.459
249	256	Çamsan Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	239	243.878.661	283-273	243.878.661
250	246	Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	240	243.685.422	280-270	246.319.153
251	289	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	241	243.195.935	157-148	433.630.840
252	**241**	**İzocam Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**242**	**242.567.809**	**270-260**	**254.021.344**
253	**210**	**Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**243**	**242.225.505**	**285-275**	**242.225.505**
254	186	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	244	241.709.512	162-153	421.953.695
255	211	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mardin	-	245	241.253.098	286-276	241.253.098
256	**227**	**Olmuksa Internatıonal Paper-Sabancı Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**246**	**240.968.567**	**259-249**	**259.322.873**
257	**287**	**Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**247**	**240.225.866**	**248-238**	**272.264.452**
258	208	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.	Ege Bölgesi	-	248	240.100.924	276-266	249.858.875
259	**218**	**Gübre Fabrikaları Türk A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**249**	**238.601.441**	**74-68**	**806.000.559**
260	262	Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	250	234.485.794	287-277	238.214.418

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
142-133	**101.937.205**	**81-73**	**393.032.912**	**154-145**	**440.419.099**	**63-58**	**79.057.271**	**374-372**	**8.104**	**394-382**	**293**	**226**
193-182	**71.365.706**	**426-414**	**39.451.942**	**241-231**	**260.960.228**	**302-296**	**8.566.496**	**265-263**	**32.020**	**287-275**	**511**	**227**
---	-	272-261	102.081.928	227-217	276.533.214	---	-	---	-	340-328	404	**228**
---	-	---	-	---	-	---	-	369-367	8.647	---	-	**229**
364-352	**28.406.072**	**174-165**	**180.269.586**	**217-207**	**289.021.243**	**481-472**	**-22.556.783**	**419-415**	**2.006**	**256-244**	**604**	**230**
156-147	90.501.808	470-458	14.773.228	482-470	63.856.070	209-203	18.975.038	---	-	30-22	3.314	**231**
129-120	**108.501.014**	**137-128**	**226.089.294**	**243-233**	**257.111.253**	**60-55**	**83.331.187**	**451-447**	**181**	**302-290**	**478**	**232**
---	-	---	-	274-264	225.799.137	---	-	456-451	45	276-264	550	**233**
134-125	-	161-152	-	288-278	-	59-54	-	258-256	-	460-448	-	**234**
217-206	61.911.285	109-100	269.061.304	126-118	529.130.750	133-127	38.534.237	457-452	4	215-203	750	**235**
132-123	107.190.270	158-149	201.550.285	54-47	1.057.633.833	125-119	41.657.577	132-131	82.683	158-148	1.023	**236**
484-472	3.156.480	482-470	9.581.622	492-480	50.349.621	391-384	1.937.021	---	-	423-411	232	**237**
---	-	331-320	71.164.684	173-164	359.972.907	---	-	270-268	30.711	268-256	572	**238**
65-57	-	198-189	-	120-112	-	308-302	-	276-274	-	111-101	-	**239**
330-318	34.790.999	262-251	110.162.604	360-350	158.256.975	196-190	21.561.395	86-85	120.892	385-373	303	**240**
194-183	-	235-225	-	86-78	-	195-189	-	45-44	-	308-296	-	**241**
125-116	110.526.448	350-339	65.054.140	448-436	91.282.706	237-231	14.347.586	66-65	161.435	31-23	3.207	**242**
266-255	**48.649.758**	**---**	**-**	**---**	**-**	**274-268**	**10.900.113**	**348-346**	**12.729**	**---**	**-**	**243**
312-300	37.357.029	211-202	144.658.267	276-266	225.105.189	247-241	13.511.187	229-228	44.316	365-353	330	**244**
239-228	56.539.610	356-345	62.017.347	339-329	171.488.964	256-250	12.729.250	301-299	25.649	118-108	1.290	**245**
155-146	90.616.251	122-113	249.254.638	139-131	474.414.837	146-140	34.310.044	68-67	155.000	177-165	947	**246**
61-53	**214.097.272**	**---**	**-**	**92-84**	**694.684.156**	**79-74**	**63.177.410**	**324-322**	**16.735**	**104-94**	**1.378**	**247**
249-238	53.926.083	202-193	154.091.963	262-252	237.068.007	330-323	6.732.196	192-191	57.446	48-40	2.400	**248**
297-285	40.206.188	305-294	79.988.888	326-316	182.734.000	317-310	7.948.143	356-354	11.488	239-227	666	**249**
389-377	24.514.740	398-386	48.022.789	463-451	77.674.514	287-281	9.907.667	---	-	490-478	85	**250**
215-204	63.116.195	349-338	65.715.205	263-253	236.985.418	262-256	11.939.852	383-380	7.048	123-113	1.246	**251**
169-159	**82.007.294**	**232-222**	**135.053.357**	**334-324**	**177.002.427**	**128-122**	**41.035.416**	**280-278**	**29.148**	**325-313**	**432**	**252**
440-428	**15.091.129**	**441-429**	**29.336.988**	**462-450**	**78.341.787**	**365-358**	**3.505.114**	**393-390**	**5.573**	**472-460**	**136**	**253**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**254**
119-110	115.612.854	127-118	243.507.892	219-209	288.604.011	50-45	97.383.625	122-121	92.858	382-370	306	**255**
214-203	**63.297.352**	**186-177**	**170.148.464**	**292-282**	**212.624.525**	**187-181**	**22.854.708**	**367-365**	**9.348**	**185-173**	**911**	**256**
467-455	**9.365.507**	**418-406**	**43.357.553**	**309-299**	**200.541.229**	**358-351**	**3.909.036**	**227-226**	**44.627**	**454-442**	**169**	**257**
205-194	67.334.063	91-82	349.111.269	124-116	536.536.218	276-270	10.737.900	246-245	39.487	297-285	487	**258**
499-487	**-46.720.086**	**219-210**	**140.731.018**	**59-52**	**996.048.836**	**82-77**	**61.445.596**	**353-351**	**12.105**	**336-324**	**408**	**259**
318-306	36.506.262	478-466	11.837.064	488-476	54.337.524	260-254	12.081.414	445-441	349	244-232	650	**260**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
261	461	HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	251	231.175.284	263-253	257.812.293
262	205	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	252	231.162.752	273-263	251.703.253
263	235	BATIÇİM Batı Anadolu Çimento San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	253	230.211.275	294-284	232.742.838
264	252	Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Gebze	-	254	229.092.395	279-269	247.180.156
265	313	Demir Export A.Ş.	Ankara	-	255	228.068.165	282-272	244.099.616
266	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**256**	**-**	**268-258**	**-**
267	276	Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	-	257	226.668.333	2-2	15.771.599.378
268	**293**	**Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**258**	**225.850.548**	**196-187**	**339.813.521**
269	-	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	259	225.781.638	302-292	225.928.276
270	296	Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Tokat	-	260	225.087.269	300-290	227.528.798
271	389	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Bodrum	-	261	224.707.045	261-251	258.256.087
272	**253**	**Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**262**	**219.297.202**	**256-246**	**260.819.206**
273	328	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Ereğli(Karadeniz)	-	263	217.673.962	288-278	237.779.878
274	**112**	**Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**264**	**216.882.725**	**209-200**	**328.610.190**
275	285	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	265	216.706.070	299-289	227.637.993
276	279	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	266	215.534.943	308-298	220.824.059
277	**270**	**Kale Kilit ve Kalıp San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**267**	**214.735.978**	**267-257**	**254.874.173**
278	325	Mem Tekstil Sanayi ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	268	213.860.377	311-301	218.393.652
279	**282**	**Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**269**	**213.340.365**	**305-295**	**224.073.034**
280	**249**	**Feza Gazetecilik A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**270**	**211.846.413**	**314-304**	**215.071.173**
281	**298**	**Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**271**	**211.393.014**	**313-303**	**215.195.129**
282	**286**	**Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**272**	**209.175.245**	**317-307**	**209.192.925**
283	311	Marshall Boya ve Vernik San. A.Ş.	Kocaeli	-	273	208.705.551	304-294	224.534.459
284	257	Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	274	208.681.098	284-274	243.666.414
285	457	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Dörtyol	-	275	207.537.749	312-302	217.710.133
286	315	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	276	206.512.251	309-299	219.881.567
287	401	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	277	206.445.830	320-310	206.445.830
288	306	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	278	205.246.641	307-297	221.320.997
289	258	Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti.	Denizli	-	279	205.070.846	297-287	229.738.348
290	336	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	280	203.553.049	316-306	210.342.344
291	**427**	**Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**281**	**203.266.979**	**324-314**	**203.936.847**
292	303	Konya Çimento San. A.Ş.	Konya	-	282	202.820.611	327-317	203.204.898
293	281	Adopen Plastik ve İnşaat San. A.Ş.	Antalya	-	283	202.511.741	260-250	258.754.248
294	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**284**	**-**	**323-313**	**-**
295	305	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	285	201.032.021	329-319	201.032.021

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
291-280	41.882.898	149-140	210.614.117	242-232	257.849.954	292-286	9.445.824	158-157	72.368	198-186	843	261
324-312	35.494.539	302-291	83.936.466	269-259	231.939.216	390-383	1.961.341	250-248	36.681	355-343	355	262
295-284	40.322.941	95-86	343.088.285	166-157	386.171.336	204-198	19.888.738	253-251	35.841	357-345	346	263
---	-	---	-	180-171	352.421.051	---	-	404-401	3.807	---	-	264
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	265
280-269	**-**	**379-368**	**-**	**355-345**	**-**	**246-240**	**-**	**172-171**	**-**	**413-401**	**-**	266
5-4	4.096.027.803	10-6	1.491.842.424	6-4	5.711.235.329	26-21	180.680.953	9-9	1.076.638	151-141	1.060	267
368-356	**27.761.956**	**234-224**	**131.880.338**	**209-199**	**300.468.557**	**460-452**	**-8.510.528**	**285-283**	**28.755**	**283-271**	**525**	268
---	-	364-353	60.574.629	121-113	550.995.460	---	-	438-434	563	322-310	437	269
381-369	26.120.054	450-438	24.422.424	392-381	133.445.046	354-347	4.448.804	344-342	13.125	362-350	335	270
329-317	34.893.033	297-286	86.606.420	235-225	268.474.101	214-208	18.206.046	219-218	47.572	331-319	417	271
229-218	**58.390.429**	**165-156**	**191.348.225**	**200-191**	**322.672.364**	**235-229**	**14.597.372**	**101-100**	**107.832**	**92-83**	**1.541**	272
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	273
257-246	**52.108.453**	**39-33**	**734.307.766**	**31-27**	**1.644.277.256**	**485-475**	**-27.485.996**	**---**	**-**	**435-423**	**211**	274
178-168	77.751.380	201-192	156.794.707	268-258	233.648.555	131-125	39.225.491	114-113	99.470	195-183	852	275
---	-	368-357	60.251.653	417-406	117.406.316	---	-	261-259	33.141	88-80	1.590	276
162-152	**87.264.819**	**206-197**	**151.424.578**	**204-194**	**314.978.625**	**220-214**	**17.686.669**	**179-178**	**62.430**	**89-81**	**1.568**	277
251-240	53.069.766	255-244	114.883.763	266-256	234.284.873	182-176	23.839.345	333-331	15.376	153-143	1.052	278
225-214	**59.682.082**	**182-173**	**175.266.426**	**316-306**	**189.089.011**	**156-150**	**31.378.202**	**154-153**	**73.312**	**343-331**	**400**	279
126-117	**109.426.701**	**189-180**	**164.439.629**	**317-307**	**188.850.230**	**107-101**	**46.590.591**	**---**	**-**	**161-151**	**1.017**	280
245-234	**55.353.898**	**498-486**	**-13.504.613**	**286-276**	**215.196.964**	**353-346**	**4.535.237**	**380-378**	**7.382**	**373-361**	**322**	281
64-56	**202.311.622**	**111-102**	**267.729.531**	**115-107**	**581.996.115**	**28-23**	**172.715.135**	**288-286**	**28.278**	**90-82**	**1.560**	282
259-248	51.081.112	266-255	107.371.799	370-359	151.993.631	311-304	8.251.914	386-383	6.585	359-347	341	283
170-160	81.960.785	133-124	235.719.027	207-197	303.717.112	132-126	38.709.168	243-242	39.633	61-53	1.983	284
465-453	9.620.626	---	-	---	-	416-409	1.022.991	396-393	4.720	471-459	137	285
---	-	131-122	236.575.041	222-212	280.419.219	---	-	434-430	726	97-87	1.420	286
---	-	---	-	---	-	---	-	215-214	49.163	---	-	287
341-329	33.777.316	334-323	70.692.054	376-365	147.516.516	289-283	9.582.110	306-304	23.423	316-304	448	288
376-364	26.589.491	307-296	79.328.164	338-328	172.400.015	375-368	2.740.086	92-91	118.573	356-344	350	289
435-423	15.811.799	341-330	67.952.172	369-358	154.000.406	367-360	3.405.879	370-368	8.646	390-378	299	290
314-302	**37.008.884**	**384-373**	**52.670.872**	**301-291**	**205.592.437**	**362-355**	**3.577.098**	**218-217**	**47.764**	**368-356**	**326**	291
207-196	65.451.747	99-90	317.391.087	184-175	347.188.484	103-97	49.459.474	345-343	13.110	448-436	184	292
290-279	42.274.955	231-221	135.256.274	165-156	401.770.024	233-227	14.954.518	153-152	73.966	205-193	786	293
348-336	**-**	**449-437**	**-**	**465-453**	**-**	**310-303**	**-**	**361-359**	**-**	**250-238**	**-**	294
---	-	---	-	---	-	---	-	150-149	74.940	---	-	295

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
296	254	Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan Sanayi Pazarlama ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	286	200.883.791	310-300	218.808.418
297	150	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Balıkesir	-	287	200.646.640	330-320	200.646.640
298	393	Ak Kablo İmalat San ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	288	197.390.701	322-312	205.891.828
299	292	Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	289	197.375.325	321-311	206.365.487
300	307	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	290	196.616.647	301-291	227.456.460
301	-	Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Karacabey	-	291	195.992.736	266-256	256.470.878
302	321	Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Denizli	-	292	195.222.383	340-330	195.222.383
303	333	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş	Kocaeli	-	293	195.009.516	319-309	208.614.962
304	251	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Gemlik	-	294	194.944.744	243-233	276.899.971
305	290	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Manisa	-	295	194.776.815	303-293	225.292.020
306	418	Özer Metal Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	296	193.125.199	345-335	193.684.105
307	326	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	297	192.209.799	343-333	194.485.456
308	261	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İnegöl	-	298	191.558.759	295-285	230.859.318
309	376	Modern Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	İstanbul	-	299	190.724.708	351-341	190.724.708
310	-	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	300	189.592.230	348-338	191.578.286
311	263	Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	301	189.114.222	298-288	229.118.010
312	-	Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	302	187.843.568	105-97	599.632.355
313	344	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	303	187.698.483	353-343	187.779.683
314	444	Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Manisa	-	304	187.399.480	350-340	190.965.439
315	341	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş	İstanbul	-	305	187.354.629	354-344	187.354.629
316	255	Havelsan Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	306	186.276.326	357-347	186.276.326
317	318	Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş	Kayseri	-	307	186.081.792	346-336	192.435.410
318	-	MMK Atakaş Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	İskenderun	-	308	185.615.271	315-305	213.457.279
319	295	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	309	185.163.200	331-321	200.580.234
320	358	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Karabük	-	310	185.143.217	318-308	208.670.621
321	316	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Ünye	-	311	183.591.645	360-350	184.250.044
322	242	Birlik Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	312	183.180.923	344-334	194.211.917
323	327	İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	313	182.989.179	347-337	191.915.695
324	-	-	İstanbul	-	314	-	198-189	-
325	380	Üniteks Gıda Tekstil Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	315	180.339.877	289-279	237.417.561
326	-	Tümosan Motor ve Traktör San. A.Ş.	Konya	-	316	180.335.432	362-352	182.415.809
327	299	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	317	179.854.763	236-226	290.518.095
328	237	Hey Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	318	179.536.845	365-355	179.536.845
329	367	Viko Elektrik ve Elektronik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	319	179.102.952	356-346	186.447.939
330	331	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	320	179.018.650	366-356	179.289.032

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	367-357	154.708.382	---	-	311-309	21.523	190-178	867	296
226-215	59.365.434	245-235	121.920.891	246-236	255.065.123	211-205	18.519.714	184-183	61.110	230-218	702	297
430-418	16.207.761	---	-	---	-	315-308	8.074.539	375-373	8.086	451-439	172	298
486-474	2.606.336	466-454	16.487.128	439-427	100.448.668	457-449	-7.947.820	442-438	457	363-351	335	299
221-210	61.057.740	296-285	86.749.718	275-265	225.651.227	194-188	21.791.267	313-311	21.219	272-260	563	300
371-359	27.443.416	277-266	98.625.178	371-360	151.056.845	249-243	13.440.849	418-414	2.033	366-354	330	301
196-185	70.271.977	308-297	79.270.039	278-268	223.175.248	207-201	19.159.104	400-397	4.111	238-226	667	302
327-315	35.357.053	242-232	125.994.472	322-312	185.287.756	261-255	12.038.661	259-257	33.512	367-355	329	303
476-464	5.243.778	87-78	373.687.620	99-91	659.666.149	469-460	-10.863.541	305-303	23.510	345-333	393	304
---	-	421-409	42.160.975	363-353	157.157.428	---	-	289-287	27.741	212-200	762	305
277-266	**45.463.938**	**265-254**	**108.559.030**	**386-375**	**141.005.752**	**192-186**	**21.976.537**	**199-198**	**53.921**	**476-464**	**127**	306
451-439	12.118.940	484-472	8.935.635	498-486	30.093.690	357-350	3.961.790	---	-	483-471	102	307
306-294	38.322.537	217-208	141.088.483	259-249	240.981.956	277-271	10.705.567	109-108	101.413	142-132	1.100	308
384-372	26.021.374	386-375	52.470.972	452-440	88.492.155	286-280	9.961.272	---	-	492-480	61	309
333-321	**34.561.307**	**401-389**	**46.749.095**	**226-216**	**276.807.711**	**389-382**	**2.029.708**	**174-173**	**66.589**	**417-405**	**251**	310
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**237-236**	**42.286**	**292-280**	**499**	311
326-314	**35.402.774**	**106-97**	**273.841.106**	**58-51**	**998.875.038**	**167-161**	**27.410.630**	**371-369**	**8.468**	**473-461**	**136**	312
492-480	162.609	410-398	44.855.642	454-442	85.619.742	430-422	346.925	106-105	102.398	396-384	293	313
---	-	288-277	91.215.969	404-393	124.934.483	---	-	164-163	69.012	282-270	527	314
323-311	**35.522.548**	**276-265**	**99.404.898**	**359-349**	**159.885.572**	**171-165**	**26.186.110**	**316-314**	**19.639**	**295-283**	**488**	315
128-119	108.639.654	194-185	160.456.677	111-103	591.341.570	216-210	17.909.989	279-277	29.485	127-117	1.230	316
391-379	24.233.414	370-359	59.473.527	413-402	119.313.495	404-397	1.335.986	226-225	45.087	280-268	528	317
487-475	2.362.207	52-45	614.617.303	16-13	2.277.025.979	498-487	-103.692.052	341-339	13.363	216-204	745	318
258-247	**51.136.413**	**229-219**	**135.829.951**	**321-311**	**185.620.296**	**191-185**	**22.027.446**	**292-290**	**27.368**	**348-336**	**382**	319
---	-	---	-	---	-	---	-	111-110	100.780	346-334	389	320
160-150	88.439.633	142-133	219.954.884	249-239	254.144.590	76-71	65.950.257	277-275	29.845	433-421	222	321
402-390	21.967.474	317-306	75.304.343	341-331	168.617.788	290-284	9.508.242	387-384	6.566	457-445	164	322
303-291	38.737.338	424-412	40.915.367	409-398	123.670.889	305-299	8.427.507	190-189	58.836	309-297	454	323
140-131	**-**	**215-206**	**-**	**300-290**	**-**	**112-106**	**-**	**94-93**	**-**	**330-318**	**-**	324
---	-	---	-	446-434	92.348.291	---	-	93-92	118.442	---	-	325
322-310	36.152.841	389-378	50.557.118	442-430	97.662.236	188-182	22.747.845	415-411	2.180	397-385	286	326
147-138	**94.082.957**	**250-240**	**117.031.973**	**195-186**	**334.127.319**	**108-102**	**46.432.130**	**307-305**	**23.283**	**60-52**	**2.011**	327
350-338	**31.771.535**	**399-387**	**47.781.750**	**315-305**	**192.487.556**	**402-395**	**1.355.840**	**---**	**-**	**143-133**	**1.100**	328
227-216	**59.302.055**	**280-269**	**95.665.948**	**312-302**	**199.095.594**	**177-171**	**24.752.438**	**213-212**	**49.561**	**245-233**	**645**	329
270-259	**48.260.117**	**241-231**	**126.383.077**	**384-373**	**143.735.378**	**172-166**	**26.171.936**	**203-202**	**52.501**	**318-306**	**443**	330

296-330

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
331	**308**	**Santa Farma İlaç San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**321**	**178.943.926**	**359-349**	**184.444.749**
332	317	Cognis Kimya San. ve Tic. A.Ş	Kocaeli	-	322	178.753.262	292-282	233.237.554
333	351	Vatan Kablo Metal Endüstri ve Tic. A.Ş.	Çorlu	-	323	177.592.379	368-358	178.784.725
334	-	Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Sakarya	-	324	176.672.140	211-202	320.111.603
335	-	Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	325	176.466.400	373-363	176.628.815
336	402	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	326	176.142.831	364-354	180.371.089
337	**-**	**Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**327**	**175.998.962**	**296-286**	**230.648.618**
338	414	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	328	175.390.899	291-281	235.723.722
339	338	Wavin TR Plastik San. A.Ş.	Adana	-	329	173.709.141	372-362	176.816.326
340	345	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Bursa	-	330	173.564.557	371-361	176.880.515
341	**368**	**Arpaş İhracat-İthalat ve Pazarlama A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**331**	**173.358.372**	**379-369**	**173.358.372**
342	**-**	**Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**332**	**173.147.990**	**367-357**	**178.983.718**
343	421	Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Uşak	-	333	172.899.620	342-332	194.586.033
344	**300**	**Aksa Jeneratör San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**334**	**172.698.501**	**290-280**	**236.511.171**
345	**403**	**Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**335**	**172.543.393**	**374-364**	**176.515.450**
346	422	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Adana	-	336	171.639.272	377-367	174.627.781
347	260	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	Ankara	-	337	170.936.418	387-377	171.047.624
348	291	Alliance One Tütün A.Ş.	Ege Bölgesi	-	338	170.552.272	385-375	171.661.584
349	-	ANATEKS Anadolu Tekstil Fabrikaları A.Ş.	Malatya	-	339	170.416.426	370-360	177.618.519
350	438	Köksan Pet ve Plastik Amb. San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	340	169.779.837	333-323	199.398.412
351	334	Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	341	169.775.683	380-370	173.037.695
352	352	Denizli Çimento San. T.A.Ş.	Denizli	-	342	169.388.675	390-380	170.452.983
353	267	Progıda Pazarlama A.Ş.	İstanbul	-	343	168.815.142	349-339	191.010.542
354	**310**	**Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**344**	**168.721.447**	**369-359**	**177.684.643**
355	**371**	**Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**345**	**168.239.690**	**383-373**	**172.467.519**
356	411	Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	346	168.175.440	332-322	200.024.722
357	361	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Balıkesir	-	347	168.147.637	393-383	168.843.969
358	458	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	348	167.912.895	338-328	196.106.377
359	**-**	**Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**349**	**167.636.448**	**396-386**	**167.958.457**
360	324	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	350	167.032.496	398-388	167.032.496
361	**340**	**Çelikord A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**351**	**166.212.558**	**400-390**	**166.454.931**
362	**269**	**Nortel Networks Netaş Telekomünikasyon A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**352**	**166.209.285**	**306-296**	**223.993.999**
363	454	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	353	165.760.484	395-385	168.365.173
364	448	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	354	165.562.219	399-389	166.842.123
365	372	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Antalya	-	355	165.246.086	392-382	169.640.117

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
219-208	**61.517.682**	**415-403**	**44.021.353**	**415-404**	**117.899.228**	**230-224**	**15.436.235**	**424-420**	**1.421**	**156-146**	**1.046**	**331**
273-262	47.045.955	300-289	84.888.222	431-420	106.613.548	160-154	29.591.361	269-267	30.795	474-462	133	**332**
434-422	15.832.225	407-395	45.396.883	435-424	105.321.206	388-381	2.083.302	230-229	43.929	429-417	229	**333**
252-241	53.017.097	233-223	134.014.152	191-182	338.754.828	326-319	7.098.082	321-319	17.955	374-362	321	**334**
---	-	324-313	72.178.871	437-425	103.225.732	---	-	157-156	72.514	334-322	413	**335**
148-139	93.977.599	188-179	167.683.147	212-202	293.596.020	153-147	32.698.816	162-161	71.151	96-86	1.447	**336**
397-385	**23.245.236**	**---**	**-**	**240-230**	**265.691.543**	**422-414**	**710.376**	**194-193**	**56.258**	**79-71**	**1.701**	**337**
409-397	20.594.363	447-435	26.533.888	420-409	115.014.485	393-386	1.791.940	402-399	3.853	274-262	551	**338**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**339**
449-437	13.179.323	260-249	111.043.406	307-297	201.578.483	441-433	-2.178.529	312-310	21.507	249-237	624	**340**
---	**-**	**263-252**	**109.244.073**	**287-277**	**214.834.422**	**---**	**-**	**108-107**	**101.497**	**197-185**	**850**	**341**
406-394	**20.842.835**	**497-485**	**-6.115.657**	**328-318**	**180.872.905**	**312-305**	**8.219.821**	**411-407**	**2.705**	**133-123**	**1.178**	**342**
395-383	23.413.128	427-415	39.419.793	467-455	75.499.399	242-236	13.874.331	429-425	1.056	235-223	678	**343**
382-370	**26.066.555**	**339-328**	**69.627.036**	**163-154**	**404.093.046**	**234-228**	**14.630.615**	**210-209**	**50.455**	**403-391**	**265**	**344**
377-365	**26.581.953**	**383-372**	**53.381.022**	**333-323**	**177.469.011**	**449-441**	**-5.630.100**	**264-262**	**32.023**	**461-449**	**157**	**345**
462-450	10.245.959	486-474	7.626.854	480-468	65.369.305	399-392	1.494.900	310-308	21.847	377-365	313	**346**
242-231	55.731.678	385-374	52.650.077	272-262	226.556.895	334-327	6.527.668	149-148	75.105	347-335	383	**347**
---	-	---	-	305-295	202.209.574	---	-	112-111	100.573	253-241	608	**348**
---	-	411-399	44.724.867	308-298	200.572.720	---	-	399-396	4.241	140-130	1.123	**349**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**350**
---	-	329-318	71.806.417	351-341	165.042.292	---	-	433-429	735	172-160	965	**351**
181-170	76.127.387	214-205	142.042.082	331-321	179.335.721	94-88	53.770.862	299-297	25.822	410-398	258	**352**
485-473	3.095.729	492-480	2.178.551	471-459	71.970.635	432-424	210.860	103-102	106.457	500-488	15	**353**
319-307	**36.489.901**	**409-397**	**44.902.292**	**380-369**	**146.192.018**	**395-388**	**1.597.060**	**95-94**	**117.000**	**52-44**	**2.285**	**354**
275-264	**46.445.061**	**200-191**	**157.554.792**	**323-313**	**184.399.954**	**206-200**	**19.354.444**	**262-260**	**33.116**	**323-311**	**436**	**355**
338-326	33.846.973	336-325	70.202.668	233-223	270.588.018	348-341	5.157.965	204-203	52.326	199-187	842	**356**
404-392	21.574.564	419-407	43.347.895	290-280	214.017.685	445-437	-4.761.071	166-165	68.680	436-424	210	**357**
---	-	312-301	77.229.277	421-410	114.288.837	---	-	358-356	11.237	211-199	775	**358**
448-436	**13.351.974**	**432-420**	**35.847.567**	**456-444**	**84.641.800**	**431-423**	**252.217**	**177-176**	**63.429**	**446-434**	**185**	**359**
310-298	37.560.737	325-314	72.048.524	397-386	130.385.664	244-238	13.726.307	349-347	12.529	326-314	430	**360**
289-278	**42.732.485**	**330-319**	**71.342.657**	**433-422**	**105.928.889**	**227-221**	**16.232.216**	**191-190**	**57.480**	**311-299**	**450**	**361**
143-134	**101.816.408**	**197-188**	**159.804.328**	**247-237**	**254.928.444**	**205-199**	**19.816.116**	**216-215**	**48.440**	**168-158**	**986**	**362**
412-400	20.356.338	227-217	136.201.458	354-344	164.031.398	455-447	-7.631.756	165-164	68.726	371-359	325	**363**
469-457	9.128.517	443-431	28.214.573	412-401	119.717.113	398-391	1.526.634	---	-	---	-	**364**
250-239	53.190.985	270-259	103.333.939	361-351	157.523.057	223-217	17.448.321	180-179	61.733	266-254	575	**365**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
366	**354**	**Bemka Emaye Bobin Teli ve Kablo San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**356**	**164.733.678**	**404-394**	**165.885.562**
367	266	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Kocaeli	-	357	164.649.330	363-353	180.640.583
368	**475**	**Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**358**	**164.648.870**	**381-371**	**172.875.663**
369	383	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	359	162.825.299	402-392	166.241.471
370	**384**	**Camiş Ambalaj San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**360**	**162.678.685**	**410-400**	**163.141.632**
371	278	Özmaya Sanayi A.Ş.	Adana	-	361	162.328.770	408-398	164.159.571
372	355	Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Bursa	-	362	161.816.864	384-374	172.113.126
373	392	Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Antalya	-	363	161.739.039	339-329	196.000.311
374	275	T.T.L. Tütün Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş.	Ege Bölgesi	-	364	161.517.638	341-331	194.872.147
375	399	Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	365	160.647.275	415-405	160.647.275
376	**359**	**Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**366**	**160.624.058**	**416-406**	**160.624.058**
377	**467**	**Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**367**	**159.699.454**	**334-324**	**199.102.721**
378	398	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	368	159.407.753	418-408	160.196.714
379	**180**	**Gemak Gemi İnşaat San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**369**	**159.158.970**	**413-403**	**161.499.444**
380	**369**	**Biofarma İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**370**	**159.129.452**	**417-407**	**160.205.089**
381	432	Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş.	Bursa	-	371	159.014.504	394-384	168.527.037
382	**416**	**Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**372**	**158.827.009**	**391-381**	**169.815.603**
383	**348**	**Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**373**	**158.257.409**	**405-395**	**165.695.542**
384	363	KÜMAŞ - Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş.	Kütahya	-	374	158.107.672	420-410	158.432.562
385	386	Özdilek Alışveriş Merkezleri ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Bursa	-	375	158.037.598	111-103	579.200.878
386	395	Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	376	157.831.920	412-402	161.733.539
387	374	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	377	156.603.926	423-413	157.315.031
388	476	Karadere Tarım Ürünleri Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Giresun	-	378	156.574.234	352-342	190.427.650
389	**381**	**YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**379**	**155.845.492**	**421-411**	**157.490.572**
390	-	Syngenta Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	380	154.675.369	293-283	233.061.841
391	343	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	11	-	154.621.478	427-11	155.287.679
392	**-**	**Della Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**381**	**154.345.401**	**424-414**	**156.200.681**
393	**-**	**Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**382**	**153.814.066**	**430-419**	**153.814.066**
394	**-**	**Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**383**	**153.788.055**	**355-345**	**186.722.518**
395	**280**	**Assan Demir ve Sac San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**384**	**153.615.223**	**409-399**	**164.047.192**
396	264	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Bilecik	-	385	153.545.295	429-418	154.197.770
397	-	-	Kocaeli	-	386	-	336-326	-
398	385	Gesan Yatırım ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	387	153.233.673	431-420	153.679.319
399	382	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	388	153.208.190	401-391	166.399.462
400	434	Eti Krom A.Ş.	Elazığ	-	389	152.955.088	428-417	155.077.281

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	223-222	46.116	455-443	167	366
335-323	34.254.556	335-324	70.339.798	296-286	208.165.456	297-291	9.115.076	127-126	90.451	192-180	864	367
336-324	34.007.046	445-433	27.373.712	382-371	144.250.417	307-301	8.323.500	160-159	71.856	291-279	500	368
---	-	---	-	470-458	71.983.875	---	-	407-404	3.476	298-286	487	369
272-261	47.404.791	287-276	91.656.691	418-407	116.537.581	251-245	13.271.953	405-402	3.643	264-252	579	370
---	-	---	-	---	-	---	-	183-182	61.400	379-367	310	371
---	-	462-450	17.260.353	459-447	82.676.165	---	-	395-392	4.830	232-220	686	372
388-376	24.623.580	458-446	19.821.111	455-443	84.781.068	372-365	3.143.943	437-433	576	351-339	370	373
---	-	---	-	---	-	---	-	131-130	83.140	---	-	374
284-273	44.500.873	333-322	70.818.360	253-243	247.542.745	213-207	18.219.438	359-357	11.216	414-402	254	375
340-328	33.806.407	---	-	---	-	263-257	11.905.358	319-317	19.065	196-184	852	376
---	-	378-367	56.847.009	410-399	120.346.032	---	-	343-341	13.155	424-412	231	377
390-378	24.514.347	282-271	94.691.080	336-326	175.340.520	275-269	10.802.512	---	-	206-194	784	378
---	-	---	-	319-309	186.898.141	---	-	105-104	102.506	391-379	299	379
---	-	---	-	---	-	---	-	388-385	6.388	221-209	730	380
360-348	29.837.900	460-448	18.393.008	425-414	109.632.211	331-324	6.666.271	163-162	70.691	375-363	320	381
---	-	253-243	115.569.221	302-292	205.287.933	---	-	244-243	39.600	178-166	942	382
278-267	45.218.133	434-422	32.130.457	229-219	273.057.706	250-244	13.410.010	430-426	991	281-269	528	383
279-268	45.176.913	309-298	79.218.180	283-273	217.413.484	190-184	22.361.316	205-204	52.244	289-277	507	384
141-132	102.417.141	85-76	376.368.225	118-110	563.895.869	81-76	62.166.050	296-294	26.371	24-17	3.870	385
380-368	26.260.145	236-226	130.550.676	234-224	269.138.390	340-333	5.763.270	---	-	117-107	1.308	386
222-211	60.316.512	210-201	146.735.011	298-288	205.771.331	178-172	24.668.392	256-254	34.482	229-217	705	387
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	388
427-415	16.701.062	387-376	52.235.880	379-368	146.343.607	488-478	-29.971.288	182-181	61.457	101-91	1.393	389
244-233	55.360.136	204-195	153.988.689	295-285	208.487.855	154-148	32.537.599	271-269	30.632	425-413	231	390
158-10	89.026.138	254-11	114.960.919	368-11	154.522.730	309-7	8.280.329	452-5	168	91-9	1.554	391
---	-	107-98	270.187.792	142-134	467.119.535	---	-	394-391	5.381	411-399	255	392
241-230	56.156.918	327-316	71.918.731	407-396	124.386.247	165-159	27.622.600	274-272	30.126	213-201	758	393
304-292	38.673.957	332-321	70.951.481	329-319	180.123.520	396-389	1.594.884	161-160	71.440	135-125	1.175	394
444-432	14.273.857	366-355	60.464.003	432-421	106.169.180	433-425	175.653	364-362	10.390	453-441	170	395
363-351	28.638.412	412-400	44.516.400	281-271	218.912.323	451-443	-5.921.470	143-142	77.831	408-396	261	396
308-296	-	220-211	-	374-363	-	141-135	-	293-291	-	482-470	-	397
186-175	74.018.199	468-456	15.353.295	497-485	34.940.016	417-410	997.503	425-421	1.293	488-476	91	398
192-181	71.462.514	199-190	159.363.672	213-203	291.968.615	140-134	36.166.243	137-136	79.468	218-206	742	399
400-388	22.048.246	98-89	317.506.192	177-168	355.823.308	350-343	4.783.210	---	-	257-245	600	400

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
401	322	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	390	152.621.830	358-348	185.309.139
402	-	-	Kocaeli	-	391	-	328-318	-
403	404	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	392	152.010.261	436-425	152.010.261
404	435	Teksüt Süt Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	393	151.048.732	432-421	153.661.278
405	406	Elba Basınçlı Döküm San. A.Ş.	Manisa	-	394	150.929.846	441-430	150.929.846
406	365	Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	395	150.225.242	442-431	150.791.119
407	335	İdeal Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	396	150.134.258	425-415	155.899.072
408	436	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	397	149.622.648	422-412	157.439.486
409	339	GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Isparta	-	398	149.442.252	433-422	153.362.071
410	388	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	399	149.410.007	205-196	331.163.279
411	**-**	**Ongan Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**400**	**148.657.045**	**444-433**	**150.013.781**
412	**357**	**ÇELSANTAŞ Çelik Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**401**	**147.830.157**	**388-378**	**171.025.787**
413	349	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	402	147.724.482	382-372	172.612.791
414	387	Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda San. A.Ş.	Bursa	-	403	147.522.657	439-428	151.521.450
415	-	KLİMASAN Klima San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	404	147.447.669	411-401	162.110.810
416	-	Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	405	147.378.413	440-429	151.515.341
417	353	Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	406	147.160.428	445-434	149.861.142
418	**478**	**Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**407**	**147.030.268**	**438-427**	**151.769.846**
419	329	Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Bursa	-	408	146.715.421	448-437	148.417.977
420	397	Söğütsen Seramik San. İnş. Mad. İth. İhr. A.Ş.	Ankara	-	409	146.607.086	375-365	175.399.413
421	346	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	410	146.553.802	447-436	148.551.678
422	**412**	**Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**411**	**146.294.030**	**437-426**	**151.854.670**
423	470	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	412	146.064.775	335-325	197.833.564
424	**312**	**Eczacıbaşı-Baxter Hastane Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**413**	**145.958.821**	**197-188**	**339.063.781**
425	437	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Konya	-	414	144.995.323	453-442	145.038.587
426	**373**	**Cam Elyaf Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**415**	**143.985.655**	**454-443**	**144.397.070**
427	469	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	416	143.797.825	456-445	144.210.413
428	**337**	**Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**417**	**143.367.115**	**459-448**	**143.367.115**
429	360	Samsun Makina San. A.Ş.	Samsun	-	418	143.228.384	460-449	143.228.384
430	433	Edirne Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Edirne	-	419	143.170.743	457-446	143.905.582
431	**-**	**Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**420**	**142.818.596**	**449-438**	**146.728.446**
432	-	Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	421	142.439.086	451-440	145.977.750
433	**447**	**Koçak Farma İlaç ve Kimya San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**422**	**142.397.223**	**462-451**	**142.424.295**
434	**407**	**Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**423**	**142.300.602**	**446-435**	**149.721.683**
435	**342**	**Akın Tekstil A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**424**	**141.975.888**	**464-453**	**142.016.117**

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
468-456	9.223.007	440-428	30.210.633	383-372	144.075.460	377-370	2.647.224	263-261	32.593	427-415	230	401
107-98	-	256-245	-	365-355	-	150-144	-	120-119	-	353-341	-	402
---	-	402-390	46.562.707	279-269	223.034.506	---	-	286-284	28.700	270-258	566	403
459-447	11.052.674	428-416	38.772.491	479-467	66.672.042	352-345	4.637.839	---	-	404-392	265	404
---	-	---	-	---	-	---	-	217-216	48.203	296-284	488	405
419-407	17.442.314	456-444	21.756.049	477-465	68.738.035	435-427	-398.290	454-449	90	372-360	324	406
347-335	32.161.675	430-418	37.106.307	405-394	124.911.832	341-334	5.745.028	350-348	12.507	333-321	415	407
443-431	14.351.561	---	-	---	-	392-385	1.885.952	209-208	51.355	---	-	408
299-287	39.998.571	126-117	245.205.183	236-226	267.902.328	210-204	18.880.168	224-223	45.809	364-352	334	409
498-486	-15.034.160	463-451	17.025.292	256-246	245.507.727	459-451	-8.423.357	79-78	124.883	481-469	107	410
441-429	**14.901.086**	**475-463**	**12.735.799**	**493-481**	**48.935.483**	**343-336**	**5.536.826**	**443-439**	**446**	**293-281**	**498**	411
436-424	**15.683.887**	**337-326**	**70.088.442**	**419-408**	**116.355.746**	**324-317**	**7.390.386**	**362-360**	**10.548**	**463-451**	**152**	412
355-343	31.017.502	316-305	75.676.724	284-274	216.952.107	279-273	10.360.510	198-197	54.180	328-316	429	413
---	-	---	-	---	-	---	-	335-333	14.872	---	-	414
307-295	38.226.125	429-417	38.012.158	378-367	147.210.680	318-311	7.935.339	195-194	55.852	148-138	1.074	415
479-467	4.201.334	446-434	27.134.633	486-474	56.678.052	413-406	1.127.724	408-405	3.465	470-458	139	416
339-327	33.817.058	425-413	39.542.946	473-461	71.690.872	325-318	7.225.298	338-336	14.261	223-211	727	417
396-384	**23.282.187**	**435-423**	**31.838.163**	**375-364**	**147.622.134**	**300-294**	**8.579.729**	**390-387**	**5.916**	**439-427**	**207**	418
292-281	41.188.279	125-116	247.350.067	225-215	277.147.752	200-194	21.106.247	323-321	16.884	380-368	310	419
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	420
---	-	298-287	86.400.765	434-423	105.850.321	---	-	440-436	500	220-208	732	421
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	422
351-339	31.697.321	343-332	67.637.767	342-332	168.052.185	218-212	17.718.938	412-408	2.642	440-428	205	423
167-157	**84.922.373**	**164-155**	**192.270.588**	**265-255**	**234.694.166**	**155-149**	**32.500.659**	**441-437**	**486**	**278-266**	**543**	424
447-435	13.459.906	371-360	58.993.311	472-460	71.900.716	332-325	6.623.783	---	-	459-447	162	425
344-332	**33.258.633**	**396-384**	**48.348.860**	**299-289**	**205.712.971**	**255-249**	**12.849.522**	**254-252**	**35.502**	**237-225**	**669**	426
375-363	26.969.630	359-348	61.258.760	402-391	127.089.764	347-340	5.200.513	428-424	1.119	124-114	1.245	427
401-389	**22.013.144**	**404-392**	**46.421.835**	**285-275**	**215.743.497**	**323-316**	**7.458.013**	**329-327**	**16.405**	**310-298**	**451**	428
---	-	192-183	161.568.306	318-308	188.002.335	---	-	283-281	28.813	304-292	474	429
458-446	11.311.994	479-467	11.469.185	495-483	40.787.746	424-416	656.695	426-422	1.223	441-429	203	430
418-406	**18.074.677**	**403-391**	**46.425.314**	**468-456**	**73.750.435**	**248-242**	**13.444.346**	**235-234**	**42.672**	**456-444**	**166**	431
353-341	31.325.106	351-340	64.651.927	362-352	157.455.321	336-329	6.362.192	141-140	78.175	74-66	1.775	432
173-163	**79.938.565**	**285-274**	**92.345.031**	**387-376**	**137.028.656**	**162-156**	**28.845.059**	**---**	**-**	**---**	**-**	433
361-349	**29.703.205**	**376-365**	**57.835.300**	**430-419**	**106.835.711**	**313-306**	**8.138.670**	**156-155**	**72.730**	**312-300**	**450**	434
331-319	**34.750.391**	**355-344**	**62.072.793**	**440-428**	**100.280.734**	**437-429**	**-1.115.696**	**187-186**	**60.293**	**175-163**	**950**	435

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
436	**-**	**Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**425**	**141.661.689**	**361-351**	**183.331.276**
437	**-**	**SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**426**	**141.571.781**	**463-452**	**142.366.555**
438	**391**	**Çak Tekstil San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**427**	**141.535.260**	**275-265**	**250.764.831**
439	466	Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	428	141.491.464	378-368	173.444.543
440	417	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	429	141.450.654	465-454	141.604.101
441	323	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	430	141.258.155	466-455	141.559.386
442	-	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	431	140.979.314	407-397	164.709.841
443	468	Özyılmaz Fındık Tic. San. Ltd. Şti.	Çarşamba	-	432	140.707.498	403-393	166.037.047
444	**-**	**Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**433**	**140.580.148**	**467-456**	**141.364.810**
445	**-**	**Çetinkaya Mensucat San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**434**	**140.492.233**	**458-447**	**143.390.376**
446	500	Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	435	140.247.422	406-396	165.619.653
447	-	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Karabük	-	436	140.132.297	455-444	144.307.363
448	-	Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	437	139.939.973	452-441	145.184.780
449	**497**	**Umur Basım ve Kırtasiye San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**438**	**139.306.001**	**434-423**	**153.286.062**
450	460	Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	439	139.255.574	468-457	139.255.574
451	**-**	**Yiğit Yemek Üretim ve Servis Hizmetleri A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**440**	**138.945.952**	**471-460**	**138.945.952**
452	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**441**	**-**	**325-315**	**-**
453	**-**	**Rasa Enerji Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**442**	**137.438.610**	**397-387**	**167.367.177**
454	431	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Samsun	-	443	136.931.587	251-241	267.390.919
455	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**444**	**-**	**443-432**	**-**
456	479	Yayla Agro Gıda San. ve Nakliyat A.Ş.	Ankara	-	445	136.789.127	389-379	170.515.193
457	442	Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	446	136.551.924	474-463	136.551.924
458	-	Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	447	136.345.608	450-439	146.247.435
459	-	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	448	136.060.550	435-424	152.677.078
460	**-**	**Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**449**	**136.026.163**	**461-450**	**143.186.230**
461	-	ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	450	134.472.816	480-469	134.472.816
462	**429**	**Setaş Kimya Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**451**	**134.295.747**	**481-470**	**134.295.747**
463	-	-	Kocaeli	-	452	-	326-316	-
464	302	Genpower Jeneratör San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	453	133.553.294	483-472	133.553.294
465	**-**	**Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**454**	**133.540.350**	**376-366**	**175.221.775**
466	271	Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayii A.Ş. Genel Müdürlüğü (TÜDEMSAŞ)	Kamu	12	-	133.075.916	485-12	133.075.916
467	**-**	**Tümka Kablo Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**455**	**132.836.860**	**486-474**	**132.836.860**
468	-	-	Sakarya	-	456	-	472-461	-
469	**314**	**İ.E. Ulagay İlaç San. Türk A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**457**	**132.391.933**	**206-197**	**331.052.761**
470	**400**	**Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**458**	**132.383.105**	**478-467**	**134.717.952**

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	436
378-366	26.512.618	397-385	48.118.089	458-446	83.452.833	314-307	8.077.643	146-145	77.421	398-386	286	437
236-225	57.395.858	209-200	149.300.021	237-227	267.243.656	322-315	7.755.131	173-172	66.985	54-46	2.226	438
372-360	27.414.403	374-363	58.128.897	310-300	200.228.971	339-332	5.864.387	295-293	26.636	301-289	480	439
491-479	1.029.938	477-465	12.030.876	443-431	96.354.197	382-375	2.472.268	186-185	60.310	484-472	98	440
387-375	24.912.649	338-327	70.044.905	324-314	183.680.332	346-339	5.284.508	147-146	76.849	183-171	933	441
---	-	311-300	77.761.593	---	-	---	-	287-285	28.459	352-340	365	442
489-477	2.309.035	491-479	4.808.451	499-487	26.730.742	419-412	767.146	363-361	10.461	491-479	65	443
---	-	246-236	119.701.746	294-284	209.625.896	---	-	211-210	50.162	416-404	252	444
352-340	31.510.627	294-283	87.079.573	356-346	161.714.000	240-234	14.007.652	397-394	4.378	313-301	450	445
457-445	11.468.309	451-439	24.366.217	469-457	73.028.167	415-408	1.026.014	450-446	196	327-315	430	446
---	-	---	-	485-473	58.128.356	---	-	169-168	67.914	405-393	265	447
414-402	19.780.751	393-382	49.486.746	399-388	129.282.790	338-331	6.135.226	435-431	668	449-437	184	448
346-334	32.518.965	357-346	61.815.482	337-327	173.930.403	298-292	8.881.855	432-428	857	386-374	303	449
474-462	6.035.570	471-459	14.275.348	489-477	53.830.250	412-405	1.160.135	176-175	64.960	399-387	272	450
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	451
450-438	-	422-410	-	441-429	-	328-321	-	144-143	-	409-397	-	452
174-164	79.764.697	---	-	---	-	101-95	50.111.320	315-313	19.826	---	-	453
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	454
315-303	-	382-371	-	461-449	-	238-232	-	303-301	-	369-357	-	455
460-448	10.679.625	455-443	22.014.459	416-405	117.727.314	386-379	2.310.865	379-377	7.550	479-467	118	456
425-413	16.958.321	472-460	13.702.332	476-464	69.525.315	406-399	1.314.738	334-332	15.360	418-406	249	457
---	-	---	-	494-482	48.610.203	---	-	413-409	2.594	---	-	458
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	459
---	-	---	-	---	-	---	-	241-240	40.507	---	-	460
---	-	---	-	---	-	---	-	206-205	52.000	---	-	461
370-358	27.473.113	328-317	71.891.897	424-413	110.985.556	239-233	14.153.486	326-324	16.475	422-410	233	462
255-244	-	258-247	-	401-390	-	215-209	-	376-374	-	387-375	-	463
345-333	33.047.347	281-270	94.763.475	231-221	271.387.671	284-278	10.183.426	221-220	47.203	412-400	255	464
328-316	35.306.519	314-303	76.483.556	350-340	165.451.147	283-277	10.215.948	159-158	71.866	338-326	407	465
180-11	77.248.764	394-12	49.084.806	436-12	105.092.057	420-8	724.769	---	-	94-10	1.472	466
408-396	20.599.749	453-441	23.406.261	460-448	82.074.865	407-400	1.312.517	188-187	60.000	450-438	180	467
473-461	-	476-464	-	484-472	-	434-426	-	136-135	-	402-390	-	468
---	-	---	-	291-281	213.422.090	---	-	---	-	146-136	1.088	469
---	-	---	-	447-435	91.773.092	---	-	284-282	28.778	431-419	226	470

436-470

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010	2009	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
471	-	Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Adana	-	459	132.284.716	477-466	134.785.319
472	-	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Mad.Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	460	131.764.971	487-475	132.667.592
473	**413**	**Basf Yapı Kimyasalları San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**461**	**131.686.925**	**414-404**	**160.925.737**
474	424	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	462	131.619.244	488-476	131.774.108
475	-	Orka Tarım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Turgutlu	-	463	130.998.220	419-409	159.857.623
476	**377**	**Amcor Flexibles İstanbul Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**464**	**130.766.925**	**489-477**	**130.879.047**
477	-	-	Gaziantep	-	465	-	484-473	-
478	440	Bolu Çimento San. A.Ş.	Bolu	-	466	130.298.184	492-480	130.298.184
479	394	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	467	129.845.508	476-465	135.372.478
480	463	Cevher Döküm San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	468	129.136.996	493-481	129.136.996
481	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**469**	**-**	**426-416**	**-**
482	-	Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taşımacılık. A.Ş.	Ankara	-	470	128.806.424	482-471	134.230.294
483	445	BPO B-Plas Plastic Omnium Otomotiv Plastik ve Metal Yan. San. A.Ş.	Bursa	-	471	128.525.515	473-462	137.702.611
484	379	Bıran İplik San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	472	128.373.771	469-458	139.024.406
485	439	Demisaş Döküm Emaye Mamulleri San. A.Ş.	Kocaeli	-	473	128.207.303	495-483	128.270.982
486	**396**	**Ali Raif İlaç Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**474**	**127.947.630**	**253-243**	**261.872.457**
487	320	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Ankara	-	475	127.000.521	475-464	136.274.882
488	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**476**	**-**	**494-482**	**-**
489	**489**	**Venüs Giyim San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**477**	**126.699.842**	**496-484**	**126.699.842**
490	428	Türk Tuborg Bira ve Malt San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	478	126.501.380	497-485	126.501.380
491	-	Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	479	126.169.713	491-479	130.674.664
492	495	Doruk Ev Gereçleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Eskişehir	-	480	126.136.550	337-327	196.711.158
493	-	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	481	125.814.499	386-376	171.470.086
494	**-**	**Opet Petrolcülük A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**482**	**125.566.570**	**4-3**	**8.770.233.018**
495	-	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnş. San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	483	125.050.489	479-468	134.698.355
496	449	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Çankırı	-	484	124.732.807	490-478	130.753.441
497	-	Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	485	124.370.966	500-488	124.869.977
498	405	Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	486	124.259.052	470-459	139.022.191
499	-	İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	487	123.882.148	499-487	125.176.771
500	455	Söktaş Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	488	123.795.926	498-486	125.988.834
GENEL TOPLAM						**255.144.469.261**		**315.984.615.352**

AÇIKLAMALAR:

1- Bağlı bulunduğu oda bölümündeki "Kamu" ifadesi o sırada yer alan kuruluşun BİT / KİT gibi kamu kuruluşu olduğunu göstermektedir.

2- Bu bölümde "Kamu" ifadesi bulunmayan diğer tüm kuruluşlar özel sektör kuruluşu olup, bağlı oldukları Sanayi, Ticaret veya Ticaret ve Sanayi Odaları gösterilmiştir.

3- 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması, kuruluşların 2010 yılındaki üretimden satışlarına (net) göre yapılmıştır.

4- Satış Hasılatı (Net) kalemi ise kuruluşların 2010 yılındaki üretimden net satışları ile diğer satışları (sanayi faaliyeti dışı satışlar) toplamıdır.

5- Yukarıda verdiğimiz mali bilgileri içeren tabloda, üretimden satışlar bilgilerinden sonraki büyüklüklerde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması verilirken, bu sıralamanın yanında ayrıca Kamu ve Özel sıralaması da verilmiştir. Bu sıralamadan da kuruluşların Kamu ve Özel gruplar içindeki sırası görülmektedir.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif(Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2010
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
481-469	3.960.259	465-453	16.556.673	483-471	61.637.475	429-421	449.312	339-337	14.082	495-483	49	471
417-405	18.259.078	452-440	24.079.223	400-389	128.500.721	401-394	1.403.573	401-398	3.895	284-272	524	472
369-357	**27.491.044**	**352-341**	**63.541.346**	**427-416**	**107.918.985**	**316-309**	**8.033.594**	**365-363**	**10.372**	**465-453**	**148**	473
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	474
478-466	4.570.342	473-461	13.661.833	487-475	56.383.593	385-378	2.398.605	236-235	42.418	415-403	254	475
366-354	**27.977.326**	**381-370**	**54.274.640**	**449-437**	**91.117.573**	**369-362**	**3.334.503**	**231-230**	**43.708**	**339-327**	**407**	476
452-440	-	420-408	-	373-362	-	403-396	-	332-330	-	477-465	-	477
302-290	38.859.858	155-146	203.004.004	271-261	226.585.463	231-225	15.435.877	---	-	430-418	228	478
445-433	14.194.456	299-288	85.120.988	325-315	182.961.752	443-435	-3.110.167	314-312	20.678	208-196	781	479
---	-	---	-	248-238	254.928.406	---	-	138-137	79.205	191-179	865	480
426-414	**-**	**439-427**	**-**	**306-296**	**-**	**454-446**	**-**	**331-329**	**-**	**401-389**	**-**	481
---	-	---	-	---	-	---	-	340-338	13.421	314-302	450	482
---	-	373-362	58.871.031	457-445	84.176.508	---	-	447-443	311	299-287	486	483
393-381	23.799.446	413-401	44.508.833	438-426	103.099.190	355-348	4.233.253	328-326	16.411	115-105	1.321	484
362-350	29.424.135	353-342	63.404.116	426-415	108.572.697	349-342	5.119.720	214-213	49.324	279-267	531	485
195-184	**70.552.694**	**269-258**	**104.047.690**	**346-336**	**166.315.205**	**221-215**	**17.558.955**	**421-417**	**1.505**	**236-224**	**672**	486
411-399	20.380.016	417-405	43.426.354	261-251	237.862.345	296-290	9.200.244	351-349	12.374	381-369	310	487
206-195	**-**	**295-284**	**-**	**444-432**	**-**	**163-157**	**-**	**414-410**	**-**	**209-197**	**-**	488
464-452	**10.033.880**	**---**	**-**	**---**	**-**	**376-369**	**2.706.064**	**134-133**	**81.286**	**---**	**-**	489
42-34	300.783.096	86-77	375.647.411	132-124	511.531.833	335-328	6.456.910	268-266	31.311	432-420	223	490
431-419	16.109.217	406-394	45.773.156	377-366	147.453.528	364-357	3.530.280	378-376	7.597	489-477	87	491
---	-	459-447	19.796.300	423-412	112.323.142	---	-	115-114	96.680	294-282	490	492
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	493
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**181-180**	**61.557**	**186-174**	**907**	494
432-420	16.057.878	454-442	22.586.307	474-462	71.159.063	381-374	2.562.345	238-237	42.103	335-323	410	495
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	496
---	-	---	-	481-469	64.094.444	---	-	139-138	78.431	478-466	125	497
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	498
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	499
260-249	50.656.724	290-279	88.573.568	314-304	193.380.917	266-260	11.309.645	240-239	41.044	149-139	1.064	500
	102.295.953.361		**142.786.928.363**		**291.686.696.940**		**24.082.609.382**		**53.756.340**		**550.939**	

6- Kuruluşların üretimden satışlarına göre sıralandığı kısımda, sıra numaralarının bazılarının karşısında görülen (-) işareti, o sırada yer alan kuruluşun isminin açıklanmasını istemediğini göstermektedir.

7- İstanbul Sanayi Odası'na üye kuruluşlar koyu renkle belirtilmiş olup, bu kuruluşların bazıları aynı zamanda diğer Odaların da üyesidir.

8- Kısaltmalar: V.Ö.: Vergi Öncesi

Not: Dönem Karı/Zararı (V.Ö.) Genel Toplamı, Net Kar olarak (Kar-Zarar=Net Kar) verilmiştir.

Daha Güçlü Nesiller İçin...

Biz Hep

Burada Olacağız...

ÖZYILMAZ FINDIK
ÖZYILMAZ PİRİNÇ

ÖZYILMAZ FINDIK
Samsun-Ordu Karayolu, Beylerce Mevkii, Çarşamba/SAMSUN
***T**: +90 362 833 42 56 / **F**: +90 362 832 24 00*
***www.ozyilmazfindik.com** / bilgi@ozyilmazfindik.com*

ÖZYILMAZ PRİNÇ
Kurtbey Yolu Karakavak Bahçedere Mevkii Uzunköprü/EDİRNE
***T:** 0284 583 11 18 / **F:** 0284 583 10 33*
***www.sambak.com.tr** / bilgi@sambak.com.tr*

KARDEMİR
KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
ULUSLARARASI STANDARTLARDA
72 m BOYA KADAR RAY,
550 mm GENİŞLİĞE KADAR AĞIR PROFİL
ÜRETİMİNDE TEK ADRES...
KARDEMİR
KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
78170 - KARABÜK / TÜRKİYE
TEL: +90 370 418 22 85 / FAX: +90 370 412 58 40
www.kardemir.com

Sektörel Sıralamalar

(Endüstriyel Faaliyet Kollarına Göre)

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	**Madencilik ve Taşocakçılığı**			
1	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	18	2.007.646.209
2	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	43	981.594.635
3	Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	98	540.749.683
4	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	106	512.604.951
5	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Özel	116	470.783.288
6	Eti Gümüş A.Ş.	Özel	143	391.605.691
7	Eti Bakır A.Ş.	Özel	193	304.748.251
8	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	206	291.107.928
9	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	224	267.558.885
10	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Özel	231	257.430.166
11	Demir Export A.Ş.	Özel	265	228.068.165
12	KÜMAŞ - Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş.	Özel	384	158.107.672
13	Eti Krom A.Ş.	Özel	400	152.955.088
14	Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	436	141.661.689

2	**Gıda, İçki ve Tütün Sanayi**			
1	Unilever San. ve Tic. Türk A.Ş.	Özel	16	2.099.831.304
2	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	17	2.072.503.647
3	Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	29	1.441.793.814
4	PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	32	1.302.087.088
5	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	34	1.187.080.538
6	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	36	1.173.076.150
7	Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	39	1.083.780.342
8	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem San. A.Ş.	Özel	46	971.999.526
9	Anadolu Efes Biracılık ve Malt San. A.Ş.	Özel	51	909.831.432
10	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	59	806.449.991
11	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	66	737.878.076
12	Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil San. A.Ş.	Özel	70	703.711.995
13	Tat Konserve San. A.Ş.	Özel	71	685.833.478
14	Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	73	681.704.007
15	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	74	681.026.270
16	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	76	658.595.170
17	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	Özel	79	642.810.718
18	Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	83	596.811.202
19	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	86	590.434.738
20	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	88	588.201.443
21	Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	92	566.015.577
22	Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	Özel	93	563.201.448
23	BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	94	553.337.283
24	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	95	550.884.307

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
25	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	99	539.730.161
26	Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	103	526.220.613
27	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Özel	104	514.476.491
28	Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	112	487.075.081
29	Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	113	478.706.184
30	Küçükbay Yağ ve Deterjan San. A.Ş.	Özel	133	418.978.440
31	Marsan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	136	412.271.684
32	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	140	401.323.115
33	Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	154	362.819.918
34	Kent Gıda Maddeleri Sanayii ve Tic. A.Ş.	Özel	157	356.723.558
35	Pınar Entegre Et ve Un Sanayi A.Ş.	Özel	160	352.808.054
36	Doğuş Çay ve Gıda Mad. Üretim Paz. İthalat İhracat A.Ş.	Özel	162	348.585.271
37	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	183	323.434.848
38	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	184	321.991.495
39	Yörsan Gıda Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	187	315.129.328
40	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	189	311.961.606
41	Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş	Özel	200	297.421.599
42	Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	207	285.823.284
43	Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	209	284.239.081
44	Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	213	281.283.705
45	Kayarlar Et San. ve Tic. A.Ş.	Özel	217	274.074.478
46	Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	220	271.002.941
47	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	226	260.425.439
48	Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş	Özel	229	259.178.572
49	Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	232	256.846.297
50	-	Özel	234	-
51	Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	237	251.476.238
52	-	Özel	241	-
53	Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	243	247.918.494
54	Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	253	242.225.505
55	Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	270	225.087.269
56	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Özel	271	224.707.045
57	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	276	215.534.943
58	Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	281	211.393.014
59	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	290	203.553.049
60	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	295	201.032.021
61	Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	299	197.375.325
62	Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	301	195.992.736
63	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	305	194.776.815
64	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	307	192.209.799
65	Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	187.843.568
66	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	187.698.483
67	Birlik Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	183.180.923
68	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	338	175.390.899
69	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	340	173.564.557
70	Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	342	173.147.990
71	Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Özel	343	172.899.620
72	Alliance One Tütün A.Ş.	Özel	348	170.552.272
73	Progıda Pazarlama A.Ş.	Özel	353	168.815.142
74	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	360	167.032.496

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
75	Özmaya Sanayi A.Ş.	Özel	371	162.328.770
76	Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	373	161.739.039
77	T.T.L. Tütün Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	374	161.517.638
78	Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	158.257.409
79	Karadere Tarım Ürünleri Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	388	156.574.234
80	Della Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	392	154.345.401
81	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	401	152.621.830
82	Teksüt Süt Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	404	151.048.732
83	İdeal Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	407	150.134.258
84	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	410	149.410.007
85	Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda San. A.Ş.	Özel	414	147.522.657
86	Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	417	147.160.428
87	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	425	144.995.323
88	Edirne Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	430	143.170.743
89	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	440	141.450.654
90	Özyılmaz Fındık Tic. San. Ltd. Şti.	Özel	443	140.707.498
91	Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	446	140.247.422
92	Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	450	139.255.574
93	Yiğit Yemek Üretim ve Servis Hizmetleri A.Ş.	Özel	451	138.945.952
94	-	Özel	452	-
95	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	454	136.931.587
96	Yayla Agro Gıda San. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	456	136.789.127
97	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	459	136.060.550
98	-	Özel	468	-
99	Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	471	132.284.716
100	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Mad.Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	472	131.764.971
101	Orka Tarım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	475	130.998.220
102	Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taşımacılık. A.Ş.	Özel	482	128.806.424
103	Türk Tuborg Bira ve Malt San. A.Ş.	Özel	490	126.501.380
104	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	496	124.732.807
105	Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	498	124.259.052
3	**Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi**			
1	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	64	772.179.259
2	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	87	590.073.815
3	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	123	448.076.833
4	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	130	425.162.346
5	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	131	424.616.596
6	Merinos Halı Sanayi ve Tic. A.Ş.	Özel	151	372.849.715
7	Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Özel	173	331.349.760
8	Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	192	304.839.455
9	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	198	299.404.737
10	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	216	275.841.306
11	Hugo Boss Tekstil San. Ltd. Şti.	Özel	242	247.986.567
12	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	248	244.822.459
13	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	251	243.195.935
14	Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic A.Ş.	Özel	272	219.297.202
15	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	275	216.706.070
16	Mem Tekstil Sanayi ve Tic. A.Ş.	Özel	278	213.860.377
17	Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	Özel	282	209.175.245

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
18	Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	284	208.681.098
19	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	286	206.512.251
20	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	308	191.558.759
21	Üniteks Gıda Tekstil Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	325	180.339.877
22	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	327	179.854.763
23	Hey Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	328	179.536.845
24	Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	337	175.998.962
25	ANATEKS Anadolu Tekstil Fabrikaları A.Ş.	Özel	349	170.416.426
26	Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Özel	351	169.775.683
27	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	354	168.721.447
28	Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	168.175.440
29	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Özel	357	168.147.637
30	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	358	167.912.895
31	Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	376	160.624.058
32	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	378	159.407.753
33	Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	158.827.009
34	Özdilek Alışveriş Merkezleri ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	385	158.037.598
35	Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	386	157.831.920
36	YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	389	155.845.492
37	Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	394	153.788.055
38	Ongan Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	411	148.657.045
39	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	427	143.797.825
40	Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	432	142.439.086
41	Akın Tekstil A.Ş.	Özel	435	141.975.888
42	SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	437	141.571.781
43	Çak Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	438	141.535.260
44	Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	439	141.491.464
45	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	441	141.258.155
46	Çetinkaya Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	445	140.492.233
47	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	479	129.845.508
48	Bıran İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	484	128.373.771
49	Venüs Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	489	126.699.842
50	İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Özel	499	123.882.148
51	Söktaş Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	500	123.795.926
4	**Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi**			
1	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	44	981.584.172
2	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	49	914.983.394
3	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	82	600.200.224
4	Starwood Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	108	502.779.718
5	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	134	414.083.375
6	Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Özel	182	324.049.433
7	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	196	300.145.513
8	Çamsan Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	249	243.878.661
9	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	365	165.246.086
10	Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	Özel	428	143.367.115
5	**Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi**			
1	Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	Özel	107	507.095.100
2	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	155	358.804.500

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
3	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	180	327.000.000
4	Doğan Gazetecilik A.Ş.	Özel	195	300.510.328
5	İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	211	283.527.800
6	Meteksan Matbaacılık ve Teknik San. Tic. A.Ş.	Özel	233	255.858.966
7	Olmuksa Internatıonal Paper-Sabancı Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	256	240.968.567
8	Feza Gazetecilik A.Ş.	Özel	280	211.846.413
9	Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Özel	302	195.222.383
10	Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	189.114.222
11	Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	168.239.690
12	Camiş Ambalaj San. A.Ş.	Özel	370	162.678.685
13	Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Özel	448	139.939.973
14	Umur Basım ve Kırtasiye San. ve Tic. A.Ş.	Özel	449	139.306.001
15	Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	470	132.383.105
16	Amcor Flexibles İstanbul Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	476	130.766.925

6	Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi			
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	1	20.819.067.010
2	Aygaz A.Ş.	Özel	7	3.969.130.023
3	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	Özel	11	2.827.821.839
4	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	12	2.789.524.479
5	İpragaz A.Ş.	Özel	21	1.875.676.204
6	Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	22	1.854.035.796
7	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	30	1.371.303.217
8	AKSA Akrilik Kimya San. A.Ş.	Özel	31	1.309.712.086
9	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	48	924.699.665
10	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	53	892.277.815
11	Fırat Plastik Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	57	828.306.331
12	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Özel	62	796.888.287
13	Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	Özel	63	772.701.510
14	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	65	771.569.879
15	Advansa Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	77	645.705.323
16	-	Özel	80	-
17	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	101	529.577.248
18	Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti.	Özel	102	528.500.888
19	Soda Sanayi A.Ş.	Özel	110	501.198.325
20	Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	111	491.216.107
21	Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	114	473.547.862
22	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	115	471.051.178
23	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	129	426.519.338
24	Sanovel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	138	403.675.407
25	-	Özel	163	-
26	Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	165	344.681.222
27	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	170	334.701.645
28	-	Özel	176	-
29	Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.	Özel	177	328.261.121
30	-	Özel	179	-
31	-	Özel	188	-
32	Deva Holding A.Ş.	Özel	190	306.968.418
33	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	191	306.727.543
34	Artenius Turkpet Kim. Mad. ve Pet Amb. Mlz. San. A.Ş.	Özel	204	294.451.964

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
35	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	208	284.685.598
36	Mobil Oil Türk A.Ş.	Özel	210	283.993.880
37	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	219	271.126.197
38	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	227	260.307.973
39	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	228	260.277.468
40	Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. Tic. A.Ş.	Özel	238	251.256.922
41	-	Özel	239	-
42	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	244	247.601.501
43	Pfizer İlaçları Ltd. Şti.	Özel	247	245.264.062
44	Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.	Özel	250	243.685.422
45	Gübre Fabrikaları Türk A.Ş.	Özel	259	238.601.441
46	Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	264	229.092.395
47	-	Özel	266	-
48	Petrol Ofisi A.Ş.	Özel	267	226.668.333
49	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	269	225.781.638
50	Marshall Boya ve Vernik San. A.Ş.	Özel	283	208.705.551
51	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	287	206.445.830
52	Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	291	203.266.979
53	Adopen Plastik ve İnşaat San. A.Ş.	Özel	293	202.511.741
54	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	300	196.616.647
55	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	304	194.944.744
56	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	319	185.163.200
57	-	Özel	324	-
58	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	330	179.018.650
59	Santa Farma İlaç San. A.Ş.	Özel	331	178.943.926
60	Cognis Kimya San. ve Tic. A.Ş	Özel	332	178.753.262
61	Wavin TR Plastik San. A.Ş.	Özel	339	173.709.141
62	Köksan Pet ve Plastik Amb. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	350	169.779.837
63	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	162.825.299
64	Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	377	159.699.454
65	Biofarma İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	380	159.129.452
66	Syngenta Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	154.675.369
67	Gesan Yatırım ve Tic. A.Ş.	Özel	398	153.233.673
68	Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	422	146.294.030
69	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	423	146.064.775
70	Eczacıbaşı-Baxter Hastane Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	424	145.958.821
71	Koçak Farma İlaç ve Kimya San. A.Ş.	Özel	433	142.397.223
72	Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	462	134.295.747
73	-	Özel	463	-
74	İ.E. Ulagay İlaç San. Türk A.Ş.	Özel	469	132.391.933
75	Basf Yapı Kimyasalları San. A.Ş.	Özel	473	131.686.925
76	-	Özel	477	-
77	-	Özel	481	-
78	BPO B-Plas Plastic Omnium Otomotiv Plastik ve Metal Yan. San. A.Ş.	Özel	483	128.525.515
79	Ali Raif İlaç Sanayi A.Ş.	Özel	486	127.947.630
80	Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	491	126.169.713
81	Opet Petrolcülük A.Ş.	Özel	494	125.566.570
7	**Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi**			
1	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	60	799.888.727

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
2	ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	75	673.599.079
3	Trakya Cam San. A.Ş.	Özel	81	606.131.246
4	Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	118	469.558.161
5	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Özel	128	427.703.263
6	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	139	401.809.629
7	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	144	388.903.339
8	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	147	384.624.480
9	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	150	372.883.976
10	Aşkale Çimento San. T.A.Ş.	Özel	164	346.565.202
11	Anadolu Cam Sanayi A.Ş.	Özel	167	336.739.435
12	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	175	329.556.364
13	Nuh Beton A.Ş.	Özel	197	299.435.527
14	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	199	298.270.807
15	Adana Çimento San. T.A.Ş.	Özel	203	294.531.770
16	Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	Özel	205	291.436.355
17	Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	212	282.269.153
18	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	214	280.988.805
19	Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	230	258.312.675
20	Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	235	252.993.806
21	İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	252	242.567.809
22	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	255	241.253.098
23	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.	Özel	258	240.100.924
24	BATIÇİM Batı Anadolu Çimento San. A.Ş.	Özel	263	230.211.275
25	Konya Çimento San. A.Ş.	Özel	292	202.820.611
26	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	183.591.645
27	Denizli Çimento San. T.A.Ş.	Özel	352	169.388.675
28	Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	375	160.647.275
29	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	387	156.603.926
30	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	403	152.010.261
31	Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	406	150.225.242
32	GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	409	149.442.252
33	Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Özel	419	146.715.421
34	Söğütsen Seramik San. İnş. Mad. İth. İhr. A.Ş.	Özel	420	146.607.086
35	Cam Elyaf Sanayi A.Ş.	Özel	426	143.985.655
36	Bolu Çimento San. A.Ş.	Özel	478	130.298.184
8	**Ana Metal Sanayi**			
1	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	8	3.715.823.817
2	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.	Özel	9	3.523.477.229
3	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	10	3.239.662.761
4	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	Özel	19	1.947.112.529
5	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	23	1.619.274.756
6	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	25	1.525.203.328
7	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	28	1.454.653.589
8	Diler Demir Çelik Endüstri ve Tic. A.Ş.	Özel	35	1.186.669.326
9	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	38	1.143.498.903
10	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	42	1.000.839.174
11	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	47	956.676.052
12	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	50	910.297.942
13	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	Özel	52	898.645.350

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
14	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	54	885.466.973
15	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	56	843.048.327
16	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Özel	58	819.763.469
17	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	84	596.179.626
18	Ekinciler Demir ve Çelik San. A.Ş.	Özel	85	595.734.172
19	Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Özel	96	545.707.106
20	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	97	542.078.831
21	Sider Dış Ticaret A.Ş.	Özel	100	537.642.486
22	Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	121	460.500.010
23	Tosyalı Demir Çelik San. A.Ş.	Özel	132	421.133.354
24	Özkan Demir Çelik San. A.Ş.	Özel	135	412.327.585
25	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	137	408.544.579
26	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	145	386.945.817
27	Yeşilyurt Demir Çelik End. ve Liman İşl. Ltd. Şti.	Özel	146	385.380.769
28	Kerim Çelik Mamulleri İmalat ve Tic. A.Ş.	Özel	152	372.199.174
29	Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	156	357.422.450
30	Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	Özel	159	354.155.305
31	Eti Alüminyum A.Ş.	Özel	161	351.860.350
32	SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşlt. A.Ş.	Özel	168	335.622.575
33	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	174	330.466.663
34	Asil Çelik San. ve Tic A.Ş.	Özel	178	328.058.164
35	Tat Metal Boru Profil ve Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	186	316.166.289
36	Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	215	277.543.818
37	İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil San. Ltd. Şti.	Özel	222	268.996.955
38	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	240	250.094.619
39	Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	Özel	257	240.225.866
40	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	262	231.162.752
41	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	273	217.673.962
42	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	279	213.340.365
43	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	285	207.537.749
44	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	288	205.246.641
45	Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	289	205.070.846
46	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş	Özel	303	195.009.516
47	Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	306	193.125.199
48	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	Özel	310	189.592.230
49	Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş	Özel	317	186.081.792
50	MMK Atakaş Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	318	185.615.271
51	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	320	185.143.217
52	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	Özel	345	172.543.393
53	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Özel	346	171.639.272
54	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	359	167.636.448
55	Çelikord A.Ş.	Özel	361	166.212.558
56	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	363	165.760.484
57	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	393	153.814.066
58	Assan Demir ve Sac San. A.Ş.	Özel	395	153.615.223
59	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	408	149.622.648
60	ÇELSANTAŞ Çelik Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	412	147.830.157
61	Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	418	147.030.268
62	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	431	142.818.596
63	Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	Özel	444	140.580.148

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
64	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	447	140.132.297
65	Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Özel	458	136.345.608
66	Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	460	136.026.163
67	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	474	131.619.244
68	Cevher Döküm San. A.Ş.	Özel	480	129.136.996
69	Demisaş Döküm Emaye Mamulleri San. A.Ş.	Özel	485	128.207.303
70	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	487	127.000.521
9	**Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi**			
1	Arçelik A.Ş.	Özel	6	5.108.831.127
2	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	2.422.174.090
3	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	20	1.929.869.218
4	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Özel	24	1.529.585.000
5	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	1.472.838.227
6	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	33	1.220.609.175
7	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	41	1.021.679.933
8	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	45	978.949.024
9	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	Özel	61	798.211.995
10	Areva T&D Enerji Endüstrisi A.Ş.	Özel	67	735.400.719
11	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	69	710.646.967
12	Vestel Dijital Üretim San. A.Ş.	Özel	89	575.911.460
13	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	90	575.608.556
14	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	105	513.932.312
15	Arçelik-LG Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	120	462.431.352
16	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	122	457.171.667
17	Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	Özel	126	428.125.107
18	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	127	428.056.852
19	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	166	342.114.569
20	Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	172	332.970.732
21	Mutlu Akü ve Malzemeleri San. A.Ş.	Özel	194	301.987.564
22	ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	202	295.094.714
23	-	Özel	223	-
24	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	236	252.972.239
25	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	254	241.709.512
26	HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	261	231.175.284
27	Kale Kilit ve Kalıp San. A.Ş.	Özel	277	214.735.978
28	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	297	200.646.640
29	Ak Kablo İmalat San ve Tic. A.Ş.	Özel	298	197.390.701
30	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş	Özel	315	187.354.629
31	Havelsan Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	316	186.276.326
32	İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	323	182.989.179
33	Tümosan Motor ve Traktör San. A.Ş.	Özel	326	180.335.432
34	Viko Elektrik ve Elektronik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	329	179.102.952
35	Vatan Kablo Metal Endüstri ve Tic. A.Ş.	Özel	333	177.592.379
36	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	336	176.142.831
37	Aksa Jeneratör San. A.Ş.	Özel	344	172.698.501
38	Nortel Networks Netaş Telekomünikasyon A.Ş.	Özel	362	166.209.285
39	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	364	165.562.219
40	Bemka Emaye Bobin Teli ve Kablo San. Tic. A.Ş.	Özel	366	164.733.678
41	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	367	164.649.330

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
42	Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	368	164.648.870
43	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	396	153.545.295
44	-	Özel	397	-
45	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	399	153.208.190
46	Elba Basınçlı Döküm San. A.Ş.	Özel	405	150.929.846
47	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	413	147.724.482
48	KLİMASAN Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	415	147.447.669
49	Samsun Makina San. A.Ş.	Özel	429	143.228.384
50	Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	434	142.300.602
51	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	442	140.979.314
52	-	Özel	455	-
53	Genpower Jeneratör San. ve Tic. A.Ş.	Özel	464	133.553.294
54	Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	465	133.540.350
55	Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	467	132.836.860
56	-	Özel	488	-
57	Doruk Ev Gereçleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	492	126.136.550
58	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	493	125.814.499
59	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnş. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	495	125.050.489
60	Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	497	124.370.966
10	**Taşıt Araçları Sanayi**			
1	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	3	6.004.819.331
2	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	4	5.871.042.516
3	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	5	5.448.847.625
4	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	14	2.326.270.180
5	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	Özel	15	2.221.362.664
6	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	37	1.150.155.807
7	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	40	1.023.734.995
8	TUSAŞ- Türk Havacılık ve Uzay San. A.Ş.	Özel	55	851.812.139
9	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	Özel	68	731.720.691
10	BMC San. ve Tic. A.Ş.	Özel	78	644.975.536
11	Honda Türkiye A.Ş.	Özel	91	572.774.517
12	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	109	501.475.571
13	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	125	436.002.114
14	Otokar Otomotiv ve Savunma San. A.Ş	Özel	141	394.739.112
15	MAN Türkiye A.Ş.	Özel	142	392.974.925
16	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Özel	149	376.741.659
17	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	158	354.265.610
18	Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	Özel	171	332.976.013
19	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	181	325.286.138
20	-	Özel	201	-
21	Hema Endüstri A.Ş.	Özel	218	273.319.595
22	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	225	261.562.661
23	Coşkunöz Metal Form Makina End. ve Tic. A.Ş.	Özel	245	246.589.784
24	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	246	245.612.470
25	Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	260	234.485.794
26	Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	268	225.850.548
27	-	Özel	294	-
28	Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan Sanayi Pazarlama ve Tic. A.Ş.	Özel	296	200.883.791
29	Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	314	187.399.480
30	Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	334	176.672.140

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
31	Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	335	176.466.400
32	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	Özel	347	170.936.418
33	Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Özel	372	161.816.864
34	Gemak Gemi İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	379	159.158.970
35	Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş.	Özel	381	159.014.504
36	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	391	154.621.478
37	-	Özel	402	-
38	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	421	146.553.802
39	Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	457	136.551.924
40	ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	461	134.472.816
41	Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayii A.Ş. Genel Müdürlüğü (TÜDEMSAŞ)	Kamu	466	133.075.916
11	**Diğer İmalat Sanayi**			
1	Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.	Özel	27	1.460.119.660
2	Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	119	467.565.975
3	Arpaş İhracat-İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	341	173.358.372
4	Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	416	147.378.413
12	**Elektrik Sektörü**			
1	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	2	9.740.496.745
2	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	72	684.495.337
3	Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	117	470.733.240
4	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	124	442.465.133
5	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş	Özel	148	377.625.168
6	Camiş Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	153	368.008.592
7	Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	169	335.484.886
8	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	185	318.624.295
9	Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	221	270.124.431
10	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	274	216.882.725
11	Modern Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	309	190.724.708
12	Rasa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	453	137.438.610

ERCİYAS
Çelik Boru Sanayi A.Ş.

Yaşam Taşır...

- 4000 km'yi aşan çelik boru üretimi
- Büyük İstanbul İçme Suyu Projesi için üretilen 3 m çapındaki, o güne dek dünyanın ilk ve en büyük spiral çelik borusu
- 2008 yılında Büyük Sahra Çölü'ndeki 1300 km uzunluğundaki İçme Suyu Projesi'nin tek üreticisi olarak o güne dek böylesine büyük bir projeyi tek başına üstlenen ilk firma
- API 5L X-80 çelik kalitesinde 21,6 mm et kalınlığındaki malzemeden spiral çelik boru üretebilen dünyadaki ilk ve tek firma

Karda ilk 50 Kuruluş

Dönem Karı (V.Ö.) Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Dönem Karı (V.Ö.) Kamu / Özel Sıralaması	Dönem Karı (V.Ö.) (TL)	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2010
1	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	1	4.850.920.203	2
2	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	2	1.297.369.534	30
3	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	1	929.422.037	1
4	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	2	708.287.230	3
5	PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	3	544.110.632	32
6	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	3	439.378.567	43
7	Anadolu Efes Biracılık ve Malt San. A.Ş.	İstanbul	4	376.091.158	51
8	Arçelik A.Ş.	İstanbul	5	346.612.388	6
9	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	6	341.287.590	4
10	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	4	340.110.127	18
11	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	7	331.633.918	106
12	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	8	319.375.404	8
13	Aygaz A.Ş.	İstanbul	9	305.398.238	7
14	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	10	299.271.989	5
15	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Ankara	11	298.781.669	116
16	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	269.260.752	20
17	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	İstanbul	13	260.726.161	15
18	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	İstanbul	14	238.422.439	104
19	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	15	235.616.969	41
20	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	16	213.036.688	44
21	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	17	209.118.994	45
22	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	18	189.968.051	61
23	-	-	-	-	-
24	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	5	184.548.729	72
25	Coca-Cola İçecek A.Ş.	İstanbul	20	181.833.576	29
26	Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	21	180.680.953	267
27	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	İstanbul	22	173.063.827	11
28	Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	23	172.715.135	282
29	TUSAŞ- Türk Havacılık ve Uzay San. A.Ş.	Ankara	24	169.837.689	55
30	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	25	154.751.677	53
31	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	26	151.484.335	34
32	Fırat Plastik Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	27	149.012.604	57
33	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	28	146.722.216	13
34	Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	29	134.965.879	98
35	ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	30	133.406.681	75
36	Aşkale Çimento San. T.A.Ş.	Erzurum	31	129.741.020	164
37	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	32	127.411.616	101
38	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	33	122.873.224	206
39	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	34	118.863.320	12
40	Adana Çimento San. T.A.Ş.	Adana	35	117.103.744	203
41	-	-	-	-	-
42	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	37	115.766.507	185
43	Soda Sanayi A.Ş.	İstanbul	38	115.547.175	110
44	Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	İstanbul	39	106.146.412	205
45	-	-	-	-	-
46	Trakya Cam San. A.Ş.	İstanbul	41	103.340.737	81
47	Anadolu Cam Sanayi A.Ş.	İstanbul	42	102.345.144	167
48	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	43	98.017.465	74
49	Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	44	97.594.736	118
50	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mardin	45	97.383.625	255

İhracatta ilk 50 Kuruluş

İhracat Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	İhracat Kamu / Özel Sıralaması	İhracat (Bin $)	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2010
1	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	1	3.236.949	4
2	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	2	2.849.093	1
3	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	3	2.643.720	3
4	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	4	2.346.818	5
5	Arçelik A.Ş.	İstanbul	5	1.748.437	6
6	-	-	-	-	-
7	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	7	1.380.261	13
8	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.	İstanbul	8	1.219.899	9
9	Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	9	1.076.638	267
10	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	İstanbul	10	1.065.159	11
11	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	11	679.763	40
12	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	669.022	20
13	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	13	645.113	33
14	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	İstanbul	14	637.401	19
15	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	1	627.167	43
16	Diler Demir Çelik Endüstri ve Tic. A.Ş.	İstanbul	15	613.578	35
17	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	16	514.686	12
18	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	İstanbul	17	499.026	15
19	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	18	498.759	38
20	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	İstanbul	19	467.946	52
21	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	20	409.145	54
22	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Denizli	21	394.978	24
23	-	-	-	-	-
24	-	-	-	-	-
25	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	24	388.258	26
26	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	İstanbul	25	376.419	68
27	Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	26	362.102	73
28	Vestel Dijital Üretim San. A.Ş.	İstanbul	27	354.988	89
29	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	28	347.162	61
30	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	İstanbul	29	325.492	62
31	AKSA Akrilik Kimya San. A.Ş.	İstanbul	30	312.366	31
32	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	31	308.538	8
33	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	32	304.669	25
34	-	-	-	-	-
35	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	34	292.289	50
36	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	35	288.991	28
37	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	36	284.119	47
38	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	37	265.410	10
39	Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Dörtyol	38	261.148	96
40	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	39	252.893	105
41	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	40	242.527	123
42	Aygaz A.Ş.	İstanbul	41	239.815	7
43	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	42	235.761	84
44	Soda Sanayi A.Ş.	İstanbul	43	231.717	110
45	-	-	-	-	-
46	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	45	215.883	41
47	TUSAŞ- Türk Havacılık ve Uzay San. A.Ş.	Ankara	46	214.559	55
48	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	İstanbul	47	211.436	23
49	Ekinciler Demir ve Çelik San. A.Ş.	İstanbul	48	210.875	85
50	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	49	207.008	48

İstihdamda ilk 50 Kuruluş

Ücretle Çalışanlar Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Ücretle Çalışanlar Kamu / Özel Sıralaması	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2010
1	Arçelik A.Ş.	İstanbul	1	14.048	6
2	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	1	13.543	17
3	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	2	12.603	224
4	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	3	8.903	2
5	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	4	8.474	18
6	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	2	7.988	3
7	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	5	7.855	36
8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	3	6.824	5
9	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	4	6.801	189
10	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	5	6.775	8
11	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	6	5.877	4
12	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	6	5.777	90
13	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	7	5.615	10
14	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	İstanbul	8	5.586	68
15	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	9	5.260	64
16	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	10	4.927	40
17	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	7	4.723	30
18	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	11	4.357	33
19	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	4.278	13
20	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	13	4.268	20
21	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	İstanbul	14	4.209	15
22	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	15	4.160	1
23	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	16	3.982	45
24	Özdilek Alışveriş Merkezleri ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Bursa	17	3.870	385
25	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	8	3.730	43
26	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	18	3.547	198
27	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	19	3.540	82
28	-	-	-	-	-
29	TUSAŞ- Türk Havacılık ve Uzay San. A.Ş.	Ankara	21	3.360	55
30	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Soma	22	3.314	231
31	Hugo Boss Tekstil San. Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	23	3.207	242
32	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	24	3.126	181
33	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.	İstanbul	25	2.970	9
34	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	26	2.934	66
35	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem San. A.Ş.	Balıkesir	27	2.856	46
36	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	İstanbul	28	2.794	128
37	-	-	-	-	-
38	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	30	2.740	59
39	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	31	2.736	74
40	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	32	2.674	216
41	BMC San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	33	2.657	78
42	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	34	2.500	88
43	-	-	-	-	-
44	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Karaman	36	2.472	183
45	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	37	2.457	12
46	Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	38	2.423	192
47	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	39	2.420	61
48	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	40	2.400	248
49	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	41	2.357	134
50	-	-	-	-	-

3

“Kapasite olarak Türkiye üçüncüsüyüz... Şimdilik.”

Limak Çimento

www.limakcement.com

Limak

Limak Kurtalan Çimento Fabrikası
Siirt Yolu Üzeri Oyacık Köyü Mevkii 4. km
Kurtalan 56500 Siirt
Tel: 0 484 411 22 91
Fax: 0 484 411 22 90
kurtalan@limakcement.com

Limak Ergani Çimento Fabrikası
Elazığ Yolu 2. km.
Ergani 21950 Diyarbakır
Tel: 0 412 611 52 60-63
Fax: 0 412 611 52 48
ergani@limakcement.com

Limak Gaziantep Çimento Fabrikası
Göllüce Mevkii Nizip Yolu
Şehitkâmil 27400 Gaziantep
Tel: 0 342 235 01 10
Fax: 0 342 235 01 09
gaziantep@limakcement.com

Limak Şanlıurfa Çimento Fabrikası
Bozova Yolu 16. Km
63100 Şanlıurfa
Tel 0 414 362 10 10 (pbx)
Fax 0 414 362 10 14
sanliurfa@limakcement.com

Balıkesir Çimento Fabrikası
Gaziosmanpaşa Mah. Yakupşevkipaşa Cad.
No:145 Merkez 10069 Balıkesir
Tel: 0 266 221 23 70
Fax: 0 266 221 23 88

Limak Bitlis Çimento Fabrikası
Küllüce Köyü Rahva Düzü Mevkii
Muş Karayolu 2. km
Tatvan 13200 Bitlis
Tel 0 434 228 31 85
Fax 0 434 228 31 86
bitlis@limakcement.com

Limak Mardin Çimento Fabrikası
Kuşçu Köyü Tepeönü Mevkii
Derik 47800 Mardin
Tel: 0 546 255 46 03
0 530 200 18 64
Fax: 0530 404 36 40
mardin@limakcement.com

Ankara Çimento Fabrikası
Güvercinlik Mevkii 06562 Ankara
Tel: 0 312 211 01 30
Fax: 0 312 211 05 60

Trakya Çimento Fabrikası
Kırklareli Caddesi Camii Kebir Mah.
Pınarhisar 39300 Kırklareli
Tel: 0 288 615 15 12
Fax:0 288 615 15 17

Ambarlı Tesisi
Marmara Mah. Liman Cad.
No: 54-56 Beylikdüzü
34520 İstanbul
Tel: 0 212 875 37 00
Fax: 0 212 875 27 52

Hazır Beton Tesisleri

Ayazağa Tesisi
Kemerburgaz Yolu No: 5
34396 Ayazağa / İSTANBUL
Tel (0212) 289 06 47
Faks (0212) 289 06 45

Yenibosna Tesisi
Cemal Ulusoy Cad.
Şehit Yunus Çaça Sok. No: 2
34197 Yenibosna / İSTANBUL
Tel (0212) 698 47 62
Faks (0212) 698 46 06

Selimpaşa Tesisi
Araptepe Mevkii
501. Cad. 5008. Sok. No: 7
34104 Selimpaşa İSTANBUL
Tel (0212) 723 86 05
Faks (0212) 723 86 04

Velimeşe Tesisi
Hacışeremet Sanayii Bölgesi
E-6 Kavşağı
59850 Velimeşe Çorlu /TEKİRDAĞ
Tel (0282) 674 44 22
Faks (0282) 674 44 11

Barbaros Tesisi
Doğandere Mevkii
Atatürk Bulvarı No:125
59100 Barbaros/TEKİRDAĞ
Tel (0282) 229 22 55
Faks (0282) 229 22 44

Bursa Tesisi
İzmir Yolu 20. km
Görükle Sanayi Sitesi
16285 Görükle / BURSA
Tel (0224) 483 38 15
Faks (0224) 483 38 19

Bandırma Tesisi
Balıkesir Yolu Üzeri 6.Km.
10200 Bandırma /
BALIKESİR
Tel (0266) 733 81 81
Faks (0266) 733 87 86

Güvercinlik Tesisi
Ankara Çimento İçi
06562 Güvercinlik / ANKARA
Tel (0312) 211 03 84
Faks (0312) 211 04 25

Yapracık Tesisi
Eskişehir Yolu 22.km
06530 Yapracık / ANKARA
Tel (0312) 299 80 91
Faks (0312) 299 80 94

Oğulbey Tesisi
Konya Yolu 29. km
Gölbaşı / ANKARA
Tel (0312) 615 50 42
Faks (0312) 615 51 99

Pursaklar Tesisi
Bağlum Yolu Alparslan Bul.
06145 Pursaklar / ANKARA
Tel (0312) 527 03 78
Faks (0312) 328 11 91

Kuzeykent Tesisi
Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm
Projesi Mertim Şantiyesi İçi
Esenboğa Güzergahı
Hasköy / ANKARA
Tel (0312) 527 03 78

Alfabetik Sıralamalar

Sermaye dağılımı, faaliyet kolları sınıflandırması, kamu - özel sektör sıralamasındaki yeri

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
A							
Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil San. A.Ş.	Özel	312	64	70	0,00	100,00	0,00
ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	383	193	202	0,00	100,00	0,00
Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	93	101	0,00	100,00	0,00
Adana Çimento San. T.A.Ş.	Özel	369	194	203	0,00	100,00	0,00
Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	365	375	0,00	50,00	50,00
Adopen Plastik ve İnşaat San. A.Ş.	Özel	356	283	293	0,00	100,00	0,00
Advansa Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	356	70	77	0,00	49,00	51,00
AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	355	365	0,00	100,00	0,00
Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	34	39	0,00	90,00	10,00
Ak Kablo İmalat San ve Tic. A.Ş.	Özel	383	288	298	0,00	100,00	0,00
Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	368	378	0,00	100,00	0,00
Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	54	60	0,00	60,28	39,72
Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	218	228	0,00	100,00	0,00
Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	264	274	0,00	62,64	37,36
Akın Tekstil A.Ş.	Özel	321	424	435	0,00	100,00	0,00
Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	309	319	0,00	100,00	0,00
Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	435	446	0,00	100,00	0,00
AKSA Akrilik Kimya San. A.Ş.	Özel	351	27	31	0,00	100,00	0,00
Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	109	117	0,00	100,00	0,00
Aksa Jeneratör San. A.Ş.	Özel	383	334	344	0,00	100,00	0,00
Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	346	356	0,00	100,00	0,00
Ali Raif İlaç Sanayi A.Ş.	Özel	352	474	486	0,00	100,00	0,00
Alliance One Tütün A.Ş.	Özel	314	338	348	0,00	0,00	100,00
Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	420	431	0,00	100,00	0,00
Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	104	112	0,00	100,00	0,00
Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	Özel	321	272	282	0,00	100,00	0,00
Amcor Flexibles İstanbul Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	342	464	476	0,00	0,00	100,00
Anadolu Cam Sanayi A.Ş.	Özel	362	158	167	0,00	100,00	0,00
Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	Özel	362	196	205	0,00	100,00	0,00
Anadolu Efes Biracılık ve Malt San. A.Ş.	Özel	313	45	51	0,00	100,00	0,00
Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	258	268	0,00	70,25	29,75
ANATEKS Anadolu Tekstil Fabrikaları A.Ş.	Özel	321	339	349	0,00	100,00	0,00
Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	399	410	0,00	0,00	100,00
Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	247	257	0,00	25,00	75,00
Arçelik A.Ş.	Özel	382	5	6	0,00	100,00	0,00
Arçelik-LG Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	112	120	0,00	50,00	50,00
Areva T&D Enerji Endüstrisi A.Ş.	Özel	383	61	67	0,00	0,01	99,99
Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda San. A.Ş.	Özel	313	403	414	0,00	100,00	0,00
Arpaş İhracat-İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	390	331	341	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Artenius Turkpet Kim. Mad. ve Pet Amb. Mlz. San. A.Ş.	Özel	356	195	204	0,00	0,00	100,00
As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	166	175	0,00	100,00	0,00
ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	165	174	0,00	100,00	0,00
Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	39	45	0,00	100,00	0,00
Asil Çelik San. ve Tic A.Ş.	Özel	371	169	178	0,00	100,00	0,00
Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	48	54	0,00	100,00	0,00
Assan Demir ve Sac San. A.Ş.	Özel	371	384	395	0,00	100,00	0,00
Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	335	345	0,00	100,00	0,00
Aşkale Çimento San. T.A.Ş.	Özel	369	155	164	0,00	100,00	0,00
Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	485	497	0,00	100,00	0,00
Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	430	441	0,00	50,00	50,00
Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	117	125	0,00	0,00	100,00
Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	317	327	0,00	96,00	4,00
Aygaz A.Ş.	Özel	354	6	7	0,00	100,00	0,00
Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	328	338	0,00	100,00	0,00
Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	484	496	0,00	91,59	8,41
B							
BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	351	210	219	0,00	100,00	0,00
Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	383	287	297	0,00	100,00	0,00
BANVİT Bandırma Vitaminli Yem San. A.Ş.	Özel	311	40	46	0,00	100,00	0,00
Basf Yapı Kimyasalları San. A.Ş.	Özel	352	461	473	0,00	0,00	100,00
Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	275	285	0,00	100,00	0,00
BATIÇİM Batı Anadolu Çimento San. A.Ş.	Özel	369	253	263	0,00	100,00	0,00
Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	327	337	0,00	100,00	0,00
Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti.	Özel	352	94	102	0,00	0,00	100,00
Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş	Özel	382	305	315	0,00	50,00	50,00
Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	397	408	0,00	0,00	100,00
Bemka Emaye Bobin Teli ve Kablo San. Tic. A.Ş.	Özel	383	356	366	0,00	100,00	0,00
Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	341	458	470	0,00	100,00	0,00
Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	84	92	0,00	100,00	0,00
Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	390	401	0,00	100,00	0,00
Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	107	115	0,00	26,38	73,62
Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan Sanayi Pazarlama ve Tic. A.Ş.	Özel	384	286	296	0,00	50,00	50,00
BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	86	94	0,00	100,00	0,00
Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	241	251	0,00	100,00	0,00
Bıran İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	472	484	0,00	100,00	0,00
Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	266	276	0,00	100,00	0,00
Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	106	114	0,00	100,00	0,00
Biofarma İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	370	380	0,00	0,00	100,00
Birlik Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	312	322	0,00	100,00	0,00
Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	160	169	0,00	100,00	0,00
Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	174	183	0,00	100,00	0,00
Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.	Özel	354	240	250	0,00	0,85	99,15
BMC San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	71	78	0,00	100,00	0,00
Bolu Çimento San. A.Ş.	Özel	369	466	478	0,00	100,00	0,00
Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	371	20	23	0,00	54,67	45,33
Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	41	47	1,35	91,98	6,67
Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	446	457	0,00	15,50	84,50
Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	481	493	0,00	0,00	100,00
Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	35	40	0,00	0,00	100,00
Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	157	166	0,00	0,00	100,00
Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	321	183	192	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	278	288	0,00	100,00	0,00
Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	75	82	0,00	100,00	0,00
Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	265	275	0,00	100,00	0,00
BPO B-Plas Plastic Omnium Otomotiv Plastik ve Metal Yan. San. A.Ş.	Özel	356	471	483	0,00	50,00	50,00
BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	42	48	0,00	56,37	43,63
BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	17	20	0,00	0,72	99,28
Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	95	103	0,00	0,00	100,00
Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	395	406	0,00	100,00	0,00
Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Özel	369	408	419	0,00	100,00	0,00
C							
C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	60	66	0,00	0,00	100,00
Cam Elyaf Sanayi A.Ş.	Özel	362	415	426	0,00	100,00	0,00
Camiş Ambalaj San. A.Ş.	Özel	341	360	370	0,00	100,00	0,00
Camiş Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	144	153	0,00	100,00	0,00
Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	311	216	226	0,00	0,00	100,00
Cevher Döküm San. A.Ş.	Özel	372	468	480	0,00	100,00	0,00
Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	225	235	0,00	0,00	100,00
CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	384	149	158	0,00	100,00	0,00
Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	313	26	29	0,00	80,00	20,00
Cognis Kimya San. ve Tic. A.Ş	Özel	351	322	332	0,00	0,01	99,99
Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	372	136	145	0,00	6,43	93,57
Coşkunöz Metal Form Makina End. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	235	245	0,00	100,00	0,00
Ç							
Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	371	436	447	0,00	100,00	0,00
Çak Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	427	438	0,00	100,00	0,00
Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	280	290	0,00	100,00	0,00
Çamsan Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	239	249	0,00	100,00	0,00
Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	312	5	36	100,00	0,00	0,00
Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş	Özel	371	293	303	0,00	100,00	0,00
Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	433	444	0,00	100,00	0,00
Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	297	307	0,00	100,00	0,00
Çelikord A.Ş.	Özel	371	351	361	0,00	0,00	100,00
ÇELSANTAŞ Çelik Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	401	412	0,00	100,00	0,00
ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	353	363	0,00	100,00	0,00
Çetinkaya Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	434	445	0,00	100,00	0,00
Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	263	273	0,00	100,00	0,00
Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.	Özel	369	248	258	0,00	2,21	97,79
Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	369	138	147	0,00	70,00	30,00
ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	68	75	0,00	100,00	0,00
Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	Özel	371	16	19	0,00	100,00	0,00
D							
Della Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	381	392	0,00	100,00	0,00
Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	Özel	384	62	68	0,00	0,00	100,00
Demir Export A.Ş.	Özel	210	255	265	0,00	100,00	0,00
Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	385	396	0,00	97,75	2,25
Demisaş Döküm Emaye Mamulleri San. A.Ş.	Özel	371	473	485	0,00	100,00	0,00
Denizli Çimento San. T.A.Ş.	Özel	369	342	352	0,00	50,00	50,00
Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Özel	341	292	302	0,00	100,00	0,00
Deva Holding A.Ş.	Özel	352	181	190	0,00	17,79	82,21

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Diler Demir Çelik Endüstri ve Tic. A.Ş.	Özel	371	31	35	0,00	88,00	12,00
Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	260	270	0,00	100,00	0,00
Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş	Özel	311	191	200	0,00	50,00	50,00
Doğan Gazetecilik A.Ş.	Özel	342	186	195	0,00	78,00	22,00
Doğuş Çay ve Gıda Mad. Üretim Paz. İthalat İhracat A.Ş.	Özel	312	153	162	0,00	100,00	0,00
Doruk Ev Gereçleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	382	480	492	0,00	0,00	100,00
Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	285	295	0,00	100,00	0,00
Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	388	399	0,00	100,00	0,00
Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	111	119	0,00	100,00	0,00
DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	199	208	0,00	100,00	0,00
E							
Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	141	150	0,00	99,64	0,36
Eczacıbaşı-Baxter Hastane Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	413	424	0,00	50,00	50,00
Edirne Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	419	430	0,00	100,00	0,00
Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	89	97	0,00	100,00	0,00
Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	356	290	300	0,00	2,46	97,54
Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	377	387	0,00	100,00	0,00
Ekinciler Demir ve Çelik San. A.Ş.	Özel	371	78	85	0,00	100,00	0,00
Elba Basınçlı Döküm San. A.Ş.	Özel	381	394	405	0,00	100,00	0,00
Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	320	330	0,00	100,00	0,00
Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	459	471	0,00	100,00	0,00
Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	116	124	0,00	50,01	49,99
ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	383	357	367	0,00	100,00	0,00
Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	400	212	221	0,00	100,00	0,00
Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	383	394	0,00	100,00	0,00
Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Özel	383	21	24	0,00	100,00	0,00
Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	371	230	240	0,00	100,00	0,00
Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	348	358	0,00	100,00	0,00
Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	197	206	0,00	100,00	0,00
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	371	7	8	0,00	100,00	0,00
Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Özel	384	362	372	0,00	100,00	0,00
Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	76	83	0,00	100,00	0,00
Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	407	418	0,00	100,00	0,00
Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	425	436	0,00	100,00	0,00
Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	479	491	0,00	100,00	0,00
Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	311	9	140	100,00	0,00	0,00
Eti Alüminyum A.Ş.	Özel	372	152	161	0,00	100,00	0,00
Eti Bakır A.Ş.	Özel	210	184	193	0,00	100,00	0,00
Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	67	74	0,00	100,00	0,00
Eti Gümüş A.Ş.	Özel	210	134	143	0,00	100,00	0,00
Eti Krom A.Ş.	Özel	210	389	400	0,00	100,00	0,00
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	210	6	43	100,00	0,00	0,00
Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	259	269	26,00	74,00	0,00
EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	400	1	2	100,00	0,00	0,00
F							
Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	Özel	384	162	171	0,00	50,00	50,00
Feza Gazetecilik A.Ş.	Özel	342	270	280	0,00	100,00	0,00
Fırat Plastik Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	51	57	0,00	100,00	0,00
Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	372	382	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	Özel	384	337	347	0,00	51,00	49,00
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	384	2	3	0,00	58,96	41,04
Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	373	383	0,00	50,00	50,00
G							
Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic A.Ş.	Özel	321	262	272	0,00	100,00	0,00
Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Özel	311	333	343	0,00	100,00	0,00
Gemak Gemi İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	369	379	0,00	100,00	0,00
Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	351	294	304	0,00	100,00	0,00
Genpower Jeneratör San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	453	464	0,00	100,00	0,00
Gesan Yatırım ve Tic. A.Ş.	Özel	354	387	398	0,00	100,00	0,00
Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.	Özel	390	24	27	0,00	100,00	0,00
GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	398	409	0,00	64,98	35,02
Gübre Fabrikaları Türk A.Ş.	Özel	351	249	259	0,00	100,00	0,00
Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	122	130	0,00	100,00	0,00
Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Özel	371	336	346	0,00	100,00	0,00
Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	439	450	0,00	100,00	0,00
Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	376	386	0,00	100,00	0,00
H							
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	Özel	354	10	11	0,00	100,00	0,00
Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Özel	372	447	458	0,00	100,00	0,00
Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	356	411	422	0,00	100,00	0,00
Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş	Özel	372	307	317	0,00	100,00	0,00
Havelsan Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	306	316	0,00	100,00	0,00
Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	59	65	0,00	100,00	0,00
Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	384	304	314	0,00	40,00	60,00
Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	325	335	0,00	40,00	60,00
Hema Endüstri A.Ş.	Özel	384	209	218	0,00	100,00	0,00
HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	63	69	0,00	100,00	0,00
Hey Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	318	328	0,00	100,00	0,00
HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	251	261	0,00	100,00	0,00
Honda Türkiye A.Ş.	Özel	384	83	91	0,00	0,00	100,00
Hugo Boss Tekstil San. Ltd. Şti.	Özel	322	232	242	0,00	0,00	100,00
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	Özel	342	99	107	0,00	100,00	0,00
Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	32	37	0,00	15,00	85,00
I							
Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	97	105	0,00	0,00	100,00
Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	321	366	376	0,00	100,00	0,00
İ							
İ.E. Ulagay İlaç San. Türk A.Ş.	Özel	352	457	469	0,00	12,00	88,00
İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.	Özel	371	8	9	0,00	100,00	0,00
İdeal Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	396	407	0,00	100,00	0,00
İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil San. Ltd. Şti.	Özel	371	213	222	0,00	100,00	0,00
İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	313	323	0,00	100,00	0,00
İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	202	211	0,00	50,00	50,00
İpragaz A.Ş.	Özel	354	18	21	0,00	0,00	100,00
İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	371	9	10	0,00	100,00	0,00
İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Özel	321	487	499	0,00	100,00	0,00
İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	187	196	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Özel	321	347	357	0,00	100,00	0,00
İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	44	50	0,00	98,93	1,07
İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	362	242	252	0,00	100,00	0,00
J							
JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	314	79	86	0,00	0,00	100,00
K							
Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	381	358	368	0,00	100,00	0,00
Kale Kilit ve Kalıp San. A.Ş.	Özel	381	267	277	0,00	75,66	24,34
Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Özel	361	120	128	0,00	100,00	0,00
Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	359	369	0,00	49,00	51,00
Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	33	38	0,00	100,00	0,00
Karadere Tarım Ürünleri Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	378	388	0,00	100,00	0,00
Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	405	416	0,00	100,00	0,00
Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	279	289	0,00	100,00	0,00
KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	37	42	0,00	100,00	0,00
Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	101	109	0,00	100,00	0,00
Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	345	355	0,00	100,00	0,00
Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	43	49	0,00	100,00	0,00
Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	367	377	0,00	49,97	50,03
Kayarlar Et San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	208	217	0,00	100,00	0,00
Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	311	87	95	9,99	90,01	0,00
KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	369	392	403	0,00	100,00	0,00
Kent Gıda Maddeleri Sanayii ve Tic. A.Ş.	Özel	311	148	157	0,00	0,55	99,45
Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	332	342	0,00	100,00	0,00
Kerim Çelik Mamulleri İmalat ve Tic. A.Ş.	Özel	371	143	152	0,00	100,00	0,00
Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	222	232	0,00	100,00	0,00
Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	311	81	88	0,00	100,00	0,00
Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhr. İth. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	261	271	0,00	80,00	20,00
Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Özel	321	341	351	0,00	100,00	0,00
Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	321	276	286	0,00	100,00	0,00
KLİMASAN Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	404	415	0,00	100,00	0,00
Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	129	137	0,00	100,00	0,00
Koçak Farma İlaç ve Kimya San. A.Ş.	Özel	352	422	433	0,00	100,00	0,00
Konya Çimento San. A.Ş.	Özel	369	282	292	0,00	18,12	81,88
Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	30	34	0,00	100,00	0,00
Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	115	123	0,00	100,00	0,00
Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	156	165	0,00	100,00	0,00
Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	80	87	0,00	100,00	0,00
Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	412	423	0,00	100,00	0,00
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	108	116	0,00	100,00	0,00
Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taşımacılık. A.Ş.	Özel	311	470	482	0,00	100,00	0,00
Köksan Pet ve Plastik Amb. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	340	350	0,00	100,00	0,00
Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	371	22	25	0,00	100,00	0,00
Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	402	413	0,00	97,00	3,00
Küçükbay Yağ ve Deterjan San. A.Ş.	Özel	311	125	133	0,00	100,00	0,00
Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	298	308	0,00	100,00	0,00
KÜMAŞ - Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	374	384	0,00	100,00	0,00
Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	Özel	371	150	159	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
L							
Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	220	230	0,00	100,00	0,00
Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	131	139	0,00	100,00	0,00
M							
Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	250	260	0,00	50,00	50,00
Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	381	8	90	100,00	0,00	0,00
MAN Türkiye A.Ş.	Özel	384	133	142	0,00	0,02	99,98
Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	289	299	0,00	100,00	0,00
Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	245	255	0,00	100,00	0,00
Marsan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	128	136	0,00	100,00	0,00
Marshall Boya ve Vernik San. A.Ş.	Özel	352	273	283	0,00	60,59	39,41
Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	238	248	0,00	100,00	0,00
Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	291	301	0,00	100,00	0,00
Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	449	460	0,00	100,00	0,00
Mem Tekstil Sanayi ve Tic. A.Ş.	Özel	321	268	278	0,00	100,00	0,00
Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	189	198	0,00	100,00	0,00
Mercedes-Benz Türk A.Ş.	Özel	384	14	15	8,00	7,00	85,00
Merinos Halı Sanayi ve Tic. A.Ş.	Özel	321	142	151	0,00	100,00	0,00
Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	126	134	0,00	100,00	0,00
Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	310	320	0,00	100,00	0,00
Meteksan Matbaacılık ve Teknik San. Tic. A.Ş.	Özel	342	223	233	0,00	100,00	0,00
Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	204	213	0,00	100,00	0,00
Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	354	19	22	0,00	100,00	0,00
MMK Atakaş Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	371	308	318	0,00	50,00	50,00
Mobil Oil Türk A.Ş.	Özel	354	201	210	0,00	0,01	99,99
Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Özel	341	437	448	0,00	100,00	0,00
Modern Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	299	309	0,00	100,00	0,00
Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	146	155	0,00	100,00	0,00
Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	Özel	354	57	63	0,00	100,00	0,00
Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	341	171	180	0,00	36,60	63,40
Mutlu Akü ve Malzemeleri San. A.Ş.	Özel	383	185	194	0,00	100,00	0,00
N							
Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	121	129	0,00	100,00	0,00
Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	105	113	0,00	100,00	0,00
Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	271	281	0,00	100,00	0,00
Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	383	163	172	0,00	0,00	100,00
Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	217	227	0,00	100,00	0,00
Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	371	77	84	0,00	60,00	40,00
Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	431	442	0,00	100,00	0,00
Nortel Networks Netaş Telekomünikasyon A.Ş.	Özel	383	352	362	0,00	46,87	53,13
Nuh Beton A.Ş.	Özel	369	188	197	0,00	100,00	0,00
Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	369	135	144	0,00	100,00	0,00
Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	350	360	0,00	100,00	0,00
Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Özel	371	88	96	0,00	100,00	0,00
Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	52	58	0,00	100,00	0,00
O							
Olmuksa International Paper-Sabancı Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	246	256	0,00	56,27	43,73
Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti	Özel	312	227	237	0,00	100,00	0,00
Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	66	73	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Ongan Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	321	400	411	0,00	100,00	0,00
Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	301	311	0,00	0,00	100,00
Opet Petrolcülük A.Ş.	Özel	354	482	494	0,00	100,00	0,00
Orka Tarım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	463	475	0,00	100,00	0,00
Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Özel	321	164	173	0,00	100,00	0,00
Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	326	336	0,00	96,65	3,35
Otokar Otomotiv ve Savunma San. A.Ş	Özel	384	132	141	0,00	100,00	0,00
Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	311	414	425	0,00	100,00	0,00
Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	205	214	0,00	100,00	0,00
Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	384	3	4	0,00	49,00	51,00
Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	421	432	0,00	100,00	0,00
Ö							
Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	145	154	0,00	100,00	0,00
Özdilek Alışveriş Merkezleri ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	321	375	385	0,00	100,00	0,00
Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	372	296	306	0,00	100,00	0,00
Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	429	440	0,00	100,00	0,00
Özkan Demir Çelik San. A.Ş.	Özel	371	127	135	0,00	100,00	0,00
Özmaya Sanayi A.Ş.	Özel	311	361	371	0,00	0,00	100,00
Öztiryakiler Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	454	465	0,00	100,00	0,00
Özyılmaz Fındık Tic. San. Ltd. Şti.	Özel	312	432	443	0,00	100,00	0,00
P							
Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. Tic. A.Ş.	Özel	356	228	238	0,00	100,00	0,00
Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	354	364	0,00	100,00	0,00
Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	90	98	0,00	100,00	0,00
Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş	Özel	400	139	148	0,00	100,00	0,00
Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	110	118	0,00	99,42	0,58
Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	203	212	0,00	100,00	0,00
Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	200	209	0,00	0,00	100,00
PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	351	11	12	10,32	89,68	0,00
Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	161	170	0,03	99,97	0,00
Petrol Ofisi A.Ş.	Özel	354	257	267	0,00	3,02	96,98
Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Mad.Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	460	472	0,00	100,00	0,00
Pfizer İlaçları Ltd. Şti.	Özel	352	237	247	0,00	0,00	100,00
PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	314	28	32	0,00	25,00	75,00
Pınar Entegre Et ve Un Sanayi A.Ş.	Özel	311	151	160	0,00	100,00	0,00
Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	Özel	311	85	93	0,00	100,00	0,00
Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	277	287	0,00	100,00	0,00
Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.	Özel	355	168	177	0,00	100,00	0,00
Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	234	244	0,00	75,00	25,00
Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	254	264	0,00	100,00	0,00
Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	303	313	0,00	100,00	0,00
Progıda Pazarlama A.Ş.	Özel	312	343	353	0,00	30,00	70,00
R							
Rasa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	442	453	0,00	100,00	0,00
ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	226	236	25,00	75,00	0,00
Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	428	439	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
S							
S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	311	330	340	0,00	100,00	0,00
S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	311	69	76	0,00	100,00	0,00
Samsun Makina San. A.Ş.	Özel	382	418	429	0,00	100,00	0,00
Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	58	64	0,00	100,00	0,00
Sanovel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	130	138	0,00	100,00	0,00
Santa Farma İlaç San. A.Ş.	Özel	352	321	331	0,00	100,00	0,00
Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	274	284	0,00	100,00	0,00
Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	372	269	279	0,00	100,00	0,00
Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	372	349	359	0,00	100,00	0,00
Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	206	215	0,00	100,00	0,00
Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	23	26	0,00	100,00	0,00
Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	119	127	0,00	100,00	0,00
Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	244	254	0,00	0,00	100,00
Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	467	479	0,00	100,00	0,00
Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	451	462	0,00	100,00	0,00
Siemens San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	55	61	0,00	0,21	99,79
Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	448	459	0,00	95,00	5,00
SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşlt. A.Ş.	Özel	371	159	168	0,01	99,99	0,00
Sider Dış Ticaret A.Ş.	Özel	371	92	100	0,00	100,00	0,00
Soda Sanayi A.Ş.	Özel	351	102	110	0,00	100,00	0,00
Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	311	180	189	0,00	50,00	50,00
Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	400	7	72	99,92	0,08	0,00
Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	221	231	0,00	100,00	0,00
Söğütsen Seramik San. İnş. Mad. İth. İhr. A.Ş.	Özel	361	409	420	0,00	100,00	0,00
Söktaş Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	488	500	0,00	100,00	0,00
Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	172	181	0,00	0,00	100,00
Starwood Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	331	100	108	0,00	96,30	3,70
SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	426	437	0,00	0,00	100,00
Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	182	191	0,00	100,00	0,00
SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	311	53	59	0,00	100,00	0,00
Syngenta Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	380	390	0,00	0,00	100,00
Ş							
Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	462	474	0,00	100,00	0,00
Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	371	475	487	0,00	100,00	0,00
Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	311	198	207	0,00	100,00	0,00
Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	91	99	0,00	100,00	0,00
Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	344	354	0,00	100,00	0,00
Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	486	498	0,00	100,00	0,00
Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	416	427	0,00	100,00	0,00
Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	175	184	0,00	100,00	0,00
T							
T.T.L. Tütün Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	314	364	374	0,00	100,00	0,00
Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	406	417	0,00	93,78	6,22
Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	233	243	0,00	100,00	0,00
Tat Konserve San. A.Ş.	Özel	311	65	71	0,00	94,74	5,26
Tat Metal Boru Profil ve Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	177	186	0,00	100,00	0,00
Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	Özel	372	300	310	0,00	100,00	0,00
Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş.	Özel	384	371	381	0,00	50,00	50,00
Teksüt Süt Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	393	404	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	140	149	0,00	100,00	0,00
Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	381	423	434	0,00	0,00	100,00
Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	417	428	0,00	100,00	0,00
Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	113	121	0,00	100,00	0,00
Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	384	324	334	0,00	100,00	0,00
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	384	4	5	0,00	62,14	37,86
Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	47	53	0,00	100,00	0,00
Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	302	312	0,00	100,00	0,00
Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	25	28	0,00	100,00	0,00
Tosyalı Demir Çelik San. A.Ş.	Özel	371	124	132	0,00	100,00	0,00
Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	410	421	0,00	0,00	100,00
Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	384	13	14	0,00	0,00	100,00
Trakya Cam San. A.Ş.	Özel	362	74	81	0,00	99,94	0,06
Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	382	393	0,00	100,00	0,00
Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	211	220	0,00	100,00	0,00
Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	384	236	246	0,00	53,78	46,22
TUSAŞ- Türk Havacılık ve Uzay San. A.Ş.	Özel	384	49	55	45,45	54,55	0,00
Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	383	455	467	0,00	100,00	0,00
Tümosan Motor ve Traktör San. A.Ş.	Özel	382	316	326	0,00	100,00	0,00
Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	98	106	0,00	0,01	99,99
TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	353	1	1	0,00	100,00	0,00
Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	Özel	381	118	126	0,00	3,81	96,19
Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	103	111	0,00	0,01	99,99
Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Özel	355	56	62	0,00	0,00	100,00
Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	383	114	122	0,00	16,30	83,70
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	382	36	41	0,00	62,50	37,50
Türk Tuborg Bira ve Malt San. A.Ş.	Özel	313	478	490	0,00	4,31	95,69
Türkiye Demiryolu Makineleri Sanayi A.Ş. Genel Müdürlüğü (TÜDEMSAŞ)	Kamu	384	12	466	100,00	0,00	0,00
Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	210	3	18	100,00	0,00	0,00
Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	384	11	391	100,00	0,00	0,00
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	353	4	30	99,93	0,07	0,00
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	311	2	17	100,00	0,00	0,00
Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	210	10	224	100,00	0,00	0,00
U							
Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	443	454	0,00	100,00	0,00
Umur Basım ve Kırtasiye San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	438	449	0,00	100,00	0,00
Unilever San. ve Tic. Türk A.Ş.	Özel	311	15	16	0,00	0,02	99,98
Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş	Özel	311	219	229	0,00	0,10	99,90
Ü							
Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Özel	311	96	104	0,00	72,61	27,39
Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	Özel	311	72	79	0,00	62,00	38,00
Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	371	147	156	0,00	100,00	0,00
Üniteks Gıda Tekstil Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	315	325	0,00	83,00	17,00
Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	311	321	0,00	100,00	0,00
V							
Vatan Kablo Metal Endüstri ve Tic. A.Ş.	Özel	383	323	333	0,00	100,00	0,00
Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	281	291	0,00	100,00	0,00
Venüs Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	477	489	0,00	100,00	0,00
Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	29	33	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Vestel Dijital Üretim San. A.Ş.	Özel	383	82	89	0,00	100,00	0,00
Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	12	13	0,00	25,31	74,69
Viko Elektrik ve Elektronik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	319	329	0,00	100,00	0,00
Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	190	199	0,00	98,88	1,12
W							
Wavin TR Plastik San. A.Ş.	Özel	356	329	339	0,00	0,00	100,00
Y							
Yayla Agro Gıda San. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	311	445	456	0,00	100,00	0,00
Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	215	225	0,00	0,00	100,00
Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	Özel	371	46	52	0,00	100,00	0,00
Yeşilyurt Demir Çelik End. ve Liman İşl. Ltd. Şti.	Özel	371	137	146	0,00	100,00	0,00
Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	207	216	0,00	100,00	0,00
Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	38	44	0,00	100,00	0,00
Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	173	182	0,00	100,00	0,00
Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnş. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	483	495	0,00	100,00	0,00
Yiğit Yemek Üretim ve Servis Hizmetleri A.Ş.	Özel	311	440	451	0,00	100,00	0,00
Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	252	262	0,00	100,00	0,00
Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	311	295	305	0,00	100,00	0,00
Yörsan Gıda Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	178	187	0,00	100,00	0,00
Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	311	363	373	0,00	100,00	0,00
Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	243	253	0,00	100,00	0,00
Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	50	56	0,00	100,00	0,00
YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	379	389	0,00	100,00	0,00
Z							
ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	450	461	0,00	0,00	100,00
Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	176	185	0,00	100,00	0,00
Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	321	123	131	0,00	100,00	0,00

Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşların Sektörleri ve Sermaye Dağılımları

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
.....	Özel	355	73	80	0,00	25,40	74,60
.....	Özel	352	154	163	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	167	176	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	354	170	179	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	352	179	188	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	384	192	201	0,00	80,00	20,00
.....	Özel	382	214	223	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	311	224	234	0,00	0,01	99,99
.....	Özel	352	229	239	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	311	231	241	0,00	86,50	13,50
.....	Özel	351	256	266	0,00	51,00	49,00
.....	Özel	384	284	294	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	314	324	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	381	386	397	0,00	0,05	99,95
.....	Özel	384	391	402	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	311	441	452	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	382	444	455	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	452	463	0,00	0,01	99,99
.....	Özel	312	456	468	0,00	10,00	90,00
.....	Özel	356	465	477	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	469	481	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	383	476	488	0,00	100,00	0,00

Açıklama

1 - Endüstriyel Faaliyet Kodu: Endüstriyel ekonomik faaliyet kodu cetvelinden, işyerlerinin hangi faaliyet kodlarında olduğu görülmektedir. ISIC, Rev. 2.

2 - Kamu / Özel Sıralaması: Kuruluşların kamu ve özel kuruluş olmalarına göre kendi gruplarındaki sıra numaraları bu sütunda verilmiştir.

3 - 500 B.S.K. Sıralaması: Kuruluşların 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki genel sıralaması verilmiştir.

4 - Sermaye Dağılımı: Kuruluşların sermaye dağılımları (%) olarak kamu, özel yerli sermaye ve yabancı sermaye dağılımları verilmiştir.

5 - Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşlar: Bu bölümde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde sıralamaya giren, fakat adlarının açıklanmasını istemeyen kuruluşlara ait sektör dağılımları, adsız olarak, çalışmanın bütünlüğünü bozmamak için tabloya ek olarak verilmiştir.

FNSS
Savunma Sistemleri A.Ş.

HER TÜRLÜ KARA MUHAREBESİ İÇİN
ZIRHLI ARAÇLAR

Zırhlı Muharebe Aracı (ZMA)

M113 Modernizasyonu

PARS 8x8 Tekerlekli Zırhlı Araçlar

PARS 6x6 Tekerlekli Zırhlı Araçlar

AKINCI Muharebe Araçları

Seyyar Yüzücü Hücum Köprüsü (SYHK)

FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.

FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.
PK.37 Gölbaşı 06830, Ankara
T: +90 312 4974300 / F: +90 312 4974301
www.fnss.com.tr

36 YILDIR YÜKSELİYORUZ

Lider bir dünya şirketi olan Kürüm, kalite ve rekabet anlayışından ödün vermeden, zor coğrafyalarda demir-çelik üretimi gerçekleştirmekte ve üretim yaptığı ülkelerin stratejik gelişimine katkıda bulunmaktadır.

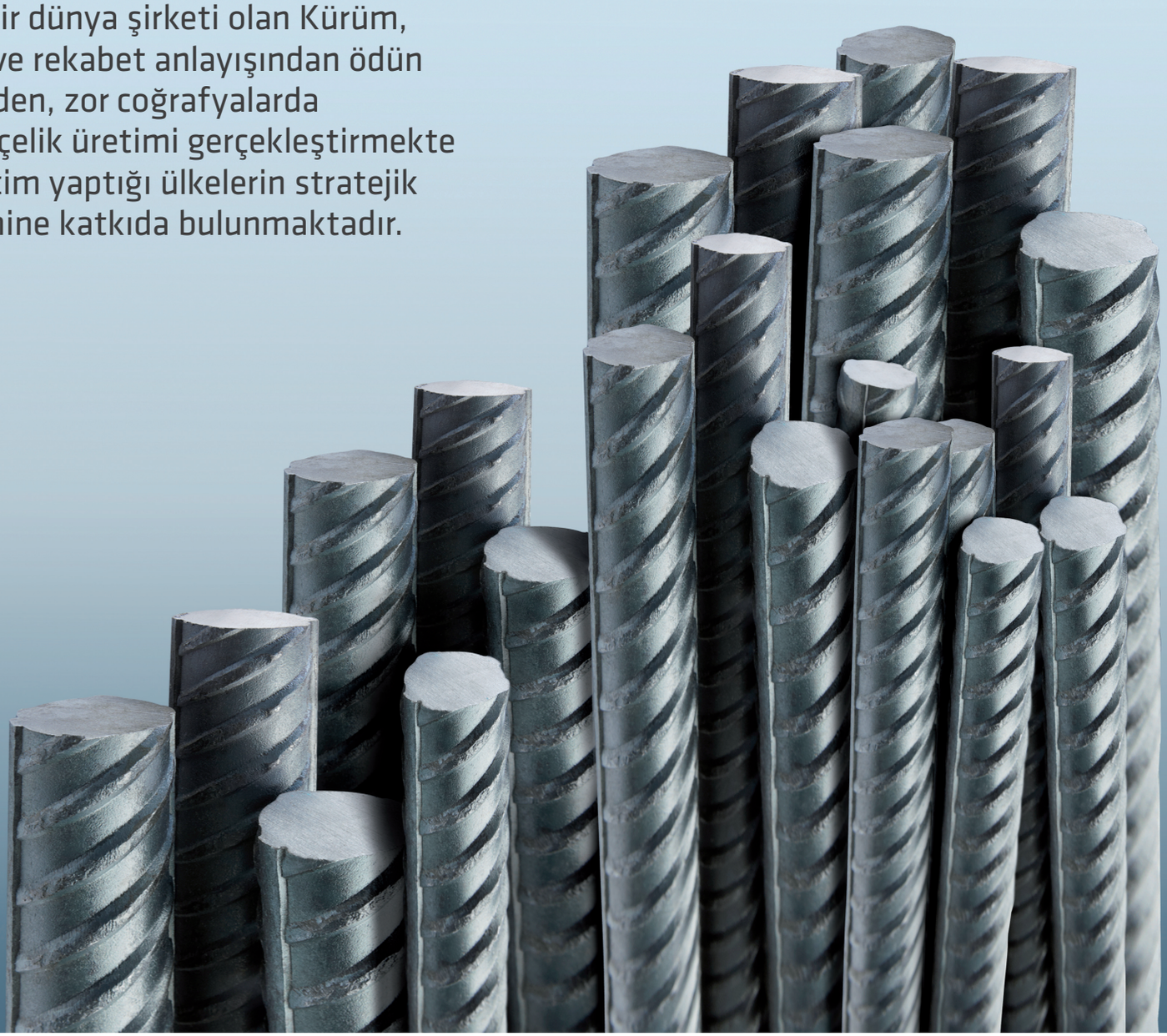

Uluslararası çapta üretim yapan, %100 Türk sermayeli tek demir-çelik üreticisi olan Kürüm Holding bu yıl 36. başarı yılını kutluyor. 7 ülkeyi kapsayan geniş uluslararası dağıtım ağı, sinerjisi yüksek deneyimli ekibi, güçlü finansal yapısı ve akılcı yatırım politikaları ile istikrarla büyüyen Kürüm Holding, Kürüm Demir şirketiyle uzun yıllardır Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında üst sıralarda yer almaktadır.

KÜRÜM Demir

www.kurum.com.tr

Kürüm Demir bir **Kürüm Holding** iştirakidir.

2010 Yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

Türkiye ekonomik potansiyeli yüksek bir ülke olmasına rağmen, pek çok ekonomik göstergede dünya ortalamasının altında performans göstermiştir.

Prof.Dr. Özer ERTUNA
Okan Üniversitesi

İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl gerçekleştirdiği Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketinin 2010 sonuçları tartışmaya açılmış bulunuyor. Bu anketten elde edilen bilgilerin, Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu koşulları ve dünya ekonomisindeki gelişmelerin Türkiye ekonomisini ne derece etkilediğini daha doğru değerlendirmemize yardımcı olacağına inanıyorum. Dünya çok önemli bir değişim süreci içinde. Pek çok konuda ezberlerimizi bozmamız gerekiyor. Başarılı olma ve olmama ölçütleri de eskisinden daha karmaşık. Küreselleşme ortamında kimi ülkelerdeki gelişmeler, farklı ülkeleri farklı biçimlerde etkiliyor. 2008 ve 2009 yıllarında ABD'de ortaya çıkıp, kısa bir sürede Avrupa'yı da etkisi altına almış olan finansal krizin aşılmasının zaman alacağı anlaşılıyor. Kriz kimi ülkeleri olumsuz etkilemekle birlikte, kimi ülkeler krize rağmen gelişmelerini sürdürebiliyor. Öbür yandan çevre, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlara çözüm bulma ümitleri henüz yeşermiş durumda değil. Teknolojik gelişmeler hala çevre sorunlarını arttırmakta. Zengin ülkeler enerji sorunlarını savaşlarla, yoğun politik müdahalelerle çözme çabası içinde. Petrol ve doğalgaz zengini Ortadoğu ülkelerinin politik düzenleri ve sınırları değiştiriliyor. Olumsuz gelişmelerden kötü etkilenmemek için Türkiye'nin ekonomisini çok güçlü tutması gerekiyor. Öte yandan, ekonomik ve sosyal sistemlerimizin hataları eskisine kıyasla daha çabuk ortaya çıkıyor. Bütün bu nedenlerden, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun sonuçlarını değerlendirmek giderek zorlaşıyor. Değerlendirme yaparken, Türkiye, dünya ve sorunlu ülkelerin ekonomilerindeki gelişmelerin çok iyi anlaşılması gerekiyor. Ancak, bu tür bir değerlendirme sonucunda doğru teşhislere ve hedefler istikametinde doğru çözümlere gidebileceğimiz anlaşılıyor.

Dünya ve Türkiye Ekonomisi[1]

Bu çalışmamızda, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını 2006-2010 yıllarını kapsayan beş yıllık bir perspektif içinde inceleyeceğiz. 2006 yılı dünya ekonomisinin likidite bolluğu ve bahar havası yaşadığı bir yıl; 2007 yılı Amerika'da çürük ipotek kredileri krizinin kendini hissettirdiği bir yıl; 2008 yılı Amerika'da şiddetlenen krizin doğrudan veya dolaylı bir şekilde, özellikle de Avrupa ülkelerine yayıldığı bir yıl; 2009 yılı kriz yaşayan ülkelerde toparlanmanın beklendiği bir yıl; 2010 yılı ise, dünya ekonomik dengelerinin Doğuya doğru kaydığının açıklıkla ortaya çıktığı bir yıl olarak tanımlanabilir. İncelediğimiz yıllarda dünya azalan bir büyüme temposu sergilemiştir. Dünya üretim ve geliri 2006 yılında yüzde 5,3; 2007 yılında yüzde 5,2 ve 2008 yılında yüzde 2,7 oranında artmış, 2009 yılında ise binde 8 oranında azalmıştır. 2010 yılı dünya çapında, Asya'da yaşanan gelişmelerden kaynaklanan bir toparlanma olmuş, dünya üretim ve geliri yüzde 4,9 artış göstermiştir. Bu artış kişi başına gelire de yansımıştır. 2008 yılında ortalama kişi başına düşen gelir 11 bin dolar dolaylarındayken, 2009 yılında 10 bin 800 dolara gerilemiş, fakat 2010 yılında 11 bin 200 dolara yükselerek, hiç de yabana atılmayacak düzeye ulaşmıştır. 2010 yılında, Türkiye'nin 12 bin 300 dolar olan kişi başına geliri bu ortalamanın biraz üzerindedir. Öbür yandan dünya üzerinde gelir dağılımı, bozuk ve giderek de bozulmaktadır. Dünya nüfusu 2010 yılında 6 milyar 928 milyon kişiye ulaşmıştır. Dünya üzerinde fakir yüzde 10 (693 milyon kişi) dünya gelirinden sadece yüzde 2,6 pay alabilmektedir. Dünya üzerinde fakir olan nüfusun yüzde 10'nunun kişi başına yıllık geliri 2 bin 797 dolardır. Öbür yandan, dünya üzerinde zengin olan nüfusun yüzde 10'unun kişi başına yıllık geliri ise 30 bin 126 dolardır. Dünya'nın nüfusu ekonomik imkanları düşük olan ülkelerde artmakta, zengin ülkelerin nüfusu ise artmamakta, hatta azalmaktadır. Bu da dünya sorunlarını arttırmaktadır. Dünya üzerinde 2009 yılında yüzde 8,3 olan işsizlik, 2010 yılında yüzde 8,8'e yükselmiştir. İşsizlik ve düşük istihdam kalkınmamış ülkelerin

[1] Bu bölümde kullanılan İnsan Gelişmişlik Endeksi verisi Birleşmiş Milletler İnsan Gelişmişlik Raporu'ndan (http://hdr.undp.org/en/statistics), diğer tüm istatistiki veriler ise ABD CIA Dünya Raporu'ndan (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook) derlenmiştir.

sorunları olmaktan çıkmış, kalkınmış ülkeleri de tehdit eder duruma gelmiştir. 2010 yılında dünya ve Türkiye ekonomilerindeki gelişmeleri özetleyecek olursak şunları söyleyebiliriz;

- 78, 8 milyon nüfusuyla Türkiye dünyanın en büyük 17. ülkesidir. Türkiye'nin nüfus artışı, yüzde 1,1 olan dünya ortalamasının üzerinde, yüzde 1,23 dolaylarındadır.
- Türkiye, satın alma gücü paritesi üzerinden 960 milyar dolar olan milli geliriyle (GSMH) dünyanın 17. büyük ekonomisidir.
- Dünya ekonomisindeki üretim ve gelir 2009 yılında yüzde 4,9 oranında artmışken, Türkiye ekonomisinde GSMH yüzde 8,2 dolaylarında artmıştır. Milli gelirdeki artış açısından Türkiye, dünya sıralamasında 16. hızlı büyüyen ülke olmuştur.
- Türkiye, İnsan Gelişmişlik Endeksi (Human Development Index) açısından dünya sıralamasında 83. sıraya gerilemiştir. Türkiye, İnsan Gelişmişlik Endeksi açısından 2009 yılında 79. sırada, 2008 yılında ise 76. sırada bulunuyordu. Yani, bu endeks açısından, 82 ülkede insanlar Türkiye'dekinden daha iyi durumdadır.
- Türkiye'de 2008 yılında 12.100 dolar olan kişi başına milli gelir, 2009 yılında 11.200 dolara gerilemiş, 2010 yılında ise 2008 yılı düzeyini aşarak 12.300 dolara yükselmiştir. Buna rağmen Türkiye kişi başına milli gelir açısından çok gerilerdedir. Dünya sıralamasında Türkiye, 2008 yılında 92. ülke iken 2009 yılında 100. sıraya gerilemiş, 2010 yılında tekrar 94. sıraya yükselmiştir. Yani 2010 yılında 93 ülkede kişi başına milli gelir Türkiye'dekinden daha yüksektir.
- Türkiye'de 2008 yılında yüzde 11,2 olarak tahmin edilen işsizlik oranı, 2009 yılında yüzde 14,5'e yükselmiş, 2010 yılında ise yüzde 12,4'e gerilemiştir. Bu işsizlik oranıyla 2008 yılında dünya sıralamasında 103. sırada olan Türkiye, 2009 yılında 145. sıraya yükselmiş, 2010 yılında ise 131. sıraya gerilemiştir. Yani, 2010 yılında 130 ülkede işsizlik oranı Türkiye'deki işsizlik oranından daha düşüktür.
- Dünya üzerinde enflasyon kontrol altına alınmıştır. Türkiye, enflasyon sıralamasında 2008 yılında 148. ülke iken, 2009 yılında yüzde 6,5 olan enflasyonuyla 162. sıraya yükselmiş, 2010 yılında ise yüzde 8,7 olan enflasyonuyla 191. sıraya yükselmiştir. Yani 190 ülkede enflasyon Türkiye'deki enflasyondan daha düşüktür.
- 2008 yılında Türkiye, yüzde 40 dolaylarında olan kamu borçlarının milli gelire oranı, 2009 yılında yüzde 46,3'e yükselmiş, 2010 yılında ise yükselme devam ederek yüzde 48,1'e ulaşmıştır. Türkiye kamu borçlarının milli gelire oranı açısından dünyada 54. sıradadır. 53 ülkede kamu borçlarının milli gelire oranı Türkiye'dekinden daha düşüktür.
- Türkiye'nin 2008 yılında 41,4 milyar dolar olan cari ödemeler açığı, 2009 yılında kriz nedeniyle 13,94 milyar dolara gerilemiş, 2010 yılında ekonominin tekrar canlanması ile 38,82 milyar dolara yükselmiştir. 2010 yılında cari denge açısından Türkiye 184. sırada yer almaktadır. Yani 183 ülkenin cari dengesi ya fazla vermektedir ya da Türkiye'nin açığından daha düşüktür. Cari açıklar Türkiye ekonomisi için bir tehdit oluşturacak niteliktedir.
- Türkiye'nin 2008 yılında 278 milyar dolar olan dış borçları, 2009 yılında 274 milyar dolara, 2010 yılında ise 270,7 milyar dolara gerilemiştir. Cari açık bu kadar yüksek iken dış borçların azalması, cari açığın sıcak parayla veya varlık satışlarıyla karşılandığını göstermektedir. Türkiye, dış borç açısından dünya sıralamasında 27. ülkedir. Yani sadece 26 ülkenin dış borcu Türkiye'ninkinden daha yüksektir.

[2] http://hdr.undp.org/en/statistics

Kanımızca, Türkiye ekonomik potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Ancak bugün ulaştığı nokta, bu yüksek potansiyelini harekete geçiremediğini göstermektedir. Daha da önemlisi, pek çok ekonomik gösterge açısından Türkiye dünya ortalamasının altında performans sergilemektedir.

Türkiye'nin Ekonomik Sonuçlarının Yunanistan ve İspanya ile Karşılaştırılması

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye'nin temel sorunlarından biri ekonominin çok yüksek oranlarda cari açık vermesidir. Cari açıklar bir ülkenin ürettiğinden fazlasını tükettiğini, cari açıkların artması da bu aşırı tüketimin bir kısır döngüye dönüştüğünü göstermektedir. Pek çok ekonomist cari açıkların ülke milli gelirinin yüzde 5'ini aşması durumunda bu kısır döngünün ekonomik krizle sonuçlandığına inanmaktadır. Bu kısır döngünün tehlikeli yanı, cari açıklar artarken, üretilenin üzerinde tüketim yapıldığından, ekonomide bahar havası estirmesidir. Oysa cari açıkların artması iş kaybı, borç artışı veya servet kaybı demektir. 2010 yılında Türkiye'nin cari açıkları 39 milyar dolar dolaylarındayken, dış borçlarının artmamış olması, hatta az da olsa azalmış olması, cari açıkların sıcak para girişleri ve varlık satışlarıyla kapatıldığını göstermektedir. Ekonominin sıcak para girişlerine muhtaç olması ise, çok maliyetli ve riskli bir durumdur. Sıcak paranın küstürülmemesi için ülkeler sıcak paraya çok yüksek bedeller ödemek zorunda kalabilirler.

AB üyeliğinin yarattığı ortamda milli geliri çok artmış gibi görünen Yunanistan, İspanya, Portekiz, İrlanda gibi ülkeler, özellikle de Yunanistan cari açıkları ve bu açıkların neden olduğu aşırı dış borç nedeniyle çok ağır ve ağırlaşan bir kriz yaşamaktadır. Türkiye'nin, bu ülkelerin yaşadığı krizden çok önemli dersler çıkarması gerekmektedir. Bu nedenle bu yıl, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını değerlendirmeden önce Türkiye ekonomisini Yunanistan ve İspanya ekonomileri ile karşılaştırmak istiyorum. Bu incelememiz 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun elde ettiği sonuçları iyi anlamamıza yardımcı olacağına inanıyorum. Bu karşılaştırma, özet olarak Tablo 1'de sunulmaktadır.

Dünya sıralamasında Türkiye hem nüfusu, hem de kişi başına milli geliri açısından 17. sıradadır. Yani kişi başına milli gelir açısından Türkiye dünya ortalaması düzeyindedir. Nüfus bakımından dünya sıralamasında 76. sırada yer alan Yunanistan ve 27. sırada yer alan İspanya'nın kişi başına milli gelirleri yıllık 30 bin dolar dolaylarında, yani Türkiye'deki kişi başına milli gelirin 2,5 katı dolaylarındadır.

Tablo 1	Türkiye - Yunanistan ve İspanya Karşılaştırması								
	Türkiye			Yunanistan			İspanya		
	2009	2010	Sıra	2009	2010	Sıra	2009	2010	Sıra
Nüfus (Bin)		78.786	17		10.760	76		46.755	27
Milli Gelir (GSMH)	887,7	960,5	17	333,2	318,1	39	1.371	1.369	14
Milli Gelir Artışı	-4,70%	8,20%	16	-2%	-4,50%	212	-3,70%	-0,10%	191
Kişi Başına GSMH	11.600	12.300	94	31.000	29.600	47	29.600	29.400	48
İnsani Gelişmişlik Endeksi	0,674	0,679	83	0,853	0,855	22	0,861	0,863	20
İşsizlik	14,10%	12,40%	131	9,40%	12%	128	18,10%	20%	164
Enflasyon	6,30%	8,70%	191	1,20%	4,50%	128	-0,30%	1,30%	28
Kamu Borcu / GSMH	46,30%	48,10%	54	126,80%	144,00%	5	52,30%	64,00%	27
İhracat	109,6	117,4	32	21,3	21,1	67	224	268,3	18
İthalat	134,5	166,3	25	64	44,9	50	286,8	324,6	14
Cari Denge	-13,9	-38,8	184	-34,4	-17,1	180	-80,4	-66,7	190
Cari Denge / GSMH	-1,57%	-4,04%		-10,32%	-5,38%		-5,86%	-4,87%	
Dış Borç / GSMH	30,22%	28,18%		151,44%	167,53%		169,00%	158,22%	

Bilindiği gibi, milli gelir kadar yaşam kalitesi de önemlidir. 1970'lerden bu yana dünya üzerinde ülkelerin başarılarını ölçecek milli gelirden daha kapsamlı ölçütler aranmıştır. Bu ölçütlerden bu gün için en yaygın olanı, Pakistan'lı Mahbubu l-Haq ve Hindistanlı Amartya Sen tarafından geliştirilen İnsani Gelişmişlik Endeksidir (Human Developmant Index). Endeks, Ülkeleri insanlarının gelişmişlik düzeyleri açısından sıralarken, kişi başına milli gelir yanında ülkelerin insanlarına sağladıkları eğitim düzeyini, sağlık koşullarını ve yaşam uzunluğunu da hesaba katmaktadır. UNDP 1990 yılından bu yana İnsani Gelişmişlik Raporu yayınlamakta ve bu yayında ülkeleri İnsani Gelişmişlik Endeksi açısından sıralamaktadır. Her ne kadar bu endeks insan mutluluğunu ölçmede yetersiz kalmaktaysa da günümüzde insana yönelik politikaları etkileyen en önemli endekstir. Bu yıl inceleme kapsamımızdaki, beş yıllık 2006-2010 döneminde Türkiye'nin İnsani Gelişmişlik Endeksi sadece yüzde 2,1'lik bir gelişme kaydederek, 0,665 düzeyinden 0,679 düzeyine yükselmiştir. Aynı dönemde Yunanistan yüzde 1,1, İspanya yüzde 1,3 gelişme göstererek, gelişme bakımından Türkiye'nin gerisinde kalmıştır. Fakat 2010 yılında Yunanistan'ın 0,855 ve İspanya'nın 0,863 olan İnsani Gelişmişlik Endeksleri, Türkiye'nin 0,679 olan endeksinden çok yüksektir. Dünya sıralamasında İspanya 20'nci, Yunanistan 22'nci sırada, çok gelişmiş ülkeler arasında yer alırken, Türkiye 83'üncü sırada gelişmiş ülkelerin sonlarında yer almaktadır. Türkiye ile Yunanistan ve İspanya arasında Balkan, Kafkas ve Ortadoğu komşularımızın da arasında bulunduğu 61 ülke bulunmaktadır. Türkiye'nin önünde kat edilecek çok mesafe bulunmaktadır.

Türkiye, Yunanistan ve İspanya işsizlik sorununun çok ciddi boyutlarda olduğu ülkelerdir. Dünya sıralamasında Türkiye 131'inci, Yunanistan 128'inci, İspanya ise 164'üncü ülkedir. İstihdam alanları yaratabilme, giderek tüm dünyanın en önemli sorunlarından biri olmaktadır. Türkiye, Yunanistan ve İspanya'da işsizliğin bu kadar yüksek olması, bu ülkelerin olumsuz küresel gelişmelerden daha fazla etkileneceğini göstermektedir.

Her ne kadar yeniden bir canlanma eğilimi gösterse de, günümüzde dünya üzerinde enflasyon sorunu çözümlenmiş gibidir. Hatta kimi ülkelerin negatif enflasyonla mücadele etmesi gerekmektedir. Enflasyon sıralamasında İspanya 28'inci, Yunanistan 128'inci, Türkiye ise 191'inci ülke durumundadır. Türkiye, enflasyonunu kontrol altına alamamış birkaç ülkeden biridir.

Yunanistan'ın kamu borcu, milli gelirinin 1,44 mislidir. Bu oran çok yüksek bir orandır. Yalnızca 4 ülkede kamu borcunun milli gelire oranı daha yüksektir. Yunanistan'ın içinde bulunduğu ekonomik krizin temelinde yatan en önemli faktör de budur. İspanya'da kamu borcunun milli gelire oranı, yüzde 64'lük bir düzeyle Yunanistan'a kıyasla düşüktür. İspanya kamu borcunun milli gelire oranı açısından dünya sıralamasında 27'nci ülkedir. 2010 yılında Türkiye'nin kamu borcunun milli gelire oranı yüzde 48'dir. Bu borç düzeyi, her ne kadar bugün için bir tehlike arz ermiyorsa da artma eğiliminde olması ileride bir risk unsuru olabilir.

Bilindiği gibi Avrupa Birliği'nde ciddi ekonomik kriz yaşayan ülkelerden ikisi Yunanistan ve İspanya'dır. Yine bilindiği gibi yaşanan krizlerin temel nedeni de cari açıklar ve dış borçlardır. Her ne kadar çeşitli nedenlerden Türkiye, Yunanistan ve İspanyanın cari açıkları 2009 yılında farklılıklar gösterdiyse de, bu açıklar 2010 yılında oldukça benzer düzeydedir. Türkiye'nin cari açıklarının milli gelire oranı yüzde 4,04, İspanya'nınki yüzde 4,87, Yunanistan'ınki ise yüzde 5,38 dolaylarındadır. Türkiye'nin cari açığı, 2010 yılında, Yunanistan ve İspanya'nın açıklarının altında olsa da 2010 yılı artış seyri dikkate alınırsa tehlikeli boyutlardadır. Öte yandan, Türkiye'nin dış borçlarının milli gelirine oranı Yunanistan ve İspanya'nın borçlarına kıyasla çok düşüktür. Ancak yüksek cari açıklara rağmen bu düşüklük, varlık satışları ve sıcak para girişleriyle sağlanabilmiştir. Türkiye ekonomisinin önümüzdeki dönemlerde cari açıklarını kontrol altında tutması

gerekmektedir. Bu da ekonominin ithalat yerine yerli üretime yönelmesi ve dış ticaret dengesini korumasıyla elde edilebilir.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Kapsamındaki Özel Şirketler

Yapacağımız çalışmada 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin 2006-2010 yılları ekonomik ve finansal sonuçlarını inceleyeceğiz. Bilindiği gibi özel ve kamu kuruluşları önemli farklılıklar gösterebilmekte ve kamu kuruluşları özel şirketlerden farklı hedefler peşinde koşabilmektedir. Bu nedenle incelemelerimizde sadece özel şirketleri ele alacağız. İncelediğimiz dönemde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren özel şirket sayıları 2006 yılı için 487, 2007, 2008 ve 2009 yılları için 485 ve 2010 yılı için 488'dir. Yani Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında sadece on iki adet kamu kuruluşu kalmıştır. Şirket sayılarının farklılığını ve enflasyonun etkilerini gidermek için, çalışmamızı ortalama şirket büyüklüğü için ve verileri 2010 yılı fiyatlarına ayarlayarak, sabit fiyatlarla yapmayı uygun gördük. Bu nedenle kullandığımız rakamlar 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde ortalama bir özel şirketi yansıtacaktır.

Ancak, burada önemli bir noktayı öncelikle belirtmek istiyoruz. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren şirketler homojen bir durum sergilememektedir. Kar ve karlılık açılarından ele alacak olursak, 2010 yılında ortalama bir şirket 28,2 milyon TL kar etmişse de, kimi şirketler az, kimileri ise çok kar etmiştir. Hatta ortalama bir şirket kar ederken bir kısım şirket zarar etmektedir. Doğal olarak, şirketlerin karları artarken zarar eden şirketler azalmakta, karları azalırken ise zarar eden şirketler ve bu şirketlerin zararları artmaktadır. İncelediğimiz dönemde de, zarar eden şirketlerin zararlarının, kar eden şirketlerin karları oranına bakacak olursak, bu oran karlar artarken azalmakta, karlar azalırken de artmaktadır. Grafik 1, ortalama bir şirketin Finansman ve Amortisman Giderleri Öncesi Varlık karlılığını ve Zararların karlara oranını sergilemektedir.

Grafik 1 Varlık Karlılığı ve Zararların Karlara Oranı

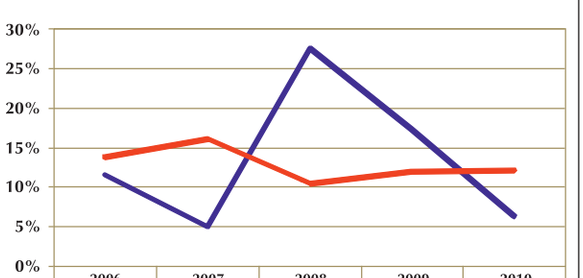

	2006	2007	2008	2009	2010
Z/K	11,53%	4,94%	27,60%	17,35%	6,24%
VK(F.A.ön)	14%	16%	10%	12%	12%

Amortisman ve Finansman Giderleri Öncesi Varlık Karlılığı önemli bir karlılık göstergesidir. 2010 yılına kadar, şirketlerin ortalama karlılıkları arttıkça zararların karlara oranı azalmakta; ortalama karlılıkları azaldıkça zararların karlara oranı artmaktadır. 2010 yılında şirketlerin ortalama karlılığı 2009 yılı düzeyinde, yüzde 12 olarak kalmış, fakat zararların karlara oranı çok önemli bir düşüş kaydetmiştir. 2010 yılında zarar eden ve kar eden şirketler arasındaki uçurum hatırı sayılır oranda azalmıştır.

Şirketlerin Ekonomiye Katkısı

Aşağıda şirketlerin ortaklarına yarattıkları karın oluşumunu, şirket ve ortakları açısından karlılıklarını ve ekonomiye yarattıkları katma değeri yakından inceleyeceğiz. Fakat günümüzde şirketlerin başarılarının ölçülmesinde yalnızca yarattıkları kar ve katma değeri göz önünde tutmak yetmemektedir. Günümüzde "paydaş" kavramı benimsenmiş bir kavramdır. Genel olarak da, şirketlerin sadece ortaklarına karşı değil, tüm paydaşlarına karşı sorumlu olduğu; tüm paydaşlarına dengeli bir şekilde hizmet etmesi gerektiği savunulmaktadır.

Günümüzde gelişen diğer önemli bir kavram "şirket sosyal sorumluluğu" kavramıdır. Şirket sosyal sorumluluğu kavramı çerçevesinde de, şirketlerin toplumun temel sorunlarıyla ilgilenmeleri, bu sorunlara çözüm getirmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını değerlendirirken, tüm paydaş memnuniyeti, şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri hakkında herhangi bir değerlendirme yapmamız mümkün değildir. Elimizdeki veriler yukarıda da belirttiğimiz gibi şirketlerin kar, karlılık ve katma değer yaratma güçlerini değerlendirmeye yöneliktir. Buna rağmen elimizdeki veriler, şirketlerin bazı temel ekonomik sorunların çözümüne katkıları konusunda bilgi içermektedir. Değerlemelerimize bu katkılara değinerek başlamak istiyoruz.

Bugün dünyamızın en önemli iki sorunu işsizlik ve yoksulluktur. İşsizlik ve yoksulluk sadece ekonomik sorun değil, beraberinde pek çok psikolojik, sosyal, politik ve anarşik sorunları da getirmektedir. İşsizlik ve yoksulluk sorunları bölgesel sorunlar olmaktan da çıkmıştır. Eskiden yoksullukla ilgili olarak zenginler için "kuzey", fakirler için "güney" tanımlamaları yapılırken, günümüzde işsizlik ve yoksulluk sorunları tüm ülkelerin ortak sorunu haline gelmektedir. İşsizlik ve yoksulluk sorunu birbirleriyle ilintili, birbirlerini besleyen sorunlardır. Bu sorunların, uygulamakta olduğumuz ekonomik düzenle ilişkileri de çok kuvvetlidir. Şirketlerimiz için ödenen maaş ve ücretler bir maliyet unsurudur ve karı eksiltmektedir. İşçi, makinelerle robotlarla ikame edilebilecek üretim unsurlarından kabul edilmektedir. Teknolojik devrim sonucu makine ve robotlar daha verimli hale gelmekte ve ucuzlamaktadır. Oysa işgücünün verimi aynı oranda artamamaktadır. Yoksulluk, insana yapılan yatırımları da kısıtlamaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Türkiye ekonomisi açısından çok önemli olan bir sorun "cari açıklar"dır. Türkiye'nin cari açıkları yüksektir ve artmaktadır. Cari açıklar da dış ticaret açıklarından kaynaklanmaktadır. Şirketlerin dış ticaret açıklarına katkıları konusunda bilgi edinmek çok zordur. Elimizde şirketlerin ihracatları hakkında bilgi bulunmakta, fakat ithalatları (dolaylı ve dolaysız) hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bu sözünü ettiğimiz iki temel konuda şirketlerin ekonomiye katkısı hakkında kısmi de olsa bilgi edinebilmek için Grafik 2 sunulmaktadır. Tabloda, incelediğimiz dönemde, şirketlerin ihracatlarının satışları içindeki payı, satışlarına oranla yarattıkları katma değer (ekonomiye yarattıkları gelir) ve bir milyon liralık satışları için yarattıkları istihdam sergilenmektedir.

Grafik 2 — Ekonomiye Katkı

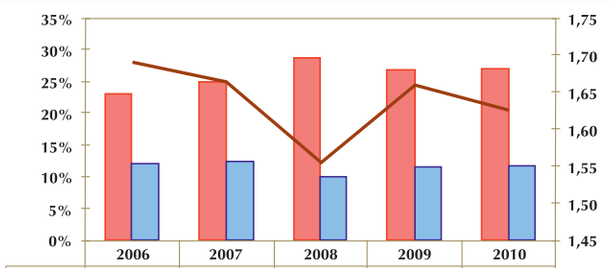

	2006	2007	2008	2009	2010
İh/S	22,9%	24,9%	28,8%	26,8%	26,9%
KD/S	12,0%	12,4%	10,1%	11,6%	11,7%
İs/S	1,69	1,66	1,55	1,66	1,63

Şirketlerimizin toplam satış gelirleri içinde ihracatın payı 2008 yılına kadar artmış, 2009 ve 2010 yıllarında aynı seviyede, yüzde 27 dolaylarında kalmıştır. Türkiye ekonomisinde ihracatın payı artarken 500 Büyük Sanayi Kuruluşları kapsamındaki şirketlerin ihracatlarının satış gelirleri içindeki payları artmamaktadır. Satış gelirlerinin yarattığı katma değer (ekonomiye yarattığı katkı) yüzde 12 dolaylarında seyretmektedir. Az da olsa 2008 yılında bu oran yüzde 10 dolaylarına inmiştir. 2010 yılında yaratılan katma değerin satış gelirlerine oranı yaklaşık 2009 seviyesinde, yüzde 11,7'dir. Katma değerin oluşumu ve paylaşımını aşağıda daha ayrıntılı inceleyeceğiz. Bir milyon liralık satışın yarattığı istihdam, genel bir azalış seyri izlemektedir. 2006 yılında bir milyon liralık satış 1,69 çalışan için istihdam yaratırken, 2010 yılında 1,63 kişilik istihdam yaratmaktadır. Düşüş az görünse de, önemli bir düşüştür. 2010 yılında incelediğimiz şirketler 2006 yılı oranında istihdam yaratmış olsaydı, 2010 yılında 19 bin 500 ilave kişi çalışma olanağına kavuşurdu.

Satış Gelirleri ve Kar

Şirketlerin ortakları açısından en önemli başarı göstergesi, elde ettikleri kar ve şirkete yatırılan paraya karşı elde edilen karlılıktır. Karlılık konusunu aşağıda daha ayrıntılı inceleyeceğiz. Burada şirketlerin satış gelirlerini ve bu gelirlerle elde ettikleri karı değerlendirmeye çalışacağız.

Yukarıda 2010 yılında karlılığın aynı düzeyde kalmasına rağmen, zarar eden şirketlerin azaldığını işaret etmiştik. 2010 yılında karlılığın 2009 yılındaki düzeyini korumasıyla, satış gelirleri yüzde 11,5 oranında artması karların, önemli bir oranda yüzde 26,9 artmasını sağlamıştır. Grafik 2, ortalama büyüklükteki bir şirketin satış gelirlerini ve elde ettiği karları sergilemektedir. Grafik 2'de görüldüğü gibi, 2006 yılına kıyasla, 2007 yılında, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında ortalama büyüklükteki bir özel şirketin satış gelirleri yüzde 4,6 artarken, karları yüzde 27,4 dolaylarında artmıştır. Karlardaki bu artış beklentiler yönünde fakat beklentileri aşan bir artıştır. 2008 yılına varıldığında satış gelirleri yüzde 7,3 dolaylarında artmış fakat karlarda yüzde 46,4'lük bir düşüş olmuştur. Bu durum beklentilere uymayan bir durumdur. İncelediğimiz dönemde, 2008 yılı, ihracatın satış gelirleri içindeki payının en yüksek, döviz kurlarının ise en düşük olduğu yıldır. Türkiye'de yaşanan enflasyona rağmen, 2006 yılında 1,43 TL olan dolar kuru, 2008 yılında 1,29'a gerilemiştir. 2008 yılında TL'nin aşırı değerlenmesi ihracata kayan şirketlerimizi olumsuz etkilemiştir. 2009 yılında ise, bunun tam tersi olmuş, satış gelirleri yüzde 12,5 dolaylarında düşerken karlar yüzde 25,6 artmıştır. Bu artışta dolar kurunun 1,55'e yükselmiş olmasının payı olabilir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, 2010 yılında durum tekrar normale dönmüş, satış gelirleri yüzde 11.5 artarken bilanço karı yüzde 26.9 oranında artmıştır. 2007 yılına kıyasla karlarda yaklaşık aynı düzeydeki artış, satış gelirlerinin çok daha fazla artmasıyla elde edilmiştir. Bunda da dolar kurunu tekrar 1,5'e gerilemesinin payı olabilir.

Grafik 3 — Ortalama Büyüklükteki Bir Şirketin Net Satış Hasılatı ve Bilanço Karı

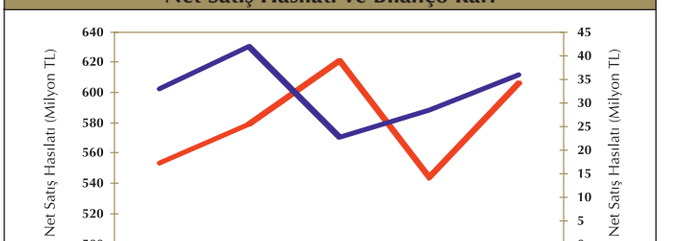

	2006	2007	2008	2009	2010
NSH	553,3	578,5	620,7	543,3	605,7
NBK	32,8	41,8	22,4	28,2	35,7

Karlılık

Şirketlerin ortaklarına karşı sorumluluğu açısından karlılık, kardan daha anlamlıdır. Ne kadar kar ettiğiniz değil, ne kadar kaynak kullanarak o karı elde ettiğiniz önemlidir. Temel karlılık göstergesi ise Varlık Karlılığı göstergesidir. Varlık Karlılığı finansman giderlerinden önceki karın, Toplam Varlıklara bölünmesiyle elde edilir. Varlık Karlılığını oluşturan iki faktör vardır. Bunlar Satış

Karlılığı (finansman giderleri öncesi kar / Net Satışlar) ve Varlık Devir Hızı (Net Satışlar / Toplam Varlıklar ki bu faktöre sürüm de denir) faktörleridir. Aşağıda sunduğumuz Grafik 4'te, 500 Büyük Sanayi Kuruluş kapsamındaki ortalama bir özel şirketin karlılığı ve bu karlılığı oluşturan Satış Karlılığı ve Varlık Devir Hızı faktörleri sunulmaktadır.

Grafik 4 Varlık Karlılığının Oluşumu

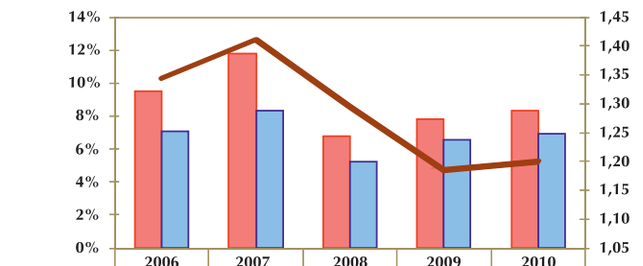

	2006	2007	2008	2009	2010
VK(F.ön)	9,5%	11,8%	6,8%	7,8%	8,3%
SK	7,1%	8,4%	5,2%	6,6%	6,9%
VDH	1,34	1,41	1,29	1,18	1,20

Grafik 4'te görüldüğü gibi, 2006 yılına kıyasla 2007 yılında hem Satış Karlılığı, hem de sürüm artmış, bu nedenle de 2006 yılında yüzde 9,0 olan Varlık Karlılığı artarak yüzde 11,8'e yükselmiştir. Varlık Devir Hızının artması olumlu bir gelişme olarak kabul edilir. Varlıklara daha az para bağlayarak daha fazla satış yapılmıştır. Satış Karlılığının artması da marka ve tasarım gibi malın rekabet gücünün arttırıldığı ortamlarda olumludur. Ancak, bu iki faktördeki artışların da gelecekteki başarıları engellememesi, geçici olmaması gerekir. 2008 yılında hem Satış Karlılığında, hem de Varlık Devir Hızında önemli düşüşler yaşanarak Varlık Karlılığı yüzde 6,8'e gerilemiştir. Bu karlılık 2006 yılının karlılığının da çok altındadır. ABD'de başlayan krizin Türkiye'yi kötü etkilediği açık bir şekilde görülmektedir. Kriz ortamında düşen satın alma gücü karşısında satış karlılığının düşürülmesi olumlu bir krizden çıkış stratejisidir. 2008 yılında şirketler Satış Karlılığından daha fazla fedakarlık yaparak sürümün daha fazla düşmesini önlemiş gibi görünmektedir. Yukarıda gördüğümüz gibi, şirketlerin uyguladığı diğer bir tedbir istihdam kısıtlamasıdır. Öbür yandan, 2008 yılında dolar kurlarının düşük tutularak TL'nin aşırı değerlendirilmesi şirketlerin göğüslemesi gereken başka bir tehdit oluşturmuştur. 2009 yılındaki gelişmeler ilginçtir. 2009 yılında, Varlık Devir Hızı düşerken, sağlanan maliyet düşüşleri nedeniyle satış karlılığı yükselmiştir. Maliyet düşüşlerinin hangi yolandan sağlandığının incelenmesi çok önemlidir. Maliyet düşüşleri yerli aramaların ithal aramalarla ikamesiyle sağlandıysa bunun Türkiye'deki tedarikçi KOBİ'lere etkileri olumsuz olmuştur. 2010 yılında hem Varlık Devir Hızında hem de Satış Karlılığında sağlanan küçük çaplı artışlarla Varlık Karlılığındaki artış sürdürülmüştür. Fakat Varlık Karlılığında ulaşılan düzey, 2006 ve 2007 yılları düzeylerinin çok altındadır. 2010 yılında da, Türkiye'de 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketler eski karlılık düzeylerini yakalayamamıştır.

Katma Değerin Oluşumu ve Paylaşımı

Grafik 5, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama özel bir şirketin yarattığı katma değeri ve bu değerin ücret, faiz ve kar olarak bileşimini, sabit 2010 fiyatları üzerinden sunmaktadır.

Grafik 5 Ortalama Katma Değerin Oluşumu

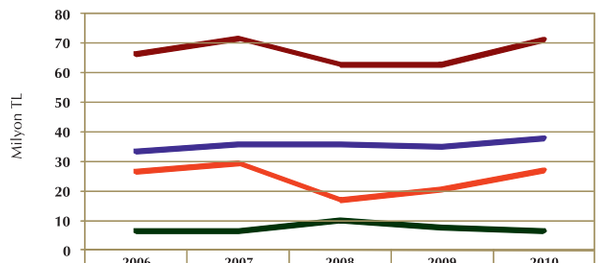

	2006	2007	2008	2009	2010
Ücret	33,2	35,7	35,8	34,9	37,6
Faiz	6,4	6,5	10,0	7,5	6,4
Kar	26,6	29,5	17,0	20,3	27,0
K.Değer	66,2	71,8	62,8	62,8	71,0

Grafik 5'te görüldüğü gibi, ortalama bir özel kuruluş 2006 yılında 66,2 milyon TL katma değer yaratmışken, 2007 yılında milli gelire yapılan bu katkı yüzde 8,4'lük bir artışla 71,8 milyon TL'ye yükselmiştir. 2007 yılında ödenen ücretler yüzde 7,7 artmış, ödenen faizler yaklaşık aynı kalmış (sadece yüzde 1,2 artmış), ortaklara sağlanan milli gelir anlamındaki kar da yüzde 10,9 artmıştır. 2007 yılında incelediğimiz şirketlerin ekonomiye katkısı olumlu olmuştur. Son aylarında ekonomik krizin baş gösterdiği 2008 yılında durum tamamen terse dönmüştür. Ortalama büyüklükteki şirketin yarattığı katma değer yüzde 12,5 azalarak, 62,8 milyon TL'ye gerilemiştir. 2008 yılında yaratılan istihdam ve ücretler hemen hemen aynı kalmış, faizlere yapılan ödemeler yüzde 53,3 artmış, ortaklara sağlanan kar ise yüzde 42,4 gerilemiştir. 2009 yılında ise ortalama büyüklükteki şirketin yarattığı katma değer yaklaşık aynı düzeyde kalmıştır. Fakat yaratılan katma değerin paylaşımında çok önemli değişiklikler olmuştur. 2009 yılında ortalama büyüklükteki bir şirketin yarattığı istihdam 965 kişiden 902 kişiye gerilemiş, 63 kişi işsiz kalmış, ödenen maaş ve ücretler yüzde 2,5 oranında azalmış, fakat ödenen faizler yüzde 24,8 azaldığından, ortaklara sağlanan milli gelir anlamındaki kar yüzde 19,5 artmıştır. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki tüm özel şirketlerde istihdam kaybı 31 bin 544 kişi, ödenen maaş ve ücretlerdeki azalma yaklaşık 447 milyon liradır. 2010 yılında ortalama bir özel şirkette yaratılan katma değerde önemli bir artış olmuş, bu katma değerin paylaşımında ücretlerde az da olsa bir artış, karda çok önemli bir artış olmuş, ödenen faizlerde ise önemli düşüş olmuştur.

2010 yılında ortalama büyüklükteki bir şirketin yarattığı katma değeri ve paylaşımını özetleyecek olursak, şirket 2010 yılındaki çabalarıyla 71 milyon lira katma değer yaratmış, bu katma değerden, işçiler 37,6 milyon lira, borç verenler 6,4 milyon lira, ortaklar ise 27 milyon lira pay almıştır. Ortalama büyüklükteki bir şirkette 2009 yılında 902 kişi çalışırken, 2010 yılında istihdam 984 kişiye yükselmiştir. Bir yıl öncesine göre 2010 yılında çalışanlar şirketin yarattığı katma değerden 2 milyon 708 bin lira fazla pay almış, şirkete borç verenler 1 milyon 155 bin lira eksik pay almış, ortaklar ise 6 milyon 692 bin lira fazla pay almıştır.

Borçlanma ve Faiz Yükü

Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin faaliyetlerini etkileyen en önemli faktörlerden biri yüksek faizlerdir. Her ne kadar Türkiye'de çok yüksek düzeyde olan faizler tek haneli rakamlara indiyse de hala Türkiye dünyanın en yüksek faiz ödeyen ülkelerinden biridir.[3] Faizlerin bu denli yüksek olmasının nedeni cari açıkların hala sıcak para ile kapatılması ve sıcak paranın faizlere çok duyarlı olmasıdır. Faizlerin yüksek olması ve kur artışlarının enflasyonun altında kalması özel şirketleri yurt dışından borçlanmaya yönlendirmekte, bu durum da kur riski, kur ayarlaması riski ve kriz riski gibi riskleri doğurmaktadır.

Grafik 6, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama büyüklükteki bir şirketin Borç/Özsermaye ve Faiz Yükünü (Ödenen Faizler / Toplam Borçlar) göstergelerini sergilemektedir.

Grafik 6 Borçlanma ve Faiz Yükü

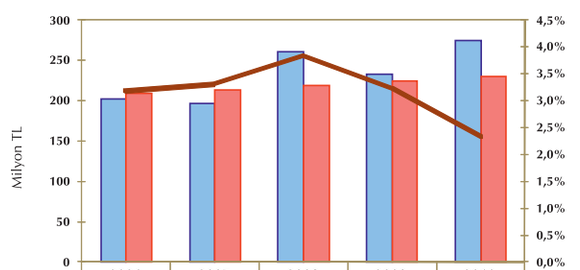

	2006	2007	2008	2009	2010
B	203	197	261	234	275
ÖS	209	214	219	225	230
FY	3,2%	3,3%	3,8%	3,2%	2,3%

Grafik 6'da görüldüğü gibi, incelediğimiz yıllarda özsermaye istikrarlı bir artış temposu içindedir. Öbür yandan, borçlarda dalgalı bir artış trendi görülmektedir. En önemli borç artışları 2008 ve 2010 yıllarındadır. 2008 borçlarda, satış gelirlerindeki artışın çok üzerinde, yüzde 32,5'lik bir artış olmuştur. Aynı dönemde faiz yükü de önemli artış göstererek incelediğimiz dönemin en yüksek değerine ulaşmıştır. Bir yandan Faiz Yükünün artması, bir yandan borçların artması, bir yandan da Varlık Karlılığının düşmesi ortaklara sağlanan karın 29,5 milyon liradan 17 milyon liraya düşmesine neden olmuştur. 2008 sonrası Faiz Yükünde istikrarlı bir düşüş yaşanmıştır. Bu da 2008 sonrası karların ve karlılığın artmasında önemli rol oynamıştır.

Ortak Karlılığının Oluşumu

Ortakların hak ettikleri kar bilanço karıdır. Bu nedenle Ortak Karlılığı bilanço karının özsermayeye bölünmesiyle elde edilir. Ortak Karlılığına, Özsermeye Karlılığı veya Özkaynak Karlılığı da denir. Ortak Karlılığı ile yukarıda ayrıntılı incelediğimiz Varlık Karlılığı arasında çok önemli bir ilişki vardır.

Ortak Karlılığı, Varlık Karlılığı ile Faiz Yükü farkının Borç Özsermaye Oranı ile çarpımının Varlık Karlılığı ile toplamına eşittir. Varlık Karlılığı Faiz Yükünden yüksek ise borçlardan elde edilen kaynaklarla ortaklara ek bir kazanç sağlanır. Bu nedenle varlık karlılığı ve borç yükü arasındaki farkla borçlanma siyaseti arasında ilişki kurulması gerekir. Grafik 7, incelediğimiz dönem için 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama bir şirket için Varlık karlılığı, Faiz Yükü ve Ortak Karlılığı bilgilerini sunmaktadır.

Grafik 7 Ortak Karlılığının Oluşumu

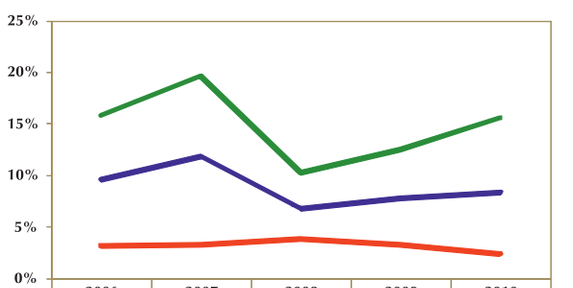

	2006	2007	2008	2009	2010
VK(F.ön)	9,5%	11,8 %	6,8%	7,8%	8,3%
FY	3,2%	3,3%	3,8%	3,2%	2,3%
ÖK	15,7%	19,6%	10,2%	12,5%	15,5%

Grafik 7'de görüldüğü gibi, İncelediğimiz tüm yıllarda Varlık Karlılığı, Faiz Yükünden yüksektir. Ancak, 2008 yılında bu fark çok azalmıştır. Buna rağmen kullanılan borçla ortaklara ek kazanç sağlandığından, şirketler kullandıkları parayla yüzde 6,8 kazanırken, ortakları yüzde 10,2 kazanmıştır. İncelediğimiz dönemde şirketlerin Borç/Özsermaye Oranı 0,92 ile 1,19 arasında dalgalanmıştır.

Bu durum, şirketlerin borçlanmayı Özsermaye Karlılığını arttıracak bir aracı olarak kullanmadıkları görünümünü vermektedir. 2010 yılında şirketler kullandıkları para ile yüzde 8,3 kazanç sağlamışlar, faiz yükü yüzde 2,3 düzeyine gerilediğinden, ortaklarına yüzde 15,5 para kazandırmışlardır. Bu karlılık düzeyleri ortaklar açısından çok iyi kabul edilebilecek düzeylerdir.

[3]CIA sıralamasında Türkiye dünyanın en yüksek faiz ödeyen 6. ülkesidir.
https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bu.html

Türkiye'nin yapısal sorunlarından biri ekonominin çok yüksek oranlarda cari açık vermesidir.

Ek bilgi gerekleri

500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren özel firmaların faaliyet sonuçlarını mevcut bilgilerle değerlendirmeye çalıştık. Daha iyi değerlendirme yapabilmek için ek bilgilere, elde edilmesi güç bilgilere ihtiyacımız bulunmaktadır. Bu bilgileri şöyle özetleyebiliriz:

- Şirketlerin üretimleri ne kadar ithalata dayalıdır? İncelediğimiz dönemlerde kullanılan yerli ve ithal ara mallar hangi oranlarda bir diğerini ikame etmiştir? Bu tür kaymalar Türkiye'nin ekonomik dengelerini nasıl etkilemiştir? Bu bilgilerin elde edilmesi zordur. Dolaysız ve dolaylı ara malları ithalatları bulunmaktadır. Ama şirketler kendi performanslarını değerlendirirken bunları da hesaba katmalıdır.

- Şirketlerin borçlarının ne kadarı TL üzerinden, ne kadarı döviz cinsinden borçlardır? Bu bilgi finansman giderlerinin ve karlılığın değerlendirilmesi açısından çok önemlidir. TL'nin değeri gerçek veya yapay nedenlerle döviz karşısında dalgalanmaktadır. Bunun şirket ve ekonomi üzerinde yarattığı riskler iyi değerlendirilmelidir. Şirket başarıları değerlendirilirken riskler gözden kaçırılmamalıdır.

- Türkiye ekonomisinde yabancı şirketlerin payı giderek artmaktadır. 500 büyük şirket kapsamında da çok sayıda yabancı veya yabancı ortaklı kuruluş bulunmaktadır. Bu şirketler küresel imkanlardan daha fazla yararlanma imkanına sahip şirketlerdir. Bu şirketlerin Türkiye ekonomisine katkıları, yükleri ve Türk şirketlerinden farklılıkları da çok önemli bir araştırma konusudur. Her ne kadar 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketlerinde bu şirketlerle ilgili bilgiler bulunsa da bu bilgiler bu çalışmada değerlendirmeye girmemiştir.

Sonuç

Kanımızca Türkiye, ekonomik potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Türkiye'nin çeşitli göstergeler açısından dünya sıralamalarındaki yeri, bu yüksek potansiyelini harekete geçiremediğini göstermektedir. Pek çok ekonomik gösterge açısından Türkiye dünya ortalamasının altında performans göstermektedir.

Türkiye ekonomisinin en önemli sorunları potansiyeline uygun bir milli gelir artışı sağlayamaması, hızla artan nüfusuna istihdam sağlayamaması, cari açıklarını sıcak para girişleriyle kapatması ve yurt dışında aşırı borçlanmasıdır. Bu sorunları daha ciddi boyutlarda olan Yunanistan ve İspanya ekonomik bunalım yaşamaktadır. Türkiye benzer bir bunalımı engelleyecek tedbirleri almalıdır. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu değerlendirirken bu sorunlar göz ardı edilmemelidir.

500 Büyük Sanayi kuruluşu kapsamındaki özel şirketler (488 şirket) Türkiye ekonomisini etkileyen ve makro ekonomik siyasetlerden yakinen etkilenen şirketlerdir. İncelediğimiz şirketler 2006 yılına kıyasla 2007 yılında daha başarılı olmuş, fakat 2008 yılında ABD'de yaşanan ve pek çok Batı ülkesini de etkisi altına alan kriz nedeniyle çok başarısız olmuştur.

2009 ve 2010 yılları bu şirketlerin başarılarının yükselen bir trend içine girdiği yıllar olmuştur. Bu başarıda şirketlerin düşen faiz giderleri etkili olmuştur. 2010 yılında şirketler kullandıkları para ile yüzde 8,3 kazanç sağlamışlar, faiz yükü yüzde 2,3 düzeyine gerilediğinden, ortaklarına yüzde 15,5 para kazandırmışlardır.

Bu karlılık düzeyleri ortaklar açısından çok iyi kabul edilebilecek düzeylerdir. Ancak bu karlılık düzeyi 2007 yılında ulaşılan karlılık düzeyinin altındadır. 2007 yılında şirketler kullandıkları para ile yüzde 11,8 kazanç sağlamışlardır. O yıl faiz yükü yüzde 3,3 düzeyinde gerçekleştiğinden, şirket ortaklarına yüzde 19,6 para kazandırmıştır.

Diğer bir açıdan bakacak olursak, 2007 yılında ortalama bir özel şirket ortaklarına 29 milyon 511 bin lira milli gelir anlamında kar sağlarken, 2010 yılında 27 milyon 22 bin lira kar sağlayabilmiştir.

Milli ekonomiye katkı açısından bakarsak 2007 yılında ortalama bir özel şirket milli ekonomiye 71 milyon 751 bin liralık bir katma değer yaratırken, 2010 yılında yüzde 1 daha az, 71 milyon liralık katma değer yaratmıştır. 2007 yılından 2010 yılına, ortalama bir özel şirketin satış gelirlerinde yüzde 4,7'lik bir artış olmuş, buna paralel olarak da şirketin yarattığı istihdam yüzde 2,2 artarak 963 kişiden 984 kişiye yükselmiştir.

2010 yılı, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketler için 2009 yılındaki trendin devam ettiği, karların ve karlılığın arttığı bir yıl olmuştur. Ortaklar açısından bu çok olumlu bir durumdur. Ancak bu olumlu gidişin bu şirketlerin diğer paydaşlarına, tedarikçi (KOBİ'lere), bayilere ve milli ekonomiye ne derecede yansıdığı ek çalışmalarla ortaya çıkacak bir durumdur.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2010 Yılı Performansı

İSO 500'ün 2010 yılı performansı, genel ekonomik veriler ile oldukça uyumludur.

Prof.Dr. M. Merih PAYA
İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi

2010 yılında 500 Büyük Kuruluşun (BBK) performansı geniş ölçüde yurt dışı gelişmeler uzantısında şekillenmiştir. Bilindiği üzere, 2008 krizi uzantısında gelişmiş ülkeler olağan dışı boyutta parasal genişlemeye giderek iç faiz oranlarını çok düşük oranlara çekmişler; neredeyse sıfırlamışlardır. Ne var ki, bu likidite bolluğu tümü ile piyasalara yansımamış; önemli miktarda para, varlık yaratmayan likidite şeklinde bankalarda kalmıştır.

Yani, iktisatçıların Likidite Tuzağı olarak tanımladıkları, doksanlı yıllarda Japonya'da yaşanan bir durum ortaya çıkmıştır. Gelişmiş ülkelerdeki bu likiditenin, zamanla Brezilya, Rusya, Hindistan ve Türkiye gibi; faizlerin görece daha yüksek olduğu ülkelere kaydığı, bu ülkelerde finansal köpükler oluşturmaya başladığı görülmüştür.

Bu önemli noktaya işaret ettikten sonra, dünya ve Türkiye ekonomisine sayısal veriler uzantısında daha yakından göz atalım.[1]

2010 yılı Dünya ekonomisi toparlanma emarelerinin görüldüğü bir yıl olmuştu: Gelişmiş ülkelerde 2009 yılında %3,4 gerileyen hasıla, ortalama %3 büyümüş; kriz öncesi düzeyine yaklaşmıştır. Gelişmekte Olan ve Yükselen Ülkeler Grubunda ise 2009'da sadece %2,7 düzeyinde kalan büyüme güçlü bir artış göstererek %7'ye ulaşmıştır. Böylece 2009'da %0,5 gerileyen küresel hasıla %5 artış sergilemiştir.

Ne var ki, Gelişmiş ülkelerdeki düzelme olağan üstü mali desteklerle gerçekleşmiş; harcama programlarının tamamlanması ile birlikte ikinci bir dip yaşanma ihtimali gündemde kalmıştır. Bu bağlamdaki endişelerin 2011 yılında da geçerli olduğunu ifade edelim. Diğer taraftan gelişmiş ülkelerde sağlanan düzelme, bu ülkelerin mali yapılarını son derece kırılgan bir duruma getirmiştir. Ayrıca bu ülke grubunda gözlenen toparlanma, stok yatırımlarının yükselmesi gibi faktörlerden kaynaklanmış, asıl düzeltmeyi başlatacak olan tüketim harcamaları çok sınırlı artışlar göstermiştir. Bu nedenle krizi başlatan gelişmiş ülkelerin halen çok kırılgan zeminlerde bulunduğunu belirtmeliyiz.

Yükselen ve Gelişmekte Olan Ülkeler Grubu, içinde bulundukları ekonomik koşullar açısından Gelişmiş Ülkelerden tamamen ayrışmıştır. Gelişmekte Olan ve Yükselen Ülkeler iç tüketimlerini uyararak sancısız bir şekilde toparlanmayı başarmışlardır.

Ancak yukarıda da değindiğimiz üzere, Gelişmekte ve Yükselen Ülkeler Grubu içinde bazıları, iç tüketimlerini önemli ölçüde dış kaynaklarla fonlayınca, bu grup içerisinde de ayrışma oluşmuştur. Dış finansmanla, iç tüketim ağırlıklı büyüyen ülkeler, dünya ekonomisi için yeni bir risk unsuru oluşturmaktadır.

Küresel ekonomide gözlenen canlanma haliyle küresel ticarete de yansımış; ithalat ve ihracat çift rakamlarla ifade edilen artışlara konu olmuştur.

Dünya ticaret hacmi 2009'da %10,9 geriledikten sonra 2010'da 12,4 büyümüştür. Küresel ticaret hacmine ilişkin veriler de Gelişmekte Olan ve Yükselen Ülkeler Grubundaki canlanmanın, Gelişen Ülkeler Grubuna göre çok daha güçlü olduğuna işaret etmektedir.

Gelişmiş ülkelerin ithalatı ve ihracatı 2010'da sırasıyla %11,2 ve %12 büyümüştür. Gelişmekte Olan ve Yükselen Ülkelerde bu oranlar aynı sırayla %13,5 ve %14,5'tir. Ekonomide toparlanma,

[1] Dünya ekonomisine ilişkin veriler IMF, Economic Outlook Nisan 2011'den alınmıştır.

emtia fiyatlarını hemen uyarmıştır: 2009'da %36,3 gerileyen petrol %26,3 artarken, diğer emtia fiyatları çok daha güçlü bir şekilde yükselmiştir. 2009'da ortalama sadece %15 düşen petrol dışı emtia fiyatları 2010 'da % 26,3 yükselmiştir.

Ekonomik toparlanma, dünya genelinde ılımlı fiyat hareketlerine yol açmıştır. 2009 kriz ortamında gelişmiş ülkelerde %0,1 olan tüketici fiyat artışları 2010'da %6,2'ye yükselmiştir. Gelişen ve Yükselen Ülkelerde ise tüketici fiyatları ortalaması %5,2'den %6,2'ye yükselmiştir.

Ekonomik toparlanmaya karşın 2010'da faiz oranlarında gerilemeler söz konusudur: Dolar mevduatına uygulanan Libor, %1,1'den %0,5'e; Euro mevduata uygulanan Libor %1,2'den %0,8'e gerilemiştir. Görüldüğü üzere reel faizler negatif düzeylere inmiştir.

Türkiye'ye gelince… Türkiye, 2009 yılındaki GSYİH 'deki %4,8'lik gerilemeyi 2010 yılında %8,9'luk büyüme ile fazlası ile telafi etmiştir. Bu büyüme oranı; Çin, Hindistan, Arjantin gibi ülkelerin gerisinde olmakla birlikte son derece tatmin edicidir; %4,5 civarında olduğu kabul edilen potansiyel büyüme hızımızın çok üzerindedir.

Ancak bu ülkelerin Türkiye'den çok farklı yanları bulunmaktadır. Bu ülkeler hızlı büyümelerini kendi kaynakları ile gerçekleştirmektedirler. Kaldı ki, bu ülkelerin de aşırı ısındığı yönünde görüşler bulunmaktadır.

Türkiye'deki büyüme ise, başta cari işlemler dengesinde ve fiyat hareketlerinde izlenebileceği üzere önemli boyutta istikrarsızlık unsurları içermektedir; sürdürülebilir nitelikte görülmemektedir. Diğer taraftan Türkiye'nin bu %8,9'luk büyümesi yorumlanırken, bunun 2009 yılındaki %4,8'lik gerilemeyi izlediği göz önüne alınmalıdır.

2010 GSYİH'si, 2008 yılı GSYİH'si ile karşılaştırıldığında oldukça düşük bir büyümenin gerçekleştiği görülmektedir. Dolar bazında ise 2010'nun GSYİH'si 2008'in de gerisindedir. Bu durumda ekonomik istikrarsızlığın 2010 yılında %8,9'luk aşırı büyüme ile ilişkilendirilmesi doğru olmayacaktır.

Biraz geriye uzanıp 2008 verilerine göz attığımızda esasen istikrarsız bir ekonomiyi tanımlayacak verilerle karşılaşmaktayız: 2008 yılının verileri; %0,7'lik büyüme, TÜFE'deki %10,1'lik artış ve 42 milyar dolarlık cari açık hiç de istikrarlı bir ekonomiye işaret etmemektedir.

2010 yılındaki ekonomik toparlanma cari açığı hızla arttırmıştır. 2010 yılı cari açığı 48,5 milyar dolara ulaşmıştır. 2010 yılında TEFE'deki yıllık artış %8,9 gibi oldukça yüksek orandadır. Yıl içinde TEFE ile yakınsama içinde hareket eden TÜFE, yılsonuna doğru gerileyerek %6,4 ile fiyat hareketlerini yansıtan ve %8'in altında kalan tek endeks olmuştur. İşsizlik ise 2010'da bir önceki yıla göre %14'ten %11,9'a gerilemiş ancak 2008'in üzerinde kalmıştır.

Özetle 2010, büyük bir çöküntüyü izleyen toparlanma yılıdır. 2010 yılı, GSYİH gibi bazı verilerde çok büyük artışlara konu olmuşsa da temelde ekonomik istikrarsızlığın önemli boyutlara ulaştığı bir yıl olmuştur. 2010 yılının temel özelliği, büyük miktarda dış kaynak girişlerine bağlı bir köpük yılı olmasıdır.

2010 yılı genel seçimlerin öncesine denk geldiğinden Türkiye bu finansal köpüğe kayıtsız kalmış; böylece olağan dışı likidite genişlemesi ekonomiyi güçlü bir şekilde etkilemiş, genel bir rahatlık yaratmıştır.

Şüphesiz ki, Türkiye'deki sanayi kuruluşları da bu genel ortamdan etkilenmiş ve rahat bir yıl geçirmiştir. Ne var ki, finansal köpüklerle oluşan rahatlığın geçici olduğu bilinmektedir. Tam da bu nedenle güçlü bir tedirginlik de yaşanmakta; bu durum pek çok yorumcu ve kurum tarafından seslendirilmektedir.

Bu finansal köpük 2011 yılında; seçimler geride kalmasına karşın ekonomimizi etkilemektedir. Ancak bu yazının konusu, oluşan finansal köpüğün akıbeti değildir.

Sadece 2010 yılının bir finansal köpük dönemine denk geldiğine; bu dönemlerde yaşanan bazı gelişmelerin kalıcı olamayacak niteliğine işaret etmek istedik. Bu bakımdan 2010 yılı verilerinden geleceğe ilişkin eğilimler çıkarırken son derece dikkatli olmalı; kalıcı ve geçici dinamikler iyi belirlenmelidir.

İSO BBK verileri 2010 yılında ekonominin verileri ile oldukça uyumludur. BBK'nın net satış hasılatı cari fiyatlarla %16,3, sabit fiyatlarla %9,5 atmıştır. GSYİH'nin %8,9 büyüdüğü göz önüne alınırsa oldukça önemli bir yakınsama söz konusudur.

Üretimden net satışlar ise GSYİH'nin oldukça üzerinde bir gelişme sergilemiştir; cari fiyatlarla %21,2'lik, sabit fiyatlarla %14'lük artışlar gerçekleşmiştir. Ancak bu artışlar 2009'daki sert düşüşleri izlemiştir: 2009'da net satış hasılatı, cari fiyatlarla %12,3; sabit fiyatlarla %13,1 gerilemiştir.

2009 yılında üretimden satışlar da benzer bir gerilemeye konu olmuş, cari fiyatlarla %13,1; sabit fiyatlarla %13,9 düşüşler gözlenmiştir.

Bu bakımdan, 2010'un önemli artışları sadece 2008 düzeyine yaklaşmayı ifade etmektedir; 2010 yılının üretimden satışları sabit fiyatlarla 2008 yılının %1,2 gerisindedir.

BBK'nın dönem karı, 2010 yılında cari fiyatlarla %39,8; sabit fiyatlarla %31,6 gibi çok yüksek oranlarda artmıştır. Dönem kar ve zararındaki artışlar toplamı ise çok daha güçlüdür; cari fiyatlarla %56,5; sabit fiyatlarla %47,3 gibi çok yüksek artışlar söz konusudur.

Daha da önemlisi, bu artışların 2009'daki küçümsenmeyecek artışların ardından gelmesidir: 2009 yılında dönem karı cari fiyatlarla %10,8; sabit fiyatlarla %9,7 artmıştı.

Dönem kar ve zarar toplamında 2009 çok iyi bir yıl olmuş, cari fiyatlarla %31,4; sabit fiyatlarla %30,1'lik artışlar gerçekleşmiştir. Bu veriler ışığında iş aleminin ekonomik gidişattan memnun olmalarının nesnel sebepleri daha netleşmektedir.

2010 yılında BBK'nın karlılığını etkileyen iki temel neden satışların artması ve faizlerin gerilemesidir. İş hacminin genişlemesine karşın BBK kapsamındaki kuruluşların ödediği faizler toplamda %13,3 düşmüştür. Hatırlatalım ki, 2009 yılında da ödenen faizlerde %25,1 oranında önemli bir düşüş söz konusu idi. Bu bakımdan 2010 yılında ödenen faizlerdeki düşüş daha da büyük anlam taşımaktadır.

Bilindiği üzere, BBK kapsamındaki şirketlerin faaliyet dışı gelirleri oldukça yüksek düzeylerdedir. Kriz yıllarında daha da yükselen faaliyet dışı gelirler, ekonominin düzelmesi ile birlikte toplam kar ve zarar toplamı içinde görece daha düşük pay almaktadırlar. 2009 yılında toplam kar ve zarar içinde %44,2'lik pay alan faaliyet dışı gelirler 2010 yılında %34,3 gerilemiştir.

BBK'nın ihracatında bir toparlanma gözlenmektedir. BBK'nın ihracatı 2010 yılında %16,3 artmıştır. Bu artış Türkiye'nin %11,6'lık ihracat performansının üzerindedir. Geçen yıl tersi bir gelişme olmuş Türkiye ihracatı %22,6 'lık düşüş gerçekleşirken BBK'nın ihracatında daha da yüksek oranda, %31,7'lık bir düşüş gözlenmiştir.

Görüldüğü üzere BBK'nın ihracat performansı da 2008 yılını yakalayamamıştır. Böylece ihracatın toplam satış hasılatı içindeki payı %25,6 olmuştur. Bu oran, 2008 ve 2009'un gerisindedir.

Söz konusu yıllarda ihracat gelirlerin toplam satış hasılatı içindeki payı sırasıyla %28,8 ve %26,3'tür. BBK, 2010 yılında Türkiye ekonomisi gibi daha ziyade iç pazara yönelik bir gelişme sergilemiştir.

BBK bünyesinde ücretle çalışanların sayısı 2010 yılında 34.634 kişi artarak 550.939'a ulaşmıştır. Böylece 2009 yılında ücretle çalışanların istihdamındaki 27.634 kişilik düşüş telafi edilmiştir. Ancak 2008'e oranla ücretle çalışanlar sayısında sadece 7.082 gibi çok sınırlı bir artış söz konusudur.

2010 yılında BBK'nın yarattığı, faktör fiyatları ile net katma değer sabit fiyatlarla %22,5 gibi çok yüksek oranda artmıştır. Keza yine sabit fiyatlarla brüt katma değer, temel fiyatlarla yani ÖTV ve KDV'siz fiyatlarla %18,3; üretici fiyatları ile brüt katma değer %15,0 büyümüştür. Hatırlatalım ki, 2009 yılında katma değer verileri %4,9 ile %6,1 arasında değişen oranlarda büyüme göstermiş, ancak bu büyüme genelde kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır.

2009'da özel sektör katma değer büyüklükleri, genelde küçük düşüşler sergilerken sadece üretici fiyatları ile brüt katma değerde %3,2'lik bir büyüme olmuştur.

2010 yılında ise, kamu kesiminin katma değer verileri %49,2 ile %60,8 gibi çok yüksek oranlar arasında artarken özel sektör katma değer verileri %11,7 ile %15,6 arasında artışlara konu olmuştur.

BBK'nın duran varlıkları 2010 yılında sabit fiyatlarla sadece %0,6'lık artış sergilemiştir. Duran varlıklar yatırım faaliyeti konusunda fikir verici niteliktedir. Bu durumda 2010 yılında BBK yatırımlarında fazla bir değişiklik olmadığını söyleyebiliriz.

2010, karlılığı yüksek bir yıl olduğu için, satış karlılığı ve özkaynak karlılığında haliyle önemli artışlar gözlenmiştir. BBK'nın özkaynak karlılığı %16,9 ile 2003'den buyana en yüksek değerine ulaşmıştır.

Keza satış karlılığında da önemli bir düzelme gözlenmiş, satış karlılığı %7,6 ile 2003'den buyana en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Diğer taraftan yüksek karlılığa karşın BBK'nın kaynak yapısında hafif bir bozulma söz konusudur.

2010'un bol ve ucuz finansman ortamında BBK'nın toplam borçları %51,1'e yükselmiştir. Bu oran 2008 hariç 2005'ten bu yana en yüksek düzeyi tanımlamaktadır.

Yazımızın başında da belirttiğimiz üzere, 2010 yılı sürdürülmesi mümkün görülmeyen dış kaynak girişine bağlı ve kısmen de seçim öncesi bir yıl olması nedeniyle güçlü bir büyümeye konu olmuş; sanayi kesimi de bu gelişmeden yararlanmıştır.

Ne var ki, bu arızi durum Türk sanayisinin uzun dönemli gelişmesinin zayıfladığı gerçeğini gizleyecek nitelikte değildir: Türkiye'de sanayinin payı 1998'den beri sürekli olarak gerilemektedir. Türkiye'de imalat sanayiinin GSYİH içindeki payı 1998'den beri cari fiyatlarla %23,9'dan 2010'da %15,5'e gerilemiştir.

İfade edelim ki bu gerileme, imalat sanayisinin uluslararası düzeyde rekabet gücünü kaybetmesi ile ilişkilidir. Türkiye'de yaşanmakta olan, ülkenin endüstriyel bazının zayıflaması "deendüstrilizasyon" olarak tanımlanabilecek bir olgudur.

Post endüstriyel toplumlarda görülen; piyasa koşullarındaki gelişmeler uzantısında sanayinin payının gerilemesi olgusuyla karıştırılmamalıdır. Bu ülkelerde, milli gelir arttıkça hizmet sektörlerinin ürünlerine talep artmakta, sanayi büyümesini sürdürmesine karşın hizmet sektörü daha hızlı büyümektedir. Böylece sanayinin milli gelir içindeki payı gerilemektedir. Bu süreç Almanya gibi, sanayisi uluslararası rekabet gücü çok çok ileride olan ülkelerde dahi gözlenen, salt yapısal değişim sonucu bir olgudur. Post endüstriyel ülkelerde sanayinin payanının düşmesinde etkili olan bir diğer husus, bu ülkelerin bazı üretimlerini emeğin ucuz olduğu ülkelere kaydırması ile ilişkilidir.

Post endüstriyel toplumların gelir düzeyi ile ilişkili bu olgu hiçbir şekilde Türkiye için geçerli değildir. Türkiye'deki gelir düzeyi böyle bir süreç için henüz çok düşüktür. Türkiye'nin gelir düzeyi hala ağırlıklı olarak sanayi malları talebine yönelik gelişmektedir.

Diğer taraftan Türkiye'nin sanayisini ucuz emek ülkelerine kaydırması gibi, sözü edilecek boyutlarda bir olgu da söz konusu değildir. Sanayideki gerilemenin esasen çok kısa bir sürede ve çok sert bir şekilde meydana çıkması, uzun zaman içinde gerçekleşebilecek ileri düzeyde gelişmenin gerektirdiği yapısal değişimden ziyade endüstriyel bazın zayıflamasına işaret etmektedir.

Bu noktada anlamlı bir diğer gösterge İSO BBK verilerinde bulunmaktadır: Bir ara BBK kapsamındaki yabancı sermayeli kuruluş sayısı 150'yi aşmışken 2010'da bu sayı 148'e gerilemiştir.

Açıkça gözlenmektedir ki, yabancı yatırımların hizmet sektörüne olan yoğun ilgisi sanayi alanında zayıflamakta; Türkiye uluslararası tedarik merkezi olarak cazibesini kaybetmektedir.

Belirtelim ki, son zamanlarda ekonomik açıdan öne çıkan ülkelerin başarısında sanayi kesiminin katkısı çok net olarak gözlenmektedir.

Bu gözlemle birlikte pek çok ülkenin sanayi politikalarına yönelik ilgisinin arttığını görmekteyiz. Bir zamanların çok tercih edilen sanayi politikalarının artık gündemde yeniden önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Bu ilginin sadece gelişen ve gelişmekte olan ülkelerle sınırlı kalmadığını Avrupa Birliği gibi kuruluşların da gündemine girdiğini belirtelim. Yeni nesil sanayi politikalarının, geçmiş sanayi politikaları ile bazı ortak yanları bulunmakla birlikte önemli noktalarda farklılaştığı; küreselleşmenin getirdiği kısıtları göz ardı etmediğini ifade edelim.

Bu bakımdan Türkiye'nin de çok acil biçimde kapsamlı bir sanayi stratejisi oluşturup bunun için gerekli kaynakları tahsis etmesi gerekmektedir. Bu sanayi stratejisi, çok açık biçimde sanayi politikalarını iktisat politikalarının ağırlık merkezi olarak tanımlamalıdır.

Türkiye dış borçlanmayı düşürmek, finansman ihtiyacını artan ölçüde iç kaynaklara dayandırmak ve daha rekabetçi iktisadi yapı oluşturmak zorundadır.

Esasen böyle bir ihtiyacın yönetimce de paylaşıldığı; en azından yönetim içinde bazı kesimlerin sanayi politikalarına ihtiyaç duyduğu açıktır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca Aralık 2010 tarihinde yayımlanan Sanayi Strateji Belgesi 2011-2014 bu doğrultuda değerlendirilebilir. Bu belge pek çok yönleri ile Türkiye Sanayisine geçmişi ve bugününe ilişkin önemli bilgiler içermektedir.

Ancak söz konusu belge ileriye dönük bir perspektif ortaya koymamakta; kapsamlı sanayi politikalarını tanımlayan strateji belgesi niteliği taşımamaktadır.

Esasen söz konusu belgenin Türk sanayisi için düşünülmüş strateji belgesinden ziyade AB ile sürdürülen(sürdürülmeyen?) müzakereler çerçevesinde, "İşletmeler ve Sanayi Politikası" faslına zemin oluşturmak üzere 2003 yılında hazırlanan belgenin revizyonu olduğu ifade edilebilir.

Son olarak belirtelim ki, Türkiye'nin dış borçlanmaya ve sistem dampingine dayalı politikaları artık tıkanmıştır. Burada sistem dampingi ile; sosyal, hukuk, çevre standartlarını düşürerek ve vergi kolaylıkları sağlayarak rekabet eksikliğinden kaynaklanan zaafları dengelemeye yönelik politikaları tanımlamaktayız.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu politikalar açıktır; bu politikalar da, mevcut rejimin kısıtları netleştikçe artık eskiye göre daha güçlü seslendirilmeye başlanmıştır: Bu politikaların başında, dış borçlanmayı düşürmek; finansman ihtiyacını artan ölçüde iç kaynaklara dayandırmaktır.

Türkiye'nin iç tasarrufları, GSYİH'nin %13'lerine doğru gerilemiştir. İç tasarruf oranlarını, eskiden olduğu üzere %20'ler seviyesine çekebilecek siyasi iradeyi oluşturmak; daha doğrusu siyasi tercihi bu yöne kaydırmak öncelikli ve en zor sorun olarak gözükmektedir. İç tasarrufları takviye etmenin yanında, daha rekabetçi iktisadi yapı oluşturmak gündemdeki ikinci sorundur. Bu bağlamda sanayi politikalarının büyük önem taşıyacağı açıktır.

BASF Yapı Kimyasalları

Bu yıl da ilk 500'de.

Bu yıl da İSO'nun belirlediği Türkiye'nin en büyük ilk 500 şirketinden biriyiz. Sürdürülebilir büyüme için çok çalışıyoruz... Başarımızın sırrı burada!

www.basf-yks.com.tr
bilgi@basf.com

BASF
The Chemical Company

KORUMA

KORUMA

ŞİRKETLER GRUBU

Kimyasal madde ve tarım ilaçları üretiminde Türkiye'nin öncü kuruluşu

Çınarlıdere Mevkii 41100 Derince / KOCAELİ

Tel : +90 262 239 22 70 - 4 hat Fax : +90 262 239 22 78

Web : www.koruma.com E-posta : info@koruma.com

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Mali ve Ekonomik Göstergeler

2010 yılında, ülke sanayi katma değerinin ve sanayi ihracatının yarıya yakın kısmını İSO 500 gerçekleştirmiştir.

Prof.Dr. Süleyman ÖZMUCUR
Pennsylvania Üniversitesi Ekonomi Bölümü

Karlılık, Verimlilik ve Faktör Gelirlerinin Dağılımı, (1980-2010)

2010 yılında beşyüz büyük kuruluş (BBK) 316,0 milyar TL değerinde satış gerçekleştirmis, 102,2 milyarlık katma değer yaratmış, 53,8 milyar dolarlık ihracat yapmış ve 551 bin işçi çalıştırmıştır. Bu verilere göre, beşyüz büyük kuruluş ülke sanayi katma değerinin ve sanayi ihracatının yarıya yakın kısmını gerçekleştirmiştir.

2010 yılında 500 büyük kuruluş arasında sadece 12 kamu kuruluşu bulunmaktadır. Bu küçük sayı özel ve kamu kuruluşları arasındaki ve zaman içindeki karşılaştırmaları zorlaştırmaktadır. Zaman içindeki karşılaştırmalarda dikkate alınması gereken ilave bir sorun daha vardır.

Önceki yıllarda kamu kuruluşu olup daha sonra özeller arasında yer alan kurumların sayısı zaman içinde artmış, üzerinde çalışma yapılan grubun niteliği zaman içinde değişmiştir.

Bu sorun 100 kadar kamu kurumu varken ve özelleştirmeler yapılmadan önce pek önemli değildi ve özel-kamu karşılaştırmaları araştırmacılara sahiplik ve firma davranışı konusunda çok önemli ipuçları vermekteydi.

Bütün bu potansiyel sorunlara rağmen, İstanbul Sanayi Odası tarafından yayınlanmış olan zengin verileri kullanarak karşılaştırmaları yapmanın yararlı olduğunu düşünüyoruz.

Ancak bu aşamada 500 büyük kuruluşun toplamı için, özel-kamu ayrımı olmadan, yapılmış olan değerlendirmelerin, daha güvenilir olduğunun belirtilmesinde de yarar vardır.

Bu makalede 500 büyük kuruluşta karlılık, verimlilik, ve gelirlerin dağılımı incelenecektir. Özel ve kamu karşılaştırmaları, yukarıdaki uyarıları göz önünde tutarak yapılacaktır.

1. Karlılık

2010 yılındaki satış karlılığı özel kesimde yüzde 5,9, kamu kesiminde ise yüzde 32,5'tir. Özsermaye karlılığı özel kesimde yüzde 15,5, kamu kesiminde ise yüzde 21,8 olarak gerçekleşmiştir. Aktif karlılığında özel kesim yüzde 7,1 ile kamu kesiminin (yüzde 14,6) gerisinde kalmıştır.

1980-2010 döneminde ortalama satış karlılığı özel kesimde yüzde 6,6, kamu kesiminde ise yüzde 4,3 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1, Grafik 1). Aynı dönemindeki ortalama özsermaye karlılığı özel kesimde yüzde 30,5, kamu kesiminde ise yüzde 5,7'dir (Tablo 1, Grafik 2). Verilerin mevcut olduğu 1982-2010 dönemindeki ortalama aktif karlılığı özel kesimde yüzde 9,3, kamuda ise yüzde 2,7'dir (Tablo 1, Grafik 3).

Ekonomik büyüme kar oranını olumlu yönde etkilemektedir (Grafik 1a). İki değişken arasındaki korelasyon 0,44'tür. Yapılan hesaplamalara göre enflasyon ile satış karlılığı arasındaki korelasyon daha düşüktür (-0,24) (Grafik 1b).

Ancak kamu ve özel ayrımı yapılırsa farklı sonuçlar çıkmaktadır. Enflasyon ile satış karlılığı arasındaki ilişki özel kesimde aynı yönde (korelasyon=0,44), kamu kesiminde ise ters yöndedir (korelasyon= -0,57).

Grafik 1 Satış Karlılığı (%)

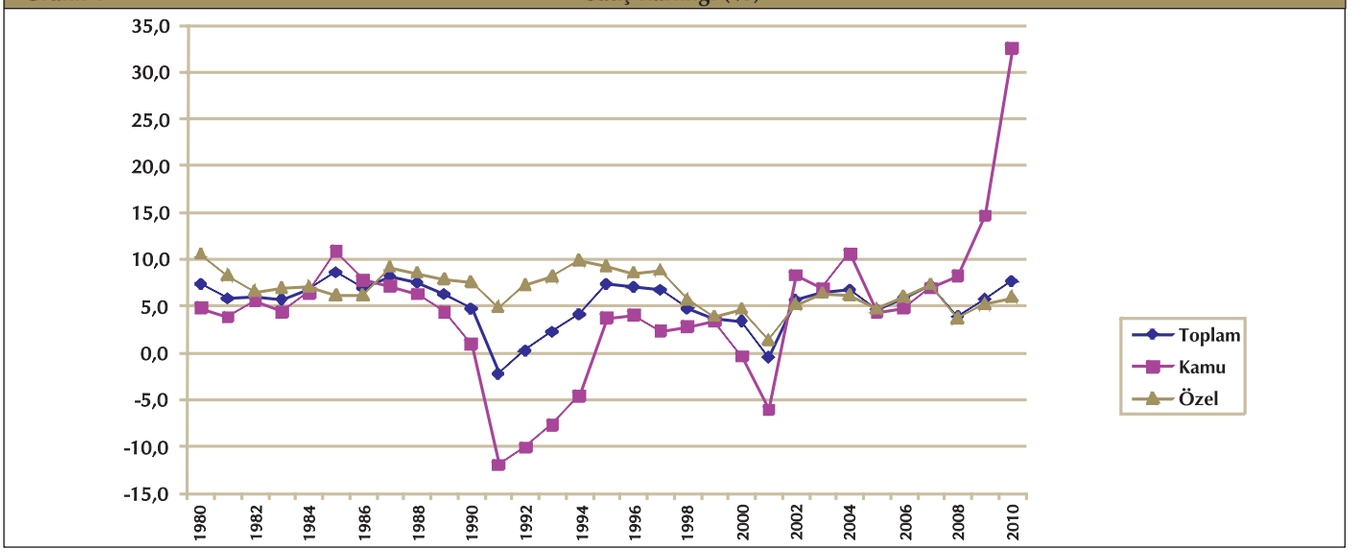

Grafik 2 Özsermaye Karlılığı (%)

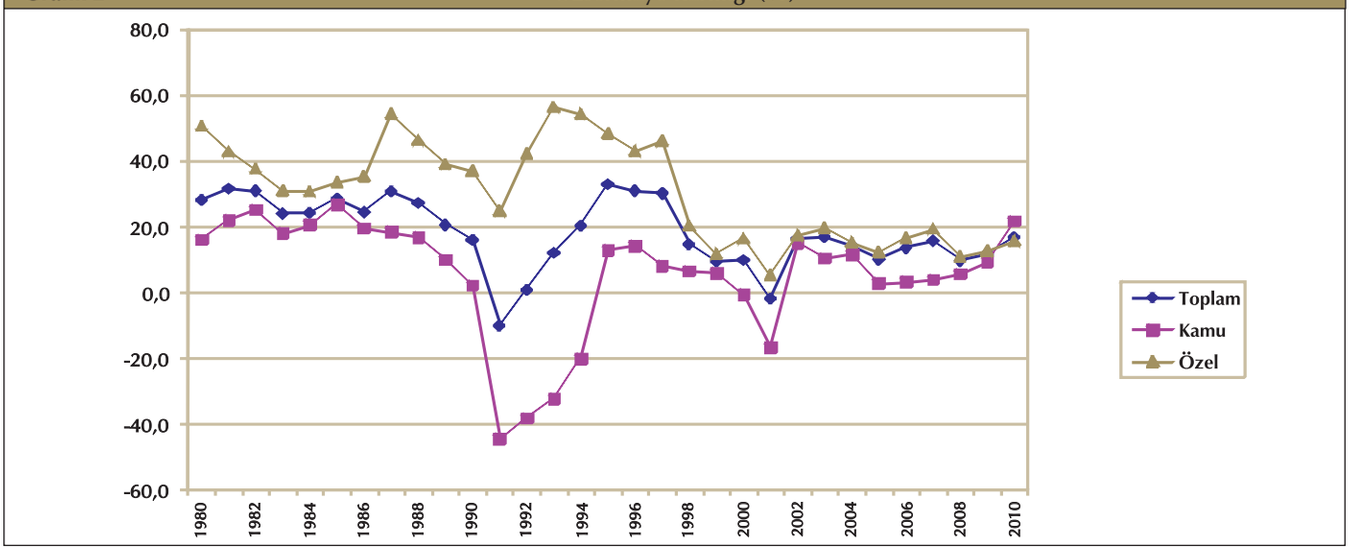

Grafik 3 Aktif Karlılığı (%)

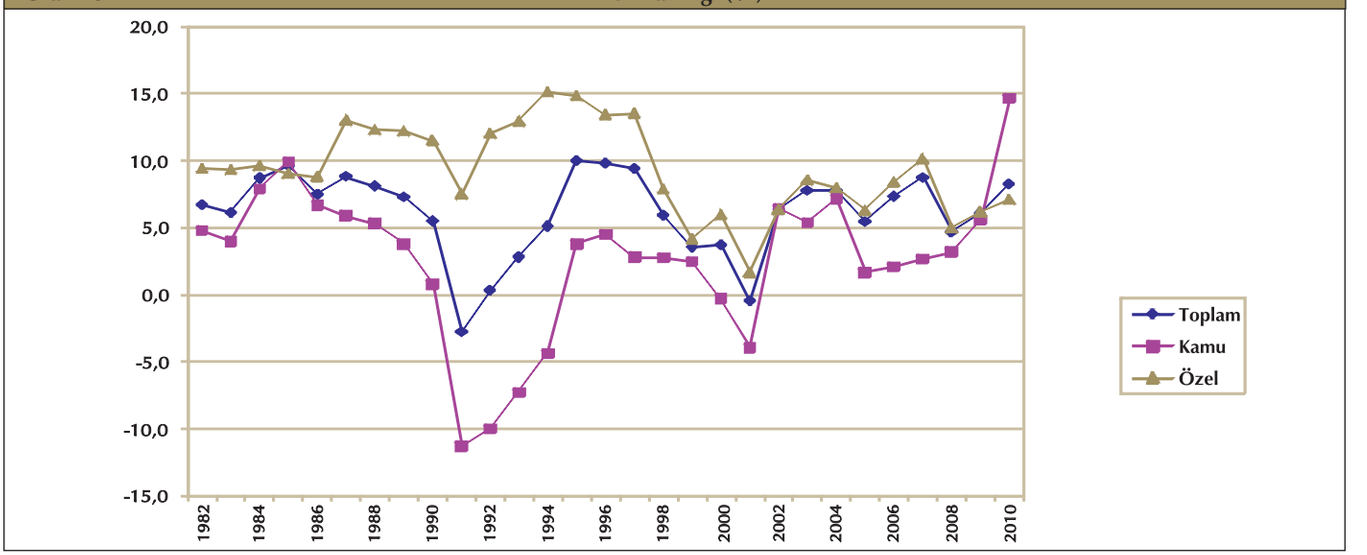

Grafik 1a Büyüme Oranı ve Satış Karlılığı (Korelasyon=0,44)

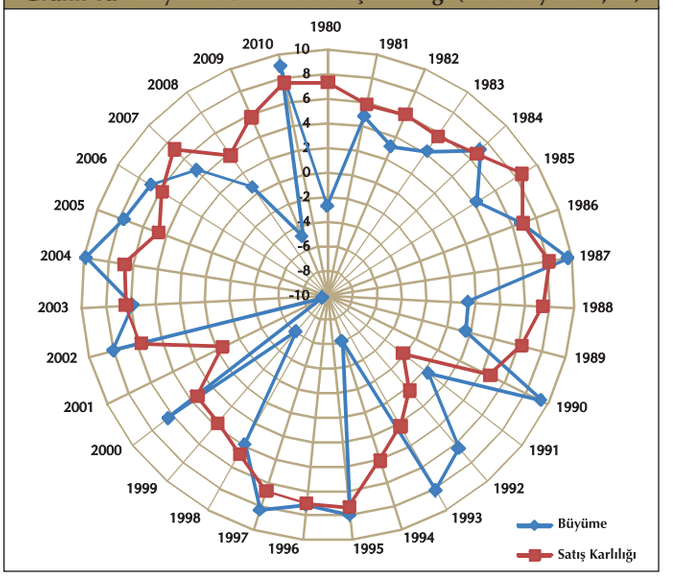

Grafik 1b Enflasyon Oranı ve Satış Karlılığı (Korelasyon= -0,24)

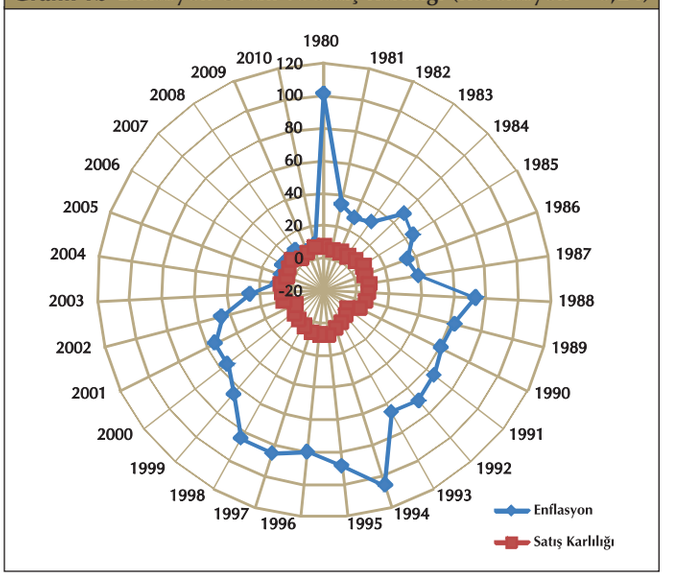

2. Verimlilik

Verimlilikte özel kesim genelde kamu kesiminin önünde yer almaktadır. Özel kesim kamu kesimine göre işgücü verimliliğinde ortalama %50 kadar daha verimli calışmaktadır (Tablo 2, Grafik 4-6). Özel kesimde çalışan başına reel net katma değer (2005 fiyatlarıyla) 1997'de 50.136 TL, 2000 yılında 39.163 TL, 2005 yılında 44.598 TL ve 2010 yılında 72.129 olarak gerçekleşmiştir. Kamu kesiminde çalışan başına reel katma değer (2005 fiyatlarıyla) 1997'de 27.198 TL, 2000 yılında 32.264 TL, 2005 yılında 46.944 TL ve 2010 yılında 122.664 olarak hesaplanmaktadır.

2010 yılında ortalama ücretler (2005 yılı fiyatlarıyla) özel kesimde 38.216 TL, kamu kesiminde ise 46.351 TL'dir. İki kesimde 1982-2010 dönemindeki ortalama reel ücretler arasında önemli bir fark yoktur (Tablo 2). Dönem ortalaması (2005 fiyatlarıyla) özel kesimde 24.757, kamu kesiminde ise 27.980 TL dir.

Verimlilik ve ücretler arasında yakın bir ilişki vardır (korelasyon=0,73, Grafik 4a). Özel kesimdeki ilişki daha da güçlüdür (korelasyon=0,83). Ancak her iki kesimde de 2002 yılı sonrasında bir ayrılma söz konusudur (Grafik 4a).

3. Net Katma Değerin Dağılımı

1982-2010 döneminde özel kesimde ücretlerin net katma değer içindeki payı ortalama yüzde 49,7'dir (Tablo 3, Grafik 7-9). 1999 yılında yüzde 74,5 olan bu pay 2000'de yüzde 70,4 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında ise ücretlerin payı yüzde 85,3'e kadar yükselmiştir.

2002 ve 2003 yıllarında ücretlerin net katma değer içindeki payı yüzde 62,0 olarak gerçekleşmiş, 2004 yılında yüzde 50,4'e gerilemiş, 2005 yılında yüzde 59,2'ye yükseldikten sonra 2006

Grafik 4 Verimlilik ve Ücret (Toplam)

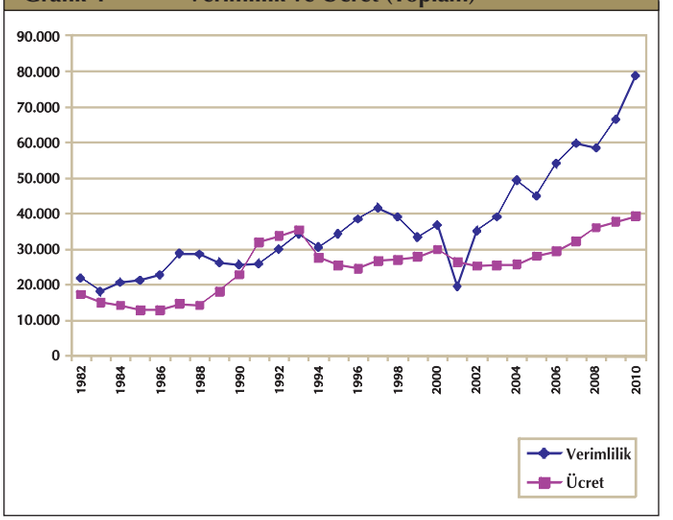

Grafik 4a Verimlilik ve Ücretler (Korelasyon=0,73)

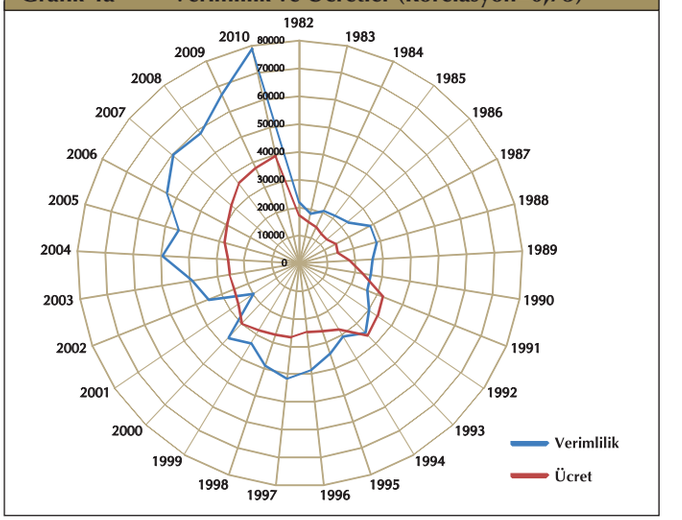

Grafik 5 Verimlilik ve Ücret (Kamu)

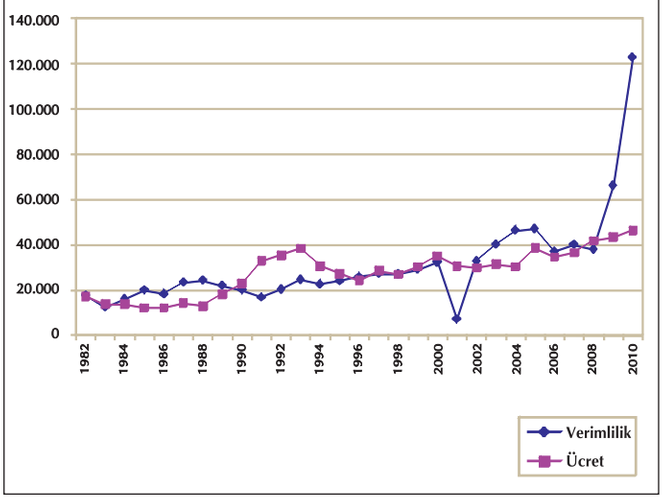

Grafik 6 Verimlilik ve Ücret (Özel)

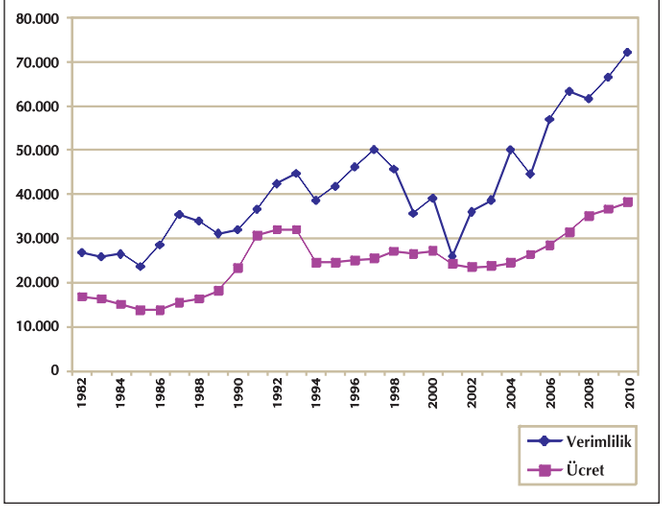

yılında yüzde 50,1'e ve 2007'de yüzde 49,8'e gerilemiştir. 2008 yılında net katma değerdeki düşme nedeniyle ücretlerin payı yüzde 57,0 yükselmiş, 2009 yılında ise yüzde 55,2'ye ve 2010 yılında yüzde 53'e gerilemiştir.

Milli gelir anlamındaki karın net katma değer içindeki payı ise ortalama yüzde 20,0'dir. 1999 yılında bu pay eksi 34,2, 2000 yılında yüzde eksi 5,2 düzeyinde kalmış, 2001 yılında ise eksi 81,4 olmuştur. 2002 yılında pay yüzde 5,7'ye, 2003 yılında ise yüzde 22,9'a, 2004 yılında yüzde 37,9'a yükselmiş, 2005 yılında yüzde 32,0, 2006 yılında yüzde 40,2 ve 2007'de yüzde 41,1 olarak gerçekleşmiştir.

2008 yılında milli gelir anlamındaki karın payı yüzde 27,1'e gerilemiş, 2009 yılında yüzde 32,8'e ve 2010 yılında yüzde 38,1'e çıkmıştır. Dönem ortalaması yüzde 29,6 olan faizin payı ise 1998'de yüzde 41,5'e, 1999 yılında yüzde 57,9'a yükselmiş, 2000 yılında ise yüzde 33,4 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılındaki pay yüzde 93,5'e kadar yükselmiştir. 2002 yılında yüzde 30,4 olan faizin payı 2003 yılında yüzde 13,3'e, 2004 yılında yüzde 11,7'ye, 2005 yılında ise yüzde 8,8'e kadar gerilemiş, 2006 yılında yüzde 9,7'ye yükseldikten sonra 2007'de yüzde 9,1'e gerilemiştir.

2008 yılında faizin net katma değer içindeki payı yüzde 16,0, 2009 yılında yüzde 12,0 ve 2010 yılında yüzde 9 olarak gerçekleşmiştir.

Kamu kesimindeki ortalama paylar ücrette yüzde 89,0, karda yüzde eksi 19,6, faizde yüzde 30,2'dir. 2010'daki oranlar sırasıyla yüzde 37,8, 60,2 ve yüzde 2,0 olarak gerçekleşmiştir.

Milli gelir anlamında karın net katma değer içindeki payı ile enflasyon oranı arasında ters yönde (korelasyon= -0,39), büyüme oranı ile ise aynı yönde (korelasyon oranı=0,59) ve oldukça yakın bir ilişki vardır (Grafik 7a, 7b).

Grafik 7 Net Katma Değerin Dağılımı (Toplam)

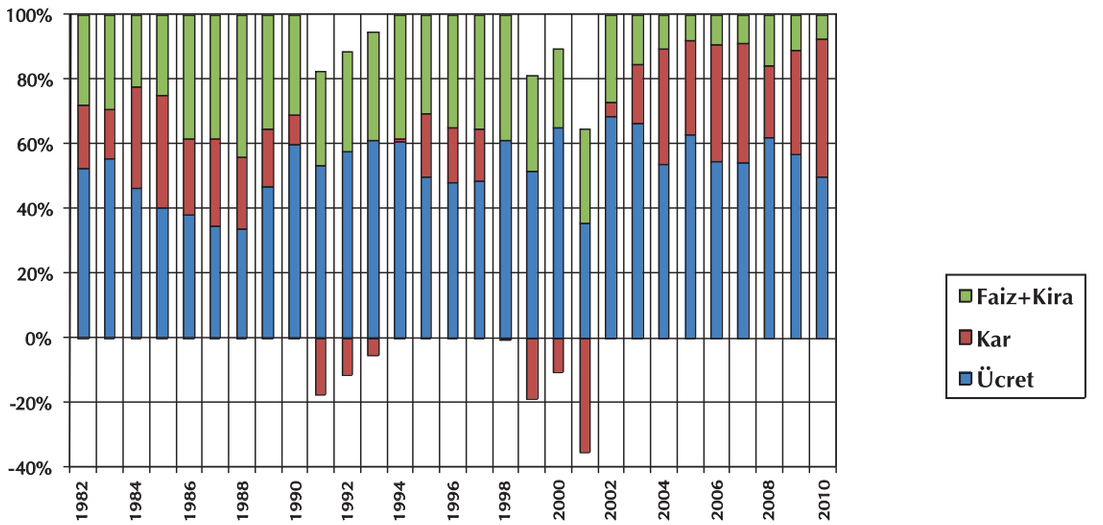

Grafik 7a Büyüme Oranı ve Kar/Net Katma Değer Oranı

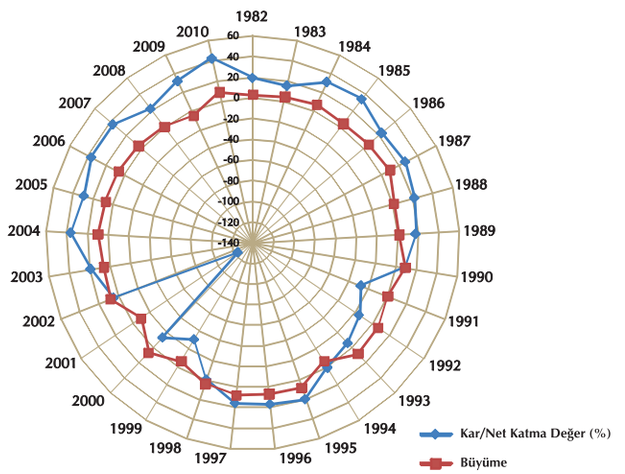

Grafik 7b Enflasyon Oranı ve Kar/Net Katma Değer Oranı

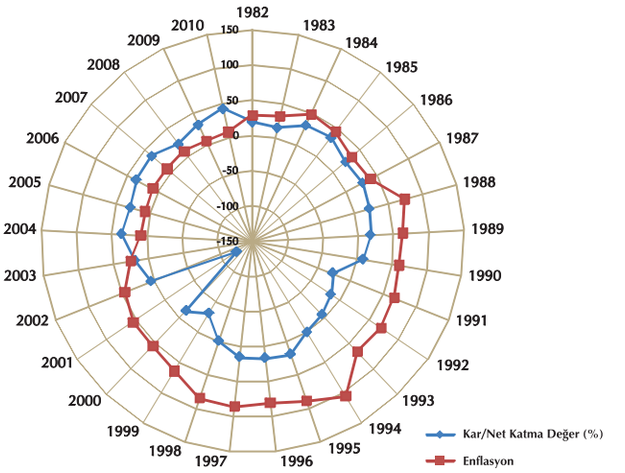

Grafik 8 Net Katma Değerin Dağılımı (Kamu)

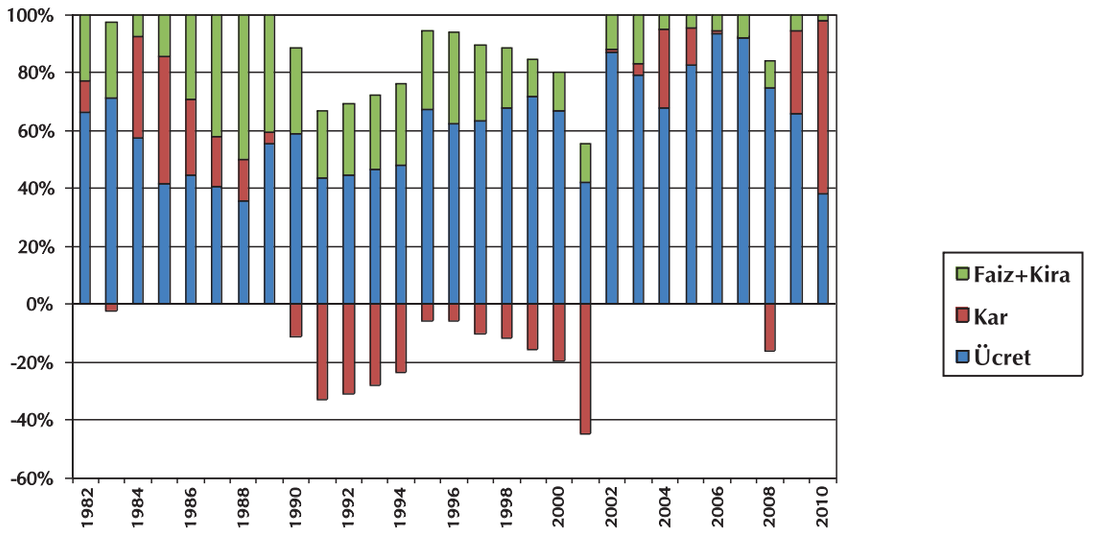

Grafik 9 Net Katma Değerin Dağılımı (Özel)

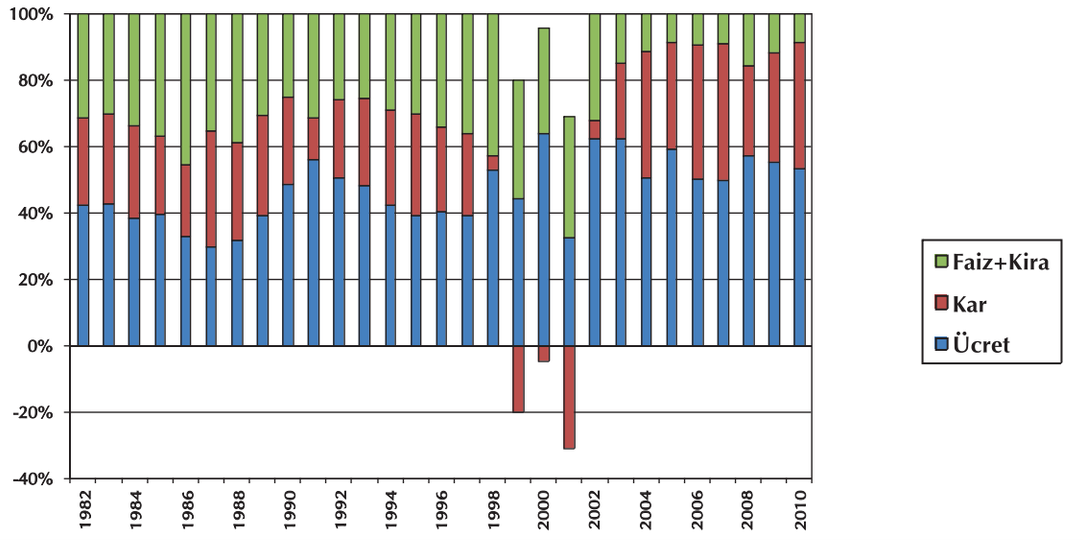

Tablo 1	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar Oranları (%)								
	Satış Karlılığı (%)			Özsermaye Karlılığı (%)			Aktif Karlılığı (%)		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
1982	6,0	5,5	6,5	31,1	25,3	37,6	6,7	4,8	9,4
1983	5,7	4,4	6,9	24,2	18,0	31,0	6,1	4,0	9,3
1984	6,7	6,4	7,0	24,5	20,6	30,7	8,7	7,9	9,6
1985	8,6	10,8	6,1	28,7	26,8	33,6	9,6	9,9	9,0
1986	6,9	7,8	6,1	24,6	19,6	35,3	7,5	6,7	8,8
1987	8,2	7,1	9,1	30,9	18,5	54,4	8,8	5,9	13,0
1988	7,5	6,3	8,5	27,4	16,8	46,4	8,1	5,3	12,3
1989	6,3	4,4	7,8	20,7	10,1	39,0	7,3	3,8	12,2
1990	4,7	0,9	7,5	16,2	2,3	37,0	5,5	0,8	11,5
1991	-2,3	-12,0	4,8	-10,0	-44,5	24,8	-2,8	-11,3	7,5
1992	0,2	-10,1	7,2	1,0	-38,2	42,3	0,3	-10,0	12,0
1993	2,2	-7,7	8,1	12,3	-32,2	56,4	2,8	-7,3	12,9
1994	4,1	-4,6	9,8	20,4	-20,1	54,3	5,1	-4,4	15,1
1995	7,3	3,7	9,2	33,1	12,9	48,4	10,0	3,8	14,8
1996	7,0	4,0	8,5	31,1	14,2	43,0	9,8	4,5	13,4
1997	6,7	2,3	8,8	30,3	8,1	46,1	9,4	2,8	13,5
1998	4,8	2,8	5,6	14,7	6,6	20,2	5,9	2,8	7,9
1999	3,7	3,4	3,8	9,6	6,1	11,7	3,6	2,5	4,1
2000	3,4	-0,4	4,6	10,0	-0,7	16,5	3,7	-0,3	5,9
2001	-0,5	-6,1	1,3	-1,7	-16,6	5,3	-0,5	-3,9	1,7
2002	5,7	8,3	5,1	16,6	15,1	17,3	6,4	6,4	6,3
2003	6,4	6,9	6,3	17,1	10,4	19,7	7,8	5,4	8,5
2004	6,7	10,6	6,1	14,2	11,6	15,1	7,8	7,1	7,9
2005	4,6	4,3	4,7	10,3	2,8	12,2	5,4	1,7	6,3
2006	5,9	4,7	5,9	13,8	3,2	16,6	7,3	2,1	8,4
2007	7,2	6,9	7,2	15,9	4,0	19,4	8,7	2,7	10,1
2008	3,9	8,2	3,6	9,9	5,6	10,9	4,7	3,2	5,0
2009	5,7	14,7	5,1	11,9	9,3	12,6	6,1	5,6	6,2
2010	7,6	32,5	5,9	16,9	21,8	15,5	8,2	14,6	7,1
Ortalama	5,3	4,3	6,6	18,2	5,7	30,5	6,1	2,7	9,3

Not: Satış karlılığı=bilanço karı/satış hasılatı*100, özsermaye karlılığı=bilanço karı/özsermaye*100, aktif karlılığı=bilanço karı/toplam net aktifler*100 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 2 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Verimlilik ve Ücretler (%) (2005 Fiyatlarıyla)

	İşgücü Verimliliği			Sermaye Verimliliği			Ortalama Ücretler		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
1982	21.940	17.609	26.847	0,238	0,171	0,335	17.306	17.306	16.874
1983	18.187	12.413	25.981	0,185	0,122	0,279	15.143	13.845	16.441
1984	20.785	15.877	26.558	0,205	0,155	0,269	14.278	13.845	15.143
1985	21.362	19.919	23.672	0,192	0,158	0,256	12.980	12.114	13.845
1986	22.806	18.187	28.579	0,200	0,151	0,278	12.980	12.114	13.845
1987	28.868	23.383	35.507	0,224	0,170	0,301	14.710	14.278	15.576
1988	28.579	24.249	34.064	0,232	0,182	0,308	14.278	12.980	16.441
1989	26.270	21.940	31.177	0,233	0,181	0,305	18.172	18.172	18.172
1990	25.692	19.919	32.043	0,218	0,161	0,293	22.931	22.931	23.364
1991	25.981	16.743	36.662	0,212	0,138	0,302	32.017	32.882	30.719
1992	30.022	20.207	42.436	0,232	0,159	0,316	33.748	35.478	32.017
1993	34.353	24.538	44.745	0,228	0,166	0,290	35.478	38.507	32.017
1994	30.600	22.517	38.683	0,186	0,136	0,238	27.690	30.719	24.662
1995	34.353	23.960	41.858	0,205	0,135	0,260	25.527	27.258	24.662
1996	38.475	25.866	46.235	0,197	0,120	0,249	24.662	24.229	25.094
1997	41.616	27.198	50.136	0,208	0,130	0,254	26.825	28.556	25.527
1998	39.035	26.928	45.726	0,172	0,111	0,210	27.095	26.926	27.189
1999	33.420	29.050	35.754	0,135	0,118	0,144	27.875	30.272	26.594
2000	36.795	32.264	39.163	0,153	0,129	0,165	29.950	35.192	27.210
2001	19.590	7.010	26.019	0,075	0,024	0,107	26.448	30.679	24.286
2002	35.154	32.705	36.086	0,139	0,137	0,139	25.315	29.902	23.571
2003	39.027	40.086	38.711	0,157	0,154	0,158	25.545	31.440	23.783
2004	49.300	46.346	50.047	0,161	0,136	0,168	25.720	30.407	24.535
2005	44.938	46.944	44.598	0,144	0,119	0,150	28.157	38.612	26.387
2006	54.011	36.969	56.926	0,156	0,091	0,169	29.399	34.567	28.515
2007	59.643	39.986	63.249	0,157	0,088	0,173	32.287	36.631	31.490
2008	58.368	37.951	61.631	0,127	0,069	0,139	36.042	41.840	35.116
2009	66.360	66.036	66.418	0,134	0,120	0,136	37.703	43.396	36.675
2010	78.603	122.664	72.129	0,148	0,191	0,141	39.258	46.351	38.216
ortalama	36.694	31.016	41.436	0,181	0,135	0,225	25.501	27.980	24.757

Not: İşgücü verimliliği=2005 fiyatlarıyla net katma değer /çalışan sayısı. Verimlilik hesaplamalarında deflatör olarak Türkiye İstatistik Kurumu "sanayi deflatörü", reel ücretlerin hesaplanmasında ise Türkiye İstatistik Kurumu "tüketici fiyat endeksi" kullanılmıştır.

Tablo 3 — **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Net Katma Değerin Dağılımı (%)**

	500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Toplam)			500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Kamu)			500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Özel)		
	Ücret	Kar	Faiz	Ücret	Kar	Faiz	Ücret	Kar	Faiz
1982	52,6	19,4	27,6	66,4	10,4	23,0	42,3	26,1	31,0
1983	55,5	15,2	28,9	74,9	-2,6	27,5	42,7	26,9	29,9
1984	46,4	31,0	22,2	57,4	35,1	7,4	38,2	28,0	33,1
1985	40,4	34,5	24,6	41,3	43,9	14,6	39,4	23,7	36,2
1986	37,9	23,7	37,9	44,3	26,1	29,4	32,6	21,6	45,1
1987	34,4	27,0	38,2	40,5	17,4	41,9	29,5	34,9	35,1
1988	33,5	22,3	43,9	35,4	14,3	50,1	31,8	29,3	38,4
1989	46,6	18,0	35,0	55,5	3,9	40,4	39,1	30,0	30,4
1990	59,9	9,2	30,5	76,0	-14,7	38,4	48,5	26,2	24,8
1991	82,3	-27,1	44,0	130,4	-99,2	68,4	55,8	12,5	30,7
1992	75,0	-15,3	39,7	117,5	-82,0	64,2	50,3	23,5	25,4
1993	68,8	-6,2	36,8	105,2	-63,2	57,7	48,0	26,4	24,8
1994	60,7	0,9	37,7	91,4	-45,3	53,6	42,2	28,7	28,1
1995	49,8	19,6	29,9	76,0	-6,6	30,4	39,0	30,5	29,6
1996	47,9	17,3	34,1	70,9	-6,8	35,6	40,2	25,4	33,6
1997	48,5	16,0	34,6	79,8	-13,1	33,0	38,9	25,0	35,0
1998	61,5	-0,4	37,8	88,6	-15,5	26,4	52,7	4,6	41,5
1999	83,5	-30,8	45,9	104,4	-23,0	18,4	74,5	-34,2	57,9
2000	82,5	-13,6	28,4	110,6	-33,1	16,7	70,4	-5,2	33,4
2001	123,3	-123,1	97,3	399,8	-426,5	124,9	85,3	-81,4	93,5
2002	68,4	4,6	25,5	86,8	1,3	11,3	62,0	5,7	30,4
2003	66,1	18,4	14,0	79,2	4,0	16,3	62,0	22,9	13,3
2004	53,6	35,9	10,5	67,5	27,4	5,2	50,4	37,9	11,7
2005	62,7	29,2	8,2	82,3	13,3	4,5	59,2	32,0	8,8
2006	54,4	36,2	9,3	93,5	0,6	5,9	50,1	40,2	9,7
2007	54,1	36,9	9,0	91,6	0,3	8,1	49,8	41,1	9,1
2008	61,8	22,5	15,7	110,2	-23,9	13,6	57,0	27,1	16,0
2009	56,8	32,1	11,0	65,7	28,5	5,8	55,2	32,8	12,0
2010	49,9	42,5	7,6	37,8	60,2	2,0	52,9	38,1	9,0
ortalama	59,3	10,2	29,9	89,0	-19,6	30,2	49,7	20,0	29,6

Not: Kira payı üç faktör paylarının toplamı yüzden çıkarılarak hesaplanabilir. Bu pay çok küçük olup, yüzde 0,3 ile 5,8 arasında kalmaktadır. 2004 sonrasında kira için ayrı bir sınıflandırma bulunmamaktadır.

BURSA'DAN DÜNYAYA...

OYAK-RENAULT
OTOMOBİL FABRİKALARI

DRIVE THE CHANGE

Ölçeklerine Göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı

2010 yılı büyük şirketler açısından olumlu geçse de, KOBİ kategorisindeki şirketler için pek parlak bir yıl olmamıştır.

Prof.Dr. Erol KATIRCIOĞLU
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Her yıl olduğu gibi bu yıl da İstanbul Sanayi Odası "Birinci Beşyüz Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasını tamamladı. Bu tür çalışmaların önemi, her hangi bir yılda elde edilmiş olan makro ekonomik sonuçların şirketler dünyasında nasıl yaşanmış olduğunu tespit etmektir. Açıktır ki, makro ekonomik sonuçlar bir ekonomide binlerce şirketin faaliyetlerinin sonucu olarak ortaya çıkarlar. Biz makro ekonomik büyüklükleri değerlendirmeye kalktığımızda aslında bu binlerce şirketin yaratmış oldukları ortalama sonuçları değerlendirmiş oluruz.

Oysa, şirketler dünyası farklı büyüklükteki şirketlerden oluşmakta ve onların performansları da genellikle aynı olmamaktadır. Bu nedenle de, "büyük ölçekteki" şirketlerin elde ettikleri sonuçla "orta" ya da "küçük" ölçekteki şirketlerin elde ettikleri sonuçların değerlendirilmesi ekonomik ortamımızın daha iyi değerlendirilmesi anlamına gelir. Bütün bu nedenlerle, İSO'nun bu çalışması ülke ekonomisinin değerlendirilmesine önemli bir boyut kazandıran çalışmadır. Nitekim biz de bu yazımızda yalnızca "büyük" şirketlerin değil, her ne kadar "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" adı verilse de aralarında "orta" ya da "küçük" kategorilerinde yer alabilecek şirketlerin de performanslarını değerlendirmeye çalışacağız.

Ayrıca "büyüklük" bakımından farklı bir yaklaşım benimseyen "Merkez Bankası"nın yaklaşımını dikkate alarak "Büyüklerin Büyükleri"nin yanı sıra "Büyüklerin Küçükleri"nin performansını da inceleyeceğiz. Böylelikle politika yapımcılarına yardımcı olabilecek bazı tespitlerde bulunacağız.

Tablo 1 — **2009-2010 yılı 500 Büyük Kuruluşun Genel Performansı**

	2010	2009	2010/2009 Değişim (%)	2009/2008 Değişim (%)
Firma Sayısı	488	485	-	-
Çalışan Sayısı (1)	480.360	437.295	9,8	-6,9
Kar (2)	18.602.876.001	16.786.051.885	10,8	10,0
Üretimden Satış (2)	235.581.165.371	206.779.599.804	13,9	-14,9
İhracat (3)	53.081.039	45.568.540	16,4	-32,2
Brüt Katma Değer (4)	90.773.009.162	86.694.999.634	4,7	10,0

(1) Kişi
(2) 2010 yılı fiyatlarıyla, (Deflatör olarak %6 kullanıldı)
(3) Bin Dolar
(4) 2010 yılı fiyatlarıyla, (Deflatör olarak %3 kullanıldı)

Genel Değerlendirme

Tablo-1 bu yıl elde edilen sonuçları bir önceki yıl olan 2009 yılıyla karşılaştırmak için hazırlanmıştır. Belirli performans değişkenleri dikkate alınarak yapılan bu karşılaştırmaya bir de trend duygusu vermesi bakımından yararlı olabilecek bir önceki dönem (2008-2009) değerleri de eklenmiştir. Tablonun açık olarak ortaya koyduğu gerçek, 2010 yılı büyük şirketler performansının 2009 yılına kıyasla çok daha olumlu olduğudur. Görülebileceği gibi bütün değişkenlerde elde edilmiş değerler "pozitif" değerlerdir ve oran olarak da yüksek oranlardır. Oysa, bir önceki dönem olan 2008-2009 döneminde şirketlerin karlarında ve brüt katma değerlerinde yüzde 10'luk artışların dışında, çalışanlarda yüzde 7, üretimden satışlarda yüzde 15 ve ihracatta yüzde 32 gibi oldukça yüksek oranlarda daralmalar yaşanmıştır. Oysa 2010/2009 döneminde, çalışan sayısı yüzde 10, karlar yüzde 11, üretimden satışlar yüzde 14, ihracat ise yüzde 16 oranlarında artış kaydetmişlerdir. En düşük büyüme ise brüt katma değerde yaşanmış, bu oran yüzde 5 gibi düşük bir seviyede gerçekleşmiştir.

Tablo-1 açık bir biçimde Türkiye ekonomisinin 2008'de etkisini duymaya başladığımız 2009'da ise yüzde 4,8'lik bir daralmayla yaşadığımız krizden hızla çıktığını ve bir büyüme patikası içine geri döndüğünü göstermektedir.

Ölçekleri Bakımından En Büyük 500

Tablo-2 çeşitli büyüklüklerdeki firmaların seçtiğimiz değişkenler bakımından nasıl bir performans gösterdiklerini özetlemektedir. Bu tablodan elde ettiğimiz sonuçları ise aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1-İstihdam Bakımından: 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, istihdam bakımından 2010 yılında bir önceki yıla göre yüzde 10'luk bir artış gerçekleştirmiştir. Bu artışın sayısal büyüklüğü ise 43.065 çalışandır. Bu kuruluşlar içinde büyüklük kriteri olarak 250'den az çalışan sayısı olanları KOBİ olarak tanımlayıp ele alırsak- ki bu kriter Avrupa Birliği'nin ve bizde de bir çok kamu kuruluşunun benimsediği bir kriterdir- bu şirketlerin 2010-2009 döneminde ciddi bir istihdam kaybettikleri (yüzde 20) anlaşılmaktadır. Bir üst kategori olan 250-499 çalışanı olan şirketlerin ise, aksine yüzde 13 gibi bir oranda istihdamlarını arttırmış oldukları görülmektedir. Bir üst kategoriye çıkınca ki, bunlar daha çok "büyük" işletme olarak sayılan şirketlerdir, bunların da yüzde 10 gibi bir istihdam düşüşü yaşamış oldukları yine tablonun ortaya koyduğu bir bulgudur. Öte yandan en üst kategori olan 1000'den fazla çalışanı olan şirketlerin ise istihdamlarının oldukça ciddi bir oranda artmış olduğu (yüzde 18) görülmektedir. Bu kategorideki 155 şirketin istihdam artışının sayısal değeri ise 51.193'tür. Özetle, 500 Büyük Sanayi kuruluşu 2010 yılında 45.000 civarında yeni istihdam yaratmış, fakat bu işletmeler içinde en fazla "KOBİ" kategorisinde sayılabilecek olanları istihdam kaybı yaşamışlardır. Büyüklük dağılımında yukarılara doğru gidince (500-999) kategorisindeki 124 işletme hariç istihdamda genel bir artış gerçekleşmiştir.

2-Karlar Bakımından: Ölçekleri dikkate alındığında, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu verileri şirketlerin ölçekleri büyüdükçe karlarının da paralel biçimde arttığını göstermektedir. Tablo 2 bu durumu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. En alt kategori sayılan KOBİ'ler (250'den az çalışanı olanlar) için 2010 yılı iyi bir yıl olmamıştır. Karları görece olarak reel bazda yüzde 20 oranında daralmıştır. Bir üst kategoride (250-499) ise yine az da olsa bir azalma görülmektedir (yüzde 4). Büyük işletmelerde bu durum tersine dönmüş, 500-999 kategorisindekilerde yüzde 2, en büyüklerinde ise yüzde 23 gibi oldukça güçlü bir kar artışı elde edilmiştir. Özetle, şirketlerin ölçekleri büyüdükçe karlarının da arttığını, bu artışın da en büyüklerde en yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

3- Üretimden Satışlar Bakımından: Türkiye ekonomisi 2010 yılında yüzde 8,9 büyümüştü. Tablo 2, bu büyümenin daha çok, büyük işletmelerin büyümesiyle sağlandığını, KOBİ sayılabilecek işletmelerin ise bu büyümede paylarının olmadığını göstermektedir. Tablodan bu büyümenin asıl itici gücünün 1000'den çok çalışanı olan 155 şirket olduğu, bunların reel bazda yüzde 20 büyüdükleri anlaşılmaktadır.

4-İhracat Bakımından: 500 Büyük işletmenin ihracatları dolar cinsinden yüzde 16 artmıştır. Bu artış "istihdam"da olduğu gibi 500 Büyük'ün en küçük kategorisi olan 250'den az çalışanı

Tablo 2 — **Büyüklük Dağılım Tablosu (2010/2009)**

	Firma Sayısı (2010) adet	Çalışan Sayısı (%)	Kar (%)	Üretimden Satış (%)	İhracat (%)	Brüt Katma Değer (%)
1-249	83	-20	-20	-1	0	-9
250 - 499	126	13	-4	9	14	33
500 - 999	124	-10	2	6	-1	-21
1000 +	155	18	23	20	23	16

Tablo 3 **Büyüklüklerdeki Değişimler (Merkez Bankası Tasnifine Göre) (2010/2009)**

	Firma Sayısı (2010) adet	Çalışan Sayısı (%)	Kar (%)	Üretimden Satış (%)	İhracat (%)	Brüt Katma Değer (%)
1-499	209	3	-9	5	9	24
500+	279	11	16	16	18	2

olanlarla 500-999 kategorisinde olanlardan değil, 250-499 ve 1000+ işletmelerinden kaynaklanmıştır. Yine burada da en büyük işletmelerin ihracatta yüzde 23 gibi bir performans elde etmiş olmaları dikkate değer bir husustur.

5- Katma Değer Bakımından: Diğer değişkenlerde gözlenen özellik burada da göze çarpmaktadır. En küçük (1-249) ve orta büyük (500-999) kategorisindeki şirketlerin yaratılan katma değere katkıları negatif olmuş, diğer kategorilerdekilerinin ise pozitif olmuştur. Burada dikkate değer bir durum 1000+ kategorisindeki şirketlerin katkıları, 250-499 arasındakilerinkinden daha düşük olmasıdır.

Tablo 2'de sunduğumuz ve yukarıda yorumladığımız bulgulardan 2010 yılının, 2009 yılına göre daha çok "Büyük" şirketler bakımından olumlu geçmiş olduğu, 500 Büyük'ün içinde yer alsa da ölçekleri bakımından KOBİ kategorisindeki şirketler için ise parlak bir yıl olmadığı söylenebilir. Tablo-3 ise "büyüklük" bakımından farklı bir yaklaşım benimseyen "Merkez Bankası"nın yaklaşımı dikkate alınarak hesaplanmıştır. Tablo 2'yi yorumlarken vardığımız sonuçları, verilere biraz daha yukarıdan bakarak değerlendirecek olursak, 2010 yılında "Büyüklerin Küçükleri" diyebileceğimiz 209 şirketin çeşitli değişkenlerde elde ettikleri performanslarının "Büyüklerin Büyükleri" diyebileceğimiz 279 şirketin performanslarına göre "Brüt Katma değer" hariç her değişkende daha kötü olduğu görülmektedir. Bu durumu "büyükler" bakımından ifade edersek de, 2010 yılında "Büyüklerin Büyükleri"nin "Brüt Katma Değer" hariç her değişkende "Büyüklerin Küçükleri"nden çok daha iyi performans elde ettikleri anlaşılmaktadır. Özellikle oranların yüksekliği Türkiye ekonomisinin 2010 yılında yüzde 8,9 civarında büyümesinin arkasında bu 279 şirketin elde ettikleri yüksek performans olduğunu göstermektedir.

Sonuç:

2008 yılının son çeyreğinde etkisini gösteren "Küresel Mali Kriz", o dönemdeki 500 Büyük işletme üzerinde "eşit" sayılabilecek bir etki yaratmıştı. Bir başka deyişle "kriz", büyük-küçük demeden bütün şirketleri aynı şekilde vurmuştu. 2009 yılında ise benzer tablo temelden değişmemişti ama "Büyüklerin Büyükleri" en azından karlarını reel bazda yüzde 11 gibi bir oranda artırabilmişlerdi.

Bu çalışmada ele aldığımız 2010 yılında ise "Büyüklerin Küçükleri"nin belirli iyileşmeler olsa bile, (örneğin ihracatta yüzde 9 artışa rağmen karlarında reel olarak yüzde 10'a yakın bir kayıp yaşamış olmaları gibi) görece kötü performanslarının devam ettiğini göstermektedir. Öte yandan "Büyüklerin Büyükleri"nin ise katma değer hariç ele aldığımız bütün değişkenlerde çok yüksek oranlar elde ederek neredeyse "Altın" bir yıl yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Ölçeklerine Göre Özel Büyük Kuruluşların Çeşitli Değişkenlerdeki Performansı (%) (2010/2009)

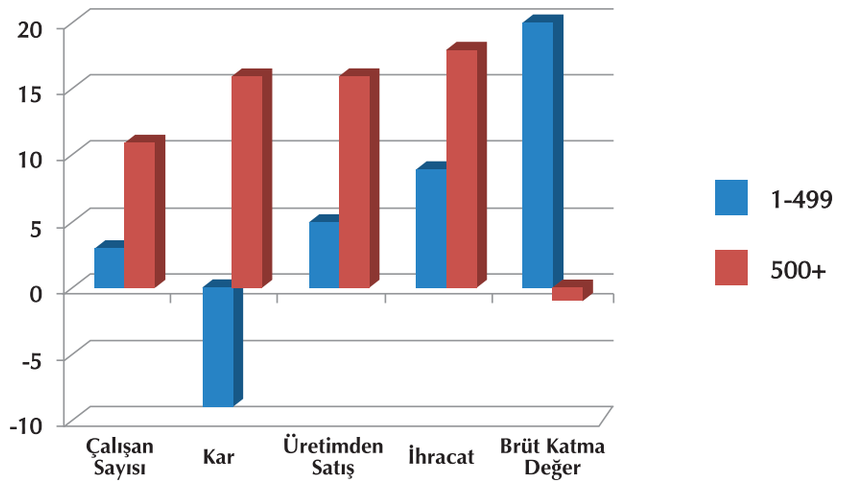

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2010 Yılı ihracatı

İhracatın satış hasılatı içindeki payının azalması, dış talepteki zorlukların halen aşılamadığını göstermektedir.

Prof. Dr. Zafer TUNCA
İstanbul Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl yapılmakta olan 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmasında, bu kuruluşlarımızın ihracat performanslarını değerlendirmeden önce Türkiye Ekonomisinin dış ekonomik ilişkilerine kısaca bir göz atmak, söz konusu kuruluşların Türkiye dış ticaretindeki yerinin daha iyi anlaşılması açısından yararlı olacaktır. Bu nedenle, öncelikle Ocak–Nisan dönemi Ödemeler Dengesi gelişmelerini incelemeye çalışalım. 2011 yılı ilk 4 ayındaki gelişmeleri inceleyecek olursak, ihracatımızın 45,6 milyar dolar, ithalatımızın da 73,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Bu verilere göre 2011 yılı Ocak- Nisan dönemi dış ticaret açığımız 28,3 milyar dolar olmuştur.

Böylelikle, 2010 yılına kıyasla ihracatta %20,5 oranında, ithalatta ise %45,6 oranında bir artış gerçekleşmiş bulunmaktadır. Dış ticaret açığımız ise 12,9 milyar dolardan 28,3 milyar dolara, yaklaşık 2,2 kat artmış bulunmaktadır. Yine aynı dönemde cari işlemler açığı da 2,1 kat artarak 13,9 milyar dolardan 29,6 milyar dolara yükselmiştir. Bu gelişmeler, eğer var olan koşullarda önemli bir değişme olmaz ise, yılsonu için yaklaşık 75-80 milyar dolar arasında bir Cari İşlemler Dengesi(CİD) açığını işaret etmektedir. Kriz sırasında büyümenin yavaşlaması nedeni ile azalan ithalat, büyümenin hızlanması ile birlikte tekrar eski hızına kavuşmuş bulunmaktadır. Türkiye gelişmesini sürdürebilmek için dış açık vermek zorunda olan bir ülkedir. Yılsonu için tahmin edilen büyüme hızı % 5,5 - 6 dolayındadır. Son aylarda Merkez Bankası tarafından iç talebin ve iç talebi körükleyen kredi artış hızının yavaşlatılması için bir dizi önlem alınmaktadır. Zira karşı karşıya bulunduğumuz cari açık sorunu çok önemli boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Söz konusu önlemlerle büyüme hızının yavaşlatılması ve cari işlemler dengesindeki açığın daha da artmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ancak, hiç kuşkusuz Türkiye ekonomisinde özellikle sanayi kesiminde bir yapı değişikliğine gidilmesi zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır. Bu kadar ithalata bağımlı bir üretim yapısı ile büyümenin sürdürülebilmesi dış kaynak bulunmasına bağlıdır. Şu anda bu konuda her hangi bir sorun bulunmamaktadır, ancak ithal girdi bağımlılığı bu kadar yüksek bir sanayi ve aşırı değerli yerli paranın gelecekte yaratacağı sorunlar için de şimdiden önlem almak gerekmektedir.

Sanayi üretimi ile ilgili olarak açıklanan veriler geçmiş yıllardaki kayıpların yavaş da olsa telafi edilmekte olduğunu göstermektedir. 2011 yılının ilk dört ayı ile ilgili veriler, kriz döneminde sanayi kesiminde meydana gelen daralmanın tamamen telafi edildiğini göstermektedir. Ancak bütün bunlara rağmen, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksi Nisan ayında bir önceki aya göre %0,8 azalma göstermiş bulunmaktadır. Yine aynı

Tablo 1 — **Türkiye Ödemeler Dengesi 2011 Ocak-Nisan (Milyon $)**

CARİ İŞLEMLER HESABI	-29.642
İhracat	45.624
İthalat	-73.937
Dış Ticaret Dengesi	-28.313
SERMAYE HESABI	31.598
Finans Hesabı	31.598
Net Doğrudan Yatırım	3.616
Diğer	27.982
NET HATA VE NOKSAN	3.969
GENEL DENGE	5.925
REZERV VARLIKLAR(1)	-5.925

Kaynak: TCMB

(1)Rezervlerde pozitif işaret azalış, negatif işaret artış demektir.

endekse göre 2011 yılı Nisan ayı endeks değeri, kriz öncesinde tepe noktası olan 2008 Mart ayı endeks değerinin ancak 2,1 puan üzerindedir. Bu olay bize işsizlik oranlarının anlamlı ölçüde azalmamış olmasının nedenlerini de açıklamaktadır. İşsizlik oranının azalabilmesi için mevcut işgücüne ilave olan işgücünden daha fazla işyeri açılması gerekir. İşte bu konuda sanayi kesiminde bu oluşumu gerçekleştirecek yeterli istihdamın yaratılamadığı ortaya çıkmaktadır. Görünen odur ki; işsizlik oranlarında ancak kriz öncesi seviyelere dönülebilmiştir.

Bir taraftan verimlilik artışlarında görülen hızlı gelişme nedeni ile işgücü maliyetlerinde meydana gelen düşüşler, diğer taraftan dış talebin düşük düzeyde seyretmesi, imalat sanayi kapasite kullanım oranlarındaki artışı engellemektedir. İmalat sanayi kapasite kullanımı üretimin ve ekonomik büyümenin seyrini göstermesi açısından önem taşımaktadır. Mevsim etkilerinden arındırılmış kapasite kullanım oranlarını incelediğimizde geçtiğimiz aralık ve ocak aylarında görülen düşüşlerin yerini yatay bir gidişe bıraktığı görülmektedir. Şu anda bu düzey %75 dolayında bulunmaktadır. Yetkili otoritelerce alınan önlemlerden anlaşıldığı kadarı ile, üretimdeki artışın yılın ikinci yarısında eskisi kadar canlı olmayacağı anlaşılmaktadır. Yılın ikinci yarısında özel tüketim ve iç talepte daha yavaş bir artış beklenmektedir. Merkez Bankasının uygulamaları ile büyümenin yavaşlatılması ve cari açık sorununun hafifletilmesi söz konusu olabilecektir. Yukarıdaki nedenlerle işsizlik oranında kısa ve orta vadede bir azalma beklenmemelidir. Türkiye'nin 2010 ve 2011 yılları Ocak-Nisan dönemleri için Ödemeler Dengesi Tablo-2'de özet halinde verilmiştir. Bu tabloya göre 2011 yılında 29,6 milyar dolarlık bir cari işlemler dengesi açığı bulunmaktadır. Geçtiğimiz yıl aynı dönemde oluşan açığın ise 13,9 milyar dolar olduğu dikkati çekmektedir.

Net doğrudan yatırımlardan giren 3,6 milyar dolar, Cari İşlemler Dengesinin finansman ihtiyacını biraz azaltarak Net Finansman Gereğinin 26 milyar dolara düşmesine neden olmuş bulunmaktadır. 2011 yılı Ocak-Nisan döneminde Net Hata ve Noksan kalemi 4 milyar dolarlık döviz girişi olduğunu göstermektedir. Söz konusu kaynağı belirsiz döviz girişi, borç arttırıcı açığın 22,1 milyar dolara düşmesine neden olmuştur. Bütün bunların yanı sıra Finans Hesabında 31,6 milyar dolarlık bir döviz girişi dikkati çekmektedir. Bu döviz girişleri sayesinde Cari İşlemler Dengesi (CİD) açığı finanse edilmiş, geri kalanın üzerine Net Hata ve

Tablo 2 Türkiye Ödemeler Dengesi Analizi (Milyon $)

Hesaplar	Ocak- Nisan 2010	Ocak- Nisan 2011
İHR.	37.869	45.624
İTH.	-50.795	-73.937
HİZMET VE DİĞER GELİRLER	-937	-1.329
CİD	**-13.863**	**-29.642**
Net Doğrudan Yatırım(1)	+1.531	+3.616
NET FİNANSMAN GEREĞİ	**-12.332**	**-26.026**
Net Hata ve Noksan	-1.293	+3.969
BORÇ ARTTIRICI (AZALTICI) AÇIK (FAZLA)	**-13.863**	**-22.057**
Finans Hesabı	+20.492	+31.598
CİD	-13.863	-29.642
Net Hata ve Noksan	-1.293	3.969
REZERV DURUMU	(Artış) +5.336	(Artış) -5.925

Kaynak: TCMB

(1) Net doğrudan yatırımın 761 milyon $'ı 2011 yılı Ocak-Nisan dönemi için gayrimenkul yatırımı olarak giren dövizlerdir.

Noksan kaleminde meydana gelen döviz girişleri de ilave edilince 5,9 milyar dolarlık bir rezerv artışı meydana gelmiştir. Bilindiği gibi net doğrudan yatırımlar ödemeler dengesinde oluşan CİD açığını telafi edici bir kalem olarak borç arttırıcı açığı azaltmada özel bir öneme sahiptir. Her ne kadar bu 3,6 milyar doların 761 milyon doları gayrimenkul alımı için gelen para ise de, geri kalanı Türkiye'ye üretim için giren yabancı sermayeyi ifade etmektedir. Gayrimenkul yatırımları geçen yılki düzeyini korusa da doğrudan yabancı sermaye miktarındaki artış memnuniyet verici bir gelişme olarak dikkati çekmektedir.

Türkiye Ödemeler Dengesi Analizi isimli tabloda temel açık olarak da adlandırılan Net Finansman Gereğinin 26 milyar dolar olduğu görülmektedir. Bir önceki yılın aynı döneminde bu açığın 12,3 milyar Dolar olduğu dikkate alınırsa ödemeler dengesinde belirgin bir bozulma dikkati çekmektedir. Yine tablodan görüldüğü gibi, net hata ve noksan kaleminde 4 milyar dolarlık kaynağı belirsiz bir döviz girişi görülmektedir ve bu kalemden giren dövizler temel açığı azaltıcı etkisi ile oldukça önemlidir. Görüldüğü gibi cari işlemler dengesi açığının bir kısmı net doğrudan yatırımlarla telafi edilmiş olup, finans hesabından giren dövizlerle ortaya çıkan fazla 5,9 milyar dolara ulaşmış bulunmaktadır. Finans hesabını incelediğimizde, 31,6 milyar dolarlık bir döviz girişi olduğunu

Tablo 3 Türkiye Dış Ticareti (Milyon $)

Yıllar	İhracat	Artış (%)	İthalat	Artış (%)	Dış.Tic.Açığı	Artış (%)
2005	76.595	14,9	109.171	20,6	-32.576	36,3
2006	91.912	20,0	132.088	20,1	-40.176	23,3
2007	115.364	25,5	162.041	22,7	-46.677	16,2
2008	140.775	22,0	193.842	19,6	-53.067	13,7
2009	109.636	-22,1	134.530	-30,6	-24.894	-53,1
2010	120.999	10,4	177.346	31,8	-55.898	124,5

Kaynak: www.tcmb.gov.tr

görüyoruz. 29,6 milyar Dolarlık CİD açığı, finans hesabından giren 31,6 milyar Dolar ile tamamen yok edilmiş, net hata ve noksan kalemindeki döviz girişinin olumlu etkisi ile de 5,9 milyar dolarlık bir rezerv artışına neden olmuştur. Geçen yıl aynı dönemdeki rezerv artışı 5,3 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. 10 Haziran 2011 itibarı ile TCMB verilerine göre brüt rezerv varlıkları 93,8 milyar dolar dolayındadır.

Türkiye'nin dış borç yükü geçtiğimiz beş yıl içerisinde %71 artışla 169,9 milyar dolardan 290,4 milyar dolara yükselmiş bulunmaktadır. Bu borçların 189,6 milyar dolarlık kısmı özel kesime ait borçlardır, geri kalan 100,8 milyar dolar kamu kesiminin ve Merkez Bankasının dış borcudur. Burada dikkati çeken bir nokta, yıllar içinde özel sektör dış borçlarının önemli ölçüde artmış olduğudur. 2005 yılı sonunda 84,4 milyar dolar dış borcu olan özel kesimin dış borç tutarı 2010 yılı sonuna kadar %125,6 oranında artış göstererek 189,6 milyar dolara ulaşmıştır. Bu durum özel sektörün borçlanabilirliliği açısından son derece olumlu bir gelişme olarak göze çarpmaktadır. Bu gelişmelere bakarak Türkiye ödemeler dengesi açıklarının özel kesim tarafından finanse edildiğini söyleyebiliriz.

Türkiye ekonomisi dış dengesi ile ilgili açıklamalardan sonra, şimdi İstanbul Sanayi Odasının 2010 yılı için yaptığı "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"nı incelemeye çalışalım.

500 Büyük Sanayi Kuruluşunun toplam ihracatı bir önceki yıla göre % 16,3 oranında bir artış kaydetmiş bulunmaktadır. Her ne kadar kriz öncesi dönemde meydana gelen %24'lük ihracat artışını henüz yakalayamamış olsa da 2010 yılının performansını çok da küçümsememek gerekir. Zira halen Yunanistan, İspanya, İrlanda, Portekiz ve İtalya'da ortaya çıkan sorunlar nedeni ile Euro bölgesindeki belirsizlik ve dolayısıyla zayıflayan dış talebi dikkate almak gerekir. Bu koşullar altında Türk sanayinin zorlu bir sınavdan geçtiği söylenebilir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu, Türkiye ihracatının %44,4'ünü gerçekleştirmiştir, bunun %24,2'lik kısmı İSO Üyesi olan büyük sanayi kuruluşlarının payı olup, yaptıkları ihracat 29,3 milyar dolar tutarındadır. Son yıllarda 500 büyük kuruluşun Türkiye ihracatına

Tablo 4 — 500 Büyük Kuruluşun İhracatı (Milyon $)

Yıllar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu	Artış (%)	İSO Üyesi Büyük Sanayi Kuruluşları
2005	36.937	10,9	20.588
2006	43.955	18,9	23.752
2007	54.526	24,0	29.349
2008	67.716	24,2	35.727
2009	46.225	-31,7	24.781
2010	53.756	16,3	29.294

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" Araştırmaları, çeşitli yıllar.

Tablo 5 — 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun Türkiye İhracatındaki Payı (%)

Yıllar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu	İSO Üyesi Büyük Sanayi Kuruluşları
2005	48,2	26,9
2006	47,8	25,8
2007	47,3	25,5
2008	48,1	25,4
2009	42,1	22,6
2010	44,4	24,2

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları", çeşitli yıllar.

oranı %47-48 arasında değişirken krizin etkisi ile %42,1'e düşmüş, ancak 2010 yılı itibariyle payını bir miktar arttırma başarısını göstermiştir. Bu kadar olumsuz koşullara ve aşırı değerli Türk Lirasına rağmen ihracatta gösterilen performans önemli sayılabilecek bir başarıyı sergilemektedir. 2010 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun gerçekleştirdiği 53,8 milyar Dolarlık ihracatın % 1,4'ü kamu kesimi 12 büyük sanayi kuruluşu tarafından, % 98,6'sı da özel sektör kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Uluslararası karşılaştırma yapabilmek amacı ile, 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun Dolar olarak satış hasılatı daha anlamlı olacaktır. Bu hesaplamayı yaptığımızda 2010 yılında net olarak üretimden satışların % 54,4 oranında artarak 210,4 milyar dolara yükseldiği görülmektedir. Satış hasılatında görülen reel artışla ihracatta

Tablo 6 — Sanayi Kuruluşlarının Özelliklerine Göre İhracatı

	İHRACAT (Milyon $)	500 BSK'nın İhracattaki Payı (%)
12 Kamu Kuruluşu	675	1,4
488 Özel Kuruluş	53.081	98,6
500 BSK	53.756	100,0

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması" 2010.

meydana gelen artış birlikte değerlendirildiğinde, ihracatın satış hasılatı içindeki payının %25,6'ya düştüğü görülmektedir. İhracatın satış hasılatı içindeki payının azalması, satış hasılatının ihracata göre daha fazla arttığını ortaya koymaktadır. Bunun da anlamı, kriz sırasında iç talepteki daralmanın etkisinin tamamen telafi edildiği, ancak dış talepteki zorlukların halen aşılamadığıdır. Yani, Türk sanayii, içeride kaybettiğini yine içeride geri almış, ancak dışarıda aynı başarıyı gerçekleştirememiştir. Böylece dış piyasaların geliştirilmesi açısından daha fazla gayret gösterilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Yukarıda açıklanan verilerin çok ağır bir kriz ortamı sonrasında elde edilmiş sonuçlar olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir. İçinde bulunduğumuz toparlanma dönemi eğer şu anda Avrupa'da baş gösteren borç krizinden olumsuz etkilenmez ise, gelecek yıl daha iyi gelişmeler göreceğimizi umuyoruz.

Tablo 7 500 Kuruluşun Satış Hasılatı İçinde İhracatın Payı		
Yıllar	Satış Hasılatı (KDV'siz) Milyar $	İhracat / Satış Hasılatı (%)
2005	139,3	26,5
2006	160,1	27,5
2007	195,0	27,9
2008	235,5	28,7
2009	136,3	33,9
2010	210,4	25,6

Kaynak: İSO " 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları", çeşitli yıllar.
Her yıl için ISO ortalama kur verileri kullanılmıştır.

2005 yılı için 1$ = 1.347.644 TL
2006 yılı için 1$ = 1,4406 TL
2007 yılı için 1$ = 1,2990 TL
2008 yılı için 1$ = 1,2808 TL
2009 yılı için 1$ = 1,5447 TL
2010 yılı için 1$ = 1,5018 TL

500 Büyük Sanayi Kuruluşun istihdam ettiği işgücü miktarı 2010 yılında bir önceki döneme göre % 6,7 oranında artmış bulunmaktadır. Bu istihdam artışı Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu istihdam sorununun çözümü için elbette yeterli değildir. Ancak küresel krizin istihdama yansıması olarak değerlendirildiğinde bütün bu elverişsiz koşullarda sağlanan %6,7 oranındaki istihdam artışı oldukça olumlu bir gelişmeyi yansıtmaktadır. 2010 yılında işsizlik Türkiye genelinde bir miktar azalarak %13'den %11'e gerilemiştir. Yerli girdiler yerine ithal girdiler tercih edildiği ve bu tercihi sürdürmeyi makul gösteren politikalar terk edilmediği takdirde, yani ekonomik yapı değişikliği sağlanamadığı sürece, işsizlikte anlamlı bir azalma sağlanması zor gözükmektedir. 500 büyük sanayi kuruluşunun hem istihdam ettiği işgücü sayısındaki, hem de ihracatında meydana gelen artışla birlikte işgücü başına ihracat 89,5 bin dolardan 97,6 bin dolara yükselerek % 9 oranında artmıştır. Bu kuruluşlar halen 550.939 kişiyi istihdam etmektedirler.

Tablo 8 500 Kuruluşta İşgücü Başına İhracat			
Yıllar	İhracat (1000 $)	İşgücü	İhracat / İşgücü ($)
2005	36.936.840	514.642	71.772
2006	43.955.409	533.395	82.407
2007	54.525.768	552.758	98.643
2008	67.715.905	543.857	124.510
2009	46.224.763	516.305	89.530
2010	53.756.340	550.939	97.572

Kaynak: İSO " 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları ", çeşitli yıllar.

İstanbul Sanayi Odası'nca yapılan araştırmanın verilerine göre 500 büyük sanayi kuruluşu ihracatının sektörlere dağılımını incelediğimizde (Tablo-9) Taşıt Araçları Sektörü %26'lık payı ile 2010 yılında da yine ilk sırayı korumaktadır. Söz konusu sektörün ihracatı mutlak olarak artmış olmasına rağmen payı 1,5 puan azalmış bulunmaktadır. 2009 yılında 2. sırada bulunan Metal Eşya, Makine ve Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi 2010 yılında da %18,5'luk payı ile yerini korumuş bulunmaktadır. Toplam sanayi kesimi içindeki payını %16,6'dan %18'e yükselten Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi 4.sıradan 3.sıraya yükselmiştir. Ayrıca bu sektör üretimini de %26,6 gibi oldukça yüksek oranda arttırabilmeyi başarmıştır. Geçen yıl birinci sıradan 3. sıraya düşen Ana Metal Sanayinin payı %17,7 olarak gerçekleşmiş ve bu yıl bir kademe daha düşerek 4. sırayı almıştır. Sektörler arasında 5. sırada Gıda İçki ve Tütün Sanayi, 6. sırada ise Dokuma Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi bulunmaktadır. Bu iki sektörün 2009 yılındaki sıralarının 2010 yılında da değişmemiş olduğu izlenmektedir.Tablo-9'un incelenmesinden ortaya çıkan başka bir çarpıcı sonuç da; Kağıt ve Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi hariç olmak üzere 2009 yılına göre bütün sanayi dallarının ihracatlarının 2010 yılında ortalama olarak yaklaşık %16,3 oranında artmış olduğudur.

Tablo 9 İhracatın Sektörlere Dağılımı							
	Sektörler	İhracat (Bin $)		Dağılım (%)		Değişim (%)	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
1-	Madencilik ve Taşocakçılığı	659.180	874.301	1,4	1,6	-44,9	32,6
2-	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	3.079.068	3.896.954	6,7	7,2	1,1	26,6
3-	Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	2.882.526	3.161.155	6,2	5,9	-22,6	9,7
4-	Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	331.169	357.300	0,7	0,7	-27,5	7,9
5-	Kağıt ve Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	277.528	252.821	0,6	0,5	-24,1	-8,9
6-	Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	7.653.641	9.689.628	16,6	18,0	-27,4	26,6
7-	Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	1.930.683	1.867.062	4,2	3,5	-8,9	-3,3
8-	Ana Metal Sanayi	8.235.505	9.526.595	17,8	17,7	-54,1	15,7
9-	Metal Eşya, Makina ve Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	8.305.020	9.931.383	18,0	18,5	-17,3	19,6
10-	Taşıt Araçları Sanayi	12.722.567	13.972.099	27,5	26,0	-29,2	9,8
11-	Diğer İmalat Sanayi	96.224	120.793	0,2	0,2	-57,6	25,5
12-	Elektrik Sektörü	51.652	106.249	0,1	0,2	-41,4	105,7
	Toplam Sanayi Sektörü	46.224.763	53.756.340	100,0	100,0	-31,7	16,3

Kaynak: İSO " 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları ", çeşitli yıllar.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Finans Yapısı

2010 yılında özel kuruluşlarda karlılık oranları yükselmesine karşın, yine de 2007 yılı değerlerine ulaşılamamıştır.

Dr. Öztin AKGÜÇ

Genel Açıklama

İstanbul Sanayi Odası tarafından 2010 yılına ait Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu konusunda yapılan araştırma, söz konusu kuruluşların varlık yapıları, dönen varlıkları (işletme sermayeleri), duran varlıkları, özsermaye ve borçları, toplam satışları, dışsatımları, karları ve yarattıkları katma değerlere ilişkin ayrıntılı bilgi vermektedir. Veriler değerlendirilirken ve özellikle önceki yıllarla karşılaştırmalar yapılırken şu hususlar göz önünde tutulmalıdır.

(i) Hemen her yıl 500 Büyük Kuruluşun kapsamı, önceki yıllara göre bir ölçüde değişmekte, bazı kuruluşlar bu tanım dışında kalırken, listeye yeni girişler olmaktadır. Özellikle 500 Büyük Kuruluş kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı değişmekte ve genelde azalış eğilimi göstermektedir. 500 Büyük Kuruluş kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı 1990'lı yılların başında 95 iken, 2010 yılında 12 olmuştur. Bir önceki yıl bu sayı 15 idi. Özelleştirme ve kamunun ekonomide ağırlığını azaltma politikası, 500 Büyük Kuruluşun, özel ve kamu olarak dağılımını etkilemektedir. 2001 yılına değin kamu kuruluşları arasında yer alan Ereğli Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.'nin 2002, TÜPRAŞ'ın da 2005 yılından itibaren özel kuruluşlar arasında yer alması, karşılaştırmalarda tutarlığı bozmaktadır.

(ii) Türkiye'de geçmiş yıllarda tekdüzen hesap planı uygulanmadığından, tek tip bilanço ve gelir tablosu düzenlenmediğinden, kuruluşların mali tabloları benzeşik (homojen) değildi. Ancak 1994 yılından itibaren Maliye Bakanlığı'nın Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği çerçevesinde, tekdüzen hesap planı uygulamasına geçiş, hazırlanan tablolarda tutarlılığı ve mukayese edilebilirliği artırmıştır. Bununla beraber Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) düzenlemeleri ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile Maliye Bakanlığı'nın düzenlemeleri arasında farklar bulunduğundan, SPK denetimine tabi anonim ortaklıklarla, SPK denetimi dışındaki kuruluşların mali tabloları arasında yalnız içerik olarak değil, şekil hatta terminoloji farkları da bulunmaktadır

(iii) Araştırmada gösterilen özen ve çabaya karşın, bazı kuruluşların verdikleri bilgilerde eksiklikler gözlenmekte, bu eksiklikleri tümüyle gidermek her zaman mümkün olamamaktadır.

(iv) 2010 yılında gerekli koşullar oluşmadığından enflasyon düzeltmesi yapılmamış olması, karşılaştırmalarda dikkate alınmalıdır.

Türkiye'de 1982-2003 yılları arasında kısmi bir enflasyon düzeltmesi olan Yeniden Değerleme yapılmış, 2003 yılı sonundan itibaren kapsamlı bir enflasyon muhasebesi uygulamasına geçilmiş, 2003 ve 2004 mali tabloları düzeltilmiştir. İzleyen yıllarda fiyat artış hızının yavaşlamasına karşın enflasyon düzeltmesi yapılmaması bir ölçüde finansal oranları etkilemektedir. Yıllar itibariyle enflasyon hızlarının farklı oluşu, bazı bilanço kalemlerinin enflasyonu yakından izlemesine karşılık bazılarının izleyememesi, bilançoları birbiriyle karşılaştırabilir hale getirecek, TÜFE ya da ÜFE dışında sağlıklı bir endeksin veya deflatörün bulunmayışı da analiz ve değerlendirmeleri zorlaştırmaktadır.

Açıklanan verilerdeki bazı eksikliklere ve muhasebe uygulamalarında tekdüzeliğin tam sağlanamamasına karşın, mevcut bilgiler yine de 500 Büyük Kuruluşun varlık (aktif) yapısı, finans kaynakları, kar ve karlılıkları genelde mali performans konusunda değerlendirmeler yapılmasına, bazı eğilimlerin saptanmasına olanak vermektedir.

500 Büyük Kuruluşun Varlık (Aktif) Yapısı

2010 sonu itibariyle Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun (BBK) varlık (aktif) yapısı açıklanan bilançolara göre, 2010 yılında

Tablo 1	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Varlık (Aktif) Yapısı (2010)					
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Varlık (Aktif) Türü	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
Dönen Varlıklar	165.270	56,7	25.901	57,2	139.369	56,6
Duran Varlıklar (Net)	126.417	43,3	19.369	42,8	107.048	43,4
TOPLAM	291.687	100,0	45.270	100,0	246.417	100,0

Tablo 1A	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Varlık (Aktif) Yapısı [2000-2010 (%)]										
Varlıklar	**2000**	**2001**	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Dönen Varlıklar	57,3	53,1	52,4	47,6	49,6	51,2	52,8	52,2	54,2	53,9	56,7
-Kamu	49,2	43,1	47,8	41,2	42,2	45,0	47,3	46,1	52,6	55,4	57,2
-Özel	61,7	59,4	54,1	49,6	51,7	52,9	54,0	53,6	54,5	53,5	56,6
Duran Varlıklar (Net)	42,7	46,9	47,6	52,4	50,4	48,8	47,2	47,8	45,8	46,1	43,3
-Kamu	50,8	56,9	52,2	58,8	57,8	55,0	52,7	53,9	47,4	44,6	42,8
-Özel	38,3	40,6	45,9	50,4	48,3	47,1	46,0	46,4	45,5	46,5	43,4

(*) Enflasyona göre düzeltilmiş

enflasyon düzeltmesi yapılmamasına karşın, geçmiş yıllardaki enflasyon düzeltme farklarını da içerecek şekilde Tablo 1'de verilmiştir. Bilançolarda parasal olmayan varlıklar, geçmiş yıllarda enflasyon düzeltmesinden doğan artışları da içermektedir. 2010 yılı sonu itibariyle BBK'nın varlık (aktif) toplamı 291.687 milyon TL olup, bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yüzde 13,8 oranında artış göstermiştir.

Varlıkların, dönen varlık-duran varlık olarak dağılımı dengeli olup, varlıkların yüzde 56,7'si dönen varlık (brüt işletme sermayesi, çalışma sermayesi) yüzde 43,3'ü de, duran varlık niteliğindedir. BBK kapsamına giren özel kuruluşlarla kamu kuruluşlarının varlık yapıları arasındaki farlılık giderek ortadan kalkmaktadır.

2010 sonu itibariyle BBK kapsamına giren özel kuruluşlarda döner sermayenin toplamda varlıklar içindeki payı yüzde 56,6 iken, bu pay kamu kuruluşlarında yüzde 57,2 düzeyindedir. Duran varlıkların (sabit değerlerin) toplam varlıklar içindeki payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 42,8, özel kuruluşlarda yüzde 43,4 düzeyinde bulunmaktadır. Bu iki grup kuruluşun varlık yapıları arasında dikkat çeken bir fark bulunmamaktadır.

Bilançolar 2003 ve 2004 yıllarında kapsamlı biçimde enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş iken, izleyen yıllarda enflasyon düzeltmesi yapılmaması, önceki yıllarla yapılacak karşılaştırmaları etkilemektedir. Yine de gelişmelerin yönünü belirleyebilmek için geçmiş yıllarla karşılaştırmalar yapmak, bazı gelişmeleri, eğilimleri ortaya koyabilmek açısından yararlı görülmektedir.

2010 yılında BBK'nın varlık (aktif) tutarındaki artış hızı, cari fiyatlarla bir önceki yıla göre belirgin biçimde hızlanmıştır. BBK genelinde varlıklar 2009 yılında yüzde 2,9 oranında artmış iken, artış hızı cari fiyatlarla, 2010 yılında yüzde 13,8 olmuştur. Burada 2010 yılında fiyat artış hızının bir önceki yıla göre hızlanması da etkili olmuştur.

2010 yılında BBK'nın varlık yapısı 2009 yılına göre, sınırlı ölçüde de olsa değişme göstermiştir. Dönen varlıkların payı yüzde 53,9'dan yüzde 56,7'ye yükselirken, duran varlıkların payı yüzde 46,1'den yüzde 43,3'e gerilemiştir.

BBK kapsamında kamu kuruluşlarında dönen varlıkların payı yüzde 55,4'ten yüzde 57,2'ye yükselirken, özel kuruluşlarda da yüzde 53,5'ten yüzde 56,6'ya yükselmiştir. Buna karşı varlık yapısı içinde duran varlıkların payı kamu teşebbüslerinde yüzde 44,6'dan yüzde 42,8'e inerken, özel teşebbüslerde yüzde 46,5'ten yüzde 43,4'e gerilemiştir. 2010 yılında BBK genelinde dönen varlıklar yüzde 19,7 oranında artarken, duran varlıklardaki artışın yüzde 6,8 oranında kalması varlık yapısı değişikliğine yol açmıştır. BBK'nın varlık yapısında, daha geniş bir zaman boyutunda oluşan gelişmeleri ortaya koyabilmek için, 2000-2010 dönemini kapsayan Tablo 1-A düzenlenmiştir. BBK'nın varlık yapısındaki gelişmeler 2000-2010 gibi 10 yıllık daha geniş bir zaman kesitinde incelendiğinde, varlık toplamı içinde dönen varlıkların (dönen sermayenin-işletme sermayesinin) payının yüzde 57,3 ve yüzde 56,7 olarak belirgin bir değişme göstermediği görülmektedir. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde dönen varlıkların payı yüzde 49,2'den yüzde 57,2'ye yükselirken, özel kuruluşlarda yüzde 61,7'den yüzde 56,6'ya gerilemiştir. Bu gerileyişte 2003 yılında duran varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması etkili olmuştur.

Nitekim 2003 yılında dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı, özel kuruluşlarda yüzde 49,6'ya değin gerilemişken, 2010

yılında yeniden yüzde 56,6'ya yükselmiştir. Tablo 1-A'nın ortaya koyduğu gibi bilançoların enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmaması, varlık yapısını etkileyen önemli etken olmaktadır. Bunun yanı sıra, maddi duran varlık yatırımları, işletme sermayesi yönetiminde etkinlik de kuruluşların varlık yapısını etkilemektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı

BBK'nın 2010 yıl sonu itibariyle kaynak (finans) yapısı, Tablo 2'de verilmiştir. BBK'nın kaynakları da 2010 yılında bir önceki yıla göre, varlık artışına koşut olarak cari fiyatlarla yüzde 13,8 oranında artış göstererek 291.687 milyon TL olmuştur.

BBK'nın 2010 sonu itibariyle kaynaklarının yüzde 49,01'ini (dönem net karı ve enflasyon düzeltme farkları dahil) özkaynak (özsermaye), yüzde 51,0'ını da işletme dışı kaynaklar (yabancı kaynaklar-borçlar) oluşturmaktadır. 2010 sonu itibariyle de BBK kapsamına giren özel kuruluşlarla kamu kuruluşlarının kaynak (finans) yapıları arasında bazı farklar bulunmaktadır.

(i) Kamu teşebbüslerinin kaynakları içinde özkaynakların payı, özel kuruluşlara göre daha yüksek düzeydedir. Özel kuruluşlarda özsermayenin (özkaynakların) toplam kaynaklar içindeki payı yüzde 45,6 düzeyinde iken, bu pay kamu teşebbüslerinde yüzde 67,1'e yükselmektedir. Bir önceki yıl kaynaklar içinde özkaynakların payı özel kuruluşlarda yüzde 49,0, kamu kuruluşlarında ise yüzde 59,7 düzeyinde idi. Özkaynakların finansmandaki payı 2010 yılında kamu kuruluşlarında yükselirken, özel kuruluşlarda gerilemiştir.

(ii) Borçların, işletme dışı kaynakların payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 32,9 olarak, özel kuruluşlardan daha düşüktür. Yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payı, özel kuruluşlarda yüzde 54,4 düzeyine yükselmektedir.

(iii) Kamu teşebbüsleri ile özel kuruluşların kaynakları arasında uzun süreli borçların payı sırasıyla yüzde 6,0 ve yüzde 17,6 düzeyindedir. Buna karşın kısa süreli borçların kaynaklar içindeki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 26,9 düzeyinde iken özel kuruluşlarda yüzde 36,8'e yükselmektedir. 2010 yılında BBK'nın kaynak yapısı, fonlama riski açısından, bir önceki yıla göre değişme göstermiştir. Finansmanda özkaynakların payı, yüzde 50,8'den yüzde 49,0'a gerilerken; yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 40,3'ten yüzde 32,9'a gerilerken; özel kuruluşlarda da yüzde 51,0'dan yüzde 54,4'e yükselmiştir.

Borçların vade yapısında belirgin değişme olmamış; uzun süreli borçların finansmandaki payı BBK genelinde bir önceki yıla göre yüzde 15,6'dan yüzde 15,8'e, kısa süreli borçların payı da yüzde 33,6'dan yüzde 35,2'ye yükselmiştir. Göstergeler, 2010 yılında BBK'nın finans yapısının bir önceki yıla göre hafifçe de olsa bozulduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kamu teşebbüslerinin mali yapısı iyileşirken özel kuruluşların mali yapısında bir bozulma gözlenmektedir.

BBK'nın kaynak yapısında 2000-2010 gibi daha geniş bir zaman aralığındaki gelişmeler Tablo 2A'da verilmiştir. BBK'nın kaynak yapısında 2000-2010 gibi on yıllık bir zaman aralığında, özkaynakların toplam kaynaklar içindeki payı yüzde 37,4'ten yüzde 49,0'a yükseldiği görülmektedir. Buna karşı işletme dışı yabancı kaynakların (borçların) payı yüzde 62,6'dan yüzde 51,0'a gerilemiştir. Bu dönemde hem kamu hem de özel kuruluşların kaynak bileşimi, başka bir deyişle finansal yapısı kamu kuruluşlarında daha belirgin olarak değişmiştir. Özel kuruluşların kaynak yapısı 2000 yılında yüzde 36,1 özsermaye, yüzde 63,9 yabancı kaynak şeklinde iken, 2010 yıl sonunda yüzde

Tablo 2 — **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı (2010)**

	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Kaynaklar	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**
Yabancı Kaynaklar	148.900	51,0	14.900	32,9	134.000	54,4
-Kısa Süreli	102.708	35,2	12.155	26,9	90.553	36,8
-Uzun Süreli	46.192	15,8	2.745	6,0	43.446	17,6
Özkaynaklar (Özsermaye)	142.787	49,0	30.370	67,1	112.417	45,6
TOPLAM	291.687	100,0	45.270	100,0	246.417	100,0

Tablo 2A — **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı [2000-2010 (%)]**

Kaynaklar	**2000**	**2001**	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Özsermaye	37,4	28,4	38,2	50,6	54,5	52,9	53,1	54,8	47,4	50,8	49,0
-Kamu	39,7	23,7	42,3	56,9	61,6	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1
-Özel	36,1	31,3	36,7	48,6	52,5	51,4	50,7	52,1	45,6	49,0	45,6
Yabancı Kaynaklar	62,6	71,6	61,8	49,4	45,5	47,1	46,9	45,2	52,6	49,2	51,0
-Kamu	60,3	76,3	57,7	43,1	38,4	40,6	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9
-Özel	63,9	68,7	63,3	51,4	47,5	48,6	49,3	47,9	54,4	51,0	54,4

Not: Özsermaye dönem net karını (vergi sonrası karı) içermektedir.
* Enflasyona göre düzeltilmiş

45,6 özsermaye, yüzde 54,4 yabancı kaynak şeklini almıştır. Özel kuruluşların finansmanında özkaynakların payı artarken, yabancı kaynakların payı yaklaşık 9 puan azalmıştır. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde ise 2000-2010 döneminde kaynaklar içindeki özsermayenin payı yüzde 39,7'den, yüzde 67,1'e yükselirken; yabancı kaynakların (borçların) payı yüzde 60,3'ten yüzden 32,9'a gerilemiştir. İnceleme döneminde kaynak yapısında iyileşme kamu kuruluşlarında daha belirgin olmuştur.

Kuşkusuz, reel iyileşmenin yanı sıra 2003 ve 2004 yılı sonunda kapsamlı bir özsermaye enflasyon düzeltmesi bu sonucu, bu görüntüyü yaratmıştır. Tablo 2A'da izlenebileceği gibi BBK'nın kaynak yapısında dramatik değişme 2003 enflasyon düzeltmesinden sonra olmuş, özkaynakların payı hızla yüzde 38,2'den yüzde 50,6'ya, 2004 yılında da yüzde 54,5'e yükselmiştir. 2007 yılında özkaynağın payı yüzde 54,8 olarak inceleme döneminin en yüksek düzeyine ulaştıktan sonra 2010 yılında yüzde 49,0 olarak önceki dönemlerde ulaşılan düzeyin altında kalmıştır.

2000-2010 döneminde BBK finansmanında özkaynakların payı, krizin de etkisiyle en düşük düzeyine 2001 yılında yüzde 28,4'e indikten sonra artış eğilimi içine girerek en yüksek düzeyine 2007 yılında yüzde 54,8 olarak ulaşmış, ancak izleyen yıllarda bu düzeyi koruyamamıştır. İnceleme döneminde özkaynakların finansmandaki payı, gerek özel gerek kamu teşebbüslerinde de 2001 yılında sırasıyla yüzde 31,3 ve yüzde 23,7'ye geriledikten sonra, en yüksek düzeylerine özel kuruluşlarda yüzde 52,5 olarak 2004 yılında, kamu teşebbüslerinde ise yüzde 67,1 olarak 2010 yılında ulaşmıştır.

BBK genelinde işletme dışı yabancı kaynakların, kaynaklar içindeki payı 2000-2010 döneminde yüzde 62,6'dan yüzde 51,0'a gerilemiştir. İşletme dışı kaynakların (borçların) BBK'nın toplam kaynaklar içindeki payında da dramatik kırılma 2003 yılında gerçekleşmiştir. BBK genelinde yabancı kaynakların payı 2002 yılında yüzde 61,8 düzeyinde iken, 2003 yılında 12,4 puan gerileyişle yüzde 49,4'e inmiştir.

Bu denli bir kırılmada reel iyileşmenin yanı sıra enflasyon düzeltmesi önemli etkendir. Borçlar, esas itibariyle parasal kıymet olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulmazken, özkaynakların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması, 2003 yılında kuruluşların kaynak yapısında belirgin bir değişme görüntüsüne yol açmıştır.

İnceleme döneminde BBK genelinde yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payının en yüksek olduğu yıl yüzde 71,6 olarak 2001 yılı, en düşük olduğu yıl da yüzde 45,2 olarak 2007 yılıdır.

BBK kapsamında gerek özel kuruluşlarda gerek kamu teşebbüslerinde yabancı kaynakların finansman da payının en yüksek düzeye ulaştığı yıl sırasıyla yüzde 68,7 ve yüzde 76,3 olarak 2001 yılı olmuş; en düşük düzeyine ise, özel kuruluşlarda yüzde 47,5 olarak 2004 yılında, kamu teşebbüslerinde ise yüzde 32,9 olarak 2010 yılında inmiştir.

BBK'nın finans yapısı ile ekonomik büyüme arasında yakın bir ilişki gözlenmekte, kriz yıllarında BBK'nın finansal yapısı bozulurken, ekonomik büyüme dönemlerinde de, kısa bir zaman aralığı ile iyileşme gözlenmektedir. Gerçekten 1989-1993 döneminde BBK'nın mali yapısında, kamu teşebbüslerinden kaynaklanan bir bozulma hatta çöküntü gözlenmiş; 1994 yılından sonra BBK'nın mali yapısındaki gelişmeler olumlu yönde olmuş, 1999 ve 2001 yılı krizlerinde mali yapı, borçların payının artması, özkaynak payının ise azalması şeklinde yeniden bozulduktan sonra 2003-2004 yıllarında, enflasyon düzeltmesinin etkisiyle de göze çarpıcı bir iyileşmeyle, 2007 yılında inceleme döneminin en sağlıklı yapısına ulaştıktan sonra, kriz işaretlerinin görüldüğü 2008 yılında bozulma sinyalleri vermiştir. Ancak kriz yılı 2009'da mali yapı önceki yıla göre iyileşmiş 2010 yılında mali yapı daha da güçlenmiştir.

Yinelendiği gibi, özellikle 2003 ve 2004 yıllarında reel büyüme dışında özsermaye kalemlerinin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması; yabancı para ile olan borçların ise, TL'nin özellikle de USD karşısında değer kazanması sonucu, cari fiyatlarla değerlendirilmesiyle düşük düzeyde kalması, finansal yapıda belirgin değişikliğe yol açmıştır. 2007 yılına değin süren bu iyileşmenin, muhasebe uygulamasının değişmesi nedeniyle de kısmen görüntüde olduğu dikkate alınmalıdır.

500 Büyük Kuruluşun Özkaynakları ve Yapısı

Açıklanan bilançolara göre BBK'nın özkaynak tutarı, ayrıntısı Tablo 3'te verildiği gibi, dönem net karı dahil 142.787 milyon TL'ye yükselmiştir.

2010 yılında BBK genelinde özsermaye (özkaynak) artışı, yüzde 9,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl ise özsermaye artışı yüzde 10,4 düzeyinde idi. 2010 yılında özkaynakların varlıklardan daha yavaş artması, varlık finansmanında özkaynakların payının yüzde 50,8'den yüzde 49,0'a gerilemesine yol açmıştır.

Finansmanda özkaynak katkısının azalması özel teşebbüslerinden kaynaklanmıştır. Özsermayenin finansmandaki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 59,7'den yüzde 67,1'e yükselirken, özel kuruluşlarda da yüzde 49,0'dan yüzde 45,6'ya gerilemiştir.

BBK genelinde özkaynak yapısına bakıldığında, özkaynakların yüzde 64,0'ının ödenmiş sermayeden oluştuğu, dönem net karının katkısının yüzde 16,9 düzeyinde olduğu görülmektedir.

Özkaynaklar içinde ödenmiş sermayenin bu denli yüksek pay taşıması, enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmaktadır. Özkaynak artışının ne kadarının enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı konusunda kesin ve sağlıklı bir rakam üretmek mümkün olamamaktadır. Enflasyon düzeltmesi, yeniden değerleme, özkaynaklarda hesaben artış doğurmakta, işletmelere yeni reel bir kaynak girişi sağlamamaktadır.

Tablo 3	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Özkaynak Yapısı (2010)					
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Özkaynak (Özsermaye)	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**
Ödenmiş Sermaye	91.392	64,0	22.282	73,4	69.110	61,5
Yedek Akçeler	27.333	19,1	1.459	4,8	25.874	23,0
Dönem Net Karı	24.082	16,9	6.629	21,8	17.453	15,5
TOPLAM	142.787	100,0	30.370	100,0	112.417	100,0

Not: (i) Ödenmiş sermayeye, enflasyon düzeltme farkları dahildir.
(ii) Yedek akçeler, yasal ve ihtiyari -olağanüstü- yedek akçeler, hisse senedi ihraç (emisyon) primi, dağıtılmamış karlar, kardan ayrılmış yedek akçe niteliğindeki karşılıklar toplamından birikmiş zararların indirilmesi ile hesaplanmıştır.
(iii) Zararlı kuruluşların dönem zararları, dönem kar toplamından indirilmiştir.

Doğal olarak eski kuruluşlarda, sermayesi eski tarihlerde konmuş işletmelerde, enflasyon düzeltmesinin özsermaye artışına katkısı çok daha büyük boyutlarda olmaktadır. Özel kuruluşlarda da, özkaynağın çok büyük bir bölümü yüzde 61,5'i ödenmiş sermayeden kaynaklanmaktadır. Yedek akçeler artı dönem net karının genel bir deyişle oto-finansmanın iç sermaye yaratımının katkısı yüzde 38,5 düzeyinde kalmaktadır. Özel kuruluşların özkaynak oluşumu yapısı kamu teşebbüslerinden farklı bir görüntü vermekle beraber, enflasyon düzeltmesinin ödenmiş sermaye içinde yer aldığı dikkate alındığında, bu kuruluşlarda da özkaynak artışının önemli bölümünün, reel kaynak girişi sağlamayan enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı sonucuna varılmaktadır.

Bununla beraber, özel kuruluşların daha yüksek oranda içsel sermaye yarattıkları görülmektedir. Özel kuruluşlarda, kar yedeklerinin, dönem net karının, başka bir deyişle oto-finansmanın özkaynaklar içindeki payı daha yüksektir. Özkaynak artışının, düzeltme ile değil, reel kaynak girişi sağlayan sermaye girişi ve/veya oto-finansman yoluyla gerçekleşmesi finans açısından sağlıklıdır. Bu açıdan bakıldığında BBK'nın özkaynak yapısının oluşumunun çok sağlıklı olmadığı görülmektedir. Özellikle kamu teşebbüslerinde finansmanda özkaynakların payının yüksek olmasına karşın, bu yükseklik, özkaynakların oluşumuna bakıldığında gölgelenmektedir. 2003-2004 enflasyon düzeltmesi, kuruluşlarda özkaynak artışını abartmıştır.

500 Büyük Kuruluşun Yabancı Kaynak Yapısı

BBK'nın yabancı kaynakları (işletme dışı kaynakları-borçları) bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yaklaşık yüzde 13,2 oranında artarak, 2010 yılı sonunda Tablo 4'te gösterildiği gibi 142.787 milyon TL olmuştur. 2009 yılında ise BBK genelinde yabancı kaynaklar yüzde 3,2 oranında azalmıştı. BBK'nın 2010 sonu itibariyle borçlarının yüzde 69,0'ı kısa süreli, yüzde 31,0'ı ise uzun sürelidir. Bu oranlar bir önceki yıla göre belirgin değişme göstermemiş, kısa süreli yabancı kaynakların payı yüzde 68,3'ten yüzde 69,0'a yükselirken; uzun süreli olanların payı yüzde 31,7'den yüzde 31,0'a gerilemiştir.

Kısa süreli yabancı kaynakların, toplam yabancı kaynaklar içindeki payı, özel teşebbüslerde sırasıyla yüzde 67,5 ve yüzde 67,6 olarak değişmezken; kamu teşebbüslerinde yüzde 73,5'ten yüzde 81,6'ya yükselmiştir. Uzun süreli borçların payı, özel teşebbüslerde yüzde 32,5 ve yüzde 32,4 olarak aynı kalırken; kamu teşebbüslerinde de yüzde 26,5'ten yüzde 18,4'e gerilemiştir.

BBK kapsamındaki özel kuruluşlarla kamu teşebbüslerinin kullandıkları yabancı kaynakların vade yapıları arasındaki farklılık azalmaktadır. Özelleştirme sonucu büyük kamu kuruluşlarının özel kuruluş statüsüne dönüşmesi, kamu teşebbüslerinin sayı olarak azalması, kamu ve özel kuruluşlar arasındaki kaynak yapısı farklılığını gidermektedir. Ancak son yıllarda kamu teşebbüslerinde daha yüksek oranda kısa süreli borç kullanılması nedeniyle yeniden fark oluşmaya başlamıştır. BBK'nın yabancı kaynaklarının vade yapısındaki gelişmeler Tablo 4-A'da gösterilmiştir. 2000-2010 gibi daha geniş bir zaman aralığında BBK'nın toplam yabancı kaynakları içinde kısa süreli olanların payı yüzde 77,6'dan yüzde 69,0'a gerilerken, uzun süreli olanların payı 8,6 puan dolayında artarak yüzde 22,4'ten yüzde 31,0'a yükselmiştir.

2000-2010 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam yabancı kaynaklar içinde kısa süreli olanların payı, 2000 yılında yüzde 78,6 iken, 2010 yılında yüzde 67,6'ya gerilemiştir. 2000-2010 döneminde özel kuruluşlarda kısa süreli borçların toplam borçlar içindeki payı en yüksek 2000 yılı ve en düşük 2002 olmak üzere yüzde 78,6 ile yüzde 66,2 arasında değişmiştir. Özel kuruluşlarda uzun süreli yabancı kaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı 2000 yılında yüzde 21,4 düzeyinde iken, 2010 yılında yüzde 32,4'e yükselmiştir. 2000-2010 döneminde BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinin de yabancı kaynaklarının vade yapısı da değişim göstermiştir.

2000 yılında kısa ve uzun süreli yabancı kaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı sırasıyla, yüzde 75,7 ve yüzde 24,3 iken, bu paylar 2010 yılında sırasıyla yüzde 81,6 ve yüzde 18,4 olmuştur. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde toplam yabancı kaynaklar içinde kısa süreli olanların payının en düşük düzeye indiği, dolayısıyla uzun süreli borçların payının

Tablo 4	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yabancı Kaynak Yapısı (2010)					
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Yabancı Kaynaklar	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
-Kısa Süreli	102.708	69,0	12.155	81,6	90.553	67,6
-Uzun Süreli	46.192	31,0	2.745	18,4	43.446	32,4
TOPLAM	148.900	100,0	14.900	100,0	134.000	100,0

Tablo 4A	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yabancı Kaynak Yapısı [2000-2010 (%)]										
Yabancı Kaynaklar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar	77,6	69,7	65,0	65,5	68,8	69,8	69,1	70,6	69,3	68,3	69,0
-Kamu	75,7	65,8	61,3	53,9	57,4	63,1	67,6	69,9	77,0	73,5	81,6
-Özel	78,6	72,4	66,2	68,6	71,5	71,1	69,4	70,7	68,1	67,5	67,6
Uzun Süreli Yabancı Kaynaklar	22,4	30,3	35,0	34,5	31,2	30,2	30,9	29,4	30,7	31,7	31,0
-Kamu	24,3	34,2	38,7	46,1	42,6	36,9	32,4	30,1	23,0	26,5	18,4
-Özel	21,4	27,6	33,8	31,4	28,5	28,9	30,6	29,3	31,9	32,5	32,4

en yüksek düzeye ulaştığı yıl 2003 yılıdır. Kamu teşebbüslerinin 2000 yılında kısa süreli borçların payı yüzde 75,7 düzeyinde iken, izleyen yıllarda azalarak, 2003 yılında yüzde 53,9 düzeyine değin gerilemişse de izleyen yıllarda yükselerek 2010 yılında yüzde 81,6 olmuştur. BBK kapsamındaki gerek özel, gerek kamu kuruluşlarının borçlarının vade yapısında dönem içinde zaman zaman yüksek boyutlu dalgalanmalar gözlenmekle beraber, inceleme dönemi başlangıç yılı ile son yılı arasında büyük farklar bulunmamaktadır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Borçlanma Oranları

BBK genelinde borçlanma oranı 2010 yılında bir önceki yıla göre yüzde 96,8'den yüzde 104,3'e yükselirken, değişme kamu ve özel kuruluşlarda farklı yönlerde olmuştur. Borçlanma oranı kamu teşebbüslerinde belirgin biçimde yüzde 67,4'ten yüzde 49,1'e gerilerken, özel kuruluşlarda da yüzde 104,1'den yüzde 119,2'ye yükselmiştir.

BBK'nın borçlanma oranında (yabancı kaynaklar/özsermaye) 2000-2010 dönemindeki gelişmeler yıllar itibariyle Tablo 5'te verilmiştir. Anılan tablonun ortaya koyduğu gibi, 2000-2010 döneminde borçlanma oranı, BBK genelinde yüzde 167,6'dan yüzde 104,3'e, kamu kuruluşlarında yüzde 151,7'den yüzde 49,1'e, özel kuruluşlarda yüzde 177,2'den yüzde 119,2'ye gerilemiştir.

Özellikle 2003 ve 2004 yıllarında borçlanma oranında dramatik düşüş BBK'nın finans yapısının gerek kamu, gerek özel kuruluşlarda reel iyileşmeden öte, enflasyon düzeltmesinin etkisini yansıtmaktadır. Nitekim, enflasyon düzeltmesinin yapılmadığı yıllarda borçlanma oranında düşüş sınırlı ölçülerde kalmış; 2008 yılı ortalarında hissedilmeye başlayan krizin etkisiyle de yüzde 111,2'ye yükselmiş, 2009 yılında yüzde 96,8'e gerilemiş ise de 2010 yılında büyümenin daha çok borçla fonlanması sonucu yüzde 104,3'e yükselmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Başlıca Finansal Oranları

BBK'nın 2010 yıl sonu itibariyle başlıca finansal oranları, önceki yıllarda karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmiştir.

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Süreli Borçlar)

BBK'nın 2010 sonu itibariyle Cari Oranı (Dönen Varlıklar/Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar) bir önceki yıla göre artarak yüzde 160,3'ten yüzde 160,9'a yükselmiştir. Dönen varlıklarda, kısa vadeli borçlara göre daha fazla artış cari oranda yükselişe yol açmıştır.

Gerçekten 2010 yılında BBK genelinde dönen varlıklar (döner sermaye-brüt işletme sermayesi) cari fiyatlarla yüzde 19,7 oranında artarken, kısa süreli borçların yüzde 19,2 düzeyinde artması, cari oranda hafifçe de olsa yükselişe neden olmuştur. BBK'nın net işletme ya da net çalışma sermayesi de artmıştır. BBK'nın net işletme (çalışma) sermayesi (dönen varlıklar eksi kısa süreli borçların tutarı), 2010 yılı sonu itibariyle 62.562 milyon TL'dir. Bu tutar, bir önceki yıla göre cari fiyatlarla yüzde 20,5 oranında artış göstermektedir. Bir önceki yıl ise artış oranı yüzde 17,5 düzeyinde idi.

2010 yılında BBK kapsamında kamu kuruluşlarında cari oran bir önceki yıla göre yüzde 186,9'dan yüzde 213,1'e yükselirken; özel kuruluşlarda da yüzde 155,6'dan yüzde 155,9'a yükselmiştir. BBK genelinde net işletme sermayesinin fiyat artış hızının üstünde artması, cari oranda hafifçe de olsa yükseliş, likidite durumunun bir önceki yıla göre belirgin olmasa da iyileştiğini göstermektedir.

Tablo 5	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Borçlanma Oranı [2000-2010 (%)]										
Borçlanma Oranı	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Yab.Kaynak/Özkay.	167,6	252,0	162,2	97,7	83,5	89,1	88,5	82,6	111,2	96,8	104,3
-Kamu	151,7	321,1	136,5	75,9	62,4	68,3	55,3	50,6	77,8	67,4	49,1
-Özel	177,2	219,5	172,6	105,8	90,6	94,5	97,2	91,9	119,3	104,1	119,2

Not: (i) Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı bilanço karı özsermayeye eklenerek hesaplanmıştır.
(ii) Özkaynak net dönem karını içermektedir.
(*) Enflasyona göre düzeltilmiş.

BBK'nın cari oranında gelişmelere 2000-2010 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutu içinde bakıldığında, BBK genelinde 2000 yılında yüzde 117,9 olan cari oranın 2010 yılında yüzde 160,9'a yükseldiği görülmektedir. Cari oran inceleme döneminde 2001 yılında yüzde 106.5 olarak dönemin en düşük düzeyine inmiş iken, en yüksek düzeyine yüzde 163,4 olarak 2007 yılında ulaşmıştır.

2000-2010 döneminde BBK genelinde cari oranda yükseliş hem kamu hem de özel kuruluşlardan kaynaklanmıştır. Kamu teşebbüslerinde 2000 yılında yüzde 107,8 olan cari oran, 2010 yılında yüzde 213,1 düzeyine yükselmiştir. Özel kuruluşlarda da bu dönemde cari oran yüzde 122,9'dan yüzde 155,9'a yükselmiştir. Özel firmalarda inceleme döneminde cari oran 2001 yılında yüzde 119,4 olarak dönemin en düşük düzeyine indikten sonra, 2007 yılında yüzde 158,2 olarak dönemin en yüksek düzeyine çıkmış; 2010 yılında bu düzeyini koruyamayarak yüzde 155,9'a gerilemiştir.

Cari orandaki gelişmeler, 2000-2010 döneminde BBK genelinde likidite durumunda iyileşme olduğunu ortaya koymaktadır.

Yabancı Kaynak/Özkaynak Oranı

BBK genelinde Yabancı Kaynak/Özkaynak (Borç/Özsermaye) oranı 2010 yılında bir önceki yıla göre yüzde 96,8'den yüzde 104,3'e yükselmiştir.

2010 yılında BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı, bir önceki yıla göre, dönem karı özkaynağa eklenmiş olarak yüzde 67,4'ten yüzde 49,1'e gerilerken, özel kuruluşlarda da yüzde 104,1'den yüzde 119,2'ye yükselmiştir.

BBK'nın Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı 2000-2010 dönemi gibi daha geniş bir zaman aralığında incelendiğinde, 2000 yılında, yüzde 167,6 düzeyinde olan oranın 2010 yılında yüzde 104,3'e gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde BBK genelinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranının en düşük olduğu yıl yüzde 82,6 olarak 2007, en yüksek yıl ise yüzde 252 ile 2001'dir.

2000-2010 döneminde, Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı gerek kamu gerek özel kuruluşlarda düşmüştür. Gerçekten söz konusu yıllar arasında kamu teşebbüslerinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı yüzde 151,7'den yüzde 49,1'e, BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda da yüzde 177,2'den yüzde 119,2'ye gerilemiştir. Bu gerileyişte, özkaynakların 2003 yılında enflasyon düzeltmesine tabi tutulması etkili olmuş, oranda en dramatik düşüş, yüzde 162,2'den yüzde 97,7'ye gerileyiş olarak da 2003'te gerçekleşmiştir. BBK'nın 2000-2010 döneminde borçlanma oranındaki gelişmeler ayrıntılı olarak Tablo-5'te verilmiştir.

Yabancı Kaynak (Borç)/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

Kuruluşlarda finansal yapının diğer bir göstergesi Yabancı Kaynak/Net Varlık (Aktif) toplamı oranıdır. Bu oran kuruluşların varlıklarını ne ölçüde işletme dışı kaynaklarla (borçlarla) fonladıklarını gösterir. 2010 yılında BBK genelinde Yabancı Kaynak/Net Varlık (Aktif) toplamı oranı yüzde 51,0'dır. Bu oran BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yüzde 54,4 iken kamu teşebbüslerinde de yüzde 32,9 olarak daha düşük düzeydedir. 2010 yılında Yabancı Kaynaklar (Borç)/Net Varlıklar Toplamı oranı, bir önceki yıla göre kamu teşebbüslerinde yüzde 40,3'ten yüzde 32,9'a gerilerken; özel firmalarda da yüzde 51,0'dan yüzde 54,4'e yükselmiştir.

BBK'da Yabancı Kaynaklar/Net Varlık Toplamı oranı 2000-2010 dönemi itibariyle incelendiğinde, 2000 yılında yüzde 62,6 olan oranın 2010 yılında yüzde 51,0'a gerilediği görülmektedir. Anılan oran, 2001 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan yüzde 71,6'ya çıkmış, 2004 yılında yüzde 45,5'e geriledikten ve 2007 yılında da yüzde 45,2 olarak dönemin en düşük düzeyine indikten sonra 2010 yılında da yüzde 51,0 olmuştur.

Yabancı Kaynak/Net Varlık oranının, inceleme döneminde düşüşünde, 2003 ve 2004 yıllarında parasal olmayan varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması, yabancı para ile olan borçların cari kurlarla değerlendirilmesi temel etken olmuştur. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda Yabancı Kaynak/Net Varlık Toplamı oranı, 2000 yılında yüzde 63,9 düzeyinde iken, 2001 yılında yüzde 68,7 olarak dönemin en yüksek düzeyine çıkmış, 2004 yılında yüzde 47,5'e gerileyerek dönemin en düşük düzeyine inmiş; izleyen yıllarda bu düzeyi koruyamayarak 2010 yılında yüzde 54,4 olmuştur.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde 2000 yılında yüzde 60,3 düzeyinde olan Yabancı Kaynak/Net Varlık Toplamı oranı 2001 yılında, yüzde 76,3'e kadar yükseldikten sonra, düşme eğilimi göstererek, 2010 yılında dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 32,9'a gerilemiştir.

Tablo 6	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Başlıca Finansal Oranları [(2000-2010) (%)]										
Oranlar	**2000**	**2001**	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Cari Oran	117,9	106,5	130,4	147,1	158,4	155,6	162,8	163,4	148,6	160,3	160,9
-Kamu	107,8	85,9	135,1	177,3	191,4	175,5	196,2	195,2	156,0	186,9	213,1
-Özel	122,9	119,4	128,9	140,7	152,2	152,3	157,9	158,2	147,3	155,6	155,9
Yabancı Kaynak/ Özkaynak	167,6	252,0	162,2	97,7	83,5	89,1	88,5	82,6	111,2	96,8	104,3
-Kamu	151,7	321,1	136,5	75,9	62,4	68,3	55,3	50,6	77,8	67,4	49,1
-Özel	177,2	219,5	172,6	105,8	90,6	94,5	97,2	91,9	119,3	104,1	119,2
Yabancı Kaynak/ Net Varlık Top.	62,6	71,6	61,8	49,4	45,5	47,1	46,9	45,2	52,6	49,2	51,0
-Kamu	60,3	76,3	57,7	43,1	38,4	40,6	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9
-Özel	63,9	68,7	63,3	51,4	47,5	48,6	49,3	47,9	54,4	51,0	54,4
Kısa Süreli Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	48,6	49,9	40,2	32,3	31,3	32,9	32,4	31,9	36,5	33,6	35,2
-Kamu	45,6	50,2	35,4	23,2	22,1	25,6	24,1	23,5	33,7	29,6	26,9
-Özel	50,2	49,7	41,9	35,3	34,0	34,5	34,2	33,9	37,0	34,4	36,8
Uzun Süreli Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	14,0	21,7	21,6	17,1	14,2	14,2	14,5	13,3	16,1	15,6	15,8
-Kamu	14,7	26,1	22,3	19,9	16,3	15,0	11,5	10,1	10,1	10,7	6,0
-Özel	13,7	19,0	21,4	16,1	13,5	14,1	15,1	14,0	17,4	16,6	17,6
Özkaynak/Net Varlık Top.	37,4	28,4	38,2	50,6	54,5	52,9	53,1	54,8	47,4	50,8	49,0
-Kamu	39,7	23,7	42,3	56,9	61,6	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1
-Özel	36,1	31,3	36,7	48,6	52,5	51,4	50,7	52,1	45,6	49,0	45,6
Duran Varlıklar/ Özkaynaklar	114,3	165,0	124,7	103,6	92,5	92,3	88,9	87,3	96,7	90,8	88,5
-Kamu	127,9	239,6	123,5	103,4	93,9	92,7	81,9	81,8	84,3	74,8	63,8
-Özel	106,0	129,8	125,2	103,7	92,0	92,2	90,7	89,2	99,7	94,8	95,2

Not: (1) Oranlar, yıl sonları rakamlarına göre hesaplanmıştır.

(2) Özkaynağa dönem net karı dahildir.

(3) Dönem zararları özkaynak tutarından indirilmiştir.

(4) Duran varlıklar, net/özkaynak oranı hesaplanırken, özkaynak tutarına dönem net karı dahil edilmiştir.

(5) Kısa süreli yabancı kaynak tutarına, dönem karı üzerinden ödenecek vergiler de dahildir.

(*) Enflasyona göre düzeltilmiş.

Kısa Süreli Yabancı Kaynak/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

BBK genelinde 2010 sonu itibariyle Kısa Süreli Yabancı Kaynak/ Varlık Toplamı oranı yüzde 35,2'dir. Bu oran, bir önceki yıl yüzde 33,6 idi. 2010 yılında Kısa Süreli Yabancı Kaynak/Varlık Toplamı oranı, bir önceki yıla göre özel kuruluşlarda yüzde 34,4'ten yüzde 36,8'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde de yüzde 29,6'dan yüzde 26,9'a gerilemiştir.

BBK'da kısa süreli borçların varlık finansmanındaki payı 2000-2010 gibi daha geniş bir zaman aralığı içinde incelendiğinde, 2000 yılında yüzde 48,6 olan oranın 2010 yılında yüzde 35,2'ye gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde söz konusu oran, BBK genelinde 2001 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan yüzde 49,9'a yükselmiş ise de, 2004 yılında dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 31,3'e inmiş; 2010 yılında ise yüzde 35,2 olarak bir önceki yıl düzeyi yüzde 33,6'nın üstüne yükselmiştir. Varlık yapısı çok belirgin bir değişme göstermediği halde finansmanda kısa süreli borçların payının belirgin biçimde azalması, inceleme döneminde BBK genelinde mali yapının özellikle 2003 ve 2004 yıllarında enflasyon düzeltmesinin de etkisiyle iyileştiğinin diğer bir göstergesini oluşturmaktadır.

2000-2010 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşların varlık finansmanında kısa süreli borçların payı yüzde 50,2'den yüzde 36,8'e gerilerken, kamu teşebbüslerinde yüzde 45,6'dan yüzde 26,9'a gerilediği görülmektedir. BBK'nın varlıklarını göreceli olarak düşük oranda kısa süreli kaynaklarla fonlaması, inceleme döneminde likidite durumunun iyileşmesine katkıda bulunmuştur.

Uzun Süreli Yabancı Kaynak/Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

BBK, 2010 yılında varlıklarının yüzde 15,8'ini uzun süreli yabancı kaynaklarla finanse etmiştir. Bir önceki yılda bu oran yüzde 15,6 düzeyinde idi. 2010 yılında kamu teşebbüsleri varlıklarının yüzde 6,0'ı uzun süreli borçlarla finanse ederken, bu oran özel kuruluşlarda yüzde 17,6 düzeyine yükselmektedir. Buna göre kamu teşebbüslerinin finansmanında uzun süreli borçların payı, 2010 yılında bir önceki yıla göre yüzde 10,7'den yüzde 6,0'ya gerilerken, özel kuruluşlarda yüzde 16,6'dan yüzde 17,6'ya yükselmiştir.

BBK genelinde uzun süreli yabancı kaynak kullanımının finansmanındaki payı 2000-2010 döneminde incelendiğinde, 2000 yılında yüzde 14,0 olan payın, 2010 yılında da yüzde 15,8 olarak belirgin bir değişim göstermediği görülmektedir. İnceleme döneminde uzun süreli borçların özel kesim finansmanında ulaştığı en yüksek düzey yüzde 21,4 olarak 2002 yılı, en düşük olduğu yıl ise yüzde 13,5 olarak 2004 yılıdır. Kamu teşebbüslerinin finansmanında uzun süreli borçların payı, 2000-2010 döneminde en yüksek 2001, en düşük 2010 yılı olmak üzere, yüzde 26,1 ile yüzde 6,0 arasında dalgalanmış, 2002 yılı sonrası azalma eğilimi göstermiştir.

Özkaynak/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

Özkaynak/Varlık Toplamı oranı, bir önceki yıla göre BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yüzde 49,0'dan yüzde 45,6'ya gerilerken, kamu teşebbüslerinde yüzde 59,7'den yüzde 67,1'e yükselmiştir. Özkaynak/Net Varlık Toplamı oranı BBK genelinde de bir önceki yıla göre yüzde 50,8'den yüzde 49,0'a gerilemiştir.

Özkaynağın (dönem karı dahil) varlık finansmanındaki payı 2000-2010 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutunda incelendiğinde, Özkaynak/Net Varlık (Aktif) Toplamı oranının yüzde 37,4'ten yüzde 49,0'a yükseldiği görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi, özkaynakların varlık finansmanındaki oranın yükselmesinde önemli bir etken olmuştur.

BBK'nın mali yapısında 1990'lı yılların başlarında gözlenen bozulma, 2002 yılından sonra iyileşme yönünde gelişme göstermiştir. Özkaynağın (dönemin karı dahil) varlık finansmanındaki payı en yüksek düzeyine yüzde 54,8 olarak 2007 yılında ulaşmıştır. 2000-2010 yılları itibariyle özkaynağın varlık finansmanındaki payı özel kuruluşlarda yüzde 36,1'den yüzde 45,6'ya, kamu teşebbüslerinde de yüzde 39,7'den yüzde 67,1'e yükselmiştir. Ancak kamu teşebbüslerinde özkaynağın büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklanması, bu kuruluşlarda özkaynak artışını abartmaktadır.

Duran Varlıklar (Sabit Değerler) Net/Özkaynak Oranı

2010 sonu itibariyle BBK genelinde Duran Varlıklar, Net/Özkaynak oranı yüzde 88,5'tir. Bu oran özel kuruluşlarda yüzde 95,2 iken, kamu teşebbüslerinde yüzde 63,8'dir. Bu oranın yüzde 100'den düşük oluşu, finansman açısından sağlıklı bir gösterge oluşturur. BBK genelinde bu oran 2001 krizinden sonra 2008 yılı dışında giderek iyileşme eğilimi göstermiştir. Nitekim Duran Varlıklar, Net/Özkaynak oranı, BBK genelinde bir önceki yıla göre yüzde 90,8'den yüzde 88,5'e düşmüştür. Oran özel kuruluşlarda yüzde 94,8'den yüzde 95,2'ye yükselirken, kamu kuruluşlarında yüzde 74,8'den yüzde 63,8'e gerilemiştir.

2010 yılında orandaki hafifçe de olsa düşüş, özkaynakların duran varlıklardan daha hızlı arttığını; sabit sermaye yatırımlarındaki artış hızının, özkaynak artış hızından daha yavaş olduğunu göstermektedir. BBK kapsamında maddi duran varlıklarda artışın cari fiyatlarla dahi yüzde 7,1 düzeyinde olması, sabit sermaye yatırımlarının sınırlı ölçüler içinde kaldığını göstermektedir.

Özkaynak artış hızının yüzde 9,6 olarak gerçekleşmesi oranda düşüşe yol açmıştır. Finansal oranlar 2010 yılında BBK'nın, likidite durumunun hafifçe iyileşmesine karşı, finansmanda borçların, kısa süreli borçların payı artarken, özkaynak katkısı göreceli olarak azalmıştır. Kamu teşebbüslerinin likidite ve finansman durumunun iyileşmesi kamu teşebbüslerinin BBK içindeki payı giderek azaldığından, bu teşebbüslerin finansal yapısındaki gelişmeler BBK genelini etkilememektedir.

2000-2010 dönemindeki gelişmelere bakıldığında hem kamu teşebbüslerinin, hem özel kuruluşların mali yapıları ve likidite oranlarının genelde iyileştiği görülmektedir. Bu iyileşmede 2003 yılında kapsamlı bir enflasyon düzeltmesi yapılması büyük ölçüde etkili olmuştur. BBK'ya ilişkin başlıca finansal oranların 2000-2010 döneminde gösterdiği gelişmeler ayrıntılı biçimde Tablo-6'da verilmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Devir Hızları

Açıklanan verilerden yararlanarak BBK'da (i) Varlık (Aktif) Devir Hızı, (ii) Özkaynak Devir Hızı, (iii) İşletme Sermayesi (Döner Sermaye-Dönen Varlık) Devir hızı hesaplanmıştır.

Varlık (Aktif) Devir Hızı (Satışlar/ Varlık Tutarı)

2010 yılında BBK genelinde varlık (aktif) devir hızı (Satışlar, Net/Net Varlık Tutarı) yaklaşık 1,08'dir. Varlık devir hızı BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda 1,20'ye yükselirken, kamu teşebbüslerinde 0,45 düzeyinde kalmıştır.

2010 yılında BBK genelinde varlık devir hızı, bir önceki yıla göre hızlanmıştır. Varlık devir hızı, bu kapsamdaki özel kuruluşlarda 1,17'den 1,20'ye, kamu teşebbüslerinde de 0,38'den 0,45'e yükselmiştir. Varlık devir hızındaki artış, 2010 yılında satışların; varlıklardan daha hızlı artmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekten 2010 yılında BBK genelinde net satışlar cari fiyatlarla yüzde 16,3 oranında artarken, varlıklarda artış 13,8 düzeyinde olmuştur.

Varlıklar içinde duran varlıkların daha büyük pay taşıdığı kuruluş ve endüstri kollarında varlık devir hızının göreli olarak daha yavaş olduğu görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi yapılıp yapılaması da devir hızlarını etkilemektedir. Satışlar, fiyat artışlarını da yansıttığı halde, parasal olmayan varlıklarda enflasyon düzeltmesi yapılmaması oranın paydasının düşük, oranın ise yüksek hesaplanmasına yol açmaktadır.BBK genelinde varlık devir hızında gelişmelere 2000-2010 gibi daha geniş bir zaman aralığında bakıldığında, 2000 yılında 1,10 olan varlık devir hızının 2010 yılında 1,08 olduğu görülmektedir. Varlık devir hızı 2006 yılında 1,25 düzeyine kadar yükselmiş iken, izleyen yıllarda gerileyerek 2009 yılında da 1,04'e geriledikten sonra 2010 yılında da 1,08 olmuştur.

Varlık devir hızı 2000-2010 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda 1,28 ve 1,20 olarak hafifçe gerilemiştir. Özel kuruluşlarda varlık devir hızı 2006 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan 1,42'ye ulaşmışsa da, bu düzeyini sürdüremeyerek gerilemiş, 2010 yılında 1,20'ye gerilemiştir. Bu kapsamda kamu teşebbüslerinde 2000 yılında 0,76 olan varlık devir hızı 2010 yılında 0,45'e kadar düşmüştür. Kamu teşebbüslerinde varlık devir hızı 2002 yılında 0,77 olarak dönemin en yüksek düzeyinde iken, 2009 yılında 0,38 olarak dönemin en düşük düzeyine inmiştir.

BBK genelinde, satış rakamları fiyat artışlarını içermesine karşın, varlık devir hızının yavaşlaması, 2000-2010 döneminde, en azından kaynak kullanımında bir iyileşme olmadığını göstermektedir. Gerçi 2003 yılında enflasyon düzeltmesi bir ölçüde oranı düşürücü etki yapmışsa da, finansal verimlilikte düşüşü, salt enflasyon düzeltmesine bağlamamak gerekir. Varlık devir hızının artması beklenirken; yavaşlama, BBK genelinde varlık yönetiminde etkinliğin azaldığını ortaya koymaktadır. Kuruluşlarda varlık devir hızının yavaş oluşu, özkaynak karlılığını da olumsuz yönde etkileyen etmenlerden birini oluşturmaktadır.

Özkaynak Devir Hızı (Satışlar/Özkaynaklar)

Satışlar/Özkaynak (Dönem net karı dahil) şeklinde hesaplanan özkaynak devir hızı, BBK genelinde bir önceki yıla göre 2,04'ten 2,21'e yükselmiştir. 2010 yılında BBK genelinde satış hasılatı yüzde 16,3 oranında artarken, özkaynaklarda artışının yüzde 8,9 oluşu özkaynak devir hızının artmasına neden olmuştur. 2010 yılında özkaynak devir hızı özel kuruluşlarda bir önceki yıl düzeyi olan 2,39'dan 2,63'e, kamu teşebbüslerinde de 0,64'ten 0,67'ye yükselmiştir.

BBK genelinde özkaynak büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığından, özkaynakları enflasyon değerleme farkından oluşan işletmelerde özkaynak devir hızının daha düşük oluşu doğaldır. Nitekim özel sektörde de, sanayi kolları itibariyle özsermaye devir hızları çok farklıdır.

BBK genelinde özkaynak devir hızındaki gelişmelere 2000-2010 dönemi gibi daha geniş bir zaman aralığı içinde bakıldığında, 2000 yılında 2,93 olan özkaynak devir hızının, 2010 yılında 2,21'e gerilediği görülmektedir.

2000-2010 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak devir hızı 3,55'ten 2,63'e gerilemiştir. Özel kuruluşlarda inceleme döneminde özkaynak devir hızı en yüksek düzeyine 3,95 olarak 2001 yılında ulaşmıştır. 2000-2010 yılları arasında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak devir hızının en düşük olduğu yıl 2,39 olarak 2009 yılıdır.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde de inceleme döneminde özkaynak devir hızı 1,91'den 0,67'ye gerilemiştir. Kamu teşebbüslerinde özkaynak devir hızı, 2001 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan 2,70'e ulaşmıştır. Ancak bu yükseliş kamu teşebbüslerinde de özsermaye yetersizliğinden kaynaklanmıştır. Nitekim kamu teşebbüslerinde devir hızının yüksekliği izleyen yıllarda bu düzeyini koruyamamıştır.

Özkaynak devir hızı, enflasyon düzeltmesinin yapıldığı, finansmanda özkaynak payının arttığı yıllarda yavaşlamakta, buna karşın ekonomik genişleme dönemlerinde, enflasyon düzeltmesi yapılmayan yıllarda yüksek hesaplanmaktadır. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde özkaynak devir hızı da, varlık devir hızında olduğu gibi, özel kuruluşlara kıyasla belirgin bir şekilde düşmüştür. Kamu teşebbüslerinin varlık yapılarının yanı sıra, özkaynak artışı büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden oluşması da özkaynak devir hızının göreli olarak düşük düzeyde kalmasına yol açmaktadır.

Ayrıca iki büyük kamu kuruluşundan ERDEMİR'in 2002, TÜPRAŞ'ın da 2005 yılında özel kuruluşlara dahil edilmesi, kamu teşebbüslerinin finansal göstergelerinde dramatik değişikliğe yol açmıştır.

İşletme Sermayesi (Döner Sermaye) Devir Hızı, (Satışlar/İşletme Sermayesi)

Satışlar/Dönen Varlıklar şeklinde hesaplanan işletme sermayesi (döner sermaye) devir hızı, 2010 yılında BBK genelinde 1,91 olarak, bir önceki yıl düzeyi 1,93'e göre hafifçe yavaşlamıştır. 2010 yılında BBK genelinde satışlar cari fiyatlarla yüzde 16,3 oranında artarken, dönen varlıkların (döner sermayenin) yüzde 19,7 oranında artması işletme sermayesi devir hızının bir ölçüde yavaşlamasına neden olmuştur.

Endüstri kollarının özelliklerine ve kullanılan teknolojiye, varlık yapısına göre, alt sektörler itibariyle işletme sermayesi devir hızı çok farklıdır. 2010 yılında İşletme sermayesi devir hızı bir önceki yıla göre, özel kuruluşlarda 2,19'dan 2,12'ye gerilerken; kamu teşebbüslerinde 0,69'dan 0,79'a yükselmiştir. BBK genelinde 2000-2010 döneminde ise işletme sermayesi devir hızı 1,91 olarak değişiklik göstermiştir.

BBK, 2000 yılında ortalama 191 günlük işletme sermayesi ile çalışırken, bu süre 2010 yılında da değişmemiştir. BBK genelinde işletme sermayesi devir hızı, inceleme döneminde 2001 yılında 1,90 olarak en düşük düzeyinde iken, en yüksek düzeyine 2,36 olarak 2006 yılında ulaşmıştır. 2000-2010 döneminde işletme sermayesi devir hızı kamu teşebbüslerinde 1,54'ten 0,79'a gerilerken, özel kuruluşlarda 2,08'den 2,12'ye hafifçe yükselmiştir. BBK'da 2000-2010 döneminde devir hızlarında gelişmeler, kamu ve özel kuruluşlar itibariyle ayrıntılı olarak Tablo 7'de özetlenmiştir.

BBK genelinde 2000-2010 döneminde özellikle varlık, işletme sermayesi devir hızlarının belirgin bir değişiklik göstermemesi, kaynak kullanımında etkinliğin, finansal verimliliğin en azından artmadığının göstergesi olmaktadır. Bu gözlem, kamu teşebbüsleri için olduğu kadar, özel firmalar için de geçerlidir. Finansal

Tablo 7	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Devir Hızları [2000-2010 (%)]										
Devir Hızları	**2000**	**2001**	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Varlık Devir Hızları	1,10	1,01	1,12	1,10	1,16	1,17	1,25	1,21	1,21	1,04	1,08
-Kamu	0,76	0,64	0,77	0,69	0,67	0,39	0,44	0,39	0,39	0,38	0,45
-Özel	1,28	1,24	1,24	1,24	1,30	1,35	1,42	1,40	1,37	1,17	1,20
Özkaynak Devir Hızları	2,93	3,55	2,93	2,18	2,12	2,21	2,35	2,21	2,56	2,04	2,21
-Kamu	1,91	2,70	1,82	1,22	1,10	0,65	0,68	0,58	0,69	0,64	0,67
-Özel	3,55	3,95	3,38	2,54	2,47	2,62	2,79	2,68	3,01	2,39	2,63
İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı	1,91	1,90	2,13	2,32	2,33	2,29	2,36	2,32	2,23	1,93	1,91
-Kamu	1,54	1,49	1,61	1,68	1,60	0,86	0,93	0,84	0,74	0,69	0,79
-Özel	2,08	2,08	2,29	2,49	2,51	2,56	2,62	2,61	2,52	2,19	2,12

Not: Özkaynak devir hızı hesaplanırken dönem net karı, özkaynağa dahil edilmiştir.

verimliliğin artmaması BBK'nın karlılık performansını da satışların artmadığı dönemlerde olumsuz yönde etkilemektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar ve Karlılık

2010 yılında BBK kapsamındaki kuruluşların 434'ü kar, 66'sı ise zarar açıklamıştır. Böylece bir önceki yıla göre karlı kuruluşların oranı yüzde 82,4'ten yüzde 86,8'e yükselirken, zarar eden kuruluşların oranı da yüzde 17,6'dan yüzde 13,2'ye gerilemiştir. İnceleme kapsamındaki 488 özel kuruluştan 426'sı kar, 62'si zarar açıklarken, 12 kamu teşebbüsünün 8'i kar 4'ü de zarar bildirmiştir. Karlı özel kuruluşların oranı 2009'a göre yüzde 82,7'den yüzde 87,3'e yükselmiştir.

2010 yılında BBK kapsamında, 434 kamu ve özel kuruluş 25.785 milyon TL vergi öncesi kar (VÖK) açıklarken, 66 kuruluş 1.702 milyon TL dönem zararı bildirmiştir. Böylece BBK'nın birleştirilmiş ya da toplu vergi öncesi karı 24.082 milyon TL olmaktadır. Bu tutarda kar, 2009 yılına göre cari fiyatlarla yüzde 54,8 oranında artış göstermektedir. Bir önceki yılda BBK'nın toplu karı yüzde 33,8 oranında artış göstermişti.

2010 yılında toplu karın yüzde 72,5'i 426 özel kuruluş tarafından, yüzde 27,5'i ise 8 kamu kuruluşu tarafından sağlanmıştır. Bir önceki yıl ise BBK'nın toplu karının yüzde 84,5'i özel kuruluşlar tarafından sağlanırken, kamu teşebbüslerinin payı yüzde 15,5 düzeyinde idi. Buna karşı 1.702 milyon TL olarak açıklanan toplu zararda özel kuruluşların payı yüzde 67,5, 4 kamu teşebbüsünün payı ise yüzde 32,5 düzeyindedir. 2010 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşların zararlar indirildikten sonra, dönem karı, cari fiyatlarla bir önceki yıla göre yüzde 32,8 oranında artarak 17.453 milyon TL'ye yükselmiştir. Bir önceki yılda da özel kuruluşların toplu karı; yüzde 27,3 oranında artmıştı. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinin toplu net karı ise bir önceki yıla göre yüzde 174,3 oranında artarak 6.629 milyon TL'ye yükselmiştir. 2009 yılında da kamu teşebbüslerinin toplu karı yüzde 85,1 oranında artmıştı.

Özkaynak Karlılığı (Kar/Özkaynak)

2010 yılında BBK genelinde özkaynak karlılığı Kar/Özkaynak oranı, yüzde 11,8'den yüzde 16,9'a yükselmiştir. Özkaynak karlılığı BBK kapsamındaki özel kuruluşlarla, kamu teşebbüsleri için ayrı ayrı hesaplandığında, net bilanço karı/özkaynak oranı, özel kuruluşlarda yüzde 12,4'ten yüzde 15,5'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde de yüzde 9,3'ten yüzde 21,8'e yükselmiştir.

BBK genelinde özkaynak karlılığındaki gelişme 2000-2010 döneminde incelendiğinde, 2000 yılında yüzde 10,0 iken, 2010 yılında yüzde 16,9'a yükselmiştir. 2000-2010 döneminde BBK kapsamına giren özel kuruluşların özkaynak karlılığı, bilanço karı/özkaynak oranı olarak (zararlar indirildikten sonra) en yüksek yüzde 19,4; en düşük yüzde 5,3 arasında değişmiştir. İnceleme döneminde özel kuruluşlar en yüksek özkaynak karlılık oranına 2007 yılında ulaşmış; en düşük karlılık oranı da 2001 yılında gerçekleşmiştir. BBK kapsamında kamu teşebbüslerinin 2000 yılında eksi yüzde 0,7 olan özkaynak karlılığı, 2002 yılında artıya geçtikten sonra, 2010 yılında yüzde 21,8 olarak en yüksek düzeyine ulaşmıştır. 2003 ve 2004 yıllarında özkaynak karlılığında düşüşte özkaynakların enflasyon düzeltmesi etkendir. Kamu teşebbüslerinde özkaynağın büyük bir bölümünün enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmasına karşın, karlılık oranının yükselmesi dikkat çekicidir.

Satış Karlılığı (Kar/Satışlar) Oranı

Net bilanço karının (bilanço karları toplamından zararlar indirildikten sonra) net satış hasılatına oranı şeklinde hesaplanan satış karlılığı 2010 yılında BBK genelinde yüzde 7,6 düzeyinde gerçekleşmiş bir önceki yıla göre belirgin biçimde artmıştır.

2009 yılında BBK'nın satış karlılığı yüzde 5,8 düzeyinde idi. 2010 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda satış karlılığı yüzde 5,2'den yüzde 5,9'a yükselirken; kamu teşebbüslerinde yüzde 14,7'den yüzde 32,5'e yükselmiştir.

Bilanço Karı/Satış Hasılatı oranının 2000-2010 dönemindeki gelişmesi de şöyle olmuştur:

İnceleme döneminde satış karlılığının en yüksek olduğu yıl yüzde 7,6 olarak 2010 yılı, en düşük olduğu yıl ise eksi binde 4 olarak 2001 yılıdır. Satış karlılığı, BBK genelinde 2000 yılında yüzde 3,4 düzeyinde iken, izleyen yıllarda düşme eğilimi göstererek 2001

Tablo 8	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Karlılık Oranları [2000-2010 (%)]										
Karlılık Oranları	**2000**	**2001**	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Özkaynak Karlılığı	10,0	(1,7)	16,6	12,2	14,2	10,3	13,8	15,9	9,9	11,8	16,9
-Kamu	(0,7)	(16,5)	15,1	7,7	11,6	2,8	3,2	4,0	5,7	9,3	21,8
-Özel	16,5	5,3	17,3	13,9	15,1	12,2	16,6	19,4	10,9	12,4	15,5
Satış Karlılığı	3,4	(0,4)	5,7	5,6	6,7	4,6	5,9	7,2	3,9	5,8	7,6
-Kamu	(0,4)	(6,1)	8,3	6,3	10,6	4,3	4,7	6,9	8,2	14,7	32,5
-Özel	4,6	1,3	5,1	5,5	6,1	4,7	5,9	7,2	3,6	5,2	5,9
Varlık (Aktif) Karlılığı	3,7	(0,5)	6,4	6,2	7,8	5,4	7,3	8,7	4,7	6,0	8,2
-Kamu	(0,3)	(3,9)	6,4	4,4	7,1	1,7	2,1	2,7	3,2	5,6	14,6
-Özel	5,9	1,7	6,3	6,8	7,9	6,3	8,4	10,1	5,0	6,1	7,1
Ekonomik Karlılık	15,3	7,5	13,9	15,7	16,1	14,4	15,6	15,7	12,7	13,3	14,8
-Kamu	12,9	2,4	13,7	15,4	13,6	11,9	9,1	8,8	6,9	12,0	19,1
-Özel	16,5	10,7	13,9	15,8	16,8	15,0	16,9	17,3	13,9	13,6	14,1

Not: Oranlar hesaplanırken yıl sonları rakamları esas alınmış ve dönem zararları bilanço karları toplamından indirilmiştir.
(i) Özkaynak tutarı, dönem net karını içermektedir.

yılında eksi binde 4'e değin geriledikten sonra 2007 yılında yüzde 7,2 düzeyine ulaşmış; 2008 yılında ise bu düzeyini koruyamayarak 2001 krizi öncesi yıllardaki düzeyine gerilemiş; 2009 kriz yılı olmasına karşın yüzde 5,8'e, 2010 yılında da dönemin en yüksek düzeyi yüzde 7,6'ya ulaşmıştır. Özel kuruluşların 2000-2010 döneminde satış karlılığı en yüksek 2007 yılı ve en düşük 2001 yılı olmak üzere yüzde 7,2 ile yüzde 1,3 arasında dalgalanmıştır. Kamu teşebbüslerinde satış karlılığı inceleme döneminde en yüksek düzeyine yüzde 32,5 olarak 2010 yılında ulaşmıştır.

Varlık (Aktif) Karlılığı, Net Bilanço Karı/Varlık (Aktif) Toplamı

Net bilanço karının (zararlar indirildikten sonraki karın) dönem sonu varlık toplamına oranı şeklinde hesaplanan varlık (aktif) karşılığı, 2010 yılında BBK genelinde yüzde 8,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl söz konusu kuruluşlarda varlık karlılığı 6,0 düzeyinde idi.

2010 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda varlık karlılığı, bir önceki yıla göre yüzde 6,1'den yüzde 7,1'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde de yüzde 5,6'dan yüzde 14,6'ya yükselmiştir.

Varlık karlılığı, varlık (aktif) devir hızı ile satış karlılığının ortak sonucudur. Varlık (aktif) devir hızının yanı sıra; satış karlılığının da artması varlık (aktif) karlılığının belirgin biçimde yükselmesine olanak vermiştir. BBK genelinde 2000-2010 döneminde varlık karlılığı yıllar itibariyle yüzde 8,7 ile eksi binde 5 arasında değişmiştir. BBK genelinde varlık karlılığının en yüksek olduğu yıl yüzde 8,7 olarak 2007 yılı, en düşük düzeye indiği yıl ise eksi binde 5 olarak 2001 yılıdır. BBK genelinde varlık karlılığı da 2007 yılında ulaşılan düzeye, 2010 yılında yüzde 8,2 olarak yaklaşılmıştır.

2000-2010 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda varlık karlılığı yüzde 5,9'dan 2010 yılında yüzde 7,1 düzeyine yükselmiştir. Özel kuruluşlarda, varlık karlılığının en yüksek olduğu yıl da yüzde 10,1 olarak 2007 yılı, en düşük olduğu yıl yüzde 1,7 olarak 2001 yılıdır. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde varlık karlılığı, 2000 yılında eksi yüzde 0,3 düzeyinde iken, 2001 yılında da eksi 3,9'a düştükten sonra yükselerek 2010 yılında yüzde 14,6 olarak dönemin en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Kamu teşebbüslerinde 2010 yılında satış karlılığının yüksek olmasına karşın varlık karlılığının daha düşük oluşu, varlık devir hızının yavaş olması sonucudur.

Ekonomik Karlılık (Net Katma Değer/Varlık Toplamı)

Yaratılan net katma değerin kullanılan toplam kaynaklara veya varlık (aktif) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak tanımlandığında, anılan oran 2010 yılında BBK genelinde yüzde 14,8, özel kuruluşlarda yüzde 14,1, kamu teşebbüslerinde ise yüzde 19,1 olmuştur. 2010 yılında ekonomik karlılık da BBK genelinde önceki yıla göre yükselmiştir. BBK genelinde ekonomik karlılık sırasıyla yüzde 13,3 ve 14,8 olmuş, özel firmalarda yüzde 13,6'dan yüzde 14,1'e hafifçe yükselirken, kamu teşebbüslerinde yüzde 12,0'dan yüzde 19,1'e yükselmiştir.

BBK genelinde 2000-2010 döneminde ekonomik karlılıkta gelişmeler incelendiğinde 2000 yılında yüzde 15,3 olan ekonomik karlılığın 2010 yılında yüzde 14,8'e gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde BBK genelinde ekonomik karlılık en yüksek düzeyine yüzde 16,1 ile 2004 yılında ulaşmış, ancak izleyen yıllarda bu düzeyini koruyamamıştır. Ekonomik karlılık en düşük düzeyine yüzde 7,5 olarak 2001 yılında inmiş; 2010 yılında yüzde 14,8'e yükselmişse de, yinede 2004 yılı düzeyi yüzde 16,1'in altında kalmıştır. 2000-2010 yılları arasında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ekonomik karlılık yüzde 16,5'ten yüzde 14,1'e gerilemiştir. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ekonomik karlılık inceleme döneminde en yüksek düzeyine yüzde 17,3 olarak 2007 yılında ulaşmış, en düşük düzeyine yüzde 10,7 olarak 2001 yılında inmiştir. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde de 2000-2010 döneminde ekonomik karlılık 2003 sonrası giderek

azalmışsa da 2009 ve 2010 yıllarında yükselmiştir. 2000 yılında yüzde 12,9 olan karlılık, 2010 yılında yüzde 19,1'e yükselmiştir.

İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde ekonomik karlılık 2001 yılında yüzde 2,4 olarak dönemin en düşük düzeyine inmiş, en yüksek düzeyine ise 19,1 olarak 2010 yılında ulaşmıştır. 2000-2010 döneminde BBK genelinde 2001 yılında en düşük düzeylerine indikten sonra yükselmiştir. 2010 yılında karlılık oranları bir önceki yıla göre belirgin biçimde artmış, tüm karlılık göstergeleri yükselmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Büyüme

2010 yılında BBK, tüm göstergeler itibarıyla, bir önceki yıla göre hızlı biçimde büyümüştür. Hızlı büyümede, 2009 yılının krizin etkilerini taşıması nedeniyle, baz etkisinin yanısıra fiyat artış hızının daha yüksek olması da önemli etkenlerdir.

2010 yılında cari fiyatlarla BBK genelinde, bir önceki yıla göre üretimden satışlar yüzde 21,2, satış hasılatı yüzde 16,3, varlık (aktif) toplamı yüzde 13,8, özkaynaklar yüzde 9,8, toplu kar yüzde 54,7, yaratılan net katma değer yüzde 26,4, ihracat cari USD değeri ile yüzde 16,3 oranlarında artmış, istihdam (ücretle çalışan kişi) yüzde 6,7 oranında genişlemiştir.

Krizin etkilerini taşıyan 2009 yılında ise, cari fiyatlarla üretimden satışlar yüzde 13,1, satış hasılatı yüzde 12,3, ihracat cari USD değeri ile yüzde 31,7 oranlarında azalmış, istihdam yüzde 5,1 oranında gerilemiş, varlık (aktif) artışı yüzde 2,9, özkaynak artışı yüzde 10,4, yaratılan net katma değer artışı da yüzde 6,4 düzeylerinde kalmıştı.

2010 yılında fiyat artışının bir önceki yıla göre hızlanması, kuşkusuz cari fiyatlarla hesaplanan büyüme hızlarını abartmaktadır. 2010 yılında ÜFE bazında, yıllık fiyat artışı yüzde 5,9'dan yüzde 8,9'a, yıllık ortalama fiyat artışı da yüzde 1,2'den yüzde 8,5'e yükselmiştir. İmalat sanayi deflatörü de 2009 yılında 101,9 iken, 2010 yılında 106,2 olarak hesaplanmıştır.

Yıllar itibariyle fiyat artış hızlarının farklı oluşu, sağlıklı deflatör hesaplamada sorunlar, yıllar itibariyle karşılaştırmalar yapmayı zorlaştırmakta, cari fiyatlarla yapılan karşılaştırmalar anlamlarını büyük ölçüde yitirmektedir.

Yıllar itibariyle karşılaştırmaları bozan diğer bir etken de, döviz kurlarındaki değişme hızının hatta yönünün yıllar itibariyle ve iç fiyat artış hızından farklı oluşudur. Dış satım rakamlarını, iç fiyat artış hızına göre düzelterek yapılan satış hasılatı karşılaştırmaları da sağlıklı olmamaktadır.

Aktif toplamı, özkaynak, borç stoku gibi belli bir andaki mevcudu gösteren büyüklükleri, yıllık fiyat artışı ile düzeltmek de anlamlı ve sağlıklı olmaz. Yıllık fiyat değişim oranı ile ancak satış hasılatı, yaratılan net katma değer, dönem net karı gibi dönemsel akış tutarları düzeltilebilir.

Bu eksikliklere karşın, satış hasılatı, dönem net kar, imalat sanayi deflatörü ile yaratılan net katma değerde TÜİK'in milli gelir deflatörü (103,2) ile düzeltilerek, reel artışlar hesaplanarak karşılaştırmalar yapılmıştır.

İmalat sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde BBK'nın 2010 yılında satış hasılatı yüzde 9,4 oranında artmıştır. Bir önceki yıl ise satış hasılatı yüzde 13,2 oranında azalmıştı. Gerçekte satış hasılatı reel artışı yüzde 9,4 düzeyinin üstündedir. 2010 yılında USD ve EURO'dan oluşan döviz sepeti TL'ye karşı değer kazanmadığı halde, satış hasılatının imalat sanayi deflatörü ile düzeltilmesi, reel satış hasılatı artışını bir ölçüde gizlemektedir.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinin sayısı 15'ten 12'ye inmesine karşın, kamu teşebbüslerinin 2010 yılında reel satış artışı yüzde 16,5 olurken, özel kuruluşlarda yüzde 9,1 düzeyinde kalmıştır. Ancak kamu teşebbüslerinde 2010 yılında fiyat artışının imalat sanayi deflatörünün üstünde olması böyle bir farkta etkili olabilir.

İSO üyesi özel kuruluşlarda reel satış artışı yüzde 12,2 düzeyine ulaşırken, İSO üyesi olmayan özel kuruluşlarda reel satış hasılatı yüzde 5,5 olarak hesaplanmıştır. 2010 yılında BBK kapsamına giren İSO üyesi özel kuruluş sayısının 189'dan 197'ye yükselmesi de bu farklılıkta bir ölçüde etken olabilir.

BBK'nın 2010 yılında reel dönem net kar artışı yüzde 45,8 olarak hesaplanmıştır. Bir önceki yıl ise toplu reel kar artışı yüzde 28,8 olarak hesaplanmıştı. BBK kapsamında özel kuruluşların 2010 yılında, toplu reel kar artışı yüzde 25,1 düzeyindedir. Bu bağlamda da İSO üyesi özel kuruluşlarla, İSO dışı özel kuruluşlar arasında fark bulunmaktadır. İSO üyesi özel kuruluşlarda toplu reel kar artışı yüzde 12,2 düzeyinde kalırken, İSO üyesi olmayan özel kuruluşlarda toplu reel kar artışı yüzde 37,9'a yükselmektedir.

Yaratılan net katma değer TÜİK'in milli gelir deflatörü düzeltildiğinde, BBK'nın 2010 yılında yarattığı net katma değer artışı yüzde 22,6 düzeyinde olmaktadır. Özel kuruluşların yarattığı net katma değer reel olarak yüzde 15,7 oranında artarken, kamu teşebbüslerinin yarattığı net katma değer yüzde 60,8 oranında artmıştır. İSO üyesi özel kuruluşların yarattıkları net katma değer artışı reel olarak yüzde 8,8 düzeyinde kalırken; İSO üyesi olmayan özel kuruluşların yarattıkları net katma değer artışı yüzde 23,3 olarak hesaplanmaktadır.

BBK'nın 2009 yılında yarattığı net katma değerde reel artış ise yüzde 4,8 düzeyinde olmuştu.

Özet ve Bulgular

2010 yılında BBK genelinde 2009 yılına göre çeşitli ölçütlere göre büyüme hızı artmış, mali performans iyileşmiştir. Karşılaştırmaya temel alınan 2009 yılının kriz yılı olması nedeniyle baz etkisi ve 2010 yılında fiyatların bir önceki yıla göre daha hızlı artması, cari fiyatlarla ifade edilen gelişmeleri bir ölçüde abartmıştır.

2010 yılında BBK genelinde cari fiyatlarla, bir önceki yıla göre varlık (aktif) toplamı yüzde 13,8, özkaynaklar yüzde 9,8, toplu kar yüzde 54,8, yaratılan net katma değer yüzde 26,5, üretimden satışlar yüzde 21,2, satış hasılatı yüzde 16,3, ihracat cari USD değeri ile yüzde 16,3 oranlarında artmış, istihdam yüzde 6,7 oranında genişlemiştir.

2009 yılında ise cari fiyatlarla üretimden satışlar yüzde 13,1, satış hasılatı yüzde 12,3 oranında azalmış, ihracat cari USD değeri ile yüzde 31,7 düzeyinde daralmış, istihdam da yüzde 5,1 oranında gerilemişti. 2010 yılında satış artışı, satış artışının gerektirdiği işletme sermayesi gereksinimi, artan dönen varlıkların daha çok kısa süreli yabancı kaynaklarla fonlanması, özkaynak artışının sınırlı düzeyde kalışı, BBK'nın mali yapısını, likidite durumunu etkilemiştir.

BBK genelinde işletme sermayesi gereksiniminin artması, sabit sermaye yatırımlarının sınırlı düzeyde kalması, 2010 yılında BBK'nın varlık yapısını değiştirmiş, dönen varlıkların (brüt işletme sermayesinin) varlık toplamı içindeki payı yüzde 53,9'dan yüzde 56,7'ye yükselirken, duran varlıkların payı yüzde 46,1'den yüzde 43,3'e gerilemiştir.

Büyümenin daha çok yabancı kaynaklarla fonlanması, BBK'nın mali yapısını etkilemiş, BBK genelinde borçlanma oranı yüzde 96,8'den yüzde 104,3'e, kısa süreli yabancı kaynakların payı yüzde 33,6'dan yüzde 35,2'ye yükselirken, özkaynakların varlık finansmanına katkısı yüzde 50,8'den yüzde 49,0'a gerilemiştir. 2010 yılında kamu teşebbüslerinin mali yapısının, BBK genelinden farklı olarak iyileşmesine karşın, kamu teşebbüslerinin BBK içindeki payı azaldığından, kamu teşebbüslerinin performansı, BBK'nın genel görüntüsünü etkilememektedir.

BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda, İSO üyesi, İSO üyesi olmayanlar ayrımı yapıldığında, 2010 yılında İSO üyesi kuruluşların borçlanma oranının (yüzde 110,5), İSO üyesi olmayan özel kuruluşlardan (yüzde 126,8) daha düşük, dolayısıyla özkaynak katkısı (yüzde 47,5) daha yüksektir.

Kuruluşlarda yükümlülükleri yerine getirme gücünü, başka bir deyişle likidite riskini gösteren cari oran, BBK genelinde bir önceki yıla göre yüzde 160,3'ten yüzde 160,9'a yükselmiştir. Bu yükseliş kamu teşebbüslerinden kaynaklanmıştır. Özel kuruluşlar arasında İSO üyesi kuruluşlarda cari oranın yüzde 162,1 olarak, İSO dışı kuruluşların yüzde 145,3 olan oranından daha yüksek olduğu görülmektedir.

BBK genelinde 2010 yılında finansal verimliliğin artmadığı, bir önceki yıla göre belirgin bir değişme göstermediği görülmektedir. Gerçi varlık devir hızı 1,04 kez / yıldan, 1,08 kez / yıla yükseldiği görülmektedir. Buna karşı işletme sermayesi devir hızı 1,93 kez / yıldan 1,91 kez / yıla gerilemiştir. Öz sermaye devir hızındaki artış 2010 yılında cari fiyatlarla dahi özkaynak artışının yüzde 9,8 düzeyinde kalmasından kaynaklanmaktadır. Finansal verimliliğin, devir hızlarının İSO üyesi özel kuruluşlarda, İSO üyesi olmayan özel kuruluşlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

2010 yılında BBK genelinde dönem net karının cari fiyatlarla yüzde 54,8, sabit fiyatlarla da yüzde 45,8 oranında artması, karlılık oranlarında belirgin yükselişe olanak vermiştir. BBK genelinde özkaynak karlılığı yüzde 11,8'den yüzde 16,9'a, satış karlılığı yüzde 5,8'den yüzde 7,6'ya, varlık karlılığı yüzde 6,0'dan yüzde 8,2'ye, ekonomik karlılık ise yüzde 13,3'ten yüzde 14,8'e yükselmiştir. Karlılıkta dikkati çeken gelişme, kamu teşebbüslerinde tüm karlılık oranlarının, özel kuruluşlardan belirgin biçimde daha yüksek oluşudur. Özel kuruluşlar arasında, İSO üyesi olmayan kuruluşlarda dönem net karının sabit fiyatlarla yüzde 37,9 olarak, İSO üyesi özel kuruluşların reel kar artışı yüzde 12,2 düzeyinin çok üstünde olmasına karşın, 2010 yılında da İSO üyesi özel kuruluşların karlılık oranları yüksektir.

2010 yılında İSO üyesi özel kuruluşlarda özsermaye karlılığı yüzde 16,6; satış karlılığı yüzde 6,0; varlık karlılığı yüzde 7,9 ve ekonomik karlılık oranı da yüzde 15,4 düzeyindedir. Buna karşı İSO üyesi olmayan özel kuruluşlarda, karlılık oranları sırasıyla yüzde 14,5; yüzde 5,8; yüzde 6,4 ve yüzde 13,0 olarak daha düşüktür. 2010 yılında özel kuruluşlar genelinde karlılık oranlarının yükselmesine karşın karlılık oranları yine de 2007 yılında ulaşılan düzeylerin altında kalmıştır.

2010 yılında BBK genelinde yaratılan net katma değer cari fiyatlarla yüzde 26,5, sabit fiyatlarla da yüzde 22,6 oranında artmıştır. Katma değerde artış, esas itibariyle milli gelir anlamındaki kardan kaynaklanmıştır. Milli gelir anlamındaki kar, 2010 yılında cari fiyatlarla yüzde 72,0, sabit fiyatlarla da yüzde 66,6 düzeyinde artmıştır. Yaratılan net katma değer artışı açısından da İSO üyesi özel kuruluşlarla, İSO üyesi olmayan özel kuruluşların performansı farklıdır. 2010 yılında İSO üyesi özel kuruluşların yarattıkları net katma değer sabit fiyatlarla yüzde 8,8 düzeyinde artarken, İSO üyesi olmayan özel kuruluşlarda yüzde 23,3 düzeyinde artmıştır. İSO üyesi olmayan özel kuruluşların satışlara göre yarattıkları brüt katma değer İSO üyesi kuruluşlardan daha yüksektir. Brüt katma değer/satışlar oranı, İSO üyesi olmayan özel kuruluşlarda yüzde 32,5'e değin yükselirken, İSO üyesi kuruluşlarda yüzde 28,9 düzeyinde olmaktadır.

2010 yılında satış hasılatı yaratılan katma değer, sağlanan dönem net kar artışı açılarından İSO üyesi olmayan özel kuruluşların performansının, İSO üyesi kuruluşlardan daha başarılı olduğu gözlenmektedir. BBK genelinde gelişmelere 2000-2010 dönemi gibi daha geniş zaman aralığından bakıldığında, varlık yapısının belirgin bir değişme göstermediği, finans yapısının daha sağlıklı hale geldiği ancak bu iyileşmenin önemli ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı; finansal verimliliğin artmadığı, karlılıktaki yükselişte, kamu teşebbüslerinin 2001 sonrası kara geçişlerinin etkili olduğu görülmektedir.

Kapasite ve performansımızla,

yine ilk 500'deki yerimizi aldık...

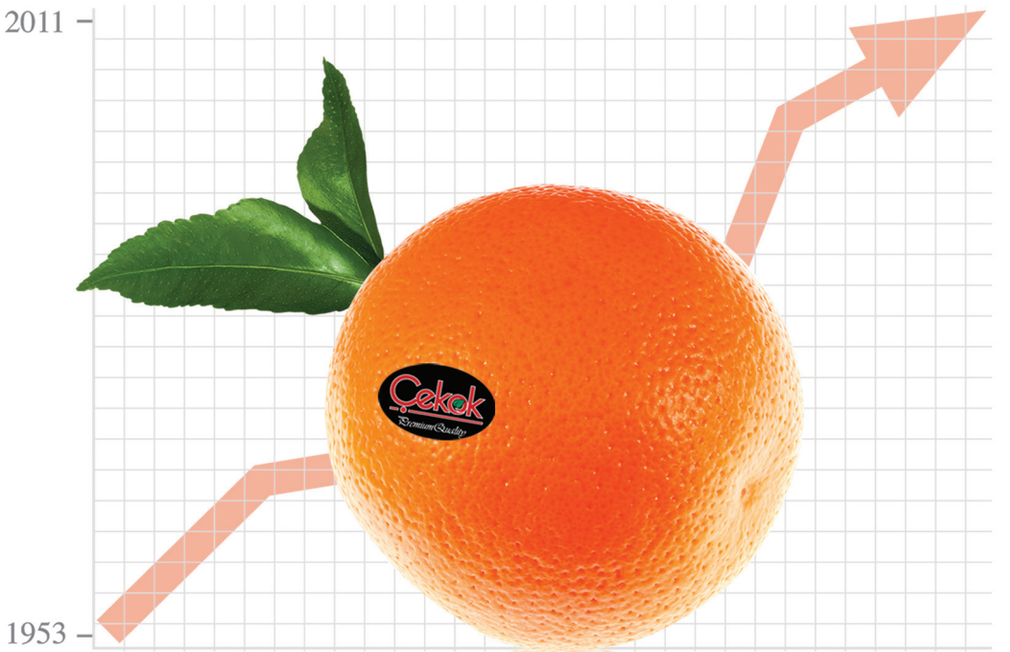

Türk ekonomisinin geleceğinin tarımsal kalkınmadan geçtiğine inanan **Çekok Grup**, bu anlayışa paralel olarak iç pazara verdiği önemin yanında ihracatta da yüksek kapasitesiyle ulusal ekonomiye ciddi oranda katma değer sağlamaktadır.

Çekok; **Kocaeli, İzmir, Mersin/Çeşmeli, Antalya, Niğde** fabrikalarında işlediği ürün çeşitlerini frigorifik TIR filolarıyla hızlı ve zamanında müşterilerine ulaştırmaktadır.

Çekok, gittikçe yükselen üretim, ürün işleme ve performans grafiğiyle Türk şirketleri arasında üst sıralarda yerini almanın haklı gururunu yaşıyor.

Türkiye'nin en büyük 500 Sanayi Kuruluşu listesine yine ilk sıralardan giren **Çekok Gıda A.Ş.**, yaş sebze/meyve sektöründe bir ilki daha gerçekleştirmiştir.

Çekok, HACCP ve ISO 9001:2000 sertifikalarının yanı sıra EuroGAP, GlobalGAP, ISO22000 sertifikalarına sahiptir.

Çekok®

Doğal, Taze, Zamanında...

Merkez : Uphill Court Towers B Blok K.21 N.122 Batı Ataşehir-İstanbul
Tel : +90 0216 688 78 00 Fax: +90 0216 688 78 08

www.cekok.com.tr